

Delovni čas premaknjen na popoldne

Prihranek elektrike ni najvažnejši cilj

2. novembra so v vseh republiških in občinskih upravnih organih, sodiščih, samoupravnih interesnih skupnostih in podobnih ustanovah premaknili začetek delovnega časa. Z delom so začeli šele ob 8. uri zjutraj, končali pa so ga ob 16. uri. Povsem drugače pa je v organizacijah združenega dela, saj so ponekod začeli delati pozneje že konec oktobra, druge v začetku novembra, tretji pa previdno čakajo, kaj bo prinesel čas.

Sicer pa so prizadevanja za boljšo izkoriščenost in produktivnost delovnega časa dolgotrajna, saj jih opredeljuje že zakon o združenem delu, natančno pa jih določa novi zakon o delovnih razmerjih, po katerem je s sklepom delavskega sveta moč preporazporediti delovni čas glede na razpoložljivi reprodukcijski material od danes do jutri. Dogodki so prehiteli drug predlog zveznega zakona o računanju polnega časa, ki prav tako predvideva možnost, da delovne organizacije čez vse leto prilagajajo začetek delovnega časa dnevni svetlobi.

Seveda se ob premiku delovnega časa večine ljudi moramo zavedati, da se bodo morale temu prilagoditi tudi vse storitvene dejavnosti, vrtni, zdravstvene ustanove, šole, trgovine, javni prevozniki, a tudi kulture in športno-rekreativne prireditve, izobraževanje ob delu in podobno.

Ob vsem tem se odpira še eno vprašanje. Če bomo delavci prišli na delo pozneje kot sedaj, bomo s tem morda res privarčevali nekaj električne energije, s tem pa še ni rečeno, da bomo dosegli tudi večjo produktivnost. Zaželeno učinke bomo dosegli le, ko bo motiv zaposlenih v delu, zato pa moramo vzporedno s temi spremembami dosledno uveljavljati delitev po delu.

M. B.

USPEŠNA VAJA – V Posavju so prejšnji petek in soboto delavci jedrske elektrarne in prebivalci na taktični vaji „NNNP – Posavje 82“ preverjali organiziranost in učinkovitost, predvsem enot civilne zaščite in radiološko-biološko-kemijske zaščite ob morebitni nezgodi v nuklearni. Tudi po izjavah predstavnikov mednarodne agencije za atomsko energijo je vaja izjemno dobro uspela. O uporabi zaščitnega kompleta so na pokrajinskem vodstvu v Brežicah soboto seznanili delegacijo, v kateri je bil tudi predsednik republiške konference SZDL Franc Šetinc. (Foto: P. Perc)

Kmetijstvu še raste veljava

Črnomaljsko občino obiskali Viktor Avbelj, Janez Zemljarič in Janez Vipotnik – Odobravanje sprejetih ukrepov – Pozornost manjšim obratom – Zavestno reševanje nalog

Pretekli teden so obiskali črnomaljsko občino predsednik predstva Slovenije Viktor Avbelj, predsednik izvršnega sveta Slovenije Janez Zemljarič in predsednik republiškega odbora ZZB NOV Slovenije Janez Vipotnik. S političnim aktivom so se pogovarjali o družbenoekonomskih in političnih vprašanjih v občini, ogledali pa so si tudi tovarno kompresorje Gorenje v Črnomlju ter se seznanili z njenim poslovanjem.

Črnomaljska občina se je v preteklem srednjeročnem obdobju močno razvila, saj je postala iz nerazvite občine občina s statusom prehodnega obdobja. Po narodnem dohodku se je z 49. povzpela na 43. mesto v Sloveniji, kljub temu pa ima še vedno 6 manj razvitih krajevnih skupnosti.

V občini dajejo prednost kmetijstvu, rudarstvu, energetiki, izvoznim prizadevanjem ter malemu gospo-

darstvu. Glavna izvoznika sta Iskra in Belt, ki sta si zadala načrt, da bosta povečala izvoz na 40 odst. celotne proizvodnje. Toda tako kot marsikje drugje se tudi tu srečujejo s težavami v preskrbi z reprodromom. Uspehi so vidni tudi v infrastrukturi in družbenih dejavnostih. Kot je dejal predsednik občinske skupščine Jure Perko, so bili zadnji ukrepi v občini sprejeti z odobravanjem, vendar s pripombo, da bi jih morali odobriti že prej, ker bi bili manj boleči. Sicer so bili prebivalci, kar se tiče preskrbe z živili, dobro preskrbljeni, saj so posegli tudi v rezerve; težave so bile le v preskrbi z mesom.

Janez Zemljarič je poudaril, da se bodo morali boriti za večjo produk-

tivnost in konkurenčno sposobnost številnih majhnih obratov in tozdov, sicer v zaostrenih gospodarskih razmerah ne bodo mogli preživeti. Hkrati je dal priporočilo za prumeritev izvoza na konvertibilno področje, saj so v prvih devetih mesecih izvozili na tržišča s trdno valuto izdelke v vrednosti 3 milijonov dolarjev, na klirinško pa kar za 8 milijonov dolarjev.

Viktor Avbelj je dejal, da je analiza stanja, na katero bi naslonili razvoj v prihodnjem letu, zelo črna. Ukrepi, ki smo jih sprejeli pred nedavnim, so le začetek ukrepov, ki bodo terjali v letu 1983 veliko disciplino. Pri tem je potrebno predvsem, da bodo ljudje dobro poučeni ter zastavljene naloge reševali zavestno.

M. BEZEK

V ČRNOMLJU O AKTUALNIH VPRAŠANJH – Predsednik črnomaljske občinske skupščine Jure Perko (drugi z leve) je ob nedavnem obisku republiških funkcionarjev Viktorja Avblja, Janeza Zemljariča in Janeza Vipotnika spregovoril o družbenoekonomskih in političnih vprašanjih v občini. (Foto: M. Bezek)

Sevniška občina praznuje

Osrednja slovesnost v krajevni skupnosti Blanca

12. novembra slavijo občani in delovni ljudje sevniške občine svoj praznik v spomin na drzno akcijo narodnega heroja Dušana Kvedra-Tomaža in soborce, ki so med NOB osvobodili politične zapornike iz sevniške sodnice.

Na Blanci bo v soboto, 13. novembra, dopoldne slavnostna seja vseh treh zborov občinske skupščine in vodstev družbenopolitičnih organizacij. Dan poprej bodo v tem kraju odprli prenovljen kulturni in gasilski dom, ki je bil zgrajen večinoma z udarniškim delom krajanov. Naslednji dan bo na ogled nova tovarna pletenin Inplet na Dolnjem Brezovem.

V ponedeljek so na sevniškem gradu odprli razstavo o silvarjih. V torek popoldne je bil v sevniškem gasilskem domu zanimiv kviz pionirjev gasilcev o temi „Požarna varnost je v naših rokah“. Včeraj so izročili namenu nove prostore srednje tekstilne šole v Sevnici, v dvorani sevniškega gasilkega doma pa je bil koncert arij in opernih samospelov.

A. Ž.

*****
PARTIZANSKI ZBOR
IZ TRSTA V
NOVEM MESTU
V okviru 10. festivala „Revolucija in glasba“ bo v soboto, 13. novembra, ob 20. uri v novo-meškem Domu JLA celovečerni koncert Partizanskega pevskega zbora z orkestrom in solisti iz Trsta. Sodelovalo bo 120 nastopajočih.
*****

Krška celuloza priključuje čistilne naprave

Eden od pogojev za obratovanje JÉ Krško

V tovarni celuloze in papirja „Djuro Salaj“ v Krškem nadaljujejo s postopnim priključevanjem čistilnih naprav, ki so zaradi zelo onesnažene Save eden od pogojev za nemoteno obratovanje jedrske elektrarne. V tozdu Papir že zelo učinkovito deluje tako imenovani polidisk filter, v tozdu Celuloza pa vključujejo napravo za zajemanje luga.

Ob tem tečejo v tovarni redna vzdrževalna dela, za 15. november je predvidena dvodnevna ustavitev celotne proizvodnje. Menijo, da remontna dela ne bodo bistveno vplivala na dobavo časopisnega papirja. Računajo, da bodo do srede decembra v pogonu vse čistilne naprave.

Z odliko so prestali težko preizkušnjo

Laskave ocene za vajo NNNP Posavje 82

Dvodnevna vaja NNNP Posavje 82 je bila sklepno dejanje dolgotrajnih in temeljitih priprav. Z njenim potekom so bili zadovoljni opazovalci in udeleženci. Razen JÉ Krško in Posavja so v njej sodelovale še občine Novo mesto, Šentjur, Klanjec, Zaprešič in Samobor.

Najbolj intenzivno in najbolj množično se je na ukrepanje ob morebitni nevarnosti pripravljalo prebivalstvo v desetkilometrskem pasu ob elektrarni. Samo v krški občini so prvi dan mobilizirali 7 tisoč, drugi dan pa 11 tisoč ljudi.

Predsednica komiteja za SLO in DS Posavje Božena Ostrovršnik je na razširjeni seji tega organa (prisostvovali so ji člani delegacij in organov federacije ter obeh republik) v soboto povedala, da so bile ekipe v okolici JÉ tudi najbolj opremljene. Vaja je po prvih ocenah komiteja dokazala usposobljenost prebivalstva za osebno in vzajemno zaščito.

Svoj namen je dosegla pri preverjanju usposobljenosti civilne zaščite, organiziranosti in pripravljenosti JÉ Krško, sistema obveščanja in komunikacij. Vanjo so se uspešno vključili JLA, TO in ekološki laboratorij z inštituta Jožef Stefan. Dobro je bilo sodelovanje občin in republik. Pri analizi vaje ne bodo izpustili nobene slabosti. Največ so jih opazili pri zvezah.

Vajo je spremljala delegacija Mednarodne agencije za atomsko energijo na Dunaju. Člani so bili z njo izredno zadovoljni. To je bila prva operativna mednarodna vaja in opazovalci so na tiskovni konferenci povedali, da jih je presenetila njena obsežnost, način izvedbe in izredna zavzetost ljudi. Več na 2. strani.

JOZICA TEPPEY

Prvo je: utrditi omajano zaupanje delovnih ljudi

MS SZDL za Dolenjsko: ukrepi naj bodo mejnik tudi v političnem delu

Slepili bi se, če ne bi priznali tega, kar dokazuje življenje samo: ta čas so pri nas gospodarske razmere slabe, z njimi pa tudi politične. Če kdo misli drugače, naj gre med ljudi in jih poslušaj. Omejevalni ukrepi odmevajo kot še nobeni doslej: ne treznijo nas le, prizadenejo tudi naš dosedanji način življenja, jemljejo nekaj, kar smo že imeli, misleč, da ne more biti drugače.

Pod vtisom takih ugotovitev je 4. novembra medobčinski svet SZDL za Dolenjsko načrtoval „aktivnosti SZDL pri nadaljnjem uresničevanju politike ekonomske stabilizacije“, kot je suho napovedal dnevni red.

Cas je resen in terja resno politično delo med ljudmi. Splošno govorjenje, verbalizem, parole, floskule, to mora postati preteklost, saj ne prinaša več učinkov in večkrat deluje celo protipropagandno. Zdej je treba politično delovati drugače, predvsem konkretno, dosledno, pošteno, odkrito. Dejanja in besede naj se ne bi razhajale več. Zaostrojuje se moralna načela, raste pomen osebnega zgleada. Pometati je treba najprej pred svojim pragom, potem šele učiti, kako naj delajo drugi. Brez tega ni političnega dela, ki bi zmoglo potegniti ljudi za seboj. Brez spoštovanja teh osnovnih načel si ni moč zamisliti uglednega političnega delavca, aktivista.

Na Dolenjskem je v teh zaostrenih gospodarskih in političnih razmerah dela še več kot drugje. IMV je po izgubi sodeč, najtežji gospodarski bolnik v Sloveniji. Po predlogu skrbnega srednjeročnega razvojnega načrta, ki je v javni razpravi še do 25. novembra, bo ob koncu tega obdobja v novomeški občini brez dela 900 ljudi, kar je približno trikrat toliko kot sedaj. Problemi so tudi drugje, vendar ne bi smeli jemati poguma. Dolgoročne rešitve ni v omejevanju, ni v nekakšnem tekmovalstvu, kdo bo bolj oklestil svoje načrte, pač pa je v nadaljnji gospodarski rasti. Potreben bo tudi pogum, tudi gospodarsko tveganje, tudi nove naložbe, seveda kar se da premišljene in utemeljene. Mladi rod, ki prihaja, bo hotel delo, streho nad glavo, perspektivo.

Tudi kratkoročne naloge zahtevajo veliko resnega političnega dela. Kako težko je ustreči vsem in izboljšati javen prevoz, je pokazal poseben medregijski sestanek prejšnji teden. Kako težko se odpovemo utečenemu delavniku, dokazuje zmeda in nepripravljenost, da bi dan v resnici namenili delu na delovnem mestu. Kako težko je ob porabniški mrzlici oskrbeti tržišče, kaže, denimo, primer iz Črnomlja, ki je ob založenih mesiacih prej porabil do 24 ton mesa, zdaj pa ga je 28 ton premalo. ltd. itd.

Zaupanje ljudi smo dolgo podcenjevali in zapravljali. Obnoviti in utrditi ga, ne bo ne lahko ne kratkotrajno. Je pa to nujen prvi pogoj.

MARJAN LEGAN

AVSTRIJSKA RAZSTAVA V CENTRU „BORIS KIDRIČ“

V centru usmerjenega izobraževanja „Boris Kidrič“ v Novem mestu je od ponedeljka, 8. novembra, odprta razstava likovnih del avstrijskega umetnika Franza Zadrzila, ki jo je Zveza kulturnih organizacij Novo mesto pripravila v sodelovanju z avstrijskim kulturnim inštitutom v Zagrebu. Na ogled je 50 barvnih bakropisov s predmestnimi motivi.

VREME
Danes in jutri bo prehodno lepše vreme, ob koncu tedna pa se bo ponovno poslabšalo.

NOČ IN DAN ZA „PLINSKO ZLATO“ – Zadnji torek je za marsikaterega občana minil v znamenju „boja“ za plin. Nekateri so vzeli dopust ali pa so zapustili delovno mesto samo zaradi modrih in rdečih kartončkov, ki naj bi jih pričeli ta dan deliti ob 15. uri. Najbolj zagreti so se postavili pred skladišče Novotehne na Cikavi že ob štirih zjutraj in po osmih urah čakanja le niso čakali zaman. Po mnenju odgovornih v skladišču se bo plinska kriza počasi umirila, čeprav bo še naprej kontrolirana prodaja na kartončke. V torek in sredo so za ublažitev krize že dobili 400 jeklenk iz ljubljanske plinarne, dvesto jeklenk pa iz zagrebške Ine, ki sicer redno (trenutno neredno) oskrbuje skladišče na Cikavi. (Foto: Janez Pavlin)

Ob jubileju tudi nov uspeh

Ob 20-letnici novomeške Iskre, tovarne napajalnih naprav, dali v pogon nove zmogljivosti, na proslavi pa je bil slavnostni govornik Jože Knez, podpredsednik RK SZDL

5. novembra so v bršljinški Iskri počastili 20-letnico delovanja s predajo namenu novega montažnega objekta za pripravo proizvodnje, preurejene prostore za izdelavo tiskanih vezij in modularnih napajalnikov ter adaptirano lakirnico. Gostje so si ogledali proizvodnjo, nato pa v športni dvorani prisostvovali jubilejni slovesnosti 460-članskega kolektiva, kjer so najzaslužnejšim podelili tudi priznanja.

V Bršljinu je bil 29. oktobra 1962 za občinski praznik slavnostno odprt Iskrin obrat usmerniških naprav, ki predstavlja začetek kasnejše sodobne proizvodnje napajalnih naprav. Leta 1964 je obrat postal samostojna tovarna v okviru Iskre, proizvodni program pa so začeli dopoljevati in širiti. Kako velik napredek je bil v tej tovarni dosežen v zadnjih desetih letih, zgovorno pričča podatek, da je tedaj vrednost proizvodnje znašala 30 milijonov dinarjev, letošnja pa bo dosegla 660 milijonov dinarjev.

V jubilejnem letu pa se v tovarni napajalnih naprav lahko ponašajo še z dobrimi izvoznimi rezultati. Ob tridesetletju letos so prodali na tuje za 177 milijonov dinarjev izdelkov, to pa pomeni 35-odstotno presežanje letnega plana. V primerjavi z enakim obdobjem lani je letošnji izvoz za 145 odst. večji.

Ta prizadevanja je izrecno pohvalil tudi slavnostni govornik Jože Knez, ki je med drugim dejal: „Vas tozd spada med uspešnejše iz velike družine tozdoz, ki se združujejo v sozd Iskra. Zelo pomembno pa je tudi dejstvo, da imate prvo mesto v izvozu na konvertibilno področje.“

Govornik je dal priznanje iskanju lastnih raziskovanj v Iskri nasploh, dotaknil pa se je še zdajšnjih gospodarskih razmer. Dejaj je: „V najbolj poenostavljeni obliki bi lahko dejal, da so sedanje razmere posledica neupoštevanja rdečih luči, ki so se v drugi polovici sedemdesetih let prizigale na semaforjih svetovne in naše

ekonomije. Z energetske, surovinske in ekološke krize se je začel proces zaviranja rasti v svetovnem merilu.

• Mi smo opozorila spregledali. Naše razvojne ambicije, ki nam jih lastna proizvodnja blaga in dohodka ni mogla zagotoviti, smo pričeli zagotavljati z zadolževanjem. Naši kreditorji so imeli pri tem prav odprte roke, saj so s kreditom prodajali tudi blago, ki bi ga drugače težko prodali. V tem obdobju ni nikakršne povezave s samoupravljanjem. Za krmili vozil, ki so vozila preko rdečih luči, niso sedeli delavci—samoupravljalci. Čeprav so se delavci medtem pripravljali na svojo odločilno vlogo v družbi, takrat te vloge še niso mogli, pa tudi ne znali uresničiti.

Če pa že govorim v prisposodah, me lahko tudi v prisposodi vprašate: kje so bili prometniki, ki bi mo-

rali usmeriti vožnjo na križiščih ekonomskih poti? Bili so na mestu, vendar pogosto brez moči pred evforijo investicij in vedno novih želja po trošenju.“

Ko pa je govoril o današnjem družbenem trenutku, je poudaril, da bitka z neustreznimi gospodarskimi gibnji traja že dlje časa. Da je na več področjih upadla, „prav gotovo pa nismo mogli ohraniti standarda, saj moramo od tega, kar proizvedemo, odštevati vse, kar moramo vrniti tistim, ki so nam prej posojali blago in denar.“

Na proslavi, kjer je bil tudi kratek kulturni program, sta govorila še inž. Drago Žibert, predsednik delavskega sveta bršljinške Iskre, in pa Janko Goleš, predsednik občinskega sindikalnega sveta. Med 32 jubilarstskimi nagradami, podeljenimi ob tej priložnosti, je bilo 20 podeljenih zaposlenim, ki v tej Iskrini tovarni delajo od vsega začetka.

R. BAČER

POJASNILO

V zvezi z nepopolno vestjo o delovnem času na drugi strani prejšnje številke pojasnjujemo, da se nanaša na delo občinskih upravnih organov v Krškem, kjer bodo zaenkrat še ostali pri sedanjem delovnem času od 7. do 15. ure.

OB JUBILEJU OGLEDE PROIZVODNJE — V Iskrini tovarni napajalnih naprav v Bršljinu so ob 20-letnici tovarne in namestitvi novih zmogljivosti organizirali ogled proizvodnje za goste, tovarna pa je bila nekaj ur odprta tudi za občane. Na fotografiji: direktor Ivo Longar razkazuje proizvode gostom, med katerimi je bil tudi Jože Knez, podpredsednik republiške konference SZDL. (Foto: R. Bačer)

Kaj bohota birokracijo?

OK ZK Trebnje kritično o preveliki družbeni režiji — Kako uresničujemo naloge po sejah višjih vodstev

Na seji občinske konference ZK Trebnje so 8. novembra obravnavali, kako so se trebanjski komunisti lotili opravljanja nalog, ki so jih sprejeli na 5. seji konference.

V poročilu in tudi razpravi pa ni bilo mogoče zaslediti, katere so tiste konkretne naloge, ki se jih morajo lotiti trebanjski komunisti. Resda so bile našteje vse osnovne organizacije ZK, ki so že imele sestanke, na katerih so komunisti sprejeli naloge po obeh tretjih sejah, toda z dnevnih redov teh sej ni bilo moč — vsaj tako kaže — povzeti nič otipljivega in na trebanjske razmere naravnane.

V resnici je treba pritrčiti nemu

izmed razpravljalcev, da se metode dela niso spremenile, še manj je v osnovnih organizacijah zavel nov veter odgovornosti. Še naprej nadaljujejo s posplošenimi analizami stanja in s sklicevanjem na objektivne danosti, namesto da bi vzroke za nekatere napake poiskali pri sebi in zanje našli rešitve. Napaka je tudi, da so zveza komunistov težav loteva enako kot druge družbenopolitične organizacije, ali pa se celo spuščata na raven strokovnega razpravljanja, namesto da bi delovala idejno-politično in akcijsko.

Toda med komunisti ni samo premalo pripravljenosti za tako delovanje, ampak je večkrat prisotno tudi neznanje. Žal se večina ne udeležuje pripravljanih seminarjev ali pa jih zapuščata po enem ali dveh obiskih.

V gradivu o manjšanju družbene režije je sicer navedenih več konkretnih podatkov, kljub temu pa je padel očitek, da je še premalo izrečnega o tem problemu, da ne omenimo ostre kritike o komisiji pri izvršnem svetu občinske skupščine, ki se je sestala samo enkrat. Naj bo kakorkoli že, resnica je, da v trebanjski občini ni bilo pretirane rasti družbene režije, saj niti vsa sistematizirana mesta niso zasedena. Zato pa je bilo slišati več kritičnih besed o sistemu, ki naravnost spodbuja rast birokracije. Da družbena režija „požre“ kar 10 odstotkov družbenega proizvoda, ni krivda posameznih občin, ampak v vztrajnem in večletnem naraščanju takega načina poslovanja, ki je terjal vse več pisarniških delavcev. Zato bo treba za ljudi, ki so se v administraciji znašli brez krivde krivi, najti kar najbolj človeške rešitve. Ob koncu razprave o tej točki dnevnega reda so sklenili, da morajo v osnovnih organizacijah organizacij združenega dela, občinskih upravnih organih in drugih organizacij še enkrat temeljito pregledati, kaj se da narediti in kaj ne. J. SIMČIČ

Prvi prihranki, ki jih prinašajo „paketi“ ZIS

Prišli bodo še kako prav, saj nas čaka še težje leto 1983

Letošnji jesen nas je ZIS „obdaril“ z vrsto „paketov“. Za zdaj vemo le to, da je bilo zaradi njih treba močno zategniti pas in se spriznati z bolj premišljen porabo dinarjev. In kaj nas še čaka?

Pravijo, da ni računalnika, ki bi lahko tako obdelal kup predpisov, da bi lahko dobili popolnejšo podobo učinkov „paketov“. Možno pa je izračunati približno točne vsote, ki bi jih z njihovo pomočjo lahko privarčevali, zlasti podatke o možnih prihrankih energije in deviz.

Še najlažje je izračunati učinek uvedbe bencinskih bonov. Privarčujemo lahko toliko, kolikor znaša razlika med lanskim porabo nafte in njenih derivatov in vsoto, za kolikor so tiskani boni za porabo v letu 1983. V zveznem komiteju za energetiko pravijo, da bomo tako privarčevali 400.000 ton bencina, kar znaša 108 milijonov dolarjev (če stane tona nafte 270 dolarjev).

Energetiki sodijo, da je posledno omejevanje porabe bencina „nujno zlo“ in da je treba zato izhod iz pomanjkanja nafte iskati v zmanjšanju porabe mazuta, kar mora biti naša dolgoročna usmeritev. Zmanjšanje porabe mazuta pa naj bi omogočilo postopno normalizacijo potniškega prometa. Brez zmanjšanja porabe mazuta pa bencina ne bo.

Poraba mazuta — tako kot poraba bencina — se v zadnjih petih letih zmanjšuje, vendar ne za toliko, da bi bilo nafte iz uvoza — ki je manjši — dovolj za kurišča in za vožnjo. Bencina ne moremo nadomestiti s premogom, mazut pa lahko. Imamo torej stvarne možnosti za zmanjšanje porabe nafte. Zato bomo kmalu dobili nov zakon, s katerim bodo uvedli visoke davčne stopnje na mazut, kar naj bi prisililo porabnike, da bi se preusmerili na premog. Ta zakon sicer ni vključen v doseganje „paketa“, vendar ga lahko pričakujemo.

Strokovnjaki prav tako računajo, da nam bo samo premik delovnega časa za eno uro že v letošnjem zimskem obdobju prihranil okrog 700 mil. kWh. K temu je treba prišteti še prihranek zaradi prepovedi grejnih prostorov, pri javni razsvetljavi itd. Prav tako ocenjujejo, da se samo z uvedbo prve stopnje omejitve porabe električne energije lahko poraba zmanjša za 1,5 %, z uvedbo druge stopnje pa za 2,5 do 3 %. Gre za neke vrste energetske solidarnosti.

Največji devizni učinek pa vsekakor pričakujemo od povečanega izvoza. Pri izvozu blaga in storitev lahko že do konca leta pričakujemo dodatno milijardo dolarjev dohodka.

Izvoz naj bi zlasti pospešila zadnja devalvacija dinarja, ki bo okrepila konkurenčno sposobnost našega gospodarstva, ki je delno izravnala razlike med domačimi in tujimi cenami in povečala interes izvoznikov za prodajo blaga na tujem.

In učinek drugih ukrepov? Dinarski depozit na meji je prizadel zlasti nekatere tihotapce. Ni pa mogoče oceniti, koliko ljudi — od tistega milijona občanov, ki so doslej hodili čez mejo — zdaj ne bo potovalo zaradi depozita, in kakšen bo devizni učinek. Vsekakor ne bo majhen, kajti to je bil eden od pomembnejših kanalov, po katerem so odtekali dinarji in devize.

Poleg navedenih lahko računamo tudi še na manjše devizne prihranke pri stroških naših predstavnikov v tujini, pri odpravi privilegijev naših diplomatov, pri OD delavcev, ki odhajajo na začasno delo v tujino zaradi izvajanja investicijskih del (v devizah bodo lahko prejeli največ 70 % OD), itd.

VINKO BLATNIK

Za umnejšo gradnjo

V Novem mestu razstava del z natečaja „Enodružinska gradnja v strnjeni zasedavi“

V organizaciji Zveze stanovaljskih skupnosti Slovenije in novomeške stanovaljske skupnosti je bila v ponedeljek, 8. novembra, v Domu JLA v Novem mestu odprta razstava natečajnih del arhitektonsko zazidalnega natečaja idejnih zasnov nizke enodružinske gradnje v strnjeni zasedavi.

Ob otvoritvi je predsednik Zveze stanovaljskih skupnosti Slovenije Slavko Uršič dejal, da je bil natečaj razpisán z namenom, da bi pridobili boljše rešitve za strnjeno enodružinsko zazidavo, racionalnejšo porabo prostora, energije, materialov itd. Natečaja se je udeležilo 29 projektantskih skupin. Mnoge predložene rešitve so dobra osnova za izdelavo posameznih projektov za umnejšo in cenejšo gradnjo ter opremo hiš.

Razstava bo odprta do 14. novembra, vsak dan od 9. do 17. ure pa je zagotovljeno strokovno vodstvo po razstavi.

Iz zadnjega Pavliha

SVINJE BODO REŠILE NAŠE GOSPODARSTVO!

IHAN, sredi (tele-objektivno, svinje-objektivno; En-dl) — Najnovejši uspeh naših svinjerejev je senzacionalno odmeva v tujini. Našim strokovnjakom pod vodstvom dr. Ernesta Butine je uspelo z novim tehnološkim postopkom trikratno povečati proizvodnjo svinine. Naši gospodarstveniki so že dobili načelno soglasje za 180 % večji izvoz svinine in svinjsko-mesnih izdelkov v države EGS. Svinj pa bo dovolj tudi za domače tržišče! Iz fotografije zgoraj je razviden del novega tehnološkega procesa.

IZPIRANJE — Ekipa JLA s toplo vodo, pomešano z detergentom, med dekontaminacijo orožja.

Vse Posavje na nogah

Sleherni občan je vedel, kaj je njegova dolžnost v dvodnevi akciji NNNP — Nalogo dobro opravili

Začelo se je v petek takoj po šesti uri zjutraj s sporočilom o prometni nesreči na Drnovem, ko so morali zaradi razlitja nevarnih snovi začasno preusmeriti promet od Brežic do Krškega in Sevnice na drugo cesto. Ekipa civilne zaščite so takoj ukrepale.

Sredi dopoldneva sta občinska štaba CZ v Krškem in Brežicah poslala v eter vest, da je v jedrski elektrarni počila cev v enem od parogeneratorjev. Para je kontaminirala prostor in ljudi. Enota za tehnično reševanje in enota za radiološko, biološko in kemijsko zaščito sta takoj pritekli na pomoč. Preden so v ambulanti JE poslali opečne delavce v zdravstvene ustanove v Krškem, v Zagrebu in Novem mestu, so napravili natančen opis kontaminiranih delov telesa.

prebivalstvo iz vasi Vrbinca v neposredni bližini JE, odpeljali otroke iz Krškega otroškega vrta v Sevnico, zavarovali potnike na železniški postaji v Krškem in goste v hotelu Sremič ter pripravili vse potrebno za evakuacijo bolnišnice v Brežicah. V Brežini so z veliko pozornostjo zavarovali vodno zajetje in črpališče. Mesto Krško se je med nevarnostjo popolnoma izpraznilo.

Prebivalci posavskih občin so bili o nevarnosti in poteku akcije NNNP sproti obveščeni po radiu Brežice in radiu Sevnica, iz črpana poročila in napotke za ukrepanje pa so dobivali tudi v posebnih izdajah Našega glasa. Raznašali so ga pismoonoše in šolska mladina.

J. TEPPEY

NA STREHI VODOVODNEGA ČRPALIŠČA — Zatesnili so vse odprtine, da bi občane Brežic obvarovali pred radioaktivno nevarnostjo iz JE.

NESREČA V JEDRSKI ELEKTRARNI — S paro opečne in kontaminirane delavce polagajo na nosila in jim nudijo prvo pomoč.

SOLARJI V ZAŠČITNIH MASKAH — Učenci višjih letnikov v Cerkljah ob Krki so maske sami izdelali. Na sliki njihova ekipa za RBK zaščito.

OTVORITEV BO KONEC MESECA - Tovarna „Krka“ pospešno končuje dela v novi tovarni izolacijskih steklenih materialov v prostorih bivše tovarne Inis v Brsljenu pri Novem mestu. Nova tovarna bo svečano predana namenu 25. novembra, tik pred praznikom republike. (Foto: R. Bačer)

DOMAČI STROJI ZA KITAJCE - V Iskrini tovarni „Keko“ v Žužemberku so razne naprave in stroje za proizvodnjo keramičnih večslojnih kondenzatorjev skonstruirali in izdelali sami. Zanje imajo tudi že kupce na Kitajskem, kamor jih bodo dobavljali. (Foto: R. Bačer)

DVORJANI ZNAJO POPRIJETI ZA DELO - Člani mladinskega kluba z Dvora pri Žužemberku so začeli preurejevati knjižnico, pripravili so smučarsko progo, razširili pa bodo tudi klubski program, ki danes vključuje predvsem plese in predavanja. Na fotografiji: mladi na akciji pred mladinskim klubom.

DOBRA JABOLKA - Sevniški Kmetijski kombinat je imel še v ponedeljek na Blanci okrog 30 vagonov jabolok, večinoma II. kakovostnega razreda. Za obilno letino trenutno ni več prostora v hladilnicah. Da je nesmisel še večji, ravno ta jabolka ogrožajo sedanje nizke temperature. (Foto: A. Železnik)

SPOSOJENO TRNJE
— Še nekaj bi radi vedeli. Koliko investiramo v Potemkinove vasi?
(Iz „Omladinske“)
— Ljudstvo pozdravlja nove ukrepe zveznega izvršnega sveta. Bolje je, da nas zadenejo njegovi novi ukrepi, kot njegovi stari spodsrljaji.
(Iz Politike ekspres)
— Ne poučujte nas o varčevanju tisti, ki ste na banketih in kosilih tisočkrat dvigovali čaše in klicali: „Živeli!“
(Iz Politike)

Šele slabi časi jih družijo

Turistično gospodarstvo Brežic in Posavja je bilo premalo povezano — Bo poslej bolje?

Z besedami: „Zbrali smo se zato, da bi si pogledali naravnost v oči, a ne da bi govorili po ovinkih,“ so začeli predstavniki čateških Term, motela Petrol in delovne organizacije Gostinstvo Petrol in gospodarske zbornice Posavje minuli teden po predstavitvi Posavja na mednarodnih dnevih turizma na zagrebškem velesejmu sestanek, na katerem so sklenili delati z roko v roki.

očitajo zaprtost in nepristopnost. Končni namen je skupen: gostom več in bolje ponuditi ter za to več iztržiti. Posavsko turistično gospodarstvo bo v prihodnje sprejelo v svoje programe akcije turističnih zvez in društev ter kulturnih organizacij. Le tako bodo imele pravi odmev in podporo, saj so bile do zdaj pogosto osamljene.

J. T.

Šele osip gostov zaradi bencinskih težav jih je pripeljal na skupno pot, čeprav bi jo lahko ubrali že zdavnaj prej, saj je bilo v letih nazaj izrečenih nič koliko kritičnih misli na račun nepovezanosti turizma in gostinstva v brežiški občini. Zdaj se bodo tesneje povezali tudi s sosednjimi regijami, ker samo sodelovanje turističnih zvez ne zadostuje. Za obisk gostov se bo moral vsak posebej bolj potruditi. Samo s poslej in hrano ne bodo prišli do deviza, ki jih družba pričakuje od turizma. Tudi tistim, ki pridejo na zdravljenje, bodo morali popestriti prosti del dneva z izleti, koncerti, razstavami in ogledi pokrajinskih in kulturno zgodovinskih zanimivosti.

Odvzem lovišča?

S posveta v Trzišču

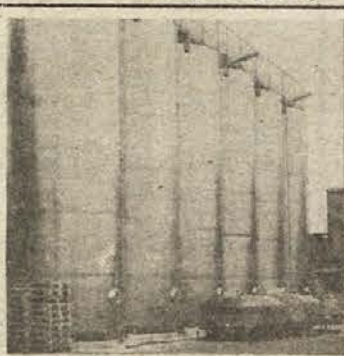
V sevniški občini so se že ob lanski setvi kmetijci in politični delavci znašli pred hudimi očitki kmetov, zlasti v hribovitih predelih, da divjad uničuje njihov trud. Komite za gospodarstvo in naposled tudi občinski izvršni svet so to jesen sprejeli nekatera odločna stališča, ki med drugim na koncu, če se lovci zadeve ne bi lotili učinkovito, sega celo po skrajni zakonski možnosti — odvzemu lovišča.

Ta stališča so s posebno pozornostjo prebrali na skupnem posvetu lovcev in predstavnikov sevniške občine dolnjiško-posavskega lovnege bazena konec oktobra v Trzišču. Lovci so se kajpak branili.

Vsekakor so bili letos v porastu odškodninski zahtevki kmetov, ki navsezadnje (saj gre za družbeno-organizirano proizvodnjo), niso več sami, da bi jih lovski komisije odpravile z minimalno odškodnino. Kmet se upravičeno čuti ogoljufanega, pa naj dobi še tako odškodnino, saj ne dela zato, da bi „kasiral“, ampak da bi tudi obiral ali pospravil s polji.

Sicer pa je bil posvet vsekakor koristen, saj so gostitelji na kraju le postregli z okusno pripravljeno divjačino, to pa pomeni, da lovci nekaj vendarle streljajo!

A. Z.

Polne cisterne

Metliška Vinska klet ima prostora za tri milijone litrov in sedaj so vse vinske posode zvrhano polne. V cisternah iz nerjavečega jekla je 420.000 litrov metliške črnine in roseja. V kleti si prizadevajo, da bi novo vino dali v prodajo pred dnevom republike.

Mladi obdelujejo

V Dragatušu že več kot 20 let deluje pionirska kmetijska zadruga

V šolskem letu 1959/60 je bila na osnovni šoli v Dragatušu ustanovljena pionirska zadruga Belokranjsko polje. Zadruga je bila organizirana na isti osnovi kot kmetijska zadruga, vanjo pa je bilo vključenih 85 učencev 5., 6. in 7. razreda, ki so lahko izbirali med sadjarskim in vrtnarskim krožkom ter proizvodno dejavnostjo.

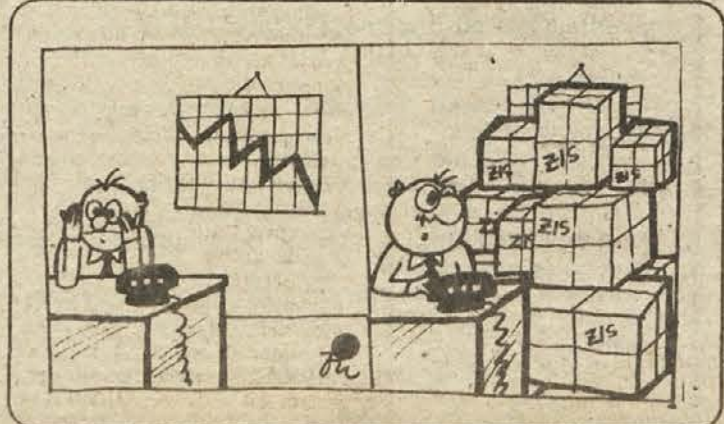
Člani zadruge so se udeleževali raznih tekmovanj, tudi velikega tekmovanja pionirskih odredov in mladih zadržnikov Slovenije. Za svoje delo so prejeli zvezno nagrado in diplomu.

Zemljišče, ki so ga obdelovali mladi zadržniki, je bilo splošno ljudsko premoženje. A leta 1966 je Kmetijska zadruga to zemljišče prodala in pionirji so ostali brez obdelovalnih površin, zato je njihovo delo za nekaj let zamrlo.

Člani Belokranjskega polja so se udeleževali tudi različnih srečanj mladih zadržnikov. Na zboru pionirjev zadržnikov v Peči leta 1978 so prejeli srebrno plaketo in plaketo zlate roke, dragatuški zastopniki pa so bili tudi na zboru slovenskih zadržnikov v Vuzenici ter jugoslovanskih zadržnikov v Varazdinu.

V lanskem šolskem letu nam je dala Kmetijska zadruga iz Dragatuša v najem nekaj zemlje. Zasadili smo rdečo peso in zelje. S pridelkom, ki smo ga pobrali pred nekaj dnevi, smo bili zelo zadovoljni.

TONCKA PANJAN

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ljereja: Tit Doberšek

Bežen vpogled v jugoslovansko vinogradništvo

Od skupnih površin vinogradov (v letu 1981 = 244.000 ha) v Jugoslaviji ima največ vinogradov SR Srbija, ki s pokrajinama zajema 43,5 % vinogradov Jugoslavije (od tega SR Srbija 31,5 %, SAP Vojvodina 7,5 % SAP Kosovo 4,5 %), SR Hrvatska ima 30,5 %, SR Makedonija 14,0 %, SR Slovenija 9,0 %, SR Bosna in Hercegovina 2,0 % in SR Črna gora 1,0 %. Vinogradniške površine naraščajo v Makedoniji, Črni gori in na Kosovu, zmanjšujejo pa se v Hrvatski, Srbiji in v Vojvodini. Ustajene so površine v Sloveniji ter v Bosni in Hercegovini.

Društveni sektor vinogradov prevladuje v Črni gori in na Kosovu. V vseh drugih republikah in Vojvodini pa so večje površine v zasebnem sektorju.

V zasebnem sektorju lastništva prevladujejo vinogradi z zastarelo vzgojno obliko, z nizko rodnostjo trt in večjo porabo ročne delovne sile. Na družbenem sektorju in pri večjih skupinskih obnovah združenih zasebnih pridelavcev uporabljajo sodobnejše špalirne vzgojne oblike trte, višjo vzgojo ter se poslužujejo mehanizacije pri obnovi in oskrbi vinogradov.

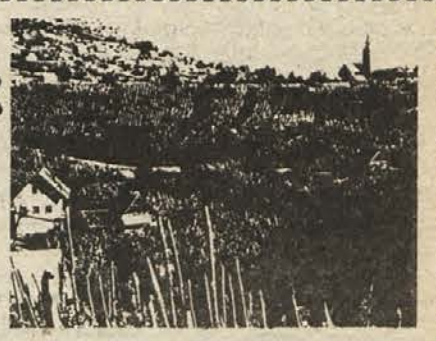
Pridelek vina je iz leta v leto različen. Največ smo v zadnjih letih pridelali vina v letu 1980, in to 755 milijonov litrov.

Po površini vinogradov, pridelku grozda in pridelku vina smo Jugoslavlani v Evropi na 7. mestu. Več vinogradov imajo španci, Italijani, Francozi, Sovjetska zveza, Portugalska in Romunija.

Značilnost sortimenta vinske trte v Jugoslaviji

Čeprav smo v zadnjih desetletjih menjavali sortiment vinske trte, še vedno prevladujejo stare sorte trte za pridelovanje namiznih vin, kar velja zlasti za zasebni sektor. Novi, izboljšani sortiment trte se je v glavnem uveljavil v družbenem sektorju.

Na vsem vinorodnem območju Jugoslavije prevladujejo sorte za rdeča vina. Od starih vinskih sort na jugu (velja zlasti za Srbijo) največkrat raste: prokupac, smederevka, vranac, plovdiča, žilavka, plavac.

Po zadnji vojni smo širili in vnašali zlasti sorte za pridelovanje kvalitetnih in vrhunskih vin:

- a) sorte za bela vina: renski rizling, laški rizling, beli burgundec, rdeči traminec, dišeči traminec, sovinjon, semijon in druge;
- b) sorte za rdeča vina: modri burgundec, kabernet sovinjon, kabernet frank, merlot, game, modra frankinja in druge.

V sestavu sort za rdeča vina so se uveljavile zlasti sorte z močno rdečo (črno) barvo, kot je na primer game barvarica in alikant — buše.

Vnesene kvalitetne in vrhunske sorte trte so v raznih vinorodnih predelih Jugoslavije (velja zlasti za južne republike) pokazale, da te sorte izpolnjujejo agrobiološke in gospodarsko-tehnične značilnosti in so zato primerne za nadaljnje širjenje in izpopolnjevanje sortimenta vinske trte v Jugoslaviji. V okvirju vnesenih sort izstopajo naslednje vinske in namizne sorte:

- a) sorte za bela vina: kloni renskega rizlinga, belega burgundca, traminca, rizvanca, sovinjona, semijona itd;
- b) sorte za rdeča vina: kloni modrega burgunca, kabernet sovinjona, kabernet franka, merlota itd;
- c) namizne sorte: tu izstopajo sorte raznih dob zrelosti, kar omogoča podaljševanje porabe namiznega grozda.

Naši zlahknetelji so z intenzivnim delom vzgojili 9 novih vinskih in 17 novih namiznih sort trt. Od vinskih sort so 4 nove sorte za kvalitetna in visoko kvalitetna bela vina, 3 nove sorte pa za kvalitetna in visoko kvalitetna rdeča vina, od katerih sta 2 novi sorti tipa barvaric. Med novimi vinskimi sortami se hitro širi „župljanka“ za bela vina in „župljanka barvarica“ za rdeča vina. „Župljanka“ je na vinskem sejmu v Ljubljani leta 1981 dobila naziv „šampion“, to je eno izmed najvišjih ocen za vina.

Razmerje med sortami je naslednje: v Sloveniji bele proti rdečim 60 : 40.; v Hrvatski bele proti rdečim 50 : 50.; v Črni gori rdeče proti belim 95 : 5.; v Makedoniji rdeče proti belim 70 : 30.; v Srbiji rdeče proti belim 70 : 30.; na Kosovu rdeče proti belim 60 : 40.; v Vojvodini bele proti rdečim 80 : 20.

V vseh republikah obstaja težnja, da se sortiment spreminja v korist belih sort. To spremembo zahtevajo porabniki vina pri nas in v svetu.

Dr. LAZAR AVRAMOV

Sejmišča

NOVO MESTO. — Na ponedeljkovem sejmu je bilo naprodaj 249 prašičev od 6 do 12 tednov starosti ter 24 prašičev od 3 do 5 mesecev. Prodanih je bilo 246 pujsov, cena pa je bila za mlajše 2600 do 3.600 din, za starejše pa 3.700 do 4.500 din za glavo. Na prodaj je bilo tudi 34 glav goveje živine, brez novega lastnika pa je ostalo le 7 repov. Cena goveda, ki je bilo v glavnem odkupljeno za zakol, je bila za vole 90 do 100 din za kilogram, kravam 75 do 85 din za kilogram živini 90 do 95 din za kilogram.

BREŽICE. — Rejci so pripeljali na sobo tni sejem 377 prašičev v starosti do 3 mesecev ter 12 pujsov, starejših od tri mesece. Prodanih je bilo 279 živali, cena pa je bila za mlajše 150 din, za starejše pa do 90 din za kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Ne zraste zato, da zgnije

Narava nas v letošnji gospodarski stiski ni pustila na cedilu. Obrodila je pšenica, koruza, trta, sadno drevje... Ne razpletajmo, kdo ima za to največ zaslug, recimo raje besedo, dve o tem, kako bi dobro letino kar najbolje obvarovali. Z žitom ni težav, tudi za vino se (še prehitro) najde grlo ali posoda, mnogo težav pa je obvarovati bogato sadno bero, da ne bo gnila ali kvečjemu končavala v kotlih za žganjekuho.

Presno sadje ima neprecenljivo vrednost v človeški prehrani, zato je treba sadje čimdlje obvarovati v takem stanju. Resda imamo v Sloveniji že za nad 40.000 ton sadnih hladilnic, vendar vse sadje ne more tja, saj so namenjene skoraj izključno plantaznemu sadjarstvu. Domačemu sadju je treba preskrbeti kar najboljšo domačo hrambo.

Nekdaj je bilo lahko. Stare sorte, kot so bobovec, mošancelj ali krivopecelj, so bile odpornejše in so brez večjih izgub zdržale do spomladi. Novejše zlahknejše sorte so občutljivejše, za nameček pa se jim je zlasti v blokkih in sodobnejših hišah zoperstavil še en sovražnik: centralno gretje. Tako daleč je oboje pripeljalo, da se je začelo uveljavljati pravilo, da se jabolka dalj kot do januarja ne izplačajo hraniti.

Letos je zato treba ukreniti, kar se le da, da bo zaloga lahko trajala kar najdlje. Sadje naj bo, če je le mogoče, shranjeno v kleti s stalno temperaturo okoli 5 stopinj in 75-odstotno zasičenostjo zraka z vlago. V takih razmerah bo manj gnilo, se sušilo, manj pa bo izpostavljeno tudi tipičnim fiziološkim napakam, kot so stekovitost, grenka pikčavost, porjavlost lupine pri rdečem delišesu, jonatanova pikčavost, notranji zlom itd.

Za letos je karkoli ukreniti glede kalcija seveda že prekasno, vsekakor pa je zanimivo, da je mogoče s kalcijem povečati trpežnost sadja. Če so tla z njim dobro oskrbljena, oz. je drevesu dostopen, potem pride kalcij v večji količini v plodove, jim okrepi celične stene in jih tako naredi odpornejše. Žal, mehanizem in zapletene okoliščine v zvezi z oskrbo s kalcijem še niso povsem raziskane.

Inž. M. L.

SVET OSNOVNE ŠOLE TOZD XII. SNOUB NOVO MESTO

razpisuje dela in naloge

POMOČNIKA RAVNATELJA

Kandidat mora izpolnjevati pogoje 511. člena ZZD, pogoje iz zakona o osnovni šoli, imeti ustrezne moralno-politične lastnosti, biti družbenopolitično aktiven ter imeti 5 let prakse v vzgojno-izobraževalnem delu. Začetek dela po dogovoru. Prijave pošljite v 10 dneh po objavi na OŠ XII. SNOUB, NOVO MESTO, Kurirska pot 19 (za razpisno komisijo). Prijavi priložite življenjepis in dokazila o izobrazbi. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po končanem zbiranju ponudb.

735/45-82

ŽK „ŽITO“ LJUBLJANA, TOZD PEKARNE DOLENJSKA NOVO MESTO DE PEKARNA ČRNOMELJ

OBJAVLJA PROSTA DELA OZ. NALOGE

VODJA PROIZVODNJE

POGOJI:

- višja strokovna izobrazba živilske ali kemijske smeri in najmanj 2 leti delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih delih
  - poznavanje osnov organiziranja dela, ekonomike in metod vodenja
  - moralno-politične vrline
- Delo se združuje za nedoločen čas. Poseben pogoj je poskusno delo. Rok za vložitev prijav je 15 dni po objavi. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po sprejemu sklepa. Prijave pošljite na naslov: „ŽITO“, Pekarna Črnomelj, Belokranjska cesta, Črnomelj.

734/48-82

INTEREUROPA Koper, n. sol. o.,

v skladu z zakonom in pravilnikom o osnovah in merilih za razdeljevanje in uporabo sredstev za stanovanjsko gradnjo in dodeljevanje stanovanj razpisuje

JAVNO DRAŽBO

z zbiranjem pisanih ponudb o prodaji dvoinsobnega stanovanja v Novem mestu, Ragovska 6, pritličje, interna št. 1, površina 66,87 m², izklicna cena 1.093.994 din. Stanovanje je zasedeno, imetnik stanovanjske pravice ima predkupno pravico. Obvezen polog znaša 10 % izklicne cene in ga mora ponudnik vplačati na račun št. 51400-720-1-12498 pri SDK Koper v roku za zbiranje ponudb, sicer se ponudbe ne bo upoštevalo. Prometni davek in stroške zemljiško-knjižnega prepisa plača kupec.

Pismene ponudbe pošljite na naslov: INTEREUROPA Koper, oddelek za družbeni standard, Vojkovo nabrežje 32, z oznako: „Javna dražba — prodaja stanovanja“, do vključno 3. 12. 1982. Javno odpiranje pisanih ponudb bo v prostorih Inter-europe Koper, Vojkovo nabrežje 32, V. nadstropje, soba št. 7, dne 7. 12. 1982 ob 10.00 uri. Vse informacije glede javne dražbe daje oddelek za družbeni standard (telefon 25-161, int. 229).

745/45-82

OBVESTILO O DERATIZACIJI (zastrupljanju podgan in miši)

Na podlagi odloka o splošni in občasni deratizaciji v večjih naseljih občine Novo mesto (Ur. vestnik Dolenjske št. 4/64 in Skupščinski Dolenjski list št. 7/70) bo Zavod za socialno medicino in higieno Novo mesto opravljal obvezno deratizacijo na območju Žužemberka, Dolenjskih Toplic, Straže in Šentjerneja od 11. 11. do 15. 11. 1982, v samem Novem mestu z obrobniimi naselji pa od 16. 11. do 3. 12. 1982.

Točna navodila in opozorila bodo objavljena na vidnih mestih v krajih, kjer bomo opravljali deratizacijo.

Zavod za socialno medicino in higieno Novo mesto
Mej vrti 5, telef. 21-253

733/45-82

Blagovno transportni center Ljubljana, tozd SKLADIŠČA NOVO MESTO, Ljubljanska c. 27,

objavlja prosta dela in naloge

OPRAVLJANJE KUHARSKIH DEL

Pogoji:

poklicna šola — kuharska smer in 1 leto delovnih izkušenj, poskusno delo traja 2 meseca, izpit B kategorije. Prijave z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi komisiji za MRD BTC Ljubljana, tozd Skladišča Novo mesto, Ljubljanska cesta 27

744/45-82

ČGP „DELO“ TOZD Prodaja

vabi

RAZNAŠALCE za dostavo jutranjika „Delo“ na dom na območju Krškega

Če želite delati le nekaj ur dnevno in biti za svoje delo dobro nagradeni, pošljite svoje ponudbe ali se osebno zglasite v ČGP „Delo“ — TOZD Prodaja, podružnica Novo mesto, Glavni trg 1, tel. št. 21-442.

732/45-82

Družboslovna in ekonomska srednja šola Novo mesto

objavlja prosta dela in naloge

TAJNICE ŠOLE

Kandidati morajo imeti srednjo izobrazbo ekonomske smeri. Poskusno delo bo trajalo 3 mesece. Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na svet delovne skupnosti Družboslovne in ekonomske srednje šole Novo mesto, Ulica talcev 3a.

742/45-82

RAZPISNA KOMISIJA DELAVSKEGA SVETA „SOP“ KRŠKO, TOZD STORITVE,

razpisuje na podlagi statuta TOZD STORITVE prosta dela in naloge individualnega poslovnega organa

DIREKTORJA TOZD STORITVE.

Poleg splošnih pogojev, ki jih določa zakon, mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

- višja ali srednja strokovna izobrazba ustrezne smeri,
  - najmanj 5 let oziroma 7 let delovnih izkušenj, od tega vsaj 3 leta pri opravljanju vodilnih ali vodstvenih del,
  - pasivno znanje svetovnega jezika
  - moralno-politična neoporečnost
- Navedena prosta dela in naloge se razpisujejo za dobo štirih let. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 20 dneh po objavi razpisa na naslov: „SOP“ Krško, KADROVSKA SLUŽBA, CKŽ 141, z označbo: „ZA RAZPISNO KOMISIJO TOZD STORITVE“.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po preteku razpisnega roka.

736/45-82

INDUSTRIJA MOTORNH VOZIL NOVO MESTO

Zaradi reorganizacije nabavne funkcije po novih delovnih organizacijah

vabimo k sodelovanju

SODELAVCE ZA PODROČJE NABAVE

Pogoji:

kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- visoka, višja ali srednja šola ekonomske, komercialne ali tehnične smeri,
- zaželene so delovne izkušnje na ustreznem področju,
- znanje tujega jezika.

Pismene prijave z dokazili sprejema kadrovska služba IMV Novo mesto, Zagrebška 18-20, 15 dni od dneva objave. Podrobnejše informacije dobite v kadrovski službi IMV osebno ali po telefonu 24-888. Kandidati bodo o izidu izbire obveščeni v 15 dneh od dneva izbire.

metalka

METALKA, n. sol. o.
TOZD TRGOVINA n. sol. o.
Prodajno skladišče Metlika

objavlja naslednja prosta dela oz. naloge

ZAHTEVNEJŠE ČIŠČENJE PROSTOROV — 4-urna zaposlitev

Pogoji:

- nepopolna osemletka
- 1 leto delovnih izkušenj
- poskusno delo 1 mesec

Pismene ponudbe sprejema METALKA n. sol. o., kadrovska služba, Ljubljana, Dalmatinova 2, 15 dni po objavi.

DELAVSKI SVET TOZD ZDRAVSTVENI DOM METLIKA

razpisuje prosta dela in naloge individualnega poslovnega organa TOZD

Pogoji:

- da ima visoko izobrazbo medicinske, pravne ali ekonomske smeri,
- da ima pet let delovnih izkušenj,
- da ima ustvarjalen odnos do uveljavljanja in uresničevanja samoupravljanja, da odgovorno gospodari z družbenimi sredstvi, da spoštuje zakonitost in da ima pravičen odnos do soljudi.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi na Zdravstveni dom Metlika. Kandidate bomo obvestili v petnajstih dneh po dnevu izteka razpisa.

moj otrok je drugačen

Novi vzgojni rubriki na pot

Z vstopom našega malčka v malo šolo, še bolj pa z začetkom šolanja se pri otrocih pojavljajo, ali bolje rečeno odkrijejo, številni problemi, katerih prej nismo opazili, posebno še če smo imeli otroka v varstvu doma ali v zasebnem varstvu. Običajno starši iščejo pomoč pri ustreznih strokovnjakih šole takrat, ko so težave hude, oziroma ob vstopu otroka v šolo, ko mora otrok na številne preglede. Mnogokrat se zgodi, da starši ne vedo, kam naj se obrnejo po pomoč, in mnogi problemi bi lahko bili predčasno odpravljeni, če bi iskali ustrezno pomoč.

Iz teh razlogov smo se v dogovoru z uredništvom Dolenjskega lista odločili, da bodo v prihodnjih tednih izhajali članki strokovnjakov iz Dispanzerja za mentalno zdravje in nevrologije iz Kranja, ki vsebujejo konkretne nasvete, kako ravnati v posameznih problemih z našim šolarjem in kam se obrniti po pomoč.

Ob tej priložnosti bi vas želeli tudi seznaniti s službami in ustanovami, ki se v Novem mestu ukvarjajo s problemi predšolskih in šolskih otrok. Vsekakor je najširše urejeno zdravstveno varstvo za otroke, tako preventiva kot tudi kurativa, samo zdravstvena služba je tista, ki otroka napoti v ustrezno obravnavo, posebno če je otrok duševno ali telesno prizadet ali če ima neozdravljivo bolezen. V novomeški bolnišnici je posebna ambulanta, kjer imajo v evidenci vse otroke, ki že ob rojstvu kažejo znake odstopanja v razvoju.

Pri obravnavi otrok je nadalje zelo pomembna vzgojno-varstvena ustanova, kjer se mnogokrat zelo zgodaj odkrije, če gre pri otroku za odstopanje od normalnega razvoja ali če gre za specifične težave. Tu bi želeli omeniti razvojni oddelek pri VVZ Novo mesto, v katerega so v dnevno varstvo vključeni srednje duševno prizadeti otroci.

Velika pridobitev za Novo mesto je tudi Vzgojna posvetovalnica, kjer starši lahko iščejo pomoč pri vzgoji in šolanju svojega otroka.

Ko je otrok vključen v osnovno šolo, ima mnogo več možnosti, da ga bodo v primeru težav z učenjem usmerili po ustreznem pomoč. V člankih po tuji možno prebrati, kako ravnati z otroki, ki so prizadeti v telesnem ali duševnem razvoju, in kam jih usmeriti za njihovo šolanje in usposabljanje. Glede teh težav lahko v Novem mestu dobite ustrezna pojasnila, nasvete in nepotitve pri Centru za socialno delo — strokovno področje za razvrščanje otrok.

V zadnjem času se pogosto srečujemo tudi z dilemami zaradi darjenih otrok; tudi o tem boste lahko prebrali nekaj vrstic.

Na podlagi izkušenj vseh, ki se ukvarjamo s problemi otrok in skrbi njihovih staršev, menimo, da so ti članki zelo koristni, zato svetujemo, da jih prebrate in se v primeru, če boste pri svojem otroku odkrili katero od težav, tudi napotite po ustreznem pomoč.

ESTERA DVORNIK
socialna delavka

Priprava otroka na šolo

Otroka ne pričnemo pripravljati na šolo s tem, da ga vključimo v malo šolo, ki je sicer tudi zelo potrebna, z učenjem branja, pisanja, temveč segajo začetki že v najzgodnejše obdobje otrokovega življenja.

Obdobje od rojstva do otrokovega 7. leta življenja imenujemo obdobje PRIMARNE SOCIALIZACIJE. To obdobje je izredno pomembno zaradi tega, ker je za oblikovanje osebnostne strukture najvažnejši primarni socializacijski vzorec. Ta vzorec pa je DRUŽINA, posamezni člani družine in čustvene vezi, ki vladajo med njimi. Otrok, ki raste v družini, ki ga čustveno sprejema, kateri se čuti varnega, sprejetega, bo že kot dojenček posnemal prve glasove, ob koncu prvega leta prve besede. Ob tem se bo čutil zadovoljnega, razširjal bo dalje svoj besedni zaklad.

V tem obdobju tudi drugače začne aktivno posegati v svoje okolje. Poskuša doseči, kar si želi, in željeno tudi obrzati. Otrok, ki je v tem obdobju oviran, tudi kasneje v šoli ne kaže veselja v osvajanju novega, oziroma se tega celo boji. Najbolj so ovirani otroci, ki so prikrajšani (materialna in čustvena prikrajšanost), pa tudi otroci, ki jih preveč razvajamo. Otrok se enostavno ne nauči, da s svojo aktivnostjo dobi zaželeno.

V naslednjem obdobju, približno med 2. in 3. letom, razvije otrok svoja prva nezavedna načela, norme, razvije prve delovne navade, ki so podlaga za kasnejše učne navade, razvije tudi prve interese, spretnost, iznajdljivost, začne se zavedati, kaj smiselno je. Začne se prilagajati AVTORITETI, katero sprva predstavlja starši, kasneje drugi vzgojitelji. Vse to pa bo otrok zmogel le, če je čustveno sprejet, če se more enačiti z željami svojih staršev, ne pa da ga do discipline pripravi le strah. Če se čuti primoran, prisiljen, zavremo zdravo razvoj samoaktivnosti in iniciative. Tak otrok je lahko kasneje v šoli vodljiv, ubogljiv, natančen, je pa stalno neodločen, neiniciativen, v sebi pa nezadovoljen.

Z dopolnjenim 6. letom starosti je otrok v marsičem socialno in intelektualno dovolj razvit. V obdobju med 4. in 6. letom raste v sposobnosti, da sprejema navodila in jih tudi izvršuje, se nadalje razvija sposobnost pripadnosti skupini, napreduje v govornici, mišljenju, jeziku, nauči se sprejemati svojo spolno vlogo, predvsem za začne iskati vzroke za pojave okoli sebe in v sebi. Izginja njegov otroški način mišljenja, tako imenovano magično mišljenje. Približuje se načinu mišljenja odraslega. Večina otrok v tem obdobju kaže močno radovednost, nesprotni odgovori, ki ne zadovoljijo otrokove radovednosti, lahko sprožijo bojzani pred izpraševanjem. Otrok doživlja, da je spraševanje nekaj nevarnega. Svojo zdravo radovednost bo opustil. Tudi kasneje v šoli ne bo kazal zadovoljive vedoželjnosti. Predvsem pa otrok v tem obdobju potrebuje trdno, ljubečo, dosledno družinsko vzdušje, ki mu potrjuje, da ga ima rado zato, ker je pač njihov otrok, ne pa da mu izkazuje naklonjenost, le če se na poseben način vede (igra).

Predšolsko obdobje je obdobje, ko se otrok najbolj intenzivno razvija. Najboljša priprava na šolo je, če otroku omogočimo, da bo ta leta preživel resnično SREČEN.

Prof. MIRA SLUGA
klinični psiholog

V počastitev semiškega krajevne- ga praznika so domačini pripravili poulični tek ter povabili tudi Črnomalce...

SANJA MILOVIČ OŠ Črnomelj

VARČEVALI BOMŌ

3. novembra smo na naši šoli odprli hranilnico. Včlanilo se je veliko varčevalcev. Vsi želijo varčevati: za izlete, potovanja, šolo v naravi...

NATALIJA LUBI OŠ Senovo

PADLIM V SPOMIN

Ob dnevu mrtvih so bile pri spomenikih padlih borcev v štirih krajih naše krajevne skupnosti žalne svečanosti. Člani KUD smo pripravili kulturni program...

NATAŠA DERGANČ OŠ Vavta vas

NAŠE ZBIRALNE AKCIJE

Na naši šoli že nekaj let zbiramo star papir, železo in steklenice. Odpadne surovine smo poiskali doma, pri sosedih, v trgovinah...

MARIJA SAJOVIČ, 6.r. OŠ Dragatuš

NE POZABIMO NA PARTIZANSKE GROBOVE - Pionirji naše šole vsako leto obiskujemo partizanske grobove. Spomladni imamo ob njih proslave, jeseni pa jih uredimo in okrasimo...

Tako ne bomo pridelali več hrane

Posavski sadovnjaki, polja in sploh kmetovanje, gledano z oči kmeta iz hribovitega Zasavja - Zemlja marsikje še zdaleč ni izkoriščena tako, kot bi morala biti

Pred kratkim sem bil tudi jaz kot udeleženec NOB prvič deležen zdraviliškega okrevanja, in to na Čatežu. Ker pa kmečki ljudje ne moremo in ne smemo mirovati...

je s sodobno mehanizacijo mogoče tudi na bregovih zemljiščih pripraviti prikladnejše sadjarske parcele. Morda bi tamkaj sadna drevesa rodila še obilneje...

dobre in slabe stvari, med zadnjimi me je najbolj presenetilo to, da zemlja še zdaleč ni izkoriščena tako, kot bi morala biti...

RUDI NAPRET Do pri Hrastniku

PRED SPOMENIKOM STANETA ROZMANA

28. oktobra smo imeli gojenci črnomaljskega dijaškega doma, razen osnovnošolcev, pohod k spomeniku Staneta Rozmana, pogumnega borca...

JOŽICA ŽAGAR Dijaški dom, Črnomelj

PO SESTANKU SMO ČISTILI

Na oglasni deski sva prebrali obvestilo, naj se v soboto otroci iz blokov na Pavlinovem hribu zberemo na sestanku. Še preden smo prišli skupaj, sva vedeli, za kaj gre...

POLONCA ZALAR in JASNA ŽABKAR OŠ Trebnje

NA ŽUŽEMBERSKI OSNOVNI ŠOLI ŽIVAHNO

Maja Jarc, Bernarda Brulec, Drago Jarc in Zdenka Longar iz žužemberške osnovne šole sporočajo, da so izvenšolske dejavnosti na njihovi šoli dobro zaživele. Tako so člani literarno-novinarskega krožka že sprejeli delovni program...

DRAGO CELIČ Gorenje Sušice

S cesto iz pozabljenosti

V Soščah in sosednjih vaseh so si doslej iz zaostalosti pomagali v glavnem sami - Vnaprej širša pomoč!

Prebivalci doline Sušice se težko sprizajemo s tem, da v štirih desetletjih povojnega obdobja gospodarskega razvoja tako rekoč nismo občutili.

Prispevek, ki ga je ta dolina dala med NOB, ni bil majhen, vendar

imamo občutek, da je vse to pozabljeno, pozabljeno v tem smislu, da se še vedno vozimo po slabi makadamski cesti, če drugih ravno tako pomembnih stvari sploh ne naštevamo. Ne pričakujemo, da nam bo vse to, česar sedaj nimamo, dala družba.

Menim, da je boljše cestna povezava nujna, če hočemo mlade zadržati na zemlji. Za uresničitev te želje pa bo potrebno sodelovanje širše družbene skupnosti in delovnih organizacij...

DRAGO CELIČ Gorenje Sušice

RAZSTAVA OSNOVNOŠOLSkih GLASIL

2. novembra je bila na naši šoli odprta razstava osnovnošolskih glasil iz vse Dolenjske. Razstavljenih je 63 enot s 33 naslovi, gradivo pa je prispevala študijska knjižnica iz Novega mesta...

MARIJA VIDE OŠ Sentjerne

OB OBČINSKEM PRAZNIKU

Ob občinskem prazniku smo učenci Doma za učence Majde Šilc iz Novega mesta pripravili v domu JLA krajšo kulturno prireditev, si ogledali film Titova potovanja mira...

MARIJA ZEMLJAK Dom za učence Majde Šilc Novo mesto

TUDI V ŠOLO POZNEJE

Zaradi stabilizacijskih ukrepov bomo verjetno tudi mi šolarji začeli s poukom eno uro kasneje, torej ob deveti uri. Starši so že izpolnili anketni listek...

SANJA MILOVIČ OŠ Črnomelj

POMAGALI PRI POSPRAVILU PRIDELKOV

Tudi osnovnošolci pomagajo pri pospravljanju pridelkov. Tako nam Darinka Fink iz COŠ Baza 20 v Dolenjskih Toplicah piše, da so pomagali pri pospravljanju koruze na Otočcu...

Nepotrebna plat zvona za atletiko

Uspehi novomeške atletike že sami po sebi najbolje zanikajo nekatere ocene in podtikanja

Stanje v novomeški atletiki je letos boljše kot pred letom dni, zato je upravičen odbor atletske sekcije mnenja, da je treba nestrokovnima ocenama novinarja B. Budje in atleta ter trenerja Milana Šimuniča, dodati nekaj podatkov o letošnji atletski sezoni in novomeški žetvi v njej.

Lapanje. Omeniti moramo tudi dva ekipna uspeha mlajših mladincev in mladink. V tekmovalstvu za APS so bila dekleta 3., fantje pa 4. Na republiških posamičnih prvenstvih za starejše in mlajše mladinke in mladince so novomeški atleti osvojili 6 zlatih, 5 srebrnih in 1 bronasto medaljo.

merjamo z ostalimi moštvenimi prvenstvi, je to 9. mesto v 1. zvezni ligi) so poškodbe, bolezni in slaba forma nekaterih najboljših tekmovalcev po njih, pa tudi dejstvo, da tekmovalcev, ki so se prenehali ukvarjati z vrhunsko atletiko, za to priložnost nismo „na silo“ aktivirali, ampak smo dali možnost mladincem.

stvu, ki je bilo letos v Mariboru, sta Cujnik in Okleščen osvojila srebrni medalji. Cujnik je v kvalifikacijah dosegel boljši rezultat kot poznejši prvak Djurovič. Princ je bil 6. v metu diska, Kranjčič 8. v troskoku in Šikonja v 8. v teku na 800 m. Bil je edini mladinec, ki se je prebil v finale. V finale je prišla tudi Cilka Krize v skoku v višino.

Na BAI v Grčiji sta Princ s četrtim mestom in Lapanje s petim enakomerno branila barve naše države, je bila članica mladinske reprezentance v Mariboru na trobojni SFRJ-Italija-Slovenija (3. mesto). Na tej tekmi sta republiko zastopali Krize Cilka in Borja Eržen.

Clansko moštvo je imelo letos dva nastopa: na kriteriju slovenskih mest je bila ekipa prva, na kvalifikacijah za ekipno prvenstvo SFRJ pa deveta, oz. druga v republiki, za celjskim Kladivarjem in pred Olimpijo ter Mariborom.

Z nastopi moštva atletske sekcije s tem lahko končamo. Atletika je namreč v prvi vrsti le posamičen šport. V letošnjem letu je bil najboljši posameznik spet Darko Cujnik. Njegov met kopja 80,98 m, ki je seveda vodilni v SFRJ, je hkrati tudi drugi met Jugoslovana čez 80 m nasploh.

Potem, ko smo prikazali dejansko stanje v novomeški atletiki, bomo še na kratko odgovorili na nekatera podtikanja v člankih v Dolenjskem listu št. 41 z dne 14. oktobra 1982. Po dveh letih samovoljnega ravnanja ožje skupine v vodstvu atletske sekcije - v njej je bil zelo aktiven tudi Šimunič - nam je, letos končno z velikimi napori uspelo vrniti organizacijo na pravo pot.

SPOMENIKU ŽRTEV Učenci višje stopnje smo se udeležili pohoda k spomeniku krških žrtev v Dobravi. Spomenik stoji na mestu, kjer so fašisti ubili 9 borcev krške čete. Gozdar Tone Geč, ki je zločin videl, je mesto označil s smrekami, ki danes ponosno in bohotno rastejo.

Zahvala za nepozabno doživetje Ob srečanju bolnikov z multiplo sklerozo Po pustih, deževnih dnevih je bila sobota 16. oktobra proti pričakovanju brez dežja, celo sončna. Za člane Društva multiple skleroze Slovenije z območja Dolenjske kot nalašč! Prišli so iz raznih krajev Dolenjske, večina na invalidskih vozičkih ali z berglami, le nekateri brez ortopedskih pripomočkov in le s pomočjo spremljevalca.

Zahvala za srečanje gre Tovarni zdravi KRKA iz Novega mesta, ki je prispevala finančna sredstva, in tovarišici Kristini Mlinarič, poverjenici Društva multiple skleroze Slovenije za dolenjsko območje, ki je srečanje organizirala.

Upravn odbor AS Dolenjski list 5

UREDNIŠTVO V GOSTEH: BLANCA RAZDOR JE ZAMENJALA SLOGA

Sedem let je minilo od prvega srečanja našega „letečega uredništva“ s kraji tedaj manj razvite krajevne skupnosti Blanca v sevniški občini. Če se danes peljete po obsavski magistrali, se lahko že na daleč čudite novostim. Predvsem ima Blanca nad vasjo novo šolo.

Sevniški Mercator – Kmetijski kombinat ni več edino podjetje v kraju. Pod sosednjo prijazno vasico Kladje stoji na nekdanji livadi nova Stillesova tovarna sedežnega stilnega pohištva.

Drugi tovarniški dimnik v tej krajevni skupnosti stoji pri Dolnjem Brezovem. Za bližnji praznik sevniške občine bo na ogled nova tovarna elastičnih pletenin Inplet, ki sicer še ni dograjena, vsekakor pa dokazuje, da se tod odvija najživahnejša naložbena dejavnost sevniške občine v zadnjih letih. Pozornejšemu opazovalcu bo padla v oči visoka naprava nad blansko železniško postajo. Rudnik neovinar tam gradi svojo prvo separacijo. V pičlih nekaj letih so zrasi torej kar trije novi industrijski objekti. Kako čutijo ljudje ta razvoj, kakšne probleme še vedno imajo, so povedali na novem uredništvu v gosteh v tork, 2. novembra, v gostilni Marije Radej novinarjema Pavlu Percu in Alfredu Železniku.

Blančani so tudi tokrat govorili odprto in brez dlake na jeziku. Pravezprav se za ta industrijski razvoj začuda niso kaj dosti zmenili. Kratkotomalo so svoje probleme razgrnili brez olepševanja in pomišljanja.

KRAJEVNA SKUPNOST SE PREDSTAVI

Kratko predstavitev v tem uredništvu v gosteh nastopajoče krajevne skupnosti je uvodoma opravil predsednik sveta krajevne skupnosti Alojz Požun. V vaseh Blanca, Poklek, Čanje, Brezovo, Kladje in Krajna Brda živijo 1.104 prebivalci. „Da, padanje števila prebivalstva se je zadnja leta ustavilo,“ je z zadovoljstvom povzel besedo predsednik Požun. „Sicer pa gremo iz akcije v akcijo, večinoma na cestah, kar se bo samo stopnje-

valo. Nove tovarne prinašajo drugačen življenjski utrip. Za potrebe krajevne skupnosti kažejo razumevanje že od vsega začetka. Stilles nam je npr. lepo pomagal pri asfaltiranju ceste in napeljavi telefona na Kladju.

Podobno je z Lisco in sovlagateljicama Jutranjko in Kometom pri Inpletu na Dolnjem Brezovem. Rudnik neovinar v ustanavljanju se še razvija. Tudi Kmetijski kombinat ima posluh za naše potrebe. Ljudje zadnja leta kratko malo ne pomišljajo iti na akcije, naj bo petek ali svetek,“ je dejal predsednik Požun.

Da bi morali v sleherni krajevni skupnosti ubrati tvorno sožitje in sodelovanje med tovarno in krajevno skupnostjo, sta ugotavljala predstavnika Stillesa, v. d. vodje tozda Stilno pohištvo v Sevnici Stane Resnik in vodja obrata tega tozda v Kladju Milan Pfeifer. Potrdila sta, da so vaščani KS Blanca pridno sodelovali. Ko bodo v tej tovarni v kratkem ustanovili novo gasilsko enoto, bodo skupaj s krajevno skupnostjo nabavljali opremo,“ sta dejala oba „direktorja“. Sicer pa je v tovarni trenutno zaposlenih 84 delavcev. Šele od 16. avgusta letos delajo v dveh izmenah. To je po svoje tudi poseben problem. Število delavcev je namreč preveliko za eno in nekoliko premajhno za dve izmeni.

Žal je analiza skupnosti za zaposlovanje, preden so tovarno sploh zgradili, govorila o večjih rezervah delovne sile v blanski krajevni skupnosti, kot pa se je dejansko izkazalo. „Le tretjina zaposlenih v obratu so domačini. Pomanjkanje delavcev predstavlja za nas kar precejšen problem. Sicer pa so to mladi delavci s prvo zaposlitvijo, katerim še manjka izkušenj. Vodstvo obrata se mora zato bolj ukvarjati z njimi, časa pa zatem zmanjkuje za samo proizvodnjo,“ sta kritično menila oba.

Kraji so na uredništvu v gosteh pričakovali še kakšnega direktorja, predvsem Otona Šketa z Rudnika neovinar v ustanavljanju. „Ljudi zanima, kako bodo izkoriščali mivko v peskokopu na Pokleku. Ljudje bi radi vedeli, ali bodo kaj dobili ali izgubili. Nikjer ni pro-

blemov, ki jih ne bi mogli rešiti, vendar mislim, da bi morali tisti, ki kaj načrtujejo za naše kraje, večkrat priti med ljudi,“ se je jezil šofer pri Izletniku Lado Martinkovič. Njegov poklicni kolega Jože Ašič iz Selca je pri drugem omizju menil podobno. „Cesta bi bila navsezadnje za potrebe krajanov kar dovolj široka. Pošteno bi bilo, če bi pri predvideni razširitvi rekli, toliko bo bolje za krajane, toliko pa bi rabil tudi Rudnik, nakar bi to vključili tudi v njegove naložbe. Leta 1975 smo občani cesto že širili z udarniškim delom in prispevki, ki smo jih zbirali kar na avtobusih. Nujen bi bil asfalt,“ izkušeno meni šofer Ašič.

OČAKOVO UPANJE

Kakšen problem pomeni prah za stanovalce ob tej cesti, je potarnal tudi najstarejši krajan na tem večeru Vinko Hercog. Konec leta bo dopolnil 88 let. „Prepričan sem, da bo cesta proti Pokleku nekoč asfaltirana,“ je bil optimist ta očak.

„Hude povodnji sem že preživel, tudi tisto leta 1954, ki je vzela s seboj vse mostove. Sedaj ne bo treba takšne ujme. Prvi most na Blansčici je tako slabo podstavljen, da ga bo odnesla prva večja voda. Po taki cesti ne bodo mogli dolgo voziti. Kaj bi, še za staro Jugoslavijo so to nesrečno cesto dvakrat trasirali, vendar je vse ostalo na papirju.

Tega mostu po teh načrtih sploh ne bi bilo,“ se je čudil, zakaj ne najdejo boljše rešitve.

Vsekakor se nameravajo cest v blanski krajevni skupnosti lotiti z vso resnostjo. Jože Ašič, Vlado Martinkovič in predvsem predsednik Alojz Požun so veliko govorili o novem referendumu. Za cesto proti Selcam in Pokleku naj bi šlo 50 odstotkov denarja predvidenega novega krajevnega samoprispevka, ostala polovica pa za vse ceste in poti na območju krajevne skupnosti. Sekretar občinske konference SZDL Drago Lupšina je opozarjal, da morajo kraji videti v obeh samoprispevkih, občinskem in krajevnem, sku-

pni cilj. Dobra milijarda z občinskega samoprispevka je namreč namenjena za krožno cesto proti Pokleku. To je mnogo večji delež, kot si marsikdo misli. Jože Ašič in drugi bi pri občinskem samoprispevku radi videli tudi izdelan prednostni vrstni red predvidenih gradenj in tudi nekatere druge naloge. Marjan Gracar, papirničar v krški Celulozi, ne razume, kaj je lahko „minisanacija“ preizkušnja podvoza na Blanci. Iz dosedanjih izkušenj bi rekel, da je to le bolj pesek v oči. Kraji bi radi, da bi cesto proti Sevnici nekoč le speljali po drugi strani železnice, čeprav vemo, da trenutne razmere tega ne omogočajo. „Ko bo spet led, avtobus tam zanesljivo spet ne bo mogel skozi in spet ne bomo mogli v službo,“ je opozarjala na ta problem Vlasta Kranjc.

Sicer pa je le-ta nanizala še mnogo problemov. Predvsem blanski vodovod ni tisto, kar bi moral biti. Meni, da bi bil že čas, da bi ga dokončno uredili, tisti, ki imajo do njega še obveznosti, bi jih morali slednjič že poravnati. Vodovod izpod Brunka bi vsekakor potreboval čistilne naprave, saj je ob deževju v litru vode tudi do 2 cm usedlin. Vode dostikrat ni, čeprav po drugi strani pri strankah tudi ni števecv niti rednega plačevanja vodarine.

Imela je pripombe tudi na delo sevniških komunalcev. „Tri leta so pacali nekaj ploščic in urejevali stranišče v stanovanju pri krajevnem uradu, vendar še vedno ni vseljivo. Ni tudi to zapravljanje družbenega denarja, ljudje pa nimajo kje stanovati?“ se je jezila. Predlaga tudi proučitev vprašanja, če ob povečevanju zaposlovanja obeh staršev v kraju vendarle ne bi ustanovili vrtca.

Čeprav marsikdo od drugod zavije dostikrat na Blanco pa ta ali oni material, smo slišali tudi nekaj pikrih na račun tamkajšnje trgovine. Marjan Gracar pogreša na Blanci količkaj solidno založeno trgovino z živili in tehničnim blagom in pravi:

„Že pred leti smo opozarjali, da bi morali v pretežno kmetijski krajevni skupnosti, ki šele zad-

nja leta spreminja podobo, najti prostor tudi za prodajo umetnih gnojil in zaščitnih sredstev.“ Drugi so govorili tudi o slabem odnosu do strank. V času, ko ni vseeno, koliko morajo ljudje potovati, je vredno proučiti tudi opozorilo Marjana Gracarja, na katerega so na Pokleku opozorili že pred leti, namreč: občasne zdravniške preglede in cepljenje otrok naj bi opravljali bliže ljudem, ne pa da morajo vsi v Sevnico!

PRIMERJANJE S KRŠKIM

„Na Rožnem v sosednji krški občini ima skoraj vsako gospodinjstvo svoj telefon, napeljan kajpak iz naše centrale, Za Blanco je 15 telefonov občutno premalo,“ je pribil Gracar. Vlado Martinkovič je ob tem menil, da bi morali, če bo referendum uspel, razširiti telefonijo. Interesentov v Selcah in še bolj oddaljenih Krajnih Brdih je 30. Za nujen klic zdravnika ali živinozdravnika je telefon nujen, zato upamo, da bodo ta gospodinjstva prišla do telefonov do leta 1985,“ so bili spet pri referendumu. Kar štirje kraji so nam potožili, da se jim ne zdi prav, kako so za zbornice krajanov podaljšali kar predavanja za samozaščito ob morebitni nesreči v krški jedrski centrali. „Takšno obveščanje o tako pomembni akciji, kot je referendum, je slabo,“ je menil Slavko Klavžar, zaposlen v krškem Sopu.

PRENOVLJEN DOM

Jutri popoldne bodo na Blanci odprli prenovljen gasilski in kulturni dom. Starega združenega doma in skromne gasilske orodjarne sploh ni mogoče več prepoznati. Prav na večer uredništva v gosteh je skupina prizadevnih Blančanov dom marljivo belila. Predsednik gradbenega odbora, sicer pa miličnik v Sevnici, Vlado Žniderič je pohvalil vse krajanje, tudi iz drugih vaških skupnosti, saj so v prenovo obeh domov vložili nad 8.000 udarniških ur. „Na roko so nam šla številna podjetja in skupnosti v občini ter posamezniki,“ je dejal predsednik Žniderič. Vsekakor bo ta objekt dostojen kraj za slavnostno zasedanje občinske skupščine ob občinskem prazniku to soboto.

In mladi? Kar dosti jih je bilo na tem uredništvu. Zbrali so se pri enem omizju in beseda

jim vsekakor ni šla tako od ust kot udarniško delo. Tatjana Koštomaj, nekdanja predsednica blanske mladinske organizacije, sicer pa ekonomski tehnik na sevniški občinski upravi, Jožica Cvelbar, še vedno blagajničarka, čeprav se vozi v celjsko pedagoško gimnazijo, avtomehaničnik Roman Cvelbar, Viktor Sovdat obratni električar v Jugotaninu in Herman Radej, strojni krjučavničar v Celulozi, so v kratkih besedah opisali prispevek mladine k življenju v kraju. Tatjana pravi, da s krajevno skupnostjo, SZDL in nasploh z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami in društvi dobro sodelujejo. „Včasih je bil razdor, zdaj velja sloga. Delovne akcije za dograditev in prenovo kulturnega in gasilskega doma so nas združile. Mladi bomo naposled dobili tudi prostor za sestavljanje. V našem predsedstvu so mladi z vseh vasi.“ Jožica našteva, kje vse so mladi. „Saj smo pravzaprav sami mladinci tako pri gasilcih, kot pri prosvetnem društvu France Prešeren in športnem društvu. Trenirali smo tudi žudo. Upam, da bomo to zimo nadaljevali, da bi le miličnik Milan Luzar iz Sevnice imel čas.

V judo sekciji je že 15 članov. Mladi sobesedniki bi radi našli kruh, torej zaposlitev, doma in že bi lahko skoraj zaokrožili ta pogovor z uvodoma navedeno potrebo Stillesa po delavcih.

Vsekakor so te dni izpeljali uspešno akcijo evakuacije ob morebitni nesreči v krški jedrski elektrarni. Bili so edina krajevna skupnost sevniške občine, ki je bila vključena v vajo. Sekretar osnovne organizacije ZK in član komiteja občinske konference ZK Vlado Mešiček je bil optimistično razpoložen.

Na naše uredništvo v gosteh se je potrudila tudi Marija Hlebec iz oddaljenih Krajnih Brd. „Vse se draži, cena našemu mleku pa ne krene nikamor. Z mlekarijo je veliko dela, tega noče nihče videti,“ je potožila.

Naravnost iz hleva in z dela je prihitel Jože Mirt ml., prizadeveni predsednik blanskih gasilcev.

Potem, ko bodo jutri svečano odprli prenovljeni dom, bodo gasilci nedvomno dosegali še večje uspehe. Njihova enota civilne zaščite je bila že dvakrat zaporedoma prva v občini. Gasilci se redno udeležujejo tekmovanj, kjer so bili dvakrat tretji.

Alojz Požun

Milan Pfeifer

Vlado Martinkovič

Jože Ašič

Vinko Hercog

Marjan Gracar

Vlasta Kranjc

Slavko Klavžar

Vlado Žniderič

Jožica Cvelbar

Stane Resnik

Branko Žibert

Roman Cvelbar

Vlado Mešiček

Marija Hlebec

Jože Mirt ml.

Zakaj čedalje več nepostreženih?

Na to vprašanje novomeška študijska knjižnica odgovarja: „Ni denarja za nakup iskanih knjig!“ – Podatki kažejo, da število obiskovalcev v tej ustanovi narašča

Spremenjene gospodarske razmere so kulturi precej stanjšale kos kruha. Manj dobivajo vsi, ki delajo na tem področju. Prizadete so celo dejavnosti, ki so jim veljavni dokumenti priznali prednost v razvoju. V posebno težkem položaju se je znašlo tudi knjižničarstvo. Podatki o poslovanju študijske knjižnice Mirana Jarca to zgovorno potrjujejo.

Prof. Nataša Petrov, upravni-ka te ustanove, je še zlasti za-skrbljena ob dejstvu, da zmanj-kuje denarja za nakup novih knjig. „Po minimalnem norma-tivu bi morali letos do konca septembra kupiti 4.200 knjig, smo jih pa vsega nekaj nad 1.600 ali trikrat manj. Če to

primerjamo z republiškim nor-mativom, ki je sprejet tudi v novomeški občini, pa lahko ugotovimo, da je bila ena knjiga kupljena na 34 občanov na-mesto na 10. Ob koncu leta bomo imeli tako najmanj tretji-no novih knjig manj kot lani. Lahko pričakujemo, da bo še več nepostreženih obiskovalcev, ob tem pa tudi, da bo prišlo do znatnega osipa, ki ga do zdaj nismo poznali.“

Statistika kaže, da je do zdaj ostal praznih rok vsak deveti obiskovalec študijske knjižnice. To se dogaja zato, ker knjižnica iskane knjige nima ali pa jo je že posodila. Na najslabšem sta oddelka ljudske in potujoče knjižnice, kjer so morali odslo-viti celo vsakega četrtega bra-cca. In vendar je pritisk na ti knjižnici čedalje večji, kar še posebno velja za ljudsko knjiž-nico, ki je takoj za pionirsko sicer najbolj obiskana. Ob tej ugotovitvi velja biti še posebej pozoren, saj kaže, da potreba po branju ne pojenjuje, ampak se povečuje.

Slednje potrjujejo tudi na-slednji podatki: študijska knjižnica Mirana Jarca je ob letošnjem tričetrtletju našela že 40.770 obiskov ali 17 od-stotkov več kot lani v enakem

obdobju. Število izposojenih knjig je letos za 15 odstotkov večje, oziroma je knjižnica do konca septembra posodila v čitalnicah ali na dom 80.203 knjige. Pomeni, da sta bili ob slehernem obisku izdani po-vprečno dve knjigi. Kot smo že zapisali, se lahko krivulje dobrih in spodbudnih dosežkov spričo omenjenih razlogov že prihodnje leto obmejo navzdol. Razmišljanje o tem, kaj bi to pomenilo, pa je že stvar drugega zapisa. Za zdaj lahko samo upa-mo, da se to ne bo zgodilo.

I. ZORAN

Boris Kobe: CEROVEC PRI LAKENCAH, olje, 1977 – Slika je iz zbirke „Dolenjske zidanice“, ki jo je zdaj že pokojni slovenski slikar Boris Kobe ustvaril v letih 1976 do 1978 in obsega 69 del. Aprila 1978 so bile Kobetove „Dolenjske zidanice“ razstavljene v Dolenjski galeriji, kasneje pa so razstavo ponovili v Trebnjem.

kultura in izobraževanje

Poslej le plani odpovedovanja?

Ceprav še ni znano, kako bo kultura zvozila v letošnjem letu, ki bo šlo v anale kot leto gospodarskih zaostritev in najrazličnejših omejitvev.

Spričo poslabšanih raz-mer, ki ne obetajo nič do-brega tja do konca leta 1985, je kultura že morala spremeniti nekaj opornih točk za pospeševanje posa-meznih dejavnosti, še po-sebej pa se odreči nekaterim nujnim naložbam. Vizija, kakršna se lahko ob tem pokaže, prav gotovo ne more biti obetavna. To dajo slutiti tudi nekatera že zdaj znana dejstva. Eno naj-pomembnejših je, da bo ob neusmiljenem naraščanju cen in omejevanju porabe denarja le za sprotno pre-zivetje. Se pravi, da bo moč imeti za še kar ugodno, če se bo razvitost in kakovost kul-ture posrečilo zadržati na doseženi stopnji, torej brez krčenja programov. Očitno pa je, da brez slednjega ne bo šlo, saj so bili že letos, v prvem letu hujših zaostritev, potrebni ustrezni posegi. O krčenju programov ali vsaj o krčevitem prizadevanju, da bi zadržali doseženo, poro-čajo domala iz vseh občin-skih kulturnih skupnosti, ne-gotovo stanje je vplivalo tudi na to, da so marsikje sprejeli finančne načrte za leto 1982 zelo pozno, pa še tem grozijo rebalansi.

Opornih oziroma dovolj zanesljivih temeljev za plane v prihodnjem letu po vsem sodeč ni veliko. Poleg vsega do-broga steti še oreh, ki se je pojavil letos: to so izgube v nekaterih kulturnih usta-novah. S tem problemom so se srečali zlasti v Novem mestu, kjer je ustanovam preprosto zmanjkalo denarja za pokritje obveznosti. Bo, denimo, načrt novomeške kulturne skupnosti za leto 1983 sestavljen tako, da se bo poslej moč takim pro-blemom že vnaprej izogniti, ali bo pojav izgub (in drugih podobnih nevesočnosti) pre-pustil njegovi usodi?

I. ZORAN

Učbeniki padli na izpitu

V drugih letnikih srednjega usmerjenega izobraževanja do zdaj na voljo le petina predpisanih učbenikov – Zamude zato, ker so se priprave zelo zakasile

Ugotovitev ni razveseljiva: sredi pravega polletja novega šolskega leta je v drugih letnikih srednjega usmerjenega izobraže-vanja na voljo petina pred-pisanih učbenikov. Od pred-videnih 157 jih je do sredine oktobra izšlo vsega 34, nekaj manj pa jih je še v tisku. Repub-liški Zavod za šolstvo, ki si je sam naložil skrb za pripravo učbenikov, si z manjkajočimi knjigami dela hude skrbi. Pred-vsem ga stiska skrajno omejen čas za izvedbo te naloge, poleg tega pa so tu stalne težave s pridobivanjem piscev. Precejšnje oviro pomenijo tudi različna mnenja recenzentov, saj dosti-krat preteče več mesecev, pre-den tak učbenik dozori za natis.

Kasnitev učbenikov odločno kaže na to, da na usmerjeno izobraževanje nismo bili dovolj pripravljeni. To je tem manj razumljivo, ker smo to izobraže-vanje vendarle pripravljali dolgo vrsto let. Najhuje je, ker se za-tika pri pripravi šolskih knjig za strokovne predmete. Težko se je spriznati z mislijo, da so kri-vi samo avtorji. Slednji bi morali biti pravi čarovniki, če bi hoteli sestaviti učbenike v času, ki so jim ga določili. Večji del krivde je drugje, bržčas v pre-pozni, odločitvi, da potre-bujemo ta in ta učni pripomo-ček.

Strokovnjaki trdijo, da bi se morali učbeniki rojevati tri do štiri leta. Pri nas smo s prakso hoteli dokazati, da je za to delo dovolj šest mesecev ali še manj. Ker to ni mogoče, je tu rezultat, kakršen je. Posledice seveda trpijo učitelji in učenci. Ob tem, da ni učbenikov za drugi letnik, se mnogi boje, da jih tudi za tretji letnik ne bo pravo-časno, saj so se priprave tudi za te začele z veliko zamudo. Kot zdaj kaže, bodo šolske knjige nared šele za četrte letnike usmerjenega izobraževanja. To pa je za učence sedanjih drugih letnikov bolj slaba tolažba.

Za kasnitev nekaterih učbe-nikov je, kot je slišati, delno kriva tudi njihova cena. Zavod za šolstvo je namreč najprej pošiljal v tisk učbenike z velikimi nakladami, kar je s knjigo-trškega vidika povsem sprejem-ljivo. Manjših naklad, denimo do 1000 izvodov, pa se je iz-dajatelj izogibal. Tovrstni učbe-niki so šli v tiskarno šele potem, ko je bilo urejeno vprašanje subvencioniranja zanje. To pa se je zgodilo šele pred kratkim.

I. Z.

Oživiljanje

Marsikje na Dolenjskem bo spet delovala ljudska knjižnica

Različni razlogi, med ka-terimi pa objektivni niso imeli vselej glavne besede, so v minulih letih v več krajih na Dolenjskem privedli do tega, da jim je utihnila ljud-ska knjižnica. Ponekod so njihovo vlogo prevzele šol-ske knjižnice, marsikje pa so ob veliki vnemi za komu-nalni razvoj na to dejavnost preprosto pozabili. Bili so primeri, da so knjižnico po-stavili na dež, ker so po-trebovali njen prostor za do-nosnejše posle. Tako je včasih v trenutku propadlo vse, kar je bilo spravljeno skupaj v več letih in kar je temu ali onemu entuziastu pomenilo nič manj kot življenjsko delo.

Ugotovimo lahko, da si krajevne skupnosti niso pridobile kakšnih večjih zaslug za urejanje ljudskih knjižnic, čemur smo marsikje pričla v zadnjih letih. Seveda so bile tudi izjeme, vendar pa je do oživiljanja knjižnic prišlo v glavnem na pobudo kulturnih in družbenopolitičnih dejavnikov. Dobro ozaščje za to so pripravljale te razne akcije, ki sta jih vodili ZK in SZDL, vendar je bilo to pre-malo. Uspeh je prišel, ko so se za stvar zavzeli posamez-niki. In prav ti bi lahko pot-rdili, da je taka akcija dosti-krat prej podobna Sizifove-mu opravilu kot nečemu, pri čemer je uspeh že vnaprej zagotovljen.

Število ljudskih knjižnic, obnovljenih ali na novo ure-jenih v zadnjem času, na Do-lenjskem še narašča. Ne sicer s šolskovo, pa vendar. V trebnj-ski občini so z ljudskimi knjižnicami „pokrili“ kar precej krajevnih skupnosti. Podobne naloge so se že prej lotili v črnomaljski občini, niso pa je še v celoti končali. V novomeški občini so kot edini na Dolenjskem uvedli potujočo knjižnico in omo-gočili dostop do branja tudi odročnejšim krajem. Eno vozilo pa ne more biti kos vsem potrebam, zato je pri-šla po čuda, naj bi poskusili oživiti knjižnice tam, kjer so že delovale.

Beseda ni bila bob ob ste-no. Pogovori so do zdaj pad-li na plodna tla v Senthjer-neju. Tamkajšnja ljudska knjižnica naj bi ponovno za-čela delovati ob kulturnem prazniku prihodnje leto. Prostore ji bodo dali v nek-danji gospodarski šoli. Po-dobno usodo naj bi doživela ljudska knjižnica v Žužem-berku. Predstavniki nov-meške študijske knjižnice in kulturne skupnosti se na-meravajo o tem z žužem-berčani pogovoriti še ta me-sec. To bi bil skupen pri-spevek k sicer maloštevilnim akcijam v mesecu knjige, ki se bo iztekal v ponedeljek. Take korake bi bilo potreb-no napraviti še v kakšno kra-jevno skupnost, pa ne samo v novomeški občini.

I. Z.

Prof. Nataša Petrov: „Število nepostreženih obiskovalcev v študijski knjižnici Mirana Jarca narašča, ker ustanova nima dovolj denarja za nabavo novih knjig, po katerih bralci najbolj sprašujejo.“

SPOSOJENO TRNJE

Nekateri menijo, da ob varčevanju ni bilo treba omejitvi televizijskega programa, češ da je bil že dostoj omejen.

(Iz Politike ekspres)

Javna „pokušnja“ Pionirjeve kulture

V torek v novomeškem Domu JLA prvi samostojni koncert Pionirjevega pevskega zbora

Mešani pevski zbor novomeškega Pionirja deluje šele dobro leto, pa je že večkrat nastopil. Pripravil je tudi program za svoj prvi samostojni koncert, ki bo v torek, 16. novembra, ob 19.30 v veliki dvorani Doma JLA v Novem mestu. Na tej prireditvi se bodo občinstvu predstavili še nekateri kulturni ustvarjalci, ki so zaposleni v tej gradbeni delovni organizaciji. Tako bodo udeleženci lahko prisluhnili pesmim Rudija Robiča, avtorja dveh pesniških zbirk, in Antona Grandovca, ki jih bodo recitali člani recitacijske skupine Pionirjevega kulturnega društva, učenci Glasbene šole Marjana Kozine pa bodo prispevali glasbene vložke za ta del programa.

ru ZKO in drugih organizatorjev v Novem mestu oziroma na Dolenjskem.

SODELAVCEM DR!

Decembra bo izšla zadnja letošnja številka Dolenjskih razgledov, literarno-publicistična priloga Dolenjskega lista. Ker smo se odločili dati nekoliko več prostora dolenjskim ustvarjalcem, ponovno vabimo k sodelovanju vse, ki jim je kaj vrednega nastalo. Še ne objavljene literarne prispevke (pesmi in prozo) bomo sprejemali do konca novembra na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista (za Dolenjske razglede), Glavni trg 7, 68000 Novo mesto

Knjiga o odgovornosti

Prihodnji teden predstavitev Gospodarske založbe in dela dr. Ludvika Toplaka v Novem mestu?

Odgovornost je beseda, ki jo v zvezi z zaostrenimi gospodarskimi razmerami in po kongresih političnih organizacij čisto slišimo in preberemo. Čedalje večkrat je omenjena odgovornost poslovnih organov. Kako ravnati v okviru zakonov in sploh kako te zakone izvajati, o tem je veliko napisanega. Gospodar-ska založba, ki deluje v okviru Gos-podarskega vestnika, izdaja tudi knjige, pisane na to temo.

Gospodarsko založbo bomo v naslednjih dneh tudi v Novem mestu spoznali, in sicer v Mladinski knjigi, kjer bodo njeni zastopniki podrobneje predstavili njeno dejavnost oziroma program. To bo naj-

njem, ki je bilo že četrto, je sodelovalo dokaj številno zastopstvo novo-meških gradbincev, saj so se iz Pionirja udeležili srečanja poleg pevcev še likovniki, fotografji, literati in humoristi. Kaže, da bodo morali to kulturno ponudbo poslej bolj upo-števati načrtovalci prireditve v okvi-

verjetneje že prihodnji teden. So-delovala bo tudi študijska knjižnica Mirana Jarca. Zamišljeno je, da bi knjigo „Odgovornost poslovnih organov“ izpod peresa dr. Ludvika Toplaka kot najnovejše delo Gospo-darske založbe predstavili v knjižni-čni čitalnici.

Mali kulturni barometer

CANKARJEV DOM DRAŽJI – Podražitev, obresti in devalvacija so neugodno vplivale na gradnjo Cankarjevega doma v Ljubljani. Skupna predračunska vrednost te naložbe se je namreč povečala na 2.079.492.000 dinarjev. Podpisniki družbenega dogovora naj bi svoje obveznosti za Cankarjev dom plačevali še v letu 1984.

BO KULTURNA SKUPNOST IZPOLNILA OBLJUBO? – študijska knjižnica Mirana Jarca še vedno pričakuje od občinske kulturne skupnosti v Novem mestu 80.000 dinarjev, s katerimi bi kupila knjige za ljudske knjižnice. S tem denarjem bi lahko nabavila 110 do 120 novih knjig in jih razdelila knjižnicam. Slednje si s tem dotokom, ki bi bil približno 10 knjig na knjižnico, seveda ne bi kaj prida pomagale, vendar je vseeno bolje nekaj kot nič.

„KRES“ SE RAZŠIRJA

Novomeška folklorna skupina „Kres“ vabi k sodelovanju vse ple-salce in glasbenike, ki jih zanima ljudsko izročilo oziroma ljudski pesni, pesmi in običaji. Sestanek z njimi bo drevi ob 19.30 v avli Doma JLA v Novem mestu.

SLAB ODZIV NA URE PRAV-LJIC – Pionirska knjižnica v Novem mestu je to jesen uvedla sobotne ure pravljic. Za zdaj so te ure enkrat na mesec. Odziv je slabši, kot so pričakovali. Otroci želijo poslušati pravljice, ki so pripovedovane v živo, vendar starši nočejo z njimi. Ob prometu, kakršen je v Novem mestu, otroci sami ne smejo na pot.

NI BILA SAMOZALOŽBA – Ne-davno so štirje mladi metliški pesni-ki izdali svoje verze v skupni publi-kaciji, ki so ji dali naslov „Halucinacije 3“. Almanah je pripravljen v preprosti izvedbi, vendar ni izšel v samozaložbi, kot piše na drugi strani, ampak s podporo mladinske organizacije. Jani Bevk, eden od avtorjev, je povedal, da je denarna pomoč ZSMS prišla potem, ko je bila zbirka pripravljena in se ni dalo ničesar več spremeniti.

Jubilej prekinil krizo

Celjski filmski teden potekal v znamenju slovenske kinematografije, ki je bila do zdaj v težavah

V Celju se je včeraj končal jubilejni, že deseti teden domačega filma. Na tej tradicionalni prireditvi, ki hoče biti prerez najboljšega in najzanimivejšega, kar je bilo zadnje čase ustvarjenega v slovenski in jugoslovanski kinematografiji, so poleg premiernega programa pripravili tudi poseben jubilejni spored, sestavljen iz slovenskih celovečercjev. Ob programu igranih filmov je teklo predvajanje slovenskih kratkih filmov in filmov, ki so jih izdelali študentje ljubljanske Akademije za gledališče, radio, film in televizijo.

Tako imenovani primerni spored je bil sestavljen pretežno iz slovenskih novosti, nastalih lani in letos. Tako so se ob mladinskem filmu „Učna leta izumitelja Polža“, s katerim se je uradno začela letošnja celjska filmska prireditev, zvrstili še „Razseljena oseba“, „Deseti brat“, „Pustota“ in druge stvaritve najnovejšega datuma, medtem ko je film „Kaj ti je deklica“ režiserja Karpa Godine doživel prvo javno predstavitev prav na celjskem platnu. Jugoslovansko kine-matografijo so tokrat predstavljali filmi bosensko-hercegovskih ustvarjalcev; med drugim je celjski krst uspešno prestal tudi celo-večerni film „Maratonci tečejo častni krog“ v režiji Slobodana Sijana, torej delo, ki se je potovalo za odličje na zadnjem puljskem festivalu.

Celjski teden domačega filma, ki ga imajo nekateri za nekakšno inačico puljske prireditve, čeprav je primerjava komajda vzdržna, je prav gotovo najpomembnejša filmska prireditev na Slovenskem. Od vsega začetka je namenjen predvsem popularizaciji domače filmske ustvarjalnosti, hkrati pa kraj, kjer je dobival vso potrebno moralno oporo slovenski film. In če smo še lani prav skoz celjsko prireditev motrili krizo slovenske kinematografije, lahko letos ob jubileju te manifestacije zapišemo, da je slovenska filmska proizvodnja vendarle našla pot iz že kar kroničnih težav. Nič več ji ni treba zardevati, kadar se postavi ob bok filmom iz drugih republik.

I. Z.

Če je pek alergičen na moko

Zivljenjska zgodba Jožeta Hribljana, ki mu zaradi alergije na moko v pekarni niso našli zaposlitve – Sodišče razsodilo Hribljana v prid, sodba že pravomočna

Zgodba Jožeta Hribljana iz Ribnika je dolga in nenavadna, končala pa se je pred dnevi s pravomočno sodbo sodišča združenega dela SRS. Vmes sta bili že dve obravnavi na novomeškem sodišču, dokončen odgovor pa je dala zadnja, ki je odločila, da ima Hribljan, ki je polna štiri leta živel v negotovosti, prav.

Hribljan je bil v črnomaljskem tozdu novomeške pekarije najprej vajenec in nato pomočnik. Zgodilo pa se je, da je fant postal alergičen na moko in zanj nenadoma v pekariji ni bilo več delovnega mesta. Najdena je bila začasna rešitev. Fanta so poslali v živilsko šolo, ki pa jo je Hribljan v dogovorjenem roku uspešno končal, in v črnomaljski

pekariji so bili ponovno na začetku poti. Natanko 23 dni je bil Hribljan zaposlen v pekariji, med tem časom pa so zanj iskali primerno službo v občini. Našli so jo v Beti, kamor naj bi šel Hribljan za skladiščnega delavca. To, da so ga vendar šolali na živilski šoli, so vsi (namerno?) pozabili. Toda tudi tu ni šlo brez zapletov. Mladeniča so, preden naj bi nastopil službo v Beti, poslali v Novo mesto na zdravniški pregled, kjer pa so mu v službi za pokojninsko in invalidsko zavarovanje takšno zaposlitev odsvetovali in se obvezali, da mu najdejo primernejšo službo. In res, v kratkem se je Hribljan zaposlil za dobo treh mesecev v novomeškem Zavodu za socialno medicino in higieno dela. Vsem je bilo jasno, da je zaposlitev za določen čas, to so vedeli tudi v pekariji, vendar za fanta, ko je odslužil začasno zaposlitev v Novem

mestu, niso hoteli več slišati, čeprav o kakšnem prenehanju delovnega razmerja ni sklepal noben samoupravni organ v podjetju. Sodišče je imelo pred seboj zajeten spis. V pekariji so se sicer zgovarjali, da so fantu priskrbeli posel v Beti, in tako je bila njihova obveza do njega opravljena. Toda, le kaj ima poklic živilske stroke z delom skladiščnika v Beti? Prav zaradi tega, ker v pekariji niso našli ustreznega delovnega mesta Hribljana, pa četudi bi bilo to v Beti, je sodišče odločilo, da morajo v črnomaljski pekariji Hribljana vzeti nazaj na delo in mu izplačati osebni dohodek za čas od 24. decembra 1980 dalje.

„KAJ PA MOREM“ – Nekako takole je razumeti gesto voznika, ki so ga novomeški miličniki ustavili na Otočcu. Možakar skuša pač po domače razložiti in opravičiti napake, ki so jih našli na njegovem vozilu, toda možje postave se niso dali prepričati. Magistralka je namreč doslej pobrala že preveč davka.

dežurni poročajo

KLJUČAVNICA MOČNEJŠA – 2. novembra so v Semiču ugotovili, da je nekdo poskušal vlomiti v tamkajšnje trgovino Dolenjke. Neznane se je polotil ključavnice na vhodnih vratih, vendar je bila ta zanj pretrd oreh. Razočaran je moral odnehati.

PONOVO SE JE PRETEPAL – Novomešan Štefan Mitrovič ne odneha. Teško je reči, katera po številu je bila tokratna nočitev pri novomeških miličnikih, zagotovo pa je tovrstni rekord. 2. novembra je ponovno razgrajal, tokrat na Ruperč vrhu, ko mu vinjenemu niso hoteli postreči s piščico. Začel se je pretepiti, tako da so morali ponovno miličniki priskočiti na pomoč.

DRUŽINI GROZIL S PRETEPOM – Črnomaljski miličniki so v petek zvečer pridržali do iztržitve 39-letnega Marjana Trempuša iz Ogulina. Možakar je doma razgrajal in družini grozil s pretepom, tako da so morali na pomoč priskočiti miličniki. Moral bo k sodniku, s katerim pa sta baje že dobra znanca.

PADEL S STREHE

V šentjernejškem tozdu IMV so v petek popravljali salonitno streho, pri čemer je prišlo do hude delovne nezgode. Ploščo se se namreč zlomila, tako da je 37-letni Karel Molnar iz Velike Strmice padel skozi odprtino kar 7 metrov globoko in se pri tem hudo poškodoval. Poročilo iz novomeške bolnišnice, kamor so ga nemudoma prepeljali, pravi, da je njegovo zdravstveno stanje kritično.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Notica ne bi bila vredna objave, če ne bi razplet dogodkov pokazal, da utegnejo biti vrstice s to vsebino za nekaj časa „ukinjene“. Mreža zajetih in kokošjih tatov je namreč po zagotovilih miličnikov raztrgana, kar pa je vendarle za Franca Kovača iz Bršljina slaba tolažba. V uteho je morda le to, da je njegovim štirim kuram in petim zajem pripadla čast, da kot zadnji končajo bojda v romskih loncih.

• Novomeški miličniki so imeli prve novembrske dni med drugim opravka tudi s 46-letnim Ignacom Golobom iz Regrče vasi. Možakar je bil pač vinjen in zato tudi razgrajal, končal pa je v prostoru za pridržanje. Nenaavadno je le to, da je Golob razgrajal v slaščičarni. Poročilo ne govori, koliko rumovih slaščic je moral pojesti za takšno pogumnost.

• Prejšnji teden se je množici bencinskih oškodovancev pridružil še Jože Zulič iz Vratnega. Možakar je zjutraj opazil, da mu v avtomobilu gori kontrolna lučka za gorivo, čeprav je tank nekaj poprej napolnil. Zaman se je Zulič oziral, če mu je tat kje pustil vsaj bone.

SPET VLOM V VIKEND

V petek popoldne je bilo vlomljenje v vikend Ivana Terčka iz Titovega Velenja. Terčkov vikend je v Sodevcih, neznane pa je vanj prišel skozi vhodna vrata, ki jih je vlomil. Lastniku je odnesel 13.000 din gotovine, lovsko puško, naboje, noža in baterijski svetilko. Terček je oškodovan za preko 50.000 din.

PO ENEM TEDNU PODLEGL POŠKODBAM

27. oktobra je prišlo na lokalni cesti med Dvorcami in Čatežem do prometne nesreče, v kateri se je poškodoval 32-letni motorist Anton Šmajgelj s Sela pri Dobravi. Šmajgelj je tistega dne vozil brez vozniškega dovoljenja, obstaja tudi sum, da v spremstvu alkohola, zato je pri Dvorciah med zavijanjem v levo zaradi prevelike hitrosti zapelja s ceste in izgubil ravnotežje. Pri padcu se je hudo ranih, poškodbam pa je nato v noči na 3. november v brežiški bolnišnici podlegel.

KOSTANJEVICA: V IKONU GORELO

V Kostanjeviškem tozdu Ikon je prišlo v noči na minuli četrtek do požara na ostrejši strojne delavnice. Preiskava je pokazala, da se je ogenj pojavil zaradi varjenja pri napeljavi centralnega ogrevanja. Od stropa se je požar hitro razširil na ostrejšo in tam povzročil za kakih 50.000 din škode.

OB ZLATNINO

Neznane, ki je prejšnji četrtek okoli 9. ure obiskal stanovanje Milenke Butkovič v Krškem, je očitno vedel, po kaj je prišel. Odsesel je namreč več zlatih predmetov v vrednosti preko 50.000 din. Za storilec se poizvedujejo.

S pestmi si je prislužil kazen

Leto in 10 mesecev zapora za Žarka Kumelja iz Kota pri Dvoru – Vsak vzrok je izbral za pretep – En večer razbil 50 kozarcev

30-letni Žarko Kumelj iz Dolnjega Kota pri Dvoru je znan pretepač in nasilnež. Tudi kaznovan je že bil, vendar vse to očitno ni prav nič zaleglo, saj je moral Kumelj pred dnevi znova na zatožno klop. Senat novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto ga je tokrat obsodil na enotno kazen enega leta in 10 mesecev zapora.

Bilo je 17. oktobra lani ob 23. uri. Kumelj je bil tačas na pogojnem dopustu s prestajanja kazni in je tisti večer odšel v gostilno partizanskega doma na Frati v Dolnjem Ajdovcu. Vinjen je žalil gostilničarja Srečka Tomca, mu grozil, izzival, na koncu pa zgrabil steklenico z vinom in jo zalučal v steno. Z razgrajanjem je še nadaljeval, saj je razbil peč, prevračal klope in mize ter gostom jemal kozarce in steklenice ter jih razbijal. Sodišče mu je dokazalo 50 razbitih kozarcev in 15 litrskih steklenic.

SPOSOJENO TRNJE

– Kakšen depozit pa bomo uvedli za tiste, ki prehajajo čez vse meje – v svojem ramvanju. (iz Večernjih novosti)

Združene devize so vendarle ostale „čiste“

Tožilec umaknil tožbo zoper sozd Uniles in Novoles – Zmaga življenjskosti nad formalizmom

Brez tožbe ni sodbe. Tej hudo poenostavljeni definiciji v potrdilo še dodajamo, da pomeni umik obtožnega predloga na obravnavi tudi konec razprave, kot je bilo to prejšnji teden v primeru obtožbe zoper sozd Uniles iz Ljubljane in Novoles iz Straže, nikakor pa ni s tem tudi konec razmišljanj. Še posebej, če gre za primer, ki je v vsakodnevnem življenju pogost, v sodni praksi pa izredno redek. Konec koncev bi se bila lahko vsa zadeva končala tudi drugače, toda vsebina nekaj naslednjih vrstic bi ostala popolnoma enaka.

Na podlagi ovadbe zveznega deviznega inšpektorata je namreč novomeški temeljni javni tožilec vložil obtožni predlog zoper sozd Uniles in njeno odgovorno osebo ter Novoles, lesni kombinat iz Straže z odgovorno osebo. Očitano jima je bilo, da sta v letih 1977 in 1978 v nasprotju z določili 76. člena zakona o deviznem poslovanju združevala devize s sozdom kmetijski kombinat Chromos iz Zagreba. Sozd Uniles je namreč 17. februarja 1977 sklenil s sozdom Chromos samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju in združenju dela in sredstev, z aneksom, ki je bil sklenjen maja 1977 in naj bi dejansko predstavljal sporazum o nakupu in prodaji deviz med obema sozdoma, pa oddal Zagrebčanom za preko 32 milijonov dinarjev deviz. Delovne organizacije Chromosa so te devize potrebovale za plačilo blaga, ki so ga uvozile. Pri vsem tem po mnenju deviznega inšpektorata in tožilca do resničnega združenja dela in sredstev ni prišlo.

Naj, še preden temu namenimo kratek komentar, povemo, da je podobnih samoupravnih sporazumov in aneksov samo v Novem mestu veliko in da je v našem odgovornem svetu postal tak sporazum vse doslej povsem vsakdanja stvar in je bil za mnoge, ki sami niso ustvarjali dovolj deviz za uvoz repromateriala in opreme, edina bilka, za katero so se lovili v poplavi uvoznih omejitev. O resničnem združenju dela in sredstev bi se dalo v takih primerih prav tako govoriti.

Toda zaradi tega tožilec prejšnji teden prav gotovo ni umaknil obtožnega predloga. Zakaj torej? Po besedah zagrebskega izvedenca sredstva, ki jih je Chromos dobil z izvozom na konvertibilno tržišče, niso bila dovolj za kritje potreb po polni izkoriščenosti proizvodnih kapacitet niti za doseg s planom zastavljenega dohodka. Če se Chromos ne bi zatekel k tovrstnim samoupravnim sporazumom (ta z Unilesom je le eden med množico podobnih, ki jih ima sklenjene Chromos po Hrvaški), bi ostali brez potrebne repromaterialna za celo četrletje. Vse to seveda ne bi ostalo brez posledic. Tako v lesni industriji, za katero Chromos izdeluje lake in barve, tekstilni, ki potrebuje razne pigmente, kmetijstvu, katerega si brez insekticidov, ki jih izdelujejo Zagrebčani, ne moremo predstavljati, itd. Sporazum je bil torej tisti, ki je dal pogoje za razvoj proizvodnje.

Redkokdaj imamo priložnost zapisati nekaj, kar pa seveda ne more postati pravilo v sodni praksi: življenjskost (mnogi ji pravijo zdrava pamet) je zmaga nad formalizmom. In v danem primeru je prav tako. Razprava, četudi nedokončana, je torej le dala sodbo.

B. BUDJA

DETONATOR MU JE RAZNESLO V ROKI

V novomeško bolnišnico so 2. novembra pripeljali hudo poškodovanega 14-letnega Albina B. Deček je namreč tisto popoldne skušal aktivirati pred časom najdeni detonator. Zato je detonator povezal z baterijo, pri tem pa mu je vse skupaj v roki razneslo. Fant je ostal brez palca, kazalca in sredinca.

NEZNANEC ZBIL PEŠCA

V petek zvečer je Jože Benc iz Sentruperta peščil ob levem robu ceste od Prelesja proti domu. Za njim je takrat pripeljal neznan motorist, ki je pešca zbil po tleh in nato odpeljal naprej. Benc se je pri tem poškodoval in so ga odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Za neznanim motoristom še poizvedujejo.

ODNESEL DENAR IN HRANO

V noči na soboto je neznan storilec obiskal stanovanjsko hišo Anice Tomšič v Loki pri Zidanem mostu. Sledovci so pokazali, da je vlomilec prišel v hišo skozi okno in nato brskal po stanovanju. Našel je 500 din gotovine, nekaj pijače in hrane ter vse skupaj odnesel v noč. Tomšičeva je oškodovana za okoli 5.000 din. Vlomilca še iščejo.

Na domači njivi obležal mrtev pod traktorjem

Nova huda nesreča pri Potočni vasi

Po krajšem zatišju hudih traktorskih nesreč (lažje so domača vsakodnevnica) je prejšnji teden traktor terjal novo smrtno žrtev.

4. novembra popoldne je 52-letni Ivan Hervolj iz Potočne vasi delal na njivi. S plugom je oral pri domači vasi, ko se je med delom na koncu njive traktor nenadoma prevrnil, z njim pa tudi pripet dvorezni plug. Hervolj je padel pod traktor, ki je možakarja stisnil tako hudo, da je ta že na kraju nesreče poškodbam podlegel. Traktor je po prevrnitvi zdrsnil naprej v potok.

Izdajal čeke brez kritja

Senat novomeške enote sodišča je Zlatanoviča obsodil na štiri mesece zapora – Banki že povrnil dolg

Pred dnevi je moral pred novomeške sodnike 29-letni Ljubljancan Borivoje Zlatanovič, sicer zaposlen pri ŽTP Novo mesto. Možakar naj bi namreč v obdobju med koncem novembra 1980 in lanskim marcem izdajal nekrite čeke svojega tekočega računa v škodo Ljubljanske banke – Temeljna doljnjska banka Novo mesto.

Poglejmo si nekaj njegovih podvigo. Zlatanovič je 28. novembra predlani, ko je bilo stanje glavnice na njegovem tekočem računu le 1.000 din, izdal ček za 3.000 din, istega dne pa še enkrat dvignil enako vsoto. Potem je šlo vse gladko. 11. decembra je dvignil 1.206 din, šest dni kasneje je na ček napisal znesek 3.000 din, predzadnjega dne v letu je takšno vsoto denarja še enkrat dvignil. Kot pa kažejo podatki, mu je denarja kmalu zmanjkalo, saj je moral 13. januarja ponovno v banko in je dvignil nove tri tisočake, čez dva dni, ko je izdal nov ček za 1.700 din, pa je njegov dolg znašal že preko 17.000,00 din. Obtoženec je nato še dvakrat dvignil po 3.000 din, kar je, kot kaže, njegova najljubša številka, nato pa je bilo golju-fij konec.

Obdolženec je bil na obravnavi skesan. Povedal je med drugim, da ni vedel, da bi moral Mladinski knjigi, kjer je bil v tistem času zaposlen kot akviziter, sporočiti številko tekočega računa, kamor bi mu nakazovali honorarje. Sodišče je pri odmeri kazni, 4 mesece zapora, šlo obdolženca v olajšavo, da je že lani povrnil banki ves dolg, obtožena okoliščina pa je, da tudi drugi podobni primeri kažejo nagnjenost Zlatanoviča k jemanju premoženja. Sodba še ni pravomočna.

NAJBOLJ ISKANO VOZILO – Zagotovo je cisterna danes najbolj iskano vozilo na naših cestah. Le da za razliko od nas, navadnih smrtnikov, miličnikov ne zanima, če je prazna ali polna...

Prekopali cesto in odšli

Nezavarovan jašek povzročil prometno nezgodo

Niso vselej šoferji ali pa ceste krivi prometnih nezgod. Tokrat bo moralo na zatožno klop novomeško Cestno podjetje – tozid Gradnje, ker ni poskrbelo za varnost udeležencev v prometu. Novomeški cestarji so letošnjega julija v Irči vasi sredi ceste kopal jašek, vendar ga niso zavarovali z branilci. 12. julija je zato okoli 21. ure, ko se je vračala domov, Pija Gričar zapeljala z avtom v nezavarovan jašek. Nesreča ni pustila hujših posledic, toda zato ni početje delavcev novomeškega Cestnega podjetja nič manj neodgovorno. Treba je reči, da to ni osamljen primer, in tudi iz tega je izhajal novomeški temeljni javni tožilec, ko je zoper Cestno podjetje in njegovo odgovorno osebo, delovodjo Matjaža Kočevarja, ki je bil dolžan gradbišče zavarovati, pred dnevi vložil obtožni predlog.

KRONIKA NESREČ

ZBIL KOLESARJA – V petek zjutraj je Ciril Klemenčič iz Pristave pri Novem mestu vozil osebni avto proti domu, pred križiščem v Zabji vasi pa je zaradi srečevanja s tovornjakom prepozno opazil 17-letnega kolesarja Zvoneta Borsana iz Stopič. Z avtom je mladeniča zbil po tleh, pri čemer se je Borsan laže poškodoval.

SEKAL OVINEK – Vinko Papež iz Velikega Ljipja je v nedeljo med vožnjo z motornim kolesom od Dvora proti Kočevju naletel na nevidnega avtomobilista Janeza Koširja iz Ljubljane, ki je kar sekal ovinek. Pri trčenju je Papež padel in se poškodoval in so ga odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Gmotne škode je bilo za 40 tisočakov.

PRIKOLICA SE JE PREVRNILA – 44-letni Anton Brodarič iz

Krasinca se je 3. novembra zvečer peljal na traktorju, ki je imel pripeto prikolico. Med vožnjo pa je v ovinku zavozil na rob ceste, kjer se je prikolica prevrnila, sopotnik, 42-letni Alojz Starešinič iz Krasinca, ki je sedel na zadnjem blatniku traktorja, pa je padel. Na srečo je skupil le lažje poškodbe in so ga prepeljali po zdravniško pomoč v novomeško bolnišnico.

V MEGLI ZBIL PEŠAKINJO – Nikola Kralj iz Adlešičev je 2. novembra zjutraj peljal osebni avto iz Metlike proti Novemu mestu. Na Velikem Cerovcu je dohitel avtomobil, ki je stal na postajališču. Bilo je megleno, zato Kralj ni opazil 69-letne Frančiške Ueman iz Vrha pri Dolžu, ki je nenadoma stekla čez cesto in nameravala stopiti v avtomobil. Avto jo je zadel in zbil po tleh, pri čemer se je hudo poškodovala, pri čemer se je hudo poškodovala, in so jo prepeljali v novomeško

Tudi s slabo igro bliže vrhu

Ribničani zmagali v II. ZRL ob vnovični slabi igri — Ob ugodnem razpletu vendar je bliže vrhu — Tisoč gledalcev na posavskem derbiju v SRL

Le dokaj ugodnemu razpletu v 9. kolu II. zvezne rokometne lige se imajo Ribničani zahvaliti, da so s sobotno zmago nad Kvarnerjem ponovno stopili v stik z vrhom lestvice. Dobro igro so tokrat prikazale tudi Novomeščanke, saj so v Rajčih častno izgubile s favorizirano vrsto DI Trokuta. Še vest iz slovenskih lig: Krčani so dobili derbi proti Sevnici in tako utrdili vodstvo, zmagi pa sta zabeležili tudi ženski vrsti Itasa in Iskre.

INLES — KVARNER 25:16 (13:7) — Visoki zmagi nad ekipo Kvarnerja je treba takoj dodati, da so Rečani daleč najslabše moštvo v ligi, saj doslej niso osvojili ene same točke. Moštvo Inlesa namreč tudi tokrat ni prikazalo pričakovane igre in vnovič se je potrdilo pravilo, da Ribničani proti slabšim nasprotnikom igrajo daleč pod svojimi možnostmi. Le da je bila tokrat tudi slaba igra dovolj za dve novi točki.

Inles: Gelze, Lukič, D. Ilc 3, J. Ilc 4, Tanko 1, Čirovič 3, Karpov 4, Mikulin 3, Ambrožič 1, Mate 6, Fajdiga, Kersnič.

Lestvica je po 9. kolu takšna: 1. Istraturist, Split in Moslavina 14, 4. Inles 13, 5. Šoštanj 11, itd.

Ribničani potujejo v 10. kolu k ekipi Jadrana, kjer po napovedih ne bi smeli ostati praznih rok. Še ostali zanimivejši pari: Istraturist — Lipa, Moslavina — Split itd.

DI TROKUT — NOVO MESTO 26:20 (14:10) — Pomlajene Novomeščanke so tudi na gostovanju v Rajčih pokazale, da je njihova igra v

zadnjih kolih vse boljša. Resda so tokrat izgubile, vendar so bile domače rokometnice že na papirju veliko močnejše, kar so dokazale tudi v igri.

Novo mesto: Udovč, Sitar 1, Blažič, Iličan 4, Zupančič, Jakše 5, Udovč, Godler 1, Mršnik 8, Cotič.

Pogled na lestvico: 1. Zrinski in DI Trokut po 24 točk, ... 10. Novo mesto 7.

V 10. kolu se obeta v Novem mestu izredno zanimivo in za domače rokometnice nadvse pomembno srečanje: v goste namreč prihaja ekipa Preddvora, ki je s točko manj od Novomeščank na predzadnjem mestu.

POSAVSKI DERBI V SRL KRCANOM — Krški in sevnški rokometiški, ki so med najresnejšimi kandidati za vrh jesenske lestvice v SRL, so v tem kolu navdušili kar blizu 1.000 ljubiteljev tega športa v

leskoviški športni dvorani. Naj k temu dodamo še, da je veliko navijačev ostalo celo pred vrati dvorane, saj za vse v njej ni bilo prostora. Tekma je bila dobra, domačini pa boljše od prve do zadnje minute in je njihova zmaga povsem zaslužena. Rezultat: 28:26 (14:13) v korist Krčanov, ki so tako ostali na čelu lestvice. Pri domačinih gre pohvala vsem igralcem, pri gostih pa sta izstopala Novšak in Trbovc.

Lestvica po 10. kolu: Krško, Rudar in Izola 14 točk, Sevnica 11, itd.

Krčani potujejo v naslednjem kolu v Maribor, uspeh v srečanju s Branikom pa bi jih povsem približal naslovu jesenskih prvakov. Derbi kola pa bo nedvomno v Sevnici, kjer se bosta pomerili vrsti domačinov in Izole. Z zmago bi Sevničani veliko uslugo naredili tudi Krčanom.

ZANESLJIVI ZMAGI — V ženski konkurenci SRL so rokometnice šentjernejske Iskre gladko ugnale Duplje s 30:24 (17:12), kočevski Itas pa si je z visoko zmago nad Radgono s 34:12 (13:7) občutno popravil razliko v zadetkih. Obe ekipi tako še nadalje ostajata v vrhu lestvice. Ta je po sobotnem kolu takšna:

1. Itas Kočevje in Burja 16, 3. Iskra 15, 4. Izola 14, 5. Drava 13 itd.

V naslednjem kolu potujejo Kočevke k rokometnicam Dupelj, šentjernejske pa k vrsti Peka. Polna izkupička ne bi bila presenečenje.

NOGOMETAŠEM PLAKETE NZS

Ob nedavnem jubileju novomeških nogometašev, ko je Elan gostil moštvo zagrebškega Dinama, so bile v polčasu srečanja podeljene plakete nogometne zveze Slovenije. Prejela sta jih nogometna kluba Elan za 60-letnico in Bela krajina za 50-letnico dela, Črnomalčan Božidar Kramarič, ki je bil eden od ustanoviteljev belokranjskega kluba, in pokojni Jože Mrzljak, za katerega je posmrtno priznanje prevzela njegova soproga. Mrzljak je velik pripomoček k razvoju novomeškega nogometa. Med dobitniki priznanj je bil tudi Bogdan Iličin.

MILIČNIK — BORAC 1:1 (0:1)

V zaostali tekmi jesenskega dela ljubljanske nogometne lige so nogometaši ribniškega Borca igrali v Ljubljani z ekipo Miličnika in iztržili nedoločen izid. Edini zadetek za goste je dosegel Vučičević.

SALONIT — NOVO MESTO 106:65 (45:35)

V zaostalem srečanju 1. kolu slovenske ženske košarkarske lige so Novomeščanke med tednom gostovale v Desklah pri Novi Gorici in utrpeli hud poraz. Gostje so bile domačinkam enakovredne le v 1. polčasu, v nadaljevanju pa so povsem popustile, tako da so na koncu zaostale kar za 41 košev. Največ košev za Novomeščanke so dosegle: Zura 19, Gal 15, Srebrnjak 11 itd.

ROKOMETNI PRAZNIK V RIBNICI

V počastitev dneva JLA bo v Ribnici odigran tradicionalni rokometni turnir, na katerem bodo poleg domačega Inlesa nastopile še vrste JNA ter mladinske in članske reprezentance Slovenije. V ekipi JNA bodo nastopili nekateri znani igralci, kot: Velič, Obrat Elezović, Koso, Rnić, Zovko, Anderluh in drugi. Točen datum turnirja šy ni dogovorjen.

Startali so s „stotico“

Pričelo se je prvenstvo v SKL — Novoles — Litija 125:72 — Nov hud poraz Novomeščank

S sobotnimi srečanji se je začelo prvenstvo v republiški moški košarkarski ligi, medtem ko so imela dekleta tokrat na sporedu že drugo kolo. Ekipa

novomeškega Novolesa, ki je lani izpadla iz II. zvezne lige, je tokrat po napovedih med najresnejšimi favoriti za naslov in ponovno vrnitev v zvezno ligoško družino. Novolesovci so v soboto z igro dokazali, da so takšne napovedi na trdnih tleh.

NOVOLES — LITIJA 125:72 (61:37) — Ze kar po običaju so imeli košarkarji Novolesa tudi na startu prvenstva v republiški ligi ob sebi domačo polno dvorano. Pomlajena vrsta Novomeščanov je prikazala lepo in atraktivno igro, ki ji nasprotniki še zdaleč niso bili kos. Mogoče se bolj kot zmaga pa je pomembno spoznanje, da imajo novolesovci tokrat tudi na klopi igralce, ki lahko enakovredno posežejo v boj pod koši. Trener Slavko Kovačević je namreč po prepričljivem vodstvu dal priložnost še ostalim igralcem, ki so prednost domače vrste le še povečali in tako popolnoma upravičili trenerjevo zaupanje.

Novoles: Peljhan 7, Rihar 4, Cerkovnik 19, Munih 24, Bajc 27, Lalič 14, Balažič 4, Seničar 10, Kramar 4, Pintar 2, Plantan 10.

Izlezo je že po tem kolu govoriti o možnostih Novomeščanov. Zdi pa se, da lahko najnevarnejše nasprotnike iščemo med mariborskim Branikom, Cometom in Heliosom. Sicer pa bomo jasnejšo sliko dobili že po sobotnem kolu, ko Novomeščani potujejo k moštvo Cometa, ki je po poročilih sodeč izgubilo tekmo v prvem kolu z Branikom, saj je bilo srečanje v zadnji minuti prekinjeno pri vodstvu Mariborčanov s 85:82.

NOVO MESTO — LIBELA 67:92 (32:49) — Pozna se, da novomeške košarkarice letos nastopajo brez najboljših igralke Bunčeve, ki je prestopila k prvotilga Ježici. Natančnost in dobra igra Zurove sta bili premalo za kaj več od poraza.

Novo mesto: Srebrnjak 13, Tomasič 8, Gal 7, Jarc 4, Mežan 5, Senica 2, Zura 24, Korasa 2, Zaletel 2.

Novomeščanke, ki so med tednom v zaostalem srečanju prav tako visoko izgubile, so seveda po dveh kolih na dnu lestvice, zdi pa se, da ob sedanjih igri kakšnih večjih možnosti za napredovanje nimajo. Tudi v Senožeče odhajajo v soboto brez večjih upov na morebiten uspeh.

USPEŠEN START — Novomeški košarkarji so v soboto na startu prvenstva v SKL zabeležili prepričljivo zmago, ki pa še ne pomeni zanesljivega pohoda k prvemu mestu. Naslednje kolo bo dalo jasnejšo podobo, saj novolesovci potujejo k ekipi Cometa.

Majico z grbom je zamenjala vojaška suknja

Mladinski državni rokometni reprezentant M. Manček iz Krškega igra v prvi ekipi Celja

Tudi njega je naučil prvih rokometnih korakov Oskar Kovač — Oki. Tako bi lahko pričeli marsikakšen zapis o obetavnem rodu krških rokometišev, ki dobiva vse večjo veljavo ne le v Sloveniji. In seveda tudi za 19-letnega državnega mladinskega reprezentanta Matjaža Mančka drži ta iztočnica.

„Ko sem bil še v osnovni šoli, sem vedno obiskoval tekme zavske rokometne lige. Sam pa sem resno poprijel za delo v sedmem razredu,“ pripoveduje Matjaž. V dveh letih igranja za krško ekipo je bilo dovolj, da so ga opazili strokovnjaki slovenskega rokometu, in njegova športna pot je krenila strmo navzgor. Po tekmah za slovensko pionirsko reprezentanco je celjski rokometni trener Tone Goršič ocenil, da bi se lahko naderjenost mirnega in postavnega fanta bolje uveljavila v večjem, strokovno še bolj zasnovanem rokometnem okolju. Celje, priznani rokometni center v jugoslovanskem merilu, in pa seveda preizkušeni Goršičev smisel za odkrivanje in „piljenje“ rokometnih upov sta za Matjažev razvoj veliko pomenila. Nabiranje izkušenj v ostrih prvenstvenih tekmah pri Aero Celju, ko se jim je prva liga izmaknila komaj za zadetek, je naposled Mančku odprlo durj v državno mladinsko reprezentanco. Dres z državnim

grbom je prvič oblekel letos februarja na turnirju v Alžiriji. „Najbolj dragocena v moji zbirki priznanj z raznih rokometnih tekmovanj je srebrna kolajna z balkanskega prvenstva v Turčiji. Nasmihalo se nam je zlato, a smo v odločilni tekmi s poznejšimi prvaki Romuni iztržili le točko in odločala je razlika v golih.“ V lično urejeni sobi se Matjaž ponosno ozira tudi po prizadevanjih za dve osvojeni državni prvenstvi s celjskimi mladinci. Šele ko zapremo beležnico, se Matjaž, prej ko slej skromen fant, bolj „odpre“. Poslušanje glasbe je ob branju zgodovinskih romanov in tudi tehnične literature — predvsem o elektroni — njegov poglavitni konjček. Da pa je vendarle zapisan športu, čeprav je po njegovem vsak dober športnik tudi dober študent, potrjuje še zadnje letošnje priznanje. Na celjski gimnaz-

Matjaž Manček: „Gola ni težko dati, tekme se dobivajo v obrambi.“

iji so ga nam rec razglašali za najboljšega športnika. Lepa popotnica za napot k vojakom, mar ne?

P. P.

Atlet, ki trese nogometne mreže

Slobodan Opruc med najzaslužnejšimi za uspehe Borca

Ceprav je zgolj naključje pripeljalo nogometaša ribniškega Borca v ljubljansko nogometno ligo, imajo ob koncu jesenskega dela prvenstva priložnost, da „prezimit“ na prvem mestu. Mnogi pripisujejo zasluge za to srednjemu napadalcu Ribničanov Slobodanu Oprucu, ki je doslej na sedmih srečanjih kar 13-krat zatresel nasprotnikovo mrežo.

Športna pot tega 24-letnega Ribničana se je pričela v Zrenjaninu, kjer se je tudi rodil. Poskusil se je na bližinah tamkajšnjega rokoborskega kluba in ostal v vrstah Proleterja dve leti. Rokoborbi je dal že kmalu slovo in se čez čas posvetil mnogoboju, kjer je prav tako dosegal dobre rezultate. Tekmoval je v Sarajevu, po končanem šolanju pa v Tolminu, kjer je branil barve atletskega kluba Posočje.

„Atletika mi je zelo pri srcu. Med bivanjem v Tolminu sem tekel na 400 metrov in skakal v višino in pri tem med nastopi po raznih mitingih dosegal nekaj dobrih rezultatov.“

Nogomet ga je osvojil šele takrat, ko je prišel v Ribnico. Takoj se je vključil v vrsto Borca, kjer je prav takrat manjkal igralec, ki bi znal tresiti mreže.

„Dobro ekipo imamo, borbeno, mlado in korektno. Prav zategadelj smo v vrhu lestvice z velikimi možnostmi, da postanemo jesenski prvaki. Morda se nam bo sreča nasmehnila tudi ob koncu prvenstva. Naslova se ne bomo branili. Mnogi me spra-

Slobodan Opruc: „V nogometu mi pomaga atletsko znanje.“

šujejo tudi, na kakšen način dosegam zadetke. Večji del odgovora sem že povedal: atletika me je naredila hitrega in spretnega.“

M. GLAVONJIČ

Letos boj za obstanek?

Ze tretji poraz novomeških odbojkarjev v petih kolih II. ZOL — Davek lanskemu spodrsrlaju?

Še lani bi pod izid srečanja odbojkarjev v II. zvezni ligi Ina Mlaka — Pionir 3:0 zapisali, da gre za veliko presenečenje ali morda le pomoto. Tokrat pa smo po seriji neuspešnih nastopov pionirjevcev tak rezultat v 5. kolu letošnjega drugoligaškega prvenstva lahko celo pričakovali.

INA MLAKA — PIONIR 3:0 (12:8, 9) — Rečani so povsem zasluženo ugnali goste iz Novega mesta. Bili so boljše v vseh treh nizih in tako gladko zabeležili svojo tretjo zmago na prvenstvu. O samem srečanju je odveč izgubljati besed, saj je rezultat dovolj zgovoren. Veliko bolj kot to bi bilo zanimivo slišati vzroke, ki novomeškimi odbojkarjem majoje v preteklih sezonah težko priborjeni ugled. Zdi se, da je vrsta trenerja Jankovića izgubila samozaupanje, predvsem pa motivov za še bolj resno in zagnano delo. Čeprav smo lani vseskozi govorili, da je bila pretekla sezona zgolj kaljenje mlade in obetavne generacije odbojkarjev in da so bili prvotilgaški cilji šele stvar prihodnosti, so mnogi lani izgubljeno priložnost vzeli tragično, predvsem pa kot edino in neponovljivo. Škoda, kajti letos konkurenca v drugi ligi ni prav nič močnejša, pionirjevci pa izgubljajo z ekipami, ki so jih lani brez večjih težav premagovali. Kot kaže, novomeški odbojkarji psihično na prvenstvo sploh niso bili pripravljivi.

Pionir: Vernig, Prah, Znidaršič, Pečar, Škrbe, Černač, Brulec, Kolarič, Babnik, Graberski.

Lestvica po 5. kolu: Novi Zagreb (tekma manj) 8 točk, Karlovac 6,

TELOVADBA ZA PREDŠOLSKE OTROKE

Partizan Novo mesto organizira vsako sredo v gimnazijski telovadnici telovadbo za predšolske otroke. Urnik vadbe: otroci od 3. — 4. leta (15.15 — 16.00), od 4. — 5. leta (16.00 — 16.45) in od 5. — 7. leta (16.45 — 17.30).

Tako smo ob zaključku redakcije dobili sporočilo iz nedavnega območnega pionirskega prvenstva v malem nogometu. Udeležilo se ga je 10 ekip, med katerimi so največ znanja pokazali pionirji OŠ Bršljan, ki so tako postali tudi območni prvaki. Brcali pa so tudi mladinci. V velikem nogometu, za katerega mnogi niso imeli dovolj sapa, so najboljšo igro pokazali učenci iz CUI Črnometl, ki bodo naslednjo pomlad zastopali novomeško zletno območje na igrah v Bihacu.

Z zletnim območjem pa je povezana še naslednja novica. V soboto, 30. oktobra, je na zletnih športnih igrah v Bihacu nastopilo tudi osemdeset novomeških mladih športnikov, ki so dostojno zastopali Dolenjsko. Tako so novomeške gimnazijske zmagale v rokometu, mladinci črnometljskega CUI pa so bili četrti. Njihov spodrsrlaj, ko so pravile mladince v odbojki, ko so zasedle 1. mesto, novomeški gimnazijski pa so bili tokrat četrti. V košarki so zmagali fantje je novomeške gimnazije, dekleta so bila druga, medtem ko je v namiznem tenisu sestavljena ekipa za sedla druga, v streljanju četrti in šahu peto mesto.

Novomeščanke, ki so med tednom v zaostalem srečanju prav tako visoko izgubile, so seveda po dveh kolih na dnu lestvice, zdi pa se, da ob sedanjih igri kakšnih večjih možnosti za napredovanje nimajo. Tudi v Senožeče odhajajo v soboto brez večjih upov na morebiten uspeh.

Dolenjski nogometni „trio“ je v zahodni skupini torej ostal praznih rok. Čeprav so mnogi pred prvenstvom dajali največ možnosti za osvojitve naslova prav Novomeščanom in Belokranjcem, je sedaj že povsem jasno, da iz te moke ne bo kruha.

Lestvica po 10. kolu je takšna: Vozila 16 točk, Ljubljana in Domžale 14, ... 5. Elan 12, 7. Kočevje 10, 11. Bela krajina 5 točk. Brežičani so z 10 točkami peti.

BOGATA TEKAŠKA ZIMA

Zimska sezona 1982/83 bo, če seveda zima ne bo skoparila s snegom, bogata s številnimi tekaškimi prireditvami. Marljivi delavci tekaške sekcije SK Rog iz Novega mesta so nam namreč te dni posredovali program letošnjih smučarskih prireditev. Tako bodo v januarju in začetku februarja kar štiri trim akcije: Cikava, Drska, Portovald in Bršljan, vse pa imajo rezervirane tudi rezervne termine. K temu prištevamo še roške teke, občinsko sindikalno prvenstvo, prvenstvo Dolenjske, tek TV-15, šolsko prvenstvo v smučarskem teku, poleg vsega tega pa so predvideni še obiski množičnih tekaških prireditev drugod. O vsem bomo zainteresirane pravčasno in podrobno obvestili.

Rokometiški Inlesa v finalu pokala mladosti

V polfinalu so zmagali Šoštanj s 33:29 (18:11)

Ribniški rokometiški so dosegli velik, čeprav nekoliko pričakovani uspeh: uvrstitev v finale tekmovanja za pokal mladosti na območju Slovenije. Ta podvig je inlesovcem uspel že drugič zapored, tokrat pa so imeli v polfinalnem srečanju za nasprotnika rokometiške Šoštanja.

Ze rezultat srečanja 33:29 (18:11) pove, da je bila zmaga Ribničanov gladka in zaslužena. Še posebej v prvem delu so povsem nadigrali goste in navdušili preko 400 gledalcev v dvorani športnega centra. Teško je med enakovrednimi igralci pokazati na najboljše, pa vendar se zdi, da je bil to Karpov, ki je šestkrat zatresel gostujočo mrežo.

Inles: Gelze, Lukič, D. Ilc, J. Ilc 3, Tanko 6, Čirovič, Karpov 6, Mikulin 7, Ambrožič 5, Mate 3, Fajdiga 3, Kersnič.

Na „zahodu“ brez točke

Elan, Bela krajina in Kočevje izgubili v 10. kolu SNL — zahod — Edina točka Brežičanom na „vzhodu“

V najzanimivejšem srečanju 10. kola v II. slovenski nogometni ligi — zahod sta se pomerili enajsterici Vozil in novomeškega Elana. Za elanovce je bila to lepa priložnost, da

morebiti ogrozijo vodstvo Vozil in tako najavijo svojo kandidaturo: za naslov prvaka, vendar so z igro v drugem polčasu takšno možnost zapravili. Sicer pa pogledajo izide nedeljskega kola: Vozila-Elan 3:0 (0:0), Piran-Bela krajina 1:0 (1:0), Ljubljana-Kočevje 2:0 (1:0), itd. V vzhodni skupini so Brežičani igrali v gosteh z Dravinjo 1:1 (0:0).

V SOBOTO SMUČARSKI KROS

Teškaška sekcija novomeškega smučarskega društva Rog pripravlja v soboto ob 14. uri jesenski smučarski kros. Start in cilj teka bosta nad atletskim stadionom v Portovaldu, nastopajoči pa bodo razdeljeni v več skupin. Moški do 35 let in starejši bodo morali preteči 5 kilometrov dolgo progo, ženske in mladinci pa 2 kilometra manj. Vsi udeleženci bodo dobili trim značke, najboljši trije v vsaki od 6 kategorij pa posebna priznanja. Prijave bodo sprejemali v soboto od 13. ure naprej.

TELEVIZIJSKI SPORED

12. XI. petek

8.55 TV V SOLI: Koledar, Ruščina, Odmor, Poštni nabiralnik, Poročila, Po poteh partizanskih narodnih pesmi
10.35 TV V SOLI: Namesto odmora, Risanka, Svet okoli nas, Mali program, Risanka, Izobraževalna reportaža, Zadnje minute
16.50 POROČILA
16.55 PRVI CVETOV, skopska oddaja za otroke
17.25 ANSAMBEL OTTAVIA BRAJKA
Pravijo, da ni prireditve zabavnejšega značaja v Izoli ali njeni okolici, na kateri za prijetno vzdušje ne bi skrbel harmonikar Ottavio Brajko. Velja za pravega naslednika tradicij ljudskih godcev, ki so godli na vese-

lih „sagrah“. V svoj ansambel je Brajko potegnil še dva glasbenika in pevski par, skupaj so se predstavili tudi številnim rojakom po Kanadi in ZDA, zdaj pa se odpravljajo še na gostovanje v Avstraliji. Na malih zaslonih je Brajkova glasbena skupina že prikazala, kako je večša sproščati ljudi, željne vedrih pesmi, oddaje, ki bo na sporedu danes, pa niso posneli ob obali, temveč kar v studiju.
18.00 OBZORNIK
18.15 KRONIKA 9. KONGRESA ZSJ
18.45 BISTRE VODE: DRINA, dokumentarna oddaja
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FANTJE S HILL STREETA, oddaja iz ameriške nadaljevanke
10.55 ZRČALO TEDNA, pregled političnih in drugih dogodkov
21.15 NOČNI KINO: NOČ NE MIRUJE

Film ameriškega režiserja Arthurja Penna je na videz kriminalka (zgodba govori o zasebnem detektivu, ki zasleduje pobeglo mladoletnico), za dokaj akcijskim dogajanjem pa se skriva sporočilnost, ki presega okvire tega filmskega žanra. Pozornemu gledalcu se razode, da delo kaže tudi vprašanja sporazumevanja med ljudmi, na svojski način obravnava, oz. se sprašuje o smislu življenja. Glavni vlogi igrata Gene Hackman in Susan Clark.
22.50 POROČILA IN KRONIKA 9. KONGRESA ZSJ

2
17.10 Test - 17.25 Dnevnik - 17.45 Mali svet (otročka oddaja) - 18.15 Kronika 9. kongresa ZSJ - 18.45 Koncert ansambla Novi fosili - 19.30 Dnevnik - 20.00 Porota (dokumentarna oddaja) - 21.00 Zagrebška panorama - 21.15 Izbrani trenutki - 21.25 Nočni kino: Norica iz Chailota (angleški film)

13. XI. sobota

8.00 POROČILA
8.05 LOLEK IN BOLEK, poljska risanka
8.15 Vidaj Jeraj: BAJKE MED ROŽAMI
8.30 CIBIBAN, DOBER DAN: DARILU ZA TINO
8.40 PRVI CVETOV, skopska oddaja za otroke
9.10 SAMO KATKA, poljska oddaja za otroke
9.40 PUSTOLOVŠČINA, otroška oddaja
10.10 POVEZAVE, angleška poljudnoznanstvena oddaja
11.00 POZDRAVLJENA, MAKEDONIJA
11.15 VČERAJ - ZA JUTRI: LETNI OBRACUN, dokumentarna oddaja
11.45 LJUDJE IN ZEMLJA, ponovitev oddaje

12.45 in 17.10 POROČILA
17.15 BEG Z DOMA, češkoslovaški mladinski film
Dvanajstletni deček po naključju izve, da oče in mati nista njegova prava starša, temveč da je on posvojenec. Fanta to na moč zbega, ker med krušnima staršema ni sloge, se odloči, da se bo zatekel v zavod, kjer je živel pred posvojitvijo. Kje je to, ne ve natančno, zato po šoli izostaja z doma in išče, išče... Z njegovim tavanjem se seznanjajo učiteljica in pove materi, v kakšnih stiskah je fant. Starša se končno zavesta, da tako življenje ni dobro ne zanj ne za fanta, zato se zblížata, v prijetnejšem družinskem okolju pa kot preroben zaživi tudi mladoletnik. Film je lani posnel Jaromil Jires, igrajo pa Jana Brejchova, Jan Kanyza, Tomas Holy, Ewald Schorm in drugi.
18.45 NAŠ KRAJ: CEZENJEVCI
19.00 J. Ribičič: MIŠKOLIN IN UČITELJEVA NESREČA
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 TELEVIJSKA KRIŽAN-KA

21.30 VELIKI FLAMARION, ameriški film
Igralka prepriča vaudevillskega komedijanta, da umori njenega moža, medtem pa ona ljubimka z drugim. To je vse, kar je mogoče na kratko reči o vsebini izravnate melodrame s primesmi kriminalke, film, ki ga je režiral Anthony Mann, pa je gledljiv predvsem zaradi igre Ericha von Stroheima, ob njem pa nastopajo še Mary Beth Hughes, Dan Duryea in drugi.
22.45 POROČILA

2
14.45 Test - 15.00 Prenos bokarskih dvobojev za nagrado zlati gong - 17.45 Kapelski kresovi - 19.00 Ljudska ustvarjalnost - 19.30 Dnevnik - 20.00 Glasbeni oder (zabavnoglasbena oddaja) - 20.30 Poezija: Petar P. Boškovski - 21.00 Poročila - 21.05 Feljton - 21.35 Športna sobota - 21.55 Iz klasičnega vrta: Marko Ruždjak

14. XI. nedelja

8.35 POROČILA
8.40 ZIVZAV, otroška matineja
9.25 ČLOVEKOVA GLASBA: NA RAZPOTJU, dokumentarna oddaja
10.20 W. Attaway: SKAG, oddaja iz ameriške nadaljevanke
11.10 KAŽIPOT, napovedi televizijskih oddaj
11.30 ANSAMBEL MAKSA KUMRA
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
14.45 PEPE LINHARDT, švicarska zabavnoglasbena oddaja
15.40 POROČILA
15.45 VOZOVNICA V ENO SMER: OTROCI, dokumentarna oddaja
16.30 UMOR PO POGODBI, ameriški film
Poklicnega morilca najamejo, da bi s sveta spravil neprijetnega človeka, prek katerega bi se lahko razkrija nevarna politična mahinacija. In kaj se zgodi, ko se morilec usodno zmoti? Film, ki ga je 1958 posnel Irving Lerner, v ničemer ne odstopa

od poprečnosti tovrstnih zgodb, poznalci mu priznavajo le to, da premore dokaj napeto vzdušje, gledalca na neki način drži v šahu do končnega razpleta. Glavne vloge igrajo Vince Edwards, Philip Pine in Herschel Bernardi.
17.50 ŠPORTNA POROČILA
18.05 V. Rancić-T. Haverić: SLED
Tarik Haverić je kot pripovedno izhodišče za sarajevsko televizijsko dramo izbral radijsko igro beograjskega pisca Veroslava Rancića. Dogajanje se odvija med zadnjo vojno, glavna junaka pa sta zapornika na begu. V živem nasprotju sta si, eden je komunist, drugi črnoboržanec. Družijo ju le verige, nasprotna pa sta si tudi po presojanju v težkem položaju; komunist je odločen bežati do konca, napoštjenjak pa razmišlja o predaji... Dramo je režiral Muhamed Mehmedović, igrajo pa Boris Dvornik, Dragan Maksimović, Zaim Muzafferija, Dragan Savković, Dana Kurbalija in drugi.
18.55 NE PREZRITE, kulturna oddaja
19.10 RISANKA
19.25 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 KOŽE

Na sporedu bo prva od šestih oddaj nadaljevanke, ki so jo sarajevski televizijski posneli po motivih več literarnih del Hamze Hume. Kraj dogajanja je neko bosensko mesto, skozi usodo treh generacij pa bomo spoznali obračanje malomeščanskega življenja od konca prve do konca druge svetovne vojne. Pripoved bo tekla o vrsti dogodkov pa značajsko različnih junakov; na eni strani bodo bogati trgovci, na drugi delavski razred, ki se zavzema za novo, drugačno družbeno ureditev. Igra blizu 150 igralcev, kot nosilce res glavnih vlog naj omenimo Dragana Jovičiča, Zorana Ramičevića, Vero Čukić, Boro Miličevića, Nado Pani in Miodraga Krstovića.
21.05 ŠPORTNI PREGLED
21.35 POROČILA

2
17.00 Olimpijska kronika - 18.00 Glasbeno popoldne (oddaja z mednarodnega srečanja glasbenih akademij v Rovinju) - 19.30 Dnevnik - 20.00 Življenje na zemlji (dokumentarna oddaja) - 20.55 Poročila - 21.05 Lov za zakladom (francoska zabavna oddaja)

15. XI. ponedeljek

8.35 TV V SOLI: Koledar, Kultura pisanja in govora, Sodobna afriška književnost, Odmor, Pesmi in zgodbe za vas, Poročila, Utrdbe, Trdnjava in zidovi
10.35 TV V SOLI: Namesto odmora, Risanka, Zemljepis, Mali program, Risanka, Ne vprašajte mene, Zadnje minute
16.35 POROČILA
17.00 POVEZAVE, poljudnoznanstvena oddaja
17.50 KRUH SKOZI STOLETJA: ZRNO DO ZRNA - POGAČA, izobraževalna oddaja
18.25 OBZORNIK
18.45 MLADI UPI, mladinska oddaja
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

skov, celo nasilja. A je vse prenesel v veri o nadčasovnosti pravnih umetniških del. Za časa življenja pa je v premočno strpnih okoljih ostajal tuje. S predavanjem drame, ki jo je režiral Milan Pletel, se tudi ljubljanski televizijski pridružujejo počastitvam 150-letnice rojstva Djure Jakšiča (1832-1878). Glavne vloge igrajo Milan Štrlić, Elizabeta Djorevska, Predrag Ejduš, Zoltan Varga, Ivana Pejić in še kdo.
21.35 V ZNAMENJU

20.00 Maja Volk: POVSOD TUJEC
Novosadska televizijska drama bo (po scenariju Maje Volk) govorila o življenjski usodi enega največjih pesnikov in slikarjev srbske romantike - Djura Jakšiča. Prikazanih bo dvajset ustvarjalnih, razburljivih pa tragičnih let Jakšičevih - od blodenja po samostanih do ustalitve po več mestih, kjer se je umetnik spopadal z nazadnjaško birokracijo in bil pri tem deležen odporov, prit-

2
17.25 Dnevnik - 17.45 Rdeče, rumeno, zeleno (skopska oddaja za otroke) - 18.00 Narodne pravljice - 18.15 Ljudje pripovedujejo: Aleksa in sinovi - 18.45 L. van Beethoven: Sonata v mesečini (baletna oddaja) - 19.00 Telesport - 19.30 Dnevnik - 20.00 Znanost in mi - 20.45 Zagrebška panorama - 21.05 Vse je bilo le igra (ponovitev zabavnoglasbene oddaje)

16. XI. torek

1
8.35 TV V SOLI: Koledar, Zanje nihče ne skrbi, Baranja, Odmor, Dnevnik 10, Poročila, Najlepsi klasični miti: Hektorjeva smrt
10.35 TV V SOLI: Namesto odmora, Risanka, Književnost in jezik, Mali program, Risanka, Glasbena vzgoja, Zadnje minute
15.50 SOLSKA TV: Športna gimnastika, Življenje na mehkem dnu, Nabiralništvo, O katodnem osciloskopu
Za otroke pravimo, da nenehno skačejo. A tako skakanje se močno razlikuje od pravih skokov pri telovadbi. Da tudi najbolj spretni težko obvladajo t. i. skrčko čez skrinjo, se bodo šolarji seznanili iz prvega prispevka. Temu bo sledilo

17. XI. sreda

1
8.25 TV V SOLI: Koledar, Rišemo hribe in planine, Japonska, Odmor, Postal bom pionir, Poročila, Odprava izpred hišnih vrat
10.35 TV V SOLI: Namesto odmora, Risanka, Predšolska vzgoja, Mali program, Risanka, Telesna vzgoja, Zadnje minute
17.35 POROČILA
17.40 CIBIBAN, DOBER DAN: MAVEC
17.55 SAMO KATKA, oddaja iz poliske nadaljevanke za otroke

18. IX. četrtek

1
8.35 TV V SOLI: Koledar, Odprava izpred hišnih vrat, Jedrska revolucija, Odmor, Posadimo drevo, Poročila, Človekovo telo
10.35 TV V SOLI: Namesto odmora, Risanka, OZN, Kako naj..., Risanka, Zadnje minute
15.40 SOLSKA TV: Športna gimnastika, Življenje na mehkem dnu, Nabiralništvo, O katodnem osciloskopu
17.00 POROČILA

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 12. XI.

4.30 - 7.30 Jutranji program. 7.30 Z radiom na poti. 8.05 Radijska šola za nižjo stopnjo (Kako se kje vedemo). 8.35 Glasbena pravljica (J. Sever - B. Savicki: Matjaž in trobenta). 8.45 Naši umetniki mladim poslušalcem. 9.05 Glasbena matineja. 11.05 Ali poznate? 11.35 S pesmijo po Jugoslaviji. 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti. 12.30 Kmetijski nasveti. 12.40 Pihalne godbe. 13.50 Človek in zdravje. 14.05 S simfoničnimi orkestri po domovini. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 18.00 Pojemo in godemo. 18.30 S knjižnega trga. 19.45 Vsa dežela bo z nami zapela. 20.00 Uganite, pa vam zaigramo! 21.05 Oddaja o morju in pomorskih. 22.30 Radi ste jih poslušali. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Petkov glasbeni mozaik. 0.05-4.30 Nočni program.

SOBOTA, 13. XI.

4.30 - 7.30 Jutranji program. 7.30 Z radiom na poti. 8.05 Pionirski tednik. 9.05 Matinejski koncert. 9.45 Zapijemo pesem. 10.05 Panorama lahke glasbe. 10.40 Po republikah in pokrajinah. 11.05 Zbori na koncertnih odrih. 11.30 Pogovor s poslušalci. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti. 12.40 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.05 Glasbena panorama. 17.00 Zunanje-politični magazin. 18.00 Skatlica z godbo. 18.30 Mladi mladim. 19.35 Mladi mostovi. 20.00 Sobotni zabavni večer. 21.00 Za Slovence po svetu. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Od tod do polnoči. 0.05-4.30 Nočni program.

NEDELJA, 14. XI.

5.00 - 7.30 Jutranji program. 7.30 Zdravo, tovariši vojaki! 8.07 Radijska igra za otroke. 9.05 Se pomnite, tovariši! 10.05 Nedeljska matineja. 11.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 13.20 Za kmetijske proizvajalce. 14.05 Humoreska tega

kazanje življenja na mehkem morskem dnu, za mnoge bo najbrž zanimivo tudi pripovedovanje o zanimivih plateh gobarstva, zadnji prispevek pa je namenjen raznovrstni uporabi katodnega osciloscopa, na kratko, o tisti stvari z zelenim zaslonom, ki zdravnikom kaže utrip bolnikovega srca.
17.10 POROČILA
17.15 MIŠJE PRIGODE, risanka
17.25 GLASBA NARODOV: MEHIKA
17.55 PISANI SVET: O PALČKIH NIMAMO POJMA

18.25 PODRAVSKI OBZORNIK

18.40 CAS, KI ŽIVI: PIONIRSKI ODRED
Ni več daleč do konca novembra, ko se bodo pionirji spomnili na to, da je bila pred štirimi desetletji v Bihacu ustanovljena Zveza protifašistične mladine Jugoslavije, iz okvira te pa so v svojo zvezo prerasli pionirski odredi. Oddaja bo prikazovala, kako je zastavljeno zdajšnje

18.25 NOTRANJSKI OBZORNIK

18.40 NIŠKE ZBOROVŠKE SLOVESNOSTI, glasbena oddaja
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: BILA JE VOJNA, KO SEM BIL ŠE OTROK
Podeželsko mesto na severu Japonske v zadnjih mesecih druge svetovne vojne. Tjaka sta se zatekla mati in odrasčajoči fant. Slednji se izpred vojne na mara Amerikancev, zato sovražje celo svojo teto, ki se je po sili razmer morala poročiti z Američanom. V mestecu se zgodi marsikaj, med drugim tudi to, da se fantovo sovraštvo do Amerikančeve hčere sprevrže v ljubezen. Taka je

17.05 PEDENJŽEP: KAKO KAJ KLAVIR

17.25 ZAPISI ZA MLADE: JURIJ GREGORC
17.55 MOZAIK KRATKEGA FILMA: GORA HUASHAN
Eno od strateško važnih mejnih kitajskih gora bo prikazal film, ki se ne omejuje le na zanimivosti gore, temveč kaže tudi možnosti za alpinistične podvige. Film, ki ga je posnel kitajski režiser Fan Houqin, je bil prikazan na letošnjem krajnskem festivalu športnega in turističnega filma.

18.25 DOLENJSKI OBZORNIK

18.40 PO SLEDEH NAPREDKA
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

delovanje pionirjev iz Zeleznikov, kjer je med zadnjo vojno vzniknil prvi slovenski pionirski odred.
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 AKTUALNA ODDAJA
21.05 A. Doebin: BERLIN - ALEXANDERPLATZ, oddaja iz zahodnonemške nadaljevanke
22.05 POROČILA

2

17.25 Dnevnik - 17.45 Pustolovščina (oddaja za otroke) - 18.15 Odrpta knjiga - 18.45 Rock biografija - 19.30 Dnevnik - 20.00 Folkparada - 20.45 Spomeniki revolucije: Zgodba o taboriščniku Savi Pejanoviću - 21.35 Zagrebška panorama

vsebinska zasnova japonskega filma,

ki ga je režiral Sadao Saito, igrajo pa Fumie Kashiyama, Yuichi Saito, Meiko Jaji in drugi.
21.40 MAJHNE SKRIVNOSTI VELIKIH KUHARSKIH MOJSTROV
21.45 V ZNAMENJU

2

17.25 Dnevnik - 17.45 Radost Evrope - 18.15 Aktualnosti - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Poklic: Amater (kulturna oddaja) - 20.30 Zagrebška panorama - 20.50 S. Vojković: Raketa (televizijska drama)

20.00 GLASBENI ČETRTEK

21.10 ODSEVI VZHAJAJOČEGA SONCA: PRIPRTA VRATA, dokumentarna oddaja
22.00 POROČILA

2

17.25 Dnevnik - 17.45 Trnova trdnjava (otročka oddaja) - 18.15 Znanost - 18.45 Humor Vojvodine - 19.30 Dnevnik - 20.00 Obarvana svetloba

čni utrinki. 23.10 Paleta popevk jugoslovanskih avtorjev. 0.05-4.30 Nočni program.

SREDA, 17. XI.

4.30 - 7.30 Jutranji program. 7.30 Z radiom na poti. 8.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 8.30 Govorimo makedonsko in srbohrvaško. 9.05 Glasbena matineja. 10.40 Lokalne radijske postaje se vključujejo. 11.05 Ali poznate? 11.35 S pesmijo po Jugoslaviji. 12.10 Veliki zabavni orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti. 12.40 Ob izvirih ljudske glasbene kulture. 14.05 Razmišljamo, ugotavljamo... 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 18.00 Novejši posnetki. 18.15 Naš gost. 18.30 Jubilejno leto glasbenega šolstva na Slovenskem. 19.45 Minute z ansambлом Maksa Kumra. 20.00 Koncert za besedo (Povabilo za dva). 21.05 Od Iz opusa Charlesa Ivesa. 21.05 Od lomki iz W. A. Mozarta opere Figarova svatba. 22.30 Revija slovenskih pevcev zabavne glasbe. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Jazz pred polnočjo. 0.05-4.30 Nočni program

ČETRTEK, 18. XI.

4.30 - 7.30 Jutranji program. 7.30 Z radiom na poti. 8.05 Radijska šola za višjo stopnjo (Vse naše vrednote). 8.35 Mladina poje. 9.05 Glasbena matineja. 11.05 Ali poznate? 11.35 Naše pesmi in plesi. 12.10 Zname melodije. 12.30 Kmetijski nasveti. 12.40 Od vasi do vasi. 14.05 Mehurčki. 14.20 Koncert za mlade poslušalce. 14.40 Jezikovni pogovori. 18.00 Z ansambлом Borisa Franka. 18.15 Lokalne radijske postaje. 18.35 Klavirske variacije L. van Beethovna. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.05 Literarni večer (Slovenski roman). 21.45 Lepe melodije. 22.30 Plesna glasba iz jugoslovanskih studiov. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Mozaik lahke glasbe. 0.05-4.30 Nočni program.

**Skupščina občine Sevnica
in družbenopolitične organizacije
čestitajo ob prazniku občine Sevnica
delovnim ljudem in občanom!**

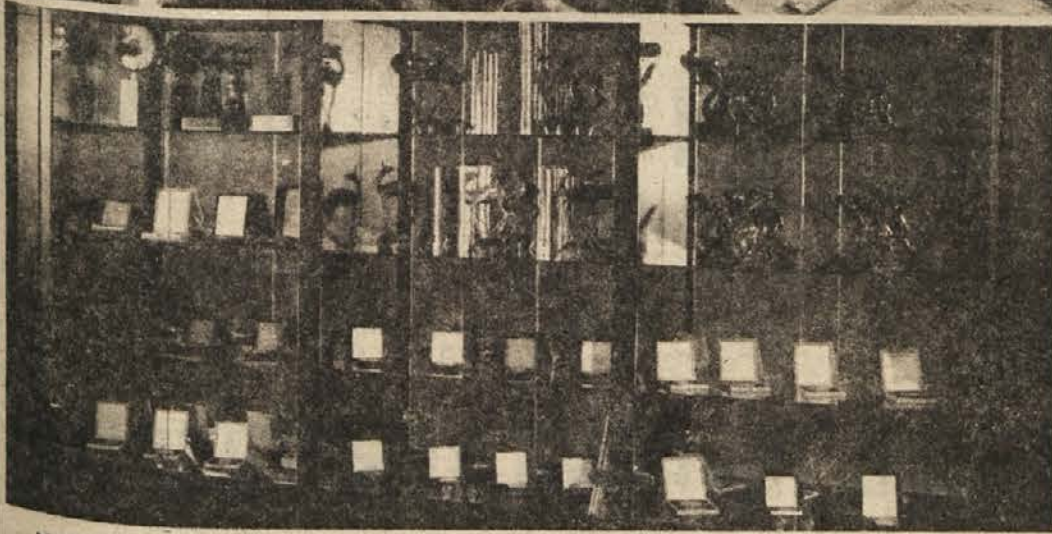
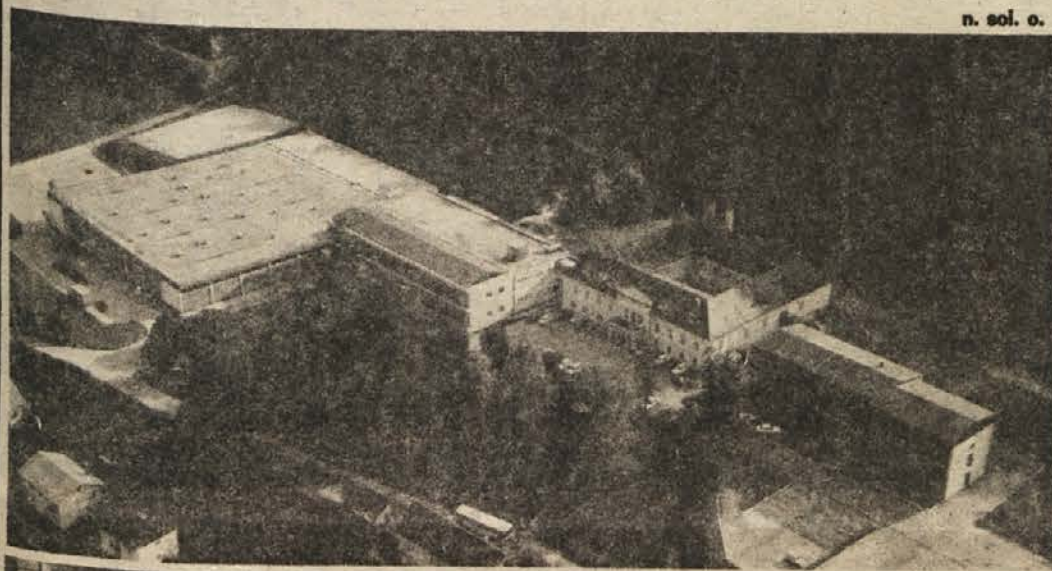

INDUSTRIJA OTROŠKE KONFEKCIJE

JUTRANJKA

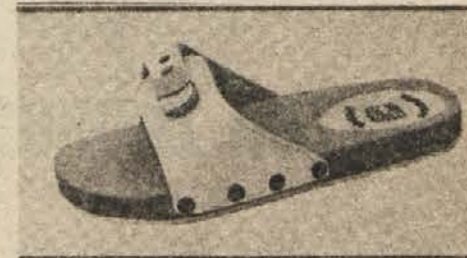
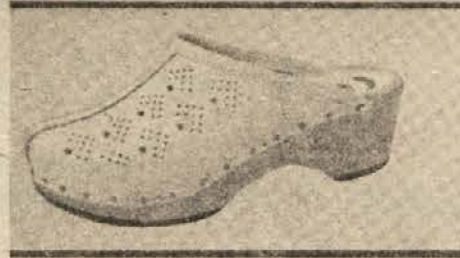
n. ool. o.

**KOLEKTIV INDUSTRIJE OTROŠKE KONFEKCIJE JUTRANJKA SEVNICA
ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ZA PRAZNIK
OBČINE SEVNICA IN OBENEM PRIPOROČA SVOJA KVALITETNA
OBLAČILA ZA OTROKE!**

KOPITARNA SEVNICA p. o.

INDUSTRIJA LESNE IN PLASTICNE GALANTERIJE
ZA ČEVJARSTVO IN GRADBENIŠTVO
TER LESNE OBUŠE
SEVNICA

**VSEM OBČANOM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ŽELIMO VELIKO
DELOVNIH USPEHOV, ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE IN SE
PRIPOROČAMO ZA NAKUP NAŠIH IZDELKOV!**

KMETIJSKI KOMBINAT SEVNICA

**VSEM OBČANOM IN KMETOM KOOPERANTOM ČESTITAMO ZA
OBČINSKI PRAZNIK – TOZD TRGOVINA
– TOZD PROIZVODNJA
– TOZD KOOPERACIJA
– TOZD KLAVNICA**

**stilles
sevnica**

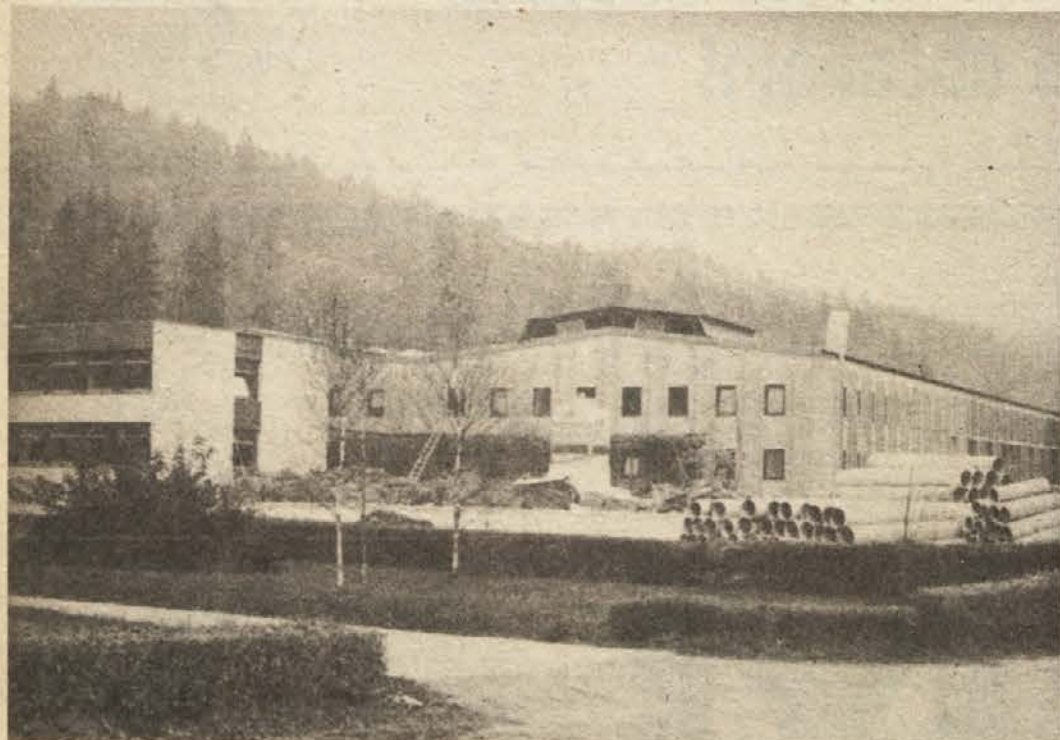
**VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ČESTITAMO ZA PRAZNIK
OBČINE SEVNICA IN JIM ŽELIMO VELIKO DELOVNIH USPEHOV!
Delavci tovarne stilnega pohištva in notranje opreme Stilles**

INDUSTRIJA PLETENIN

„INPLET“

v ustanavljanju

Sevnica – Dolnje Brezovo

DELAVCI DELOVNE ORGANIZACIJE INDUSTRIJA PLETENIN „INPLET“ V USTANAVLJANJU, KI JO GRADIJO Z ZDRUŽENIMI SREDSTVI DELAVCI KONFEKCIJE LISCA IN JUTRANJKA IZ SEVNICE TER KOMETA IZ METLIKE, ČESTITAMO OBČANOM KRAJEVNE SKUPNOSTI BLANCA, OSTALIM OBČANOM IN INVESTITORJEM ZA OBČINSKI PRAZNIK, SE ZAHVALJUJEMO ZA DOSEDANJE IN PRIPOROČAMO ZA NADALJNJE USPEŠNO SODELOVANJE!

Lisca

S svojim TOZD v Sevnici, Krmelju, Senovem
Zagorju in Babušnici

čestita
vsem občanom občine Sevnica in
bralcem Dolenjskega lista

oz
Bohor

OBRTNA ZADRUGA BOHOR SEVNICA

ČLANI DELOVNE SKUPNOSTI IN KOOPERANTI OBRTNE ZADRUGE BOHOR SEVNICA SE PRIDRUŽUJEMO S ČESTITKAMI OB PRAZNOVANJU OBČINSKEGA PRAZNIKA OBČINE SEVNICA IN SE PRIPOROČAMO ZA NADALJNJE SODELOVANJE!

STROJNA TOVARNA TRBOVLJE

TOVARNA RUDARSKIH GRADBENIH IN TRANSPORTNIH STROJEV TER NAPRAV

TOZD TOVARNA KONSTRUKCIJ SEVNICA

OB PRAZNIKU OBČINE SEVNICA KOLEKTIV TOVARNE KONSTRUKCIJ SEVNICA ČESTITA VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM, DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM!

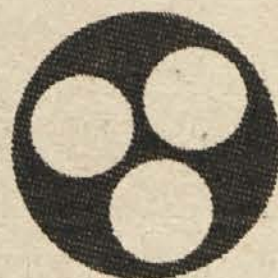
ARCOMURKA

Gps

GOSTINSKO PODJETJE
SEVNICA
SEVNICA p. o.

68290 SEVNICA Trg svobode 1
telefon: 81-124, 81-370

KOLEKTIV GOSTINSKEGA PODJETJA SEVNICA ČESTITA VSEM OBČANOM ZA OBČINSKI PRAZNIK IN SE PRIPOROČA ZA OBISK V SVOJIH GOSTINSKIH IN TRGOVSKIH LOKALIH!

OBRTNO ZDRUŽENJE SEVNICA

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM, DELOVNIM LJUDEM IN OSTALIM OBČANOM ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE SEVNICA IN SE PRIPOROČAMO ZA NADALJNJE SODELOVANJE!

CENJENE POTNIKE OBVEŠČAMO, DA VELJAJU OD 15. 11. 1928 DALJE SPREMENJENI VOZNI REDI NA LINIJAH:

- 1.) LINIJA: Šmihel pri Žužemberku — Prečna — Novo mesto
odhod iz Šmihela pri Žužemberku ob 6.45
prihod v Novo mesto ob 7.45
odhod iz Novega mesta ob 13.55
prihod v Šmihel pri Žbk. ob 14.45
- 2.) LINIJA: Senovo — Krško
odhod iz Krškega ob 18.05
prihod v Senovo ob 18.35
- 3.) LINIJA: Žužemberk — Dobrnič — Trebnje
odhod iz Žužemberka ob 7.00
prihod v Trebnje ob 7.40
- 4.) LINIJA: Novo mesto — Dolenjske Toplice — Žužemberk
odhod iz Novega mesta ob 16.15
prihod v Žužemberk ob 17.08
- 5.) LINIJA: Novo mesto — Karteljevo
odhod iz Novega mesta ob 7.10
prihod v Karteljevo ob 7.28
odhod iz Karteljevega ob 7.28
prihod v Novo mesto ob 7.45
- 6.) LINIJA: Novo mesto — Šmarješke Toplice — Škocjan — Dobruška vas
odhod iz Novega mesta ob 5.45 — 14.00
prihod v Dobruško vas ob 6.40
prihod v Šmarjeto ob 14.25
odhod iz Dobruške vasi ob 6.40
prihod v Novo mesto ob 7.30
odhod iz Šmarjete ob 7.00, 14.30
prihod v Novo mesto ob 7.30, 15.00
- 7.) LINIJA: Krško — Raka — Novo mesto

- 8.) LINIJA: Vinica — Metlika — Novo mesto
odhod iz Metlike ob 6.55, 15.00
prihod v Novo mesto ob 7.45, 15.50
odhod iz Novega mesta ob 14.00, 16.10
prihod v Metliko ob 14.50, 17.00
- 9.) LINIJA: Šentjernej — Orehovica — Novo mesto
odhod iz Šentjerneja ob 7.05
prihod v Novo mesto ob 7.45
odhod iz Novega mesta ob 14.00
prihod v Šentjernej ob 14.40
- 10.) LINIJA: Občice — Podturn — Prečna — Novo mesto
odhod iz Občic ob 6.45
prihod v Novo mesto ob 7.45
- 11.) LINIJA: Novo mesto — Dolenjske Toplice — Podturn
odhod iz Podturna ob 7.00
prihod v Novo mesto ob 7.30
- 12.) LINIJA: Bršljin — Novo mesto — Stopiče
odhod iz Bršljina ob 16.10
prihod v Stopiče ob 16.30
odhod iz Stopič ob 16.30
prihod v Novo mesto ob 16.50
- 13.) LINIJA: Laze — Uršna sela — Novo mesto
odhod iz Laz ob 15.15
prihod v Novo mesto ob 16.06
odhod iz Novega mesta ob 16.15
prihod na Laze ob 17.06
- 14.) LINIJA: Novo mesto — Ratež — Gabrje
odhod iz Novega mesta ob 16.15
prihod v Gabrje ob 16.45

- 15.) LINIJA: Novo mesto — Draga
odhod iz Novega mesta ob 5.50, 6.45
prihod v Drago ob 6.15, 7.10
odhod iz Drage ob 6.15, 7.10
prihod v Novo mesto ob 6.40, 7.35
  - 16.) LINIJA: Mokronog — Šentrupert — Trebnje — Velika Loka
odhod iz Mokronoga ob 7.10, 9.00, 16.15
prihod v Trebnje ob 7.45, 9.35, 16.05
odhod iz Trebnjega ob 8.15, 16.15
prihod v Mokronog ob 8.50, 16.50
  - 17.) LINIJA: Novo mesto — Mirna peč — Trebnje
odhod iz Novega mesta ob 7.15, 16.15
prihod v Mirno peč ob 7.30, 16.30
odhod iz Mirne peči ob 7.30, 16.30
prihod v Novo mesto ob 7.45, 16.45
  - 18.) LINIJA: Ređerča vas — Šmihel — Novo mesto — Ločna — Mačkovec
Priloga: vozni red.
  - 19.) LINIJA: Šmihel — Novo mesto — Bršljin
Priloga: vozni red.
- Opomba: Vsi ostali do sedaj veljavni vozni redi so nespremenjeni in linije vozijo samo ob delavnikih in v času šolskega pouka.
- 20.) LINIJA: Brežice — Šentjernej — Novo mesto
odhod iz Brežic ob 6.30
prihod v Novo mesto ob 7.48
odhod iz Novega mesta ob 14.00, 16.15
prihod v Brežice ob 15.11, 17.20

Vrsta linije: primestna
Vrsta prevoza: stalni potniški

spremenjena
reg. št. VII-26/81
reg. št. VII-27/81

**VOZNI RED
ŠMIHEL — NOVO MESTO — BRŠLJIN**

KM	POSTAJE	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
0	ŠMIHEL			5 25	6 25				8 25				10 25
2	Bolnica			5 27	6 27				8 27				10 27
2	Glavni trg	5 00	5 25	5 29	6 35	7 05	7 25	7 50	8 30	9 00	9 30	9 50	10 30
3	Jugobanka	5 02	5 27	5 31	6 37	7 05	7 27	7 52	8 32	9 02	9 32	9 52	10 32
6	Pionir	5 06	5 31	5 45	6 38	7 11	7 31	7 56	8 36	9 06	9 36	9 54	10 36
7	Novoteks	5 08	5 33	5 47	6 39	7 13	7 33	7 58	8 38	9 08	9 38	9 58	10 38
8	BRŠLJIN	5 10	5 35	5 40	6 40	7 15	7 35	8 00	8 40	9 10	9 40	10 00	10 40
	Muhaber												
	Cegelnica			5 45		7 40						10 05	

ROK VELJAVNOSTI: za leto 1982 — 1983, od 1. 6. 1982 do 31. 5. 1983
OPOMBA: avtobus vozi ob delavnikih

Vrsta linije: primestna
Vrsta prevoza: stalni potniški

spremenjena
reg. št. VII-26/81
reg. št. VII-27/81

**VOZNI RED
ŠMIHEL — NOVO MESTO — BRŠLJIN**

KM	POSTAJE	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
0	ŠMIHEL		11 25				13 20			14 35			
1	Bolnica		11 27				13 22			14 40			
2	Glavni trg	10 50	11 30	12 00	12 30	12 50	13 25	13 35	14 05	15 45	15 20		
5	Jugobanka	10 52	11 32	12 02	12 32	12 52	13 27	13 37	14 07	15 47	15 22		
6	Pionir	10 56	11 36	12 06	12 36	12 56	13 31	13 41	14 11	15 51	15 26		
7	Novoteks	10 58	11 38	12 08	12 38	12 58	13 33	13 43	14 13	15 53	15 28		
8	BRŠLJIN	11 00	11 40	12 10	12 40	13 00	13 35	13 45	14 15	15 55	15 30		
	Muhaber												
	Cegelnica												

KM	POSTAJE	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
	Muhaber											15 35	
	Cegelnica											15 00	
0	BRŠLJIN	10 40	11 10	11 40	12 10	12 40	13 00	13 45	14 15	15 05	15 40		
1	Novoteks	10 42	11 12	11 42	12 12	12 42	13 02	13 47	14 17	15 07	15 42		
2	Pionir	10 44	11 14	11 44	12 14	12 44	13 04	13 49	14 19	15 11	15 44		
4	Jugobanka	10 48	11 18	11 48	12 18	12 48	13 08	13 53	14 23	15 13	15 48		
5	Glavni trg	10 50		11 50	12 20	12 50		13 55		15 15	15 50		
7	Bolnica		11 22				13 18		14 30				
8	ŠMIHEL		11 25				13 15		14 35				

ROK VELJAVNOSTI: za leto 1982 — 1983, od 1. 6. 1982 do 31. 5. 1983
OPOMBA: avtobus vozi ob delavnikih.

gorjanci

Avtopromet gostinstvo in turizem
„GORJANCI“
TOZD Avtobusni promet
NOVO MESTO — STRAŽA

Vrsta linije: primestna
Vrsta prevoza: stalni potniški

spremenjena
reg. št. VII-26/75
VI-27/75

**VOZNI RED
ŠMIHEL — NOVO MESTO — BRŠLJIN**

KM	POSTAJE	23	24	25	26	27	28	29
0	ŠMIHEL	16 25	17 25	18 25	20 25	21 15	22 20	
2	Bolnica	16 27	17 27	18 27	20 27	21 17	22 25	
4	Glavni trg	15 50	16 30	17 30	18 30	20 30	21 20	22 30
6	Jugobanka	15 52	16 32	17 32	18 32	20 32	21 22	
7	Pionir	15 56	16 36	17 36	18 36	20 36	21 26	
8	Novoteks	15 58	16 38	17 38	18 38	20 38	21 28	
8	BRŠLJIN	16 00	16 40	17 40	18 40	20 40	21 30	

KM	POSTAJE	23	24	25	26	27	28
0	BRŠLJIN	16 00	17 00	18 00	20 10	21 00	22 05
1	Novoteks	16 02	17 02	18 02	20 02	21 02	22 07
2	Pionir	16 04	17 04	18 04	20 04	21 04	22 09
3	Jugobanka	16 08	17 08	18 08	20 08	21 08	22 13
4	Kandija	16 10	17 10	18 10	20 10	21 10	22 15
6	Bolnica	16 12	17 12	18 12	20 12	21 12	22 17
8	ŠMIHEL	16 15	17 15	18 15	20 25	21 15	22 20

ROK VELJAVNOSTI: za leto 1982, 1983, od 1. 6. 1982 do 31. 5. 1983
OPOMBA: avtobus vozi ob delavnikih

Vrsta linije: primestna
Vrsta prevoza: stalni potniški

**VOZNI RED
REGERČA VAS — ŠMIHEL — NOVO MESTO — LOČNA — MAČKOVEC**

D	D	D	D	D	D	D	D	KM	POSTAJE	D	D	D	D	D	D	D	D
1	2	3	4	5	6	7				8	9	10	11	12	13	14	15
5 05	5 35	6 10	7 10	13 30	14 20	16 20	200		REGERČA VAS	5 35	6 10	7 10	13 30	14 20	16 20		
5 08	5 38	6 13	7 13	13 33	14 23	16 23	231		Šmihel	5 32	6 07	7 08	13 27	14 17	16 17		
5 10	5 40	6 15	7 15	13 35	14 25	16 25	252		Bolnica	5 30	6 05	7 06	13 25	14 15	16 15		
5 13	5 43	6 28	7 18	13 38	14 28	16 28	284		Glavni trg	5 29							
5 15	5 45	6 20	7 20	13 40	14 30	16 35	355		NOVO MESTO	5 27	6 38	7 00	7 37	13 20			
5 20	5 50	6 25	7 25	13 45			7		Ločna	5 25	5 54	6 33	7 32	14 05	16 10		
5 22	5 52	6 28	7 27	13 47			9		MAČKOVEC	5 22	5 52	6 30	7 30	13 50			
5 13	5 43	6 18	7 18	13 38	14 28	16 28	284		Glavni trg	5 29							

OPOMBA: Pod št. 4, 5, 6, 7, 11, 13 in 15 nove linije.

**ZELEZNIŠKA TRANSPORTNA OGRANIZACIJA
NOVO MESTO, n. sol. o. TOZD
Novo mesto, Foesterjeva 1**

Zaradi spremembe delovnega časa v večini delovnih organizacij v Novem mestu se je tudi železnica odločila, da spremeni vozni red vlakov, tako da bo zagotovila delavcem pravočasen prihod oziroma povratek z dela.

Spremembe iz Ljubljane do Trebnjega in obratno skoraj ni, kakor tudi ne od Metlike do Uršnih sel in obratno. Več sprememb pa je na relaciji Sevnica - Trebnje - Novo mesto - Uršna sela.

Uvedeni so naslednji vlaki:

1. Na relaciji Sevnica - Trebnje - Kandija: vlak vozi ob delavskih z odhodom iz Sevnice ob 6.31, Trebnjega ob 7.20 in prihodom v Kadnjo 7.47. Vlak ima postanek na vseh postajah in postajališčih.
2. Na relaciji Kandija - Trebnje: ob sobotah, nedeljah in praznikih ne vozi z odhodom iz Kandije ob 14.01 in prihodom v Trebnje 14.28, s postanki na postajah in postajališčih, razen na Hudem. V Trebnjem ima zvezo z vlakom z odhodom ob 15.04 za Tržišče.
3. Na relaciji Trebnje - Tržišče: vozi vsak dan redno z odhodom iz Trebnjega ob 16.25 in prihodom v Tržišče ob 16.52, s postanki na vseh postajališčih.
4. Na relaciji Novo mesto - Uršna sela: ob sobotah, nedeljah in praznikih ne vozi z odhodom iz Novega mesta ob 14.06 in prihodom na Uršna sela ob 14.24, s postanki na vseh postajališčih.

Ukinjen pa bo vlak na relaciji Trebnje - Novo mesto - Center, ki odpelje iz Trebnjega ob 6.04 in je prihajal v Novo mesto - Center ob 6.30.

Zaradi ukinitve tega vlaka bo imel na Hudem postanek vlak številka 3103 ob 6.36.

Vlak na relaciji Kandija - Trebnje, ki je odpeljal iz Kandije ob 12.44 in prispel v Trebnje ob 13.10, bo tudi ukinjen.

Te spremembe začnejo veljati s 15. 11. 1982. Železniška transportna organizacija Novo mesto pa bo do tega roka izdelala izvešček voznega reda vlakov in ga dostavila delovnim organizacijam, šolam in zainteresiranim potnikom po pošti ali osebno ob nakupu voznic.

**janez bogataj
mlinarji in žagarji
v dolini zgornje krke**

Ali želite spoznati sebe, svoje sorodnike in prijatelje?

Ali želite imeti spomin na mlin, v katerem ste delali?

Ali želite videti mlin, v katerega ste nosili mlet žito?

To in še mnogo več boste našli v knjigi Janeza Bogataja „Mlinarji in žagarji v dolini zgornje Krke“.

NAROČILNICA

Ime in priimek .....

Točen naslov .....

Št. osebne izkaznice .....

Zaposlen(a) .....

Nepreklicno naročam .... izvod(ov) knjige „Mlinarji in žagarji v dolini zgornje Krke“ po ceni 600 din za izvod. Obvezujem se, da bom knjigo plačal v 15 dneh po prejemu računa.

Kraj in datum ..... Podpis

**„KOVINARSKA“, tovarna industrijske opreme
in konstrukcij, n. sol. o., KRŠKO,**

objavlja naslednja prosta dela in naloge v

**TOZD INDUSTRIJSKA OPREMA, n. sub. o.,
Krško**

1. 5 VARILCEV I., II. ali III.

Pogoji: poklicna kovinarska šola oziroma KV, 2 leti oziroma 1 leto delovnih izkušenj za I. in II., ter osnovni in nadaljevalni tečaj za varjenje.

2. 10 NK POMOŽNIH DELAVCEV,

ki bi bili pripravljeni usposobiti se za dela in naloge s področja varjenja. Tečaj bomo organizirali v okviru Društva za varilno tehniko v Kovinarski Krško. Kandidati bodo imeli možnost pridobiti interno kvalifikacijo. Pri izbiri imajo prednost mlajši delavci z odsluženim vojaškim rokom.

3. 2 ŽERJAVISTA

Pogoji: PK, tečaj za žerjaviste, 6 mesecev delovnih izkušenj.

V DELOVNI SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB

1 ČUVAJA

Pogoji: PK, NK, 6 mesecev, oziroma 1 leto delovnih izkušenj.

Vsa dela in naloge so za nedoločen čas, s trimesečnim poskusnim rokom. Objava velja 15 dni od objave. Prijavljene kandidate bomo pisno obvestili o izbiri v 30 dneh po poteku objavnega roka. Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: „KOVINARSKA“, Krško, Kadrovska splošna služba. S stanovanji delovna organizacija ne razpolaga.

738/45-82

**TUDI Z MALO
DENARJA DOBRI
REZULTATI**

Čeprav ostaja šele eno leto, ribniški karate klub že žanje lepe uspehe. Največ si ribniški karateisti obetajo od bližnjih nastopov v Borovnici in Kamniku, kjer bodo merili svoje moči z najboljšimi slovenskimi tekmovalci. Ribničani imajo od letos tudi novega trenerja, Kočevca Duša

na Tekavca, ki mu pri delu pomaga dosedanji trener v klubu Marjan Kužnik. Danes imajo v svojih vrstah 23 članov, svoje vrste pa žele okrepiti predvsem z mladimi nad 15. letom starosti. Zanimivo, da so karateisti dobili letos od TKS vsega 5.000 din, vse stroške pa krijejo sami. Tudi trenerji delajo brezplačno. Se nasvet: vsi zainteresirani se lahko javijo na treninge ob torkih in petkih med 17. in 19. uro v nekdanjem kinu Partizan.

M. G.-6.

**KIT KMETIJSKA ZADRUGA KRKA, n. sub. o.
NOVO MESTO, delavski svet delovne skupnosti
skupnih služb ponovno**

RAZPISUJE
prosta dela in naloge

1. referenta za pravne zadeve in SLO
2. referenta za izvajanje investicij
3. tajnika samoupravnih organov

Pogoji:

pod 1) dipl. pravnik ali pravnik s tremi leti delovnih izkušenj
pod 2) dipl. gradbeni inž. ali gradbeni inž. s tremi leti delovne prakse in opravljenim strokovnim izpitom
pod 3) višja upravna, pravna šola ali višja šola za organizacijo dela in 3 leta delovnih izkušenj
Delovno razmerje sklepamo za nedoločen delovni čas s polnim delovnim časom. Poiskusno delo traja 2 meseca. Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na naslov: KIT KZ Krka Novo mesto - splošni sektor; Cesta komandanta Staneta 10 - 68000 Novo mesto. Nepopolnih prijav ne bomo upoštevali.

743/45-82

**ŠTIRJE S
ŠTIRIMI TOČKAMI**

V drugem kolu zimske nogometne lige v delovni organizaciji Riko so bili doseženi naslednji rezultati: Montaža I - OPD 0:2, Rezkalci - Prototipna 0:2, SKK - Komunalna oprema 2:2, Montaža II - Razvoj 3:2, Naš obveščevalec - Zajemalka 2:0, Ricomag - S 125 2:8, GT 10 - RK 0:2 in Strojna - Loški potok 0:6. S štirimi točkami so na čelu lestvice: S 125, Loški potok, OPD in Montaža II.

M. G.-6.

ZMAGA PROLETARCA

V zadnjem kolu zasavsko-posavske kegljaške lige sta se v Sevnici pomerili ekipi domačega društva Rudi Kepa in KK Proletarec iz Zagorja. Zmagali so gostje s 4:845:4.794. Za domačine so nastopili: Levičar 826, Pinoza 826, Glavan 816, Bedek 805, Pešec 796 in Fajfar 725.

ORAC. Pšenica je v zemlji in kmetje upajo, da ji bo leto naklonjeno. Kooperantom so zagotovili gorivo, tako da je setev lahko normalno potekala. (Foto: J. T.)

**Pletenina, proizvodnja trikotajnih izdelkov, p. o.,
Ljubljana, Zaloška 14,**

objavlja
po sklepu komisije za delovna razmerja
dela in naloge

V DE SODRAŽICA

1. VZDRŽEVANJE KONFEKCIJSKIH STROJEV

Pogoji: - elektromehanik
- odslužen vojaški rok

Za objavljeno delo velja poskusno delo 3 mesece.

Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Prijave z dokazili sprejema: Pletenina, proizvodnja trikotajnih izdelkov, p. o., kadrovska služba, Ljubljana, Zaloška 14, 15 dni po dnevu objave.

Kandidate bomo pisno obvestili o izbiri v 15 dneh po končanem sprejemanju ponudb.

ZAHVALA

V soboto, 6. novembra, smo se mnogo prezgodaj poslovili od našega moža, očeta in starega očeta

**FRANCA
BOŽIČA**

iz Šmihela 48, Novo mesto

Iskreno se zahvaljujemo DO Novoteks, DO Pionir, vsem vaščanom in drugim, ki so darovali cvetje in nam ob težkih trenutkih stali ob strani.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in dedka

**ALOJZA
KRESETA**

iz Prečne

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem ter občanom, ki ste pokojnega spremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence in cvetje, nam pa izrazili sožalje. Iskreno se zahvaljujemo zdravniškemu osebju splošne bolnišnice (internemu oddelku) ter patronažni sestri Čampovi. Iskrena hvala tudi članom ZZB, gasilcem, pevcem, godbi KS Straža, govornikom za poslovilne besede in borcem NOB. Posebna hvala tudi delovnim organizacijam in sodelavcem za podarjene vence, centrali SDK Ljubljana, Slikopleks Termoplast Ljubljana, Krki, tovarni zdravil Novo mesto, in TVP Novoles Novo mesto.

Žalujoči: vsi njegovi

Ko bi solza koga obudila,
tebe, Ivan, zagotovo bi zbudila

ZAHVALA

Ob boleči, veliko prezgodnji in nenadomestljivi izgubi našega dragega moža, očeta, dedka, sina, brata in strica

IVANA NOSETA

iz Šalke vasi pri Kočevju

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste sočustvovali z nami, nam ustno ali pisno izrazili sožalje, darovali toliko cvetja in tako številno spremili pokojnika na njegovi zadnji poti. Iskrena zahvala vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, kolektivu tozd Transport Grandje in GG Kočevje, kolektivu KGP - tozd Mesarija, kolektivu Lik, Združenju šoferjev in avtomehanikov za poslednjo častno stražo. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Staretovi in sestri Jožici Kobler, govorniku tov. Rusu za poslovilne besede, godbi in kaplanu za opravljeni obred. Vsem še enkrat prisrčna hvala.

Vsi njegovi

Kaseta namesto zdravnika

Z novostmi v Šmarjeških Toplicah bo poslej mogoče delavca zdravniško nadzorovati kar na delovnem mestu

Le kdo izmed tistih nekaj sto Novomeščanov, ki so se že pred slabimi dvesto leti namakali v zdravilni vodi takratnih Jezerških Toplic, je pomislil, da bo na tem mestu kdaj zrasel eden naj-sodobnejših kompleksov zdraviliškega turizma pri nas. Danes je gotovo, da Šmarješke Toplice z novim hotelom, ki med drugim prinaša tudi 120 novih postelj, stopajo med najsodobnejše opremljena zdravilišča za obolenja srca in ožilja. Tomislav Majič je doslej sam predstavljal zdravniško službo zdravilišča v Šmarjeških Toplicah, poslej bo imel

Tomislav Majič: „Holter monitoring in vse ostale sodobne naprave, ki so poslej na voljo v Šmarjeških Toplicah, lahko prihranijo prenekatero bolniško uro delovnim organizacijam.“

poleg kadrovske okrepitve ob sebi še najsodobnejšo opremo. „Z otvoritvijo novega objekta se za nas pričnajo novi časi. Ne gre toliko za povečano število postelj, kot za delovne pogoje, ki bi nam jih zavidali celo v ljubljanskem Kliničnem centru. Kajti mirno lahko rečem, da imamo danes v Šmarjeških Toplicah vso tisto opremo, ki v sodobnem svetu karkoli pomeni pri zdravljenju obolenj srca in ožilja.“

Gre za novosti, ki bodo pomagale le pri zdravljenju, ali tudi za uspešnejše in predvsem pravočasno odkrivanje bolezni srca in ožilja?

„Eno in drugo. Prepričani smo namreč, da bomo z napravami, ki jih imamo danes, zmanjšali delovnim organizacijam šte-

vilno bolniških ur. Samo dva primera. Prvi v Jugoslaviji in celo Evropi bomo vključili v delo kardiokimografijo. Gre za napravo, ki je bila naključno odkrita v izraelski vojni, pomaga pa v enem pregledu postaviti stodontno zanesljivo diagnozo bolezni srca, za kar je bilo prej potrebnih veliko pregledov, preiskav in tednov in mesecev. Ali pa naprava, ki jo imenujemo „Holter monitoring“. V tem primeru lahko bolnik pri sebi nosi kaseto, ki tri dni neprekinjeno spremlja delo srca. Za to pa ni potrebno, da je bolnik pri nas v zdravilišču, pač pa je lahko na delovnem mestu. Kaseta nam kasneje na ekran posreduje vse podatke, ki jih računalnik že poprej obdelal. Ne gre, da med novostmi ne bi omenil še teletrije: bolniku pritrđimo na telo posebne elektrode, vse reakcije srca pa v neposrednem prenosu spremljamo na ekranu. Bolnik se lahko sprehaja, telovadi, lahko celo plava, pa vendar je pod temeljitim nadzorom. Hkrati lahko spremljamo 4 bolnike.“

Sprehod po novozgrajenih prostorih hotela v Šmarjeških Toplicah je poleg vsega naštetega „odkril“ še sodobno opremljeno telovadnico, bazen, savne itd. Tomislav Majič, sicer specialist internist in kardiolog, je temu na rob navrgel še, da bodo Šmarješke Toplice poslej bogatejše še za 2 zdravnika in seveda vse ostalo potrebno strokovno osebje.

„Ze doslej smo imeli vrata zdravilišča odprta tudi za skupinske ali pa posamezne preventivne preglede, tokrat pa je verjetno še posebej dobrodošlo vabilo, naj delovne organizacije v okviru svojih pravilnikov poskrbe za preglede delavcev predvsem v tistih poklicih, kjer so bolezni srca in ožilja najpogostejše.“

Sklenimo zapis z novico, ki ima pravzaprav z zdravljenjem malo skupnega, je pa zato zelo aktualna: bolnike v Šmarjeških Toplicah bo s pomočjo toplotnih črpalk grela toplota termalne vode.

B. B.

ZE V PONEDELJEK PRVI GOSTI – Takšna je zunanost novega hotela v Šmarjeških Toplicah z bazenom (na levi), ki bo od ponedeljka dalje že na razpolago gostom.

Spremembe v zaposlovanju

Do 1985 v novomeški občini več kot polovico manj novih delavcev, kot je predvideval prvotni načrt

Po osnutku sprememb in dopolnitev srednjeročnih načrtov do 1985, ki je sedaj v javni razpravi, bo povprečna letna stopnja rasti zaposlovanja v novomeški občini 1,2- namesto 2,5-odstotna; to pogojuje predvsem bistveno počasnejša gospodarska rast od načrtovane.

To pomeni, da bomo v sedanjem petletnem obdobju namesto 5.580 zaposlili le 3.850 novih delavcev, od teh večino z območja novomeške občine. Po pokritju naravnega odliva naj bi se število novih delavcev v občini v petih letih povečalo za 1.600, kar je več kot polovico manj od prvotnega

načrta. Delovne organizacije, katerih razvojni načrti pa bodo zahtevali hitrejšo zaposlovanje od dogovorjenih okvirov, bodo morale prispevati več sredstev za stanovanja za nove delavce in za izgradnjo infrastrukturnih objektov.

Skupnost za zaposlovanje bo usmerjala iskalce zaposlitve v tiste dejavnosti, ki imajo prednost pri zaposlovanju (avtomobilska, kemično-farmaceutvska, elektronska industrija, proizvodnja izolacijskih materialov, lesna in druge industrije z domačimi surovinami, trgovina, turizem, gostinstvo, drobno gospodarstvo). Politika poklicnega usmerjanja, štipendiranja in izobraževanja pa naj bi pripomogla k zmanjšanju neskladja med poklicnimi odločitvami mladine in odraslih ter kadrovske potrebe.

PIONIRJI NE BODO POZABILI – Pionirji osnovne šole v Šmarjeti so na letošnje srečanje povabili borce, nekdanje pionirje, in tiste, ki so v vojni delali s pionirji. Na sliki: Miran Beretič je mladim obudil spomine na dan, ko so sredi vojne vihre na Vinici pri Šmarjeti ustanovili pionirski odred. (Foto: J. Pavlin)

Jubilejno srečanje z borci

Tradicionalno srečanje borcev in pionirjev ob dnevu šole „29. oktober“ v Šmarjeti – Slavnostni govornik nekdanji skojevec pionir Miran Beretič

Na osnovni šoli „29. oktober“ v Šmarjeti je bilo minuli petek deseto srečanje borcev in pionirjev, posvečeno tudi dnevu šole.

Letos, ko praznujemo štiridesetletnico Zveze pionirjev, so uro zgodovine v živo za pionirje pripravili nekateri izmed tistih, ki so v NOV sodelovali kot pionirji ali pa so delali s pionirji. Tako so o junaških dejanjih pionirjev v vojni mladim spregovorili Angela Grahut, Vinko Bambič, Janez Grašič, Jože Lužar in slavnostni govornik nekdanji skojevec pionir Miran Beretič, ki je mladim pripovedoval o ustanovitvi pionirskega odreda na Vinici pri Šmarjeti 1942. leta na osrednji proslavi v avli šole. Tu so se zbrali pionirji-delegati osnovnih šol novomeške občine, predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine in kraja ter nekateri krajanji. V daljši proslavi so nastopajoči predstavili pionirja-borca, pionirja-graditelja in pionirja-samoupravljalca.

Vse, kar so povedali gostje, bodo šmarješki pionirji kot vedno objavili v svojem glasilu „Kamenčki“, kjer že lahko preberemo pogovore z Mihom Marinkom, Niko Šilihom,

KAMENJE Z NJIV

Novomeška kmetijskozemljiška skupnost je s precejšnjim uspehom doslej organizirala že več akcij za odstranjevanje kamenja z njiv in travnikov, kmetje pa še nadalje kažejo interes za tovrstno delo. Tako so kamenja očistili že veliko zemlje na Gor. Težki vodi, okrog Gorenjih in Dolenjih Kamenc, v Kotu, Globodolu in suhokranjskih Zvirčah. Iz sredstev kmetijskozemljiške skupnosti so plačali strojna dela in miniranje, ostalo pa so postorili krajanji in lastniki parcel sami. Tudi to je eden uspešnih načinov, kako priti do zemlje, ki bo dajala več pridelka.

VESELJO SE VSAKEGA SREČANJA – Minuli četrtek se je v osnovni šoli „XII. SNOUB“ v Bršljinu zbralo 120 starostnikov krajevne skupnosti Bršljin in Bučna vas, med katerimi je bila tudi najstarejša udeleženka 90-letna Rozalija Zunič. Srečanje so skupaj pripravile krajevne organizacije, RK, SZDL, Društvo upokojencev in Center za socialno delo, kulturni program pa so spletili pionirji šole. (Foto: J. Pavlin)

Dnevu šole je bilo posvečeno tudi športno srečanje ekip osnovne šole iz Škočjana in Šmarjete. V nogometu so bili boljši gostje, v namiznem tenisu pa domačini.

J. P.

Ureditev tržnice zamuja

Preureditev novomeške tržnice prestavljena na leto 1983 – Začasna rešitev dva kioska za sadje in zelenjavo

Pol leta je že od tega, kar smo na tem mestu pisali, da bo novomeška tržnica verjetno še v letošnjem letu le doživela dolgo načrtovano in več kot potrebno preureditev. Sredstva, ki so bila vseskozi največji problem, so se namreč le začela zbirati v komunalni skupnosti, ki je usklajevala aktivnosti za preureditev tržnice. A takratni dobri obeti se niso uresničili, vendar aktivnost ni povsem obstala.

Od okrog 6 milijonov dinarjev, kolikor bodo stala dela za sodobnejše urejeno tržnico (v načrtu je po stavitev tlakov, na peljava instalacij in sanitarij, postavitev 6 kioskov in nekaj pokritih stojnic pod kostanj), je doslej zbranih 2,56 milijona dinarjev, do konca leta pa bo skupaj vsaj polovica potrebne denarja. To so namenska sredstva stanovanjske skupnosti od

škodnin za poslovne prostore ter nekaj sredstev trgovskih delovnih organizacij. Z vsemi, ki naj bi imeli na tržnici kioski, sporazum sicer še ni dosežen, oz. je dosežen le načelen pristavek brez denarnega prispevka, kar pa vendarle ne bo problem. Del sredstev naj bi prispevala tudi Komunala, ki sedaj upravlja tržnico.

Dela se bodo začela takoj, ko bodo zbrana vsa sredstva, vsekakor čimprej v letu 1983. Sedaj je za začetek premalo denarja, investicija pa premajhna, da bi delali v več fazah. Do sredine decembra pa bosta postavljena na tržnici dva kioska (pogodba z Obrtno zadruho Hrsat je že sklenjena), kar bo vsaj začasna rešitev za prodajo sadja in zelenjave v zimskem času.

Z. L.-D.

Ni razlogov za zadovoljstvo

V novomeški občini naraščajo bolniške zaradi nege družinskega člana – Le malo bolniških zaradi „pravih“ nesreč pri delu? Veliko izgubljenih delovnih ur

Izdatki za nadomestila osebnih dohodkov za bolniške izostanke z dela v novomeški občini vse bolj bremenijo sklade, iz katerih pokrivamo stroške in pravice iz zdravstvenega varstva.

Teško bi sicer rekli, da gre za pretirano naraščanje bolniških, a v položaju, ko zdravstvo ne more več sestavljati konca s koncem z denarjem, ki mu je na voljo, in ko gre v delovnih organizacijah v nič tudi veliko delovnih ur, pomeni vsako povečanje bolniških le še povečevanje vsakovrstnih težav in problemov.

V prvih devetih mesecih letošnjega leta je bilo od 27.302 zavarovancev v novomeški občini skupaj odsotnih z dela 973, od tega 457 do enega meseca, 516 pa dlje kot mesec dni. Skupaj je to 3,56 odst., kar je nekoliko pod dolenjskim in še bolj pod republiškim povprečjem. V primerjavi z enakim lanskim obdobjem povečanje bolniških tako rekoč ni vznemirljivo: bolniško do enega in nad enim mesecem je letos izkoristilo 35 več zavarovancev, to pa je zaradi manjšega števila

Pomanjkanje goriva in velike težave z javnimi avtobusnimi prevozi delavcev so le še zaostrile nekatere druge, že leta pereče probleme. Ne enkrat je bilo na skupščini novomeške komunalne skupnosti opozorjeno na nujnost ureditve pločnikov od Mačkovca do Tovarne zdravil Krka, od ločenskega mostu do Žabje vasi ter še na nekaterih odsekih, kjer je hoja zaradi neurejenih pločnikov lahko zelo nevarna.

Dejstvo je, da ureditev vseh teh pločnikov ni prišla niti v srednjeročne, še manj pa v letne načrte odgovornih za to področje. Denarja za odpravo številnih komunalnih problemov namreč ni bilo nikoli dovolj, v zadnjem času pa ga je celo še manj, tako da je v programih ostalo skoraj le še vzdrževanje, novih gradenj pa zelo malo. Dokler je bila preskrba z bencinom kolikor toliko dobra in so se mnogi vozili na delo s svojimi avtomobili, je bil problem neurejenih pločnikov še kar znosen, sedaj pa se je položaj bistveno poslabšal. Ob sedanji bencinski suši mnogi na teh krajših poteh hodijo na delo peš, kajti „Gorjanci“ nikakor ne zmorejo razrešiti ozkega grla v avtobusnem prevozu delavcev. In kot sami pravijo, so največji problemi ravno primestni delavski in solski prevozi ter največ kritike dobivajo na krajših linijah do Starih, petih kilometrov, kjer o urejenem javnem prevozu lahko le sanjamo. In ker na tem področju ni mogoče računati že v kratkem na izboljšanje, bi bilo treba omogočiti vsaj varno pešačenje, ki v sedanjih razmerah po dokaj ozki in zelo prometni cesti na že omenjenih odsekih ni zagotovljeno, da o zastojnem „tuširanju“ iz cestnih luž v deževnih dneh niti ne govorimo.

Kaj se sploh da storiti? Čeprav ta dela niso v planih in čeprav denarja manjka, bi bilo pločnike le treba vsaj zasilno urediti. Kako, pa je brez dvoma stvar odgovornih, ne pa tistih, ki sedaj vsak dan hodijo peš na delo in z dela. Morda bi kazalo tem stvarjem dati prednost v programu občinske skupnosti za ceste, ki mora biti ustanovljena še pred koncem leta, to področje pa bo poslej v njeni pristojnosti.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Berite »Dolenjski list«

Da bo čim manj boleče

Novi delovni čas za šole ne pomeni le premika, marveč podaljšan delovni čas — kdo bo kriil stroške?

Tudi na novomeški osnovni šoli Katja Rupena pripravljajo vse potrebno, da bi trajanje pouka prilagodili zimskemu delavnemu času v združenem delu. Kako se nalog lotevajo in s kakšnimi težavami se pri tem srečujejo, je povedal ravnatelj šole Franc Nahtigal:

„Vsekakor bomo na šolah naredili, kar moremo, da bi se pri-

Franc Nahtigal: „Ogibamo se preneženju ocen, zato počakajmo vsaj mesec dni. Vseh težav trenutno niti predvideti ne moremo.“

lagodili ostalim. Ni pa tako preprosto, ker ne vemo, komu se prilagoditi, saj starši otrok iz istega razreda začenejo svoj delovni dan zelo različno, od 6. ure kot doslej pa do 8. ure. Jutranje varstvo pred 6. uro bomo torej morali obdržati, uvesti pa podaljšano varstvo popoldne. To pa za šolske kolektive ne pomeni le premaknitev delovnega časa, ampak podaljšan delavnik in dodatne stroške. Na govornih urah smo staršem že povedali, da bodo morali verjetno za dodatno popoldansko varstvo nekaj prispevati, ker je malo verjetno, da bo dodatne stroške zmogla občinska izobraževalna skupnost.“

— V čem torej v vaši ustanovi vidite prihranek pri energiji?

„Tega še nismo izračunali, bojim pa se, da ne bo velik. Zdjaj je 9.30 dopoldne, pa po vseh učilnicah gori luč zaradi mra-

čnega in meglenega vremena. Tako je dostikrat vso zimo. Luč bo torej večinoma gorela, najsi bo dopoldne ali popoldne. Pri kurjavi se še dogovarjamo. Imamo skupno centralno z gimnazijo. Zdjaj je bilo rečeno, da pred 6. uro zjutraj ne smemo kuriti, mi pa ne bomo mogli otrok v jutranjem varstvu, ki pridejo ob 5.45, pustiti v mrazu. Glede vsega tega bi bile zdajšnje ocene še prenačljene.“

— Ali računate na težave pri uvedbi podaljšane obveznosti na vaši šoli in na kakšne?

„Vseh težav, ki verjetno bodo nastopile, zdaj še niti ne moremo predvideti. Ze zdaj pa na primer vemo, da bodo hude težave z organizacijo dopolnilnega pouka in zunajšolskih dejavnosti. Dopolnilni pouk bo moral še naprej biti ob 7. uri zjutraj, ker ga po pouku, ki traja v posameznih razredih različno dolgo, ni možno organizirati. Sicer bi prišlo nujno pri nekaterih tudi do dveh ur čakanja tja v dan.“

— Ali so zaposleni na vaši šoli pripravljani delati po novem delavniku?

„Morajo biti, čeravno ni nobenega navdušenja. Od 15. novembra dalje se bo naša šola, kot tudi vse ostale, prilagodila zahtevam združenega dela in prizadevali si bomo, da bi bile spremembe za otroke in starše čim manj boleče. Vsekakor pa bo potrebno še marsikaj doreči, predvsem glede dodatnih stroškov. Nastali bodo v zvezi s podaljšanim varstvom na šolah, pa tudi s prehrano. Več otrok bo moralo jemati kosilo, zdaj so le malicali; tisti, ki bodo do poznopopoldanskih ur ostali v šoli, pa bodo morali najbrž še enkrat malicati. Kako bodo starši sprejeli na znanje nove finančne obremenitve? Ravno ta mesec smo namreč kosila in malice podražili: kosila za 10 odst., malice za 30 odst. Vemo pa, da osebni dohodki večine staršev ne gredo gor, ampak narobe.“

ŽIVŽAV POJEDEL 100 KG KOSTANJA — Več kot dvesto otrok in njihovih staršev se je udeležilo nedeljskega „Živžav kostanjevega piknika“ na Stadionu bratstva in enotnosti, ki so ga pripravili člani Društva prijateljev mladine Novo mesto—Center in taborniki. Mladi, prišli so tudi iz drugih krajevnih skupnosti, so se zabavali v organiziranih igrah tekmovali so v pečenju kostanjevih reš in se na koncu, seveda zastonj, do sitega najedli kostanja. (Foto: Janez Pavlin)

Najnižji zaslužki v panogi

Iz tovarne avtomobilov IMV je v zadnjem letu dni odšlo 644 ljudi — Eden od razlogov so nizki osebni dohodki delavcev, ki za 20 odst. zaostajajo za drugimi

Da so nasploh osebni dohodki zaposlenih delavcev v tovarni avtomobilov IMV nizki, je znano dlje časa, pa vendar na raznih sestankih prenekaeri želi pojasniti, za kakšne zaslužke gre, ko je tovarna v izgubi. Povzemamo kratko informacijo po devetmesečnem obračunu, ki priča, da so zaslužki prav na repu lestvice med vsemi sorodnimi delovnimi organizacijami v Sloveniji.

V primerjavi s 438 podpisniki sporazuma kovinsko-predelovalne in elektro industrije ter proizvodne obrti glede razpolaganja s čistim dohodkom in delitve sredstev za osebno in splošno porabo, dosega IMV 20 odst. manjši osebni dohodek. Med 54 delovnimi organizacijami pa je v IMV ugotovljeno pri osebnem dohodku in skupni porabi najnižje poprečje. Še več: tozd tovarne IMV v Šmarjeti, ki sicer nameinja 90 odst. proizvodnje v izvoz, dosega komaj 67,5 odst. poprečja čistega osebnega dohodka med podpisnicami sporazuma. Od poprečnega osebnega dohodka v slovenskem gospodarstvu (podatki so za polletne obračune) pa zaslužki v IMV zaostajajo za 22,85 odst. Gotovo so nizki osebni do-

hodki eden glavnih razlogov za množično odhajanje iz kolektiva. Ob koncu septembra letos je bilo v tovarni avtomobilov zaposlenih 257 ljudi manj kot v istem času lani. V letu dni je odšlo iz kolektiva 644 delavcev, na novo pa so jih zaposlili samo 387. Žal je med tistimi, ki so odšli, večina kvalificiranih ljudi. R. B.

Po delih bo v kratkem

Del zazidalnih načrtov za Šentjernej, Žužemberk in Dolenjske Toplice bo postopoma končan do februarja 1983

Ker ni urbanistične dokumentacije, so v posameznih predelih novomeške občine stalni prigravori na sestankih, ker krajanji menijo, da je to ena poglavitnih ovir za zastoj pri načrtovanju gradnjah. Dejstvo je, da je med izvršnim svetom novomeške občinske skupščine in Zavodom za družbeno planiranje sklenjena pogodba o izdelavi urbanističnih in zazidalnih načrtov, ker pa omenjeni zavod z zdajšnjimi zmogljivostmi ne zmore izdelati vse urbanistične dokumentacije v rokih, določenih v srednjeročnem načrtu, so našli drugo rešitev.

Za Dolenjske Toplice, Šentjernej in Žužemberk bo zavod izdelal del celotnega zazidalnega načrta za stanovanjsko gradnjo, in sicer po določenih ro-

kih. Za Šentjernej naj bi bil košček nujnega zazidalnega načrta že predmet obravnave na skupščinskih zborih v decembru letos. Enak najpotrebnejši dokument za predel Žužemberka je predviden kot predlog odloka v obravnavi januarja 1983, za Dolenjske Toplice pa v februarju 1983. Tak vrstni red ni nastal slučajno, marveč v danih razmerah, ob upoštevanju trenutne stopnje izdelave zazidalne dokumentacije in še drugih okoliščin.

Krajanji naj bi bili o tem obveščeni preko svojih delegatov, ker so dobili na postavljenem delegatsko vprašanje iz Dol. Toplic pismen odgovor.

ZA DRAGE MEDICINSKE INSTRUMENTE

V sklad za drage medicinske instrumente so prispevali: OO Zveze sindikatov splošne bolnice namesto venca pokojnemu sodelavcu Mihi Bučarju 2.000 din; Milena Popovič iz Šmarjeških Toplic namesto cvetja na grob pokojnega Marka Ivanetiča 1.000 din; Marica Trelec z Mestnih njiv 9 honorar od članka, objavljenega v Dolenjskem listu, 535 din. Vsem darovalcem iskrena hvala!

Občinski odbor Rdečega križa Novo mesto

NOVA OPTIKA ŽE DELA

Prejšnji teden so v Kaštelčevi ulici v Novem mestu odprli sodobno urejen lokal optične stroke. Lokal sodi k mariborskemu tozdu zagrebške firme Ghetaldus. Je založen z vsakovrstnimi okviri in stekli, ima nekaj strojev za razna dela, medtem ko nekatere aparature še dobijo. Stranke hodijo že od prvega dne, tako da dela ne manjka.

Plan naj bo zakon, ne želja

V Novolesu računajo, da bo letni plan izvoza uresničen 80-odstotno, kar je predvsem posledica nerealnega planiranja ob začetku leta — Opozorjanje ni zaleglo

Čeravno je Novoles eden najvidnejših izvoznikov v novomeški občini, menijo, da prepozna devalvacija dinarja ne bo dala zaželenih finančnih rezultatov. Za Novoles postaja izvozno zanimiv zlasti evropski trg, kjer pa je konkurenca izredno huda.

Devetmesečni izvozni plan so v Novolesu uresničili s 79 odstotki. V tem času so iztržili 10,5 milijona dolarjev, kar je sicer lepa vsota, je pa za skoro 3 milijone dolarjev manjša, kot je zapisano v planu. Zakaj predvideno ni izpeljano v praksi?

„Ker smo že ob začetku leta nerealno planirali. Opozorjali

smo pri usklajevanju planov s sisetom, da je v naši stroki 20-odstotno povečanje izvoza lahko želja in cilj, ne more pa biti zakon, ker svetovne razmere niso take, da bi tak cilj lahko dosegli. Izkazalo se je, da smo imeli prav.“ Tako meni dipl. inž. Vili Pavlič, direktor tozda za blagovni promet.

Ker ima Novoles velik izvozni promet z Ameriko, kjer pa se tržne razmere tudi poslabšujejo, konkurenca pa je vse hujša, so pristali na nižje cene izvoznih predmetov, da bi kupce obdržali. Tako je po fizičnem obsegu Novolesov izvoz znatno večji, finančni rezultati pa niso tako ugodni. Pomanjkanje repromateriala v Novolesu ne štejemo med bistvene vzroke za nedoseganje planskih rezultatov. Resda je prišlo v proizvodnji do manjših zastojev, ker trenutno ni bilo pri roki teh ali onih surovin, vendar bi lahko te zamude nadomestili z nedeljskim in sobotnim delom.

Tudi devalvacija dinarja, ki naj bi velikim izvoznikom čez noč pomagala na noge, v Novolesovem primeru ni povsem zadel v črno. Obenem se je namreč podražil uvoz; čeravno dosega ta letos le 40 odst. izvoza, se račun komajda izide. Upoštevati je še, da so bile zmanjšane stimulacije za izvoz na ameriško tržišče, kjer pa je Novoles največ izvažal. Tako so spet ob 10. odst. učinka devalvacije. In če še upoštevajo, da so dolarske cene zaradi konkurenčnosti znižali za okrog 15 odst., ni mogoče reči, da gre ob devalva-

ciji za omembe vredne pridobitve v tej tovarni. In še tretji razlog: proizvodnja doma je zahtevala znatno večje stroške, ker je inflacija močno preseгла predvidene okvire.

Edinole na evropskem tržišču prinaša devalvacija ugodne učinke, zato bo Novoles skušal v letu 1983 čimveč prodati v dežele iste celine. Prizadevanja za sklenitev takih pogodb so že zastavljena, kakšen pa bo uspeh, zdaj še ni mogoče reči. R. B.

Berite »Dolenjski list«

GRADBENA DELA KONČANA — Nova otroškova ustava sredi naselja Cesta herojev je po zunanem videzu končana. Opravljajo še obrtniška dela, sledi namestitev opreme, potem bo prvi vrtec za dojenčke odprt. Nanj že komaj čakajo številni starši. (Foto: R. Bačar)

Že novi delavnik

Družinske navade so marsikje postavljene na glavo

Od 2. novembra dalje je v Novem mestu že vrsta delovnih organizacij, ki so prešle na novi delavnik od 8. do 16. ure. Kako so zaposleni to novost sprejeli in kakšne spremembe pomeni zanje osebno, so povedali:

Miriam Potočar, varuška v ločenskem vrtcu: „Sem zmeraj za vse napredno in novo, ampak tokrat z novim ukrepom, ki zadeva delovni čas, nisem zadovoljna. Vozim se iz Šentjerneja,

domov pridem šele ob 18. uri, tako sina komajda vidim, preden gre spat. Na srečo nas je v tej ustanovi 6, ki bomo delale po novem delavniku, tako da se vsak teden menjamo. Če bi morala več mesecev skupaj hoditi z doma v temi in se zvečer vračati, najbrž ne bi vzdržala.“

Marija Medic, Zavarovalnica Triglav: „Meni novi delovnik ne

ustreza, ampak se moramo nanj privaditi. Vajena sem zjutraj zgodaj vstati, za poležavanje mi ni. Težave imam zaradi otrok, ker jih zdaj popoldne ne morem nadzorovati, ali se učijo ali ne. Samo večerjamo skupaj. Moje kolegice, ki se vozijo v službo, še bolj tarnajo. Nekateri gredo z doma ob 6. uri, vrnejo pa se lahko šele okrog 20. ure.“

Ljubica Cukuf, strojeopiska pri občinski konferenci SZDL: „Novi delavnik postavlja na glavo dosedanje družinske navade.

Imam 5-letnega sina in 2-letno hčerko, vsakega v drugem varstvu. Vežani smo na avtobus, kar vse povzroča kup težav. Zjutraj otroka resda lahko malo dlje spita, popoldne pa z njima ne morem več na zrak, ker je prepozno. Najbolj žal mi je zato, ker se ne bomo mogli več toliko ukvarjati z otroki v popoldanskem času. Ko pridemo domov, hitro skuhamo, pospravimo, pa je že čas za v posteljo.“

Novomeška kronika

NOVI KOŠČKI ASFALTA — Ozka uličica, ki vodi od Ceste komandanta Staneta na tržnico (mimo graverja) je bila do nedavnega del mestne sramote. Neasfaltirana in jamasta je povzročala negotovanje občanov. Tik pred mladinskim kongresom pa je bila cesta posodobljena in asfaltirana. Tak košček sodobne poti so v istem času dobili pešci, ki hodijo iz mesta čez konzolni most v Kandijo.

nice na dan obiskov. Zdjaj niti uradna parkirišča niso povsem zasedena.

Ena gospa je rekla, da bi morali ob objavah voženj pristnih avtobusov razobesiti še slike šoferjev. Marsikatero vozilo nima tablice z navedbo smeri vožnje ali pa ima nepravilno oznako, tako se potniki znajdejo le po obrazu znanega jim šoferja...

TUDI SIR IN NOGAVICE — Spisku predmetov, ki jih v novomeških trgovinah večkrat zmanja, sta se zadnje čase pridružila še sveži sir in pa ženske hlačne nogavice. Le-te imajo samo v nekaterih barvah in nekaterih velikosti.

SE PRED BOLNIŠNICO SE POZNA — Odkar je pomanjkanje bencina oziroma so uvedeni bencinski boni, začudno ni več težav s parkiranjem v bližini novomeške bolniš-

DVOR: PRIDITE NA POUČNO PREDAVANJE!
Odbor za klubsko dejavnost pri osnovni organizaciji ZSMS Dvor vabi v soboto, 13. novembra, ob 18. uri na zanimivo, poučno predavanje o spolni vzgoji, ki bo združeno s klubskim večerom in nastopom skupine „Bacilii“. Vabljeni v mladinski klub Jama—Dvor!

OBVESTILO
Društvo invalidov Novo mesto včlanjuje vse invalide občine Novo mesto. Uradne ure imamo vsak ponedeljek in petek od 8. do 12. ure v stavbi invalidskih organizacij, Vrhovčeva 20 (poleg postaje milice).
Društvo pomaga pri urejanju pravic, ki izhajajo iz invalidnosti članov. V okviru predpisov pomaga članom pri nabavi kuriva in plina ter povečane količine invalidskih bonov za invalide, ki so nad 80-odstotno gibalno moteni, pa tudi starejši.
Invalidi, včlanite se!
ODBOR

Ljudje so ga sprejeli

Sredoje Beševič si je z delom pridobil zaupanje

Poklicni vojaki se že ob odločitvi za uniformo bolj ali manj sprjaznijo tudi z dokaj pogostimi selitvami, kot pač terja zahtevna služba. Sredoje Beševič pa je vendarle imel srečo, saj je že vse od 1951. leta zapisan v Kostanjevici, dolenskim „Benetkam“. V domači Ivanjici blizu Titovega Užica niti med partizani v srbskih gozdovih ni slišal za Kostanjevico. Naključje je hote-

je nastopil službo kot oficir v Cerkljah ravno tisti dan, ko sem jaz odhajal v pokoj,“ se spominja dogodka pred tremi leti. Pravi, da ne more brez ljudi, brez družbe, zato ne preseneča, da je veliko delal v TVD Partizan in pri ribičih. Uspešno delovanje društev, kjer so predvsem mladi koristno izkoriščali prosti čas, mu je bilo vedno največje zadovoljenje, čeprav je ponosen tudi na razna republiška in krajevna priznanja. Pri Partizanu, ki ga je vodil 5 let, je bilo tedaj veliko udarniškega duha, saj so člani (bilo jih je okrog 400!) sami obnovili prostore, kjer je zdaj restavracija. „Telovadba, odbojka in košarka so privabile ljudi, da je bilo od 14. do 21. ure prav živahno. Potem so nam obljubili dvorano v prosvetnem domu, a od tega ni bilo nič. Z novo telovadnico pri šoli je poskrbljeno za rekreacijo.“

Lani je sklenil dvanajstletno predsednikovanje kostanjevski ribiški družini, ki se je izkazala s prirejenimi državnimi prvenstvi. Vsako leto pa pripravijo tekmovanje, ki šteje za republiško prvenstvo. „Mladina je dokaj slabo organizirana, zato ji skušamo komunisti skupaj s socialistično zvezo pomagati. Pravzaprav pa bi malo večja soba prav prišla ne le mladincem, marveč vsem, ki se morajo pogosto sestajati kar v gostilni.“

P. P.

Sredoje Beševič: „Največji problem je, ker ni prostora za mladince!“

ko, da je dobil delo prav v Cerkljah, oženil pa se je s Kostanjevčanko in Sredoje, mož, ki kar izžareva življensko moč, je že danes zadovoljen, da je naneslo prav tako.

„Tudi sin Srečko se je odločil za vojaški kruh. Zanimivo je, da

KRŠKA TOVARNA SPOROČA

Kolektiv tovarne celuloze in papirja „Djuro Salaj“ obvešča vse, ki so si novembra in decembra letos nameravali ogledati proizvodnjo celuloze in papirja, da v tem času ne sprejemajo ekskurzij in ogledov proizvodnje, ker izvajajo večji remont v tozdu Celuloza in so v osrednji fazi priključevanja čistilnih naprav. Prošijo za razumevanje.

POGOSTE FILMSKE PREDSTAVE

Delavski dom Edvarda Kardelja v Krškem je razširil filmsko dejavnost. Tako so poslej ob torkih ob 17. uri izključno mladinske predstave. Zanimivo je, da filme izbira poseben odbor delegatov iz šolskega centra in osnovnih šol ter predstavniki pionirske in mladinske organizacije. Tako bodo naposled omejitve števila večernih predstav, da bi po svoje prispevali k varčevanju z energijo. Očitno je spored dovolj pester, saj prihajajo na ogled risank, komedij in novih slovenskih filmov tudi starejši obiskovalci.

POGOZDOVANJE

V četrtke smo pogozdovale na Svarču, zasluženi denar pa bomo porabili za končni izlet. Trudili smo se, da bi dobro opravili svoje delo. To nam je tudi uspelo: zasadili pa smo natanko 1000 sadik, čeprav je bilo delo zaradi strmega, kamnitega in z rušo poraščenega pobočja zelo težko.

MIRA NOVAK, 6. b OŠ Senovo

KONČNO ZA SKUPNO MIZO. Predstavniki Čateških Toplic, Gostinstva Petrol in občinske Turistične zveze v Brežicah so sklenili poslej združeno nastopati ter s skupnimi prizadevanji popestriti turistično ponudbo. Posnetek je s pogovora ob mednarodnih turističnih dnevih v Zagrebu sredi minulega tedna. (Foto: J. T.)

Pozimi za skrajšan delavnik

S prilaganjem delovnega časa bodo omejili sprejemanje sezonskih delavcev

Bencinska kriza je čez noč spremenila navade ljudi. V brežiški občini to najbolj občutijo na čateškem Motelu in v Termah. Podrlo se jim je veliko načrtov: Motelu privlačni kulinarčni tedni, ki so se začeli 13. oktobra in bodo trajali do konca leta, Čateškim Toplicam pa se je osul predvsem obisk kopalcev in izletnikov ob sobotah in nedeljah. Za izkupiček so prikrašani tudi v Mokricah, kjer se je število gostov zmajskalo skoraj za tretjino.

V Toplicah zdaj mrzlično iščejo načine, da bi kljub ohromljenemu osebnemu prometu privabili več rekreacije željnih gostov iz doseganega zaledja. Navezali so stike s predstavniki mestnega in primestnega prometa ZET v Zagrebu in predstavniki tozda SAP Viator v Brežicah. Z njimi se dogovarjajo za avtobusno povezavo z Zagrebom. Med tednom pride na primer v poštev odhod avtobusa iz Zagreba ob 15.30 in povratek iz Čateških Toplic ob 20.30. Za sobote in nedelje bi se pogodili drugače. Razmišljajo tudi o večjem številu direktnih zvez, ki bi jih vpeljali po potrebi.

V ognju imajo železo za pridobitev novih obiskovalcev s sindikalnimi vstopnicami. Do zdaj so dajali popuste preko sindikata praviloma le interesantom iz brežiške občine. Ta hip odpirajo sindikalna vrata na stečaj in začenejo akcijo za prodajo 150 tisoč kart s popustom za kopanje v bazenih, za kegljanje, igranje tenisa ipd. V kratkem bodo obiskali 140 delovnih organizacij v zagrebški regiji.

Tudi v šolah so imeli ekipe CZ

Vrteli so poučne filme

Na vajo Posavje 82 so se letos pripravljali v vseh osnovnih šolah in vrtcih, zato je tudi zanje pomenila obogatitev izkušenj za delo v izrednih razmerah. Učence so seznanili z ogroženostjo ob morebitni nesreči v jedrski elektrarni in zaščito pred radioaktivno nevarnostjo. V Brežicah so obrambni dan vsebinsko povežali z vajo NNNP. Učencem so zavrteli dva filma, mlajšim o prehrani v naravi, starejšim o RBK zaščiti. Priказali so jim uporabo zaščitne opreme in zatesnjevanje učilnic.

V Cerkljah so šolarji sodelovali v ekipah za prvo pomoč, za RBK zaščito, za veterinarsko pomoč, za socialno delo in v gasilski ekipi. Ta šola je ena redkih, ki ima lastno gasilsko opremo za reševanje pri elementarnih nesrečah. Na tej šoli so dali največji poudarek pripravi, ki so stekle že v začetku šolskega leta. Podobno kot v Brežicah in Cerkljah so se organizirali za vajo tudi v Artičah, in na drugih šolah, odvisno od tega, kakšen scenarij so si pripravili za vključitev v akcijo.

PRESITI IN PRELAČNI

Marsikje po svetu vlada lakota, ljudje umirajo zaradi pomanjkanja hrane. Ko slišimo za Iran, Irak in Palestino, nas stisne pri srcu. Vojna in lakota si tu podajata roki. Otroci v svobodnih deželah pa smo vse bolj razvajeni. Kruh leži po pločnikih in na smetiščih. Menim, da je vsak, kdor odvrže kosček kruha, razvajen. Naj ima vsakdo vedno v mislih storožje: Če kruhek pade ti na tla, poberi in poljubi ga!

MOJCA FLORJANIĆ
OŠ bratov Ribarjev Brežice

ŠE NOBENIH SPREMEMB

V pisarnah upravnih organov, v trgovinah, v tovarnah, vrtcih, šolah, zdravstvenih in drugih ustanovah s prvim novembrom niso vpeljali novega delovnega časa. Izvršni svet občinske skupščine ga ne želi spreminjati na vrat na nos, dokler ne bo dobil v roke podatkov o tem, koliko ljudi to zadeva in kako je poskrbljeno za prevoz na delo in domov. Imenoval je dve komisiji, ki bosta po predhodnem anketiranju poskušali novi delovni čas uskladiti z Brebusom. Vozačev bo poslej več, saj je treba upoštevati, da se je veliko zaposlenih vozilo na delo tudi z osebnimi avtomobili.

in močno povečujejo skupno vsoto za osebne dohodke. Za skrajšani zimski in podaljšan poletni delovni čas v kolektivu ni posebnega navdušenja. Med zaposlenimi je precej takih, ki doma še kmetujejo. Njim bi zagotovo bolj ustrezalo, da bi se ravnali po kravici in njivici, ne po elektriki in številu gostov. A časi so taki, da bodo v delovni organizaciji vedno bolj zavračali zahteve po novih delavcih. Če jih stalno zaposleni lahko nadomestijo s prilagoditvijo delovnega časa.

JOŽICA TEPPEY

RAZPIS

V skladu z določili 4. in 7. člena Pravilnika o podeljevanju Priznanj Osvobodilne fronte slovenskega naroda in o delu žirije razpisuje žirija za podeljevanje Priznanj Osvobodilne fronte slovenskega naroda pri Občinski konferenci SZDL Brežice

8 PRIZANJ OSVOBODILNE FRONTE ZA LETO 1983

Priznanja so namenjena posameznikom in organizacijam za njihovo večletno delo in prispevek k dosežkom trajnejšega pomena pri:

- razvijanju naše samoupravne socialistične družbe,
- uresničevanju ustavno opredeljenih družbeno-ekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanja samoupravne organiziranosti temeljnih samoupravnih skupnosti,
- krepitvi SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,
- neposrednem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh področjih družbenega življenja in dela.

Predloge lahko oblikujejo krajevne konference SZDL, organizacije združenega dela in druge samoupravne skupnosti, vodstva družbenopolitičnih organizacij ter družbene organizacije in društva.

Vsak predlog za podelitev Priznanja OF je predlagatelj dolžan posredovati tudi žiriji za podeljevanje Priznanj OF pri krajevni konferenci SZDL, ki se mora o predlogu izjasniti in posredovati mnenje žiriji za podeljevanje Priznanja OF pri Občinski konferenci SZDL Brežice.

Predloge z obrazložitvijo in utemeljitvijo naj predlagatelji pošljejo žiriji za podeljevanje Priznanj OF pri Občinski konferenci SZDL Brežice, Cesta prvih borcev 24, najkasneje do 15. februarja 1983.

Predlogi morajo biti posredovani na posebnih obrazcih, ki so na razpolago pri krajevnih in občinski konferenci SZDL Brežice, 29. oktobra 1982

Žirija za podeljevanje Priznanj OF pri OK SZDL Brežice

NOVO V BREŽICAH

ŠE SE ZATIKA – Večkrat smo že pisali, da brežiške gostinske organizacije kupujejo zelenjavo in druga živila v Zagrebu namesto doma. Letos so se začele dogovarjati z Agrario, pa je ta sama začla v težave že pri krompirju. Kmetje ga niso hoteli prodajati, ker so s prodajo na Hrvaško dobili zanj precej več. Spet se je pokazalo, kako težko se je dogovarjati za cene na meji.

KONEC PREVOZOV – Peyski zbori, ki nimajo pevovalce v svojem kraju, ne bodo več dolgo vadili. Bencina ni, razen tega so prevozi zdaj predragi. Sromljani so dolgo sami krili stroške za prevoz pevovalce iz Brežic. Zdaj je tega konec in kot kaže bodo tudi v Pišecah in še kje ostali brez vodje.

PLINA IN NAFTE ŠE VEDNO NI

Izvršni svet občinske skupščine v Brežicah je imel v terek zjutraj spet sejo zaradi pomanjkanja nafte. V soboto so je dobili manjše količine po solidarnosti poti, da so v globokem rudniku lahko delali in da se proizvodnja v Opekarni ni ustavila. Občani zelo težko čakajo tudi na plin, saj ga za široko potrošnjo že nekaj tednov ni.

Cvička bo najbrž zmanjkovalo

V Agrokombinatovi vinski kleti v Leskovcu so sprejeli 273 vagonov grozdja

Vinska klet v Leskovcu je 22. oktobra sprejela še zadnje količine grozdja, in sicer s Sremiči, Portugalki, šentlovenki, kraljevini, zametni črnini in laškemu rizlingu, vsem tem zlahtnim sortam grozdja, iz katerih iztisnejo priljubljeni cviček, vreme kljub obilni letini pravzaprav ni bilo naklonjeno.

„Sladkorna stopnja je nasploh precej nižja kot lani; povprečno je manjša celo za dve stopnji, posebno pa se to pozna, zaradi dežja, pri zametovki. Tudi občinski odlok za kraljevino je malce kasnil, ker je grozdje že pričelo gniti. Frankinjo pa so kmetje zadržali doma, da bi obarvali kralje-

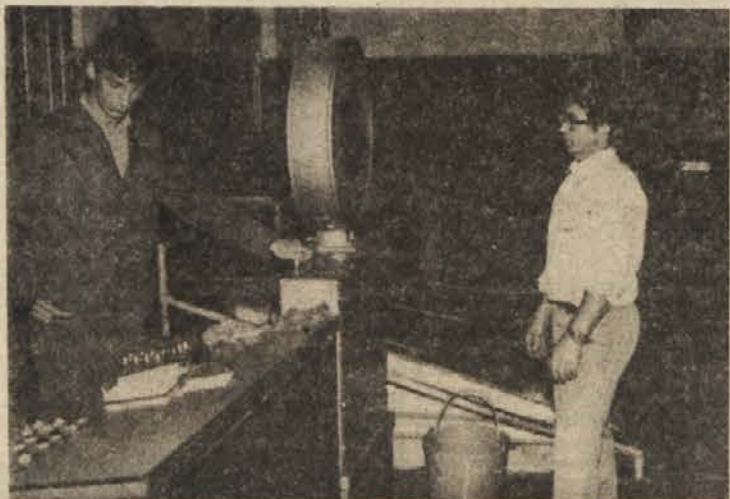
vino,“ razmišlja o letošnjem pridelku vodja Agrokombinatove kleti v Leskovcu inž. Ivan Orlič.

Krški vinarski strokovnjaki, ki so na zadnji „cvičkariji“ v Novem mestu prejeli najvišje odličje za cviček, nočejo napovedovati, kaj bo z letošnjim vinom. Sprešali so 273 vagonov grozdja (od tega je prišlo iz družbenih vinogradov 73 vagonov), kar je celo nekaj več, kot so načrtovali. Že zdaj pa je jasno, da bo iskanaega cvička spet premalo za žejne kupce. V decembru bodo v kleti pričeli še odkupovati vino, največje količine pa pričakujejo januarja

in februarja prihodnje leto. „Odkupili bomo od 30 do 50 vagonov vina. Verjetno bodo nekateri kmetje nekoliko špekulirali do maja ali junija, pomembno pa je, da bomo s Slovinom in drugimi enotni pri cenah vina, saj ga je precej doma sprešanega.“

Sicer pa je Martin že tu in najbolje bo, da vsak po svoje ocenjuje kakovost novega vina. Star latinski pregovor namreč pravi, da o okusih ne kaže razpravljati. Ob prvem večjem javnem ocenjevanju vin pa bomo brzkone spet pozabili na rek, ki naposled poziva tudi k strpnosti, če že strokovnih mnenj ne sprejemamo. Kakorkoli – vino že od nekdanj burji kri in duhove!

P. PERC

TEŽA JE... – Inž. Zoran Hotko na sprejemnem mestu v leskovski vinski kleti tehta grozdje. Kazalec na tehtnici je slehernemu kmetu ali vikendarju obetal dober zaslužek, pogled na refraktometer, s pomočjo katerega določajo sladkorno stopnjo, pa je marsikoga spravil v slabo voljo. (Foto: P. P.)

KRŠKE NOVICE

PRIJETNE VONJAVE V KULTURNEM HRAMU – Ob nedavnem gostovanju mariborskih študentk in Braneta Rončelja, likovnega pedagoga in uspešnega organizatorja jazzovskih prireditev, so bili Krčani v delavskem domu prikrati priča tako imenovani multimedialni predstavi. Sodobni plesi na odru so se s predvajanimi diapozitivi in dobro posneto, kakovostno jazz glasbo spajali v celoto. „Kot bi gledali film,“ so komentirali številni obiskovalci. In dveh predstavah jih je bilo kar okrog

600. Marsikoga pa so prevzele prijetne vonjave ob seziganju nekakšnih indijskih trav. Svetujemo, da vodstvo doma večkrat uporabi ta prijem, saj bo obiskovalcem, če že zaradi drugega ne, zaradi teh prenesljivih vonjav več. Pa še opazili ne bodo, da sedijo v slabo ogrevani dvorani!

PREMOK TAKŠEN ALI DRUGAČEN – Zadnjič so delegati občinskega zbora združenega dela zvedeli, da premog iz Kanizarice ni primeren za maloprodajo, zato ga skurijo kar v šostanjskih termoelektrarnah. Nekdo je polglasno dejal, da bi bil vesel celo kanizarskega premoga, saj o trboveljskem ali senovskem lahko le sanja. Razočaranje pa se je takoj umaknilo radostnem nasmehu, ko je pesimist slišal, da bodo ponovno prevetrili sezname čakajočih na premog, ki ga naj bi bilo za sproti dovolj.

MALA PLAKETA OBČINE ŽUNIČU

Predsednik krške občinske skupščine Branko Pirc je v ponedeljek na priložnostni slovesnosti ob 65. rojstnem dnevu Franca Žuniča, borca in prizadevnega družbenopolitičnega delavca, izročil jubilarntu v znak priznanja in zahvale malo plaketo občine Krško in krški zbornik.

42 ROMOV V SOLI

Prvi in drugi razred ter predšolski oddelek na osnovni šoli Milke Kerin v Leskovcu obiskuje 42 romskih otrok. Ker je v krški občini skupaj okrog 150 romov, je ta podatek spodbuden. Slej ko prej so vidni rezultati predšolske vzgoje Romov. Namreč na osnovni šoli v Velikem Podlogu so že leta 1961 pripravili pouk za romske otroke, medtem ko je predšolski oddelek na leskovski šoli pričel vzgojo 13 Romov šele februarja 1980.

TUDI KMETJE ZA VRTEC

Na podboški osnovni šoli je s 1. septembrom letos pričel delati oddelek otroškovarstvene ustanove, v katerem je okrog 42 otrok, ter oddelek bivše „male šole“. 1. oktobra pa so oddelek otroškega vrta z 22 otroki, stari od treh do sedmih let, ustanovili še na osnovni šoli v Velikem Podlogu. Hvalevredno je, da so poslali v vrtec otroke tudi kmečki starši, čeprav bi lahko imeli otroke doma. Za ta korak so se starši odločili, da bi otrokom omogočili čim boljše vzgojo. Oddelek celoletne priprave na osnovno šolo pa v Velikem Podlogu obiskuje 17 otrok.

KRŠKI TEDNIK

Občinska priznanja v prave roke

Na slavnostni seji občinske skupščine na Blanci bodo podelili najvišje občinsko priznanje krmeljski Metalni – Priznanje Dušana Kvedra–Tomaža prejmejo sevniški Šahovski klub, inž. Milan Levstik in Justin Mlakar, medaljo pa inž. Srečko Žvegljč

Ob letošnjem slavljenju praznika sevniške občine bodo v soboto na Blanci na slavnostni seji vseh treh zborov občinske skupščine in vodstev družbenopolitičnih organizacij v prenovljenem domu kulture podelili letošnja najvišja občinska priznanja.

Ob tem slavnostnem trenutku bodo vročena najvišja občinska priznanja, grb, priznanja in medalja Dušana Kvedra Tomaža. Delegati vseh treh zborov občinske skupščine so že na seji 3. novembra soglasno potrdili letošnje nagajence. Grb sevniške občine bo podeljen kolektivno Tovarne lahkih konstrukcij Metalne iz Krmelja, ki je letos slavila dvajsetletnico. Za današnji gospodarski trenutek je pomembno, da se z vso resnostjo pripravljajo na zahtevnejše proizvodne programe, kar terjata tako domači in še bolj tuji trg.

Od društev bo prejelo letošnje priznanje Dušana Kvedra–Tomaža sevniški šahovski klub

Milan Majcen; v tem letu slavi srebrni jubilej svojega delovanja. V šah, to plemenito miselnostno igro, so v tem klubu vključili predvsem mnogo mladih, kar je še posebej pohvalno.

In kdo ne pozna skromnega in prizadnega inž. Milana Levstika iz Krmelja, dobitnika priznanja Dušana Kvedra – Tomaža? Bil je in je „motor“ tamkajšnje krajevne skupnosti, vester rezervni vojaški starešina. Še kot rudar je bil neutrujen pri številnih akcijah in javnih delih. Navkljub številnim obveznostim je ob delu še diplomiral na ljubljanski strojni fakulteti.

Tih, skromen in prizadeven je tudi kmet Justin Mlakar iz Studenca, tudi dobitnik takšnega priznanja. Je borec Kozjanskega odreda in VDV. Še vedno je predsednik studentske borčevske organizacije.

Bronasto medaljo Dušana Kvedra–Tomaža bo dobil inž. Srečko Žvegljč, direktor tozda Proizvodnja pri sevniškem MKK. Inž. Žvegljč je bil pobudnik strojnega obiranja hmelja v tej občini, boljše sušenja in pakiranja tega zelenega zlata. Kot direktor kmetijske proizvodnje v kombinatu je smotno povezal hmeljarstvo in sadjarstvo v enotno kombinirano proizvodnjo. Tako lahko bolje izkoriščajo proizvodne zmogljivosti, delavci pa imajo stalnejše delo skozi vse leto.

A. ŽELEZNIK

NOČNO STRELJANJE Z VOJAŠKO PUŠKO

Strelska družina Boštanj prireja v soboto (s pričetkom ob 18.30) na strelišču na Radni zanimivo tekmovalno. Kdor koli se čuti sposobnega, naj najde še dva tovariša in pride na nočno streljanje z vojaško puško. Vsi trije bodo po določilih prireditelja streljali v isto tarčo, vsaj s petimi naboji. Računajo, da se tekmovalje ne bo zavleklo do zore. Najboljšim bodo na tej svojstveni počastitvi občinskega praznika podelili skromna priznanja in nagrade.

1300 NOVIH SADIK

V tem šolskem letu smo imeli že veliko akcij. Zbirali smo železo in nekajkrat pogozdovali. Nazadnje smo sadili smrekice pri Kamenici. Fantje smo kopali jame, dekleta pa so sadila drevesca. Ko smo po končanem delu jemali malico iz košar gospodinje Stihove, se nam je pogled venomer ustavljal na pobočju s 1300 na novo zasajenimi drevesi.

ZORAN KOS
OŠ Krmelj

V NEDELJO MEMORIALNI ŠAH V SEVNICI

V nedeljo, 14. novembra, pripravljajo SK Milan Majcen iz Sevnice tradicionalni 4. memorialni šahovski turnir Dušana Breliha, posvečen 25-letnici domačega šahovskega kluba. Pričetek turnirja bo v nedeljo ob 8.30 uri v jedilnici Lisce, ki je tudi pokrovitelj tekmovanja. V ilustracijo le, da je lani nastopilo na tem turnirju 72 šahistov, zmagal pa je mednarodni mojster Milan Mrdja. Tudi letos so na tekmovanje vabljeni šahisti vseh slovenskih klubov.

J. BLAS

PREVELIKA HITROST GA JE STALA ŽIVLJENJE

Na lokalni cesti pri Jesenicah na Dolenjskem je prišlo 30. oktobra nekaj pred 16. uro do hude prometne nesreče. 25-letni Martin Koren iz Dvorce se je skupaj s sopotnico Marijo B. s Cirknika peljal v osebnem avtu iz Podgračena proti Veliki dolini. Pri Jesenicah je avto zaradi prevelike hitrosti, poleg tega obstaja tudi sum, da je Koren vozil vinjen, zaneslo najprej na levo in potem na desno bankino, pri čemer se je vozilo dvakrat prevrnilo. Koren je ob nesreči dobil hude poškodbe in jim je v noči na 3. november podlegel v ljubljanskem Kliničnem centru, medtem ko je bila sopotnica laže poškodovana. Na pločevini je bilo za 50 tisočakov škode.

KJE SO PODPISI?

Tudi nekaj tiskarske barve je bilo že prelito zaradi težko pričakovane delavske avtobusne proge na Primož in v okoliške kraje. Zapisali smo, naj bi avtobus pričel voziti najkasneje do 15. novembra. Pa bo res? Naj bodo tele vrstice v izziv tistim, katerim spet nikakor ne gre od rok podpisovanje pristopnih izjav za to progo. Ko smo v ponedeljek povprašali pri Izletniku, smo namreč izvedeli, da so dobili podpisane pristopne izjave le iz dveh kolektivov; sevniškega tozda STT in Jugotanina. Kje so ostali?

V kmetijstvu so še rezerve

Čeprav je v občini kmetijska proizvodnja naraščala hitreje kot v republiki, so še rezerve – Razprava o osnutku zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju za kmete

Kljub veliki deagrarizaciji v trebanjski občini se je kmetijska proizvodnja na leto povečevala za 6 do 10 odstotkov, kar je najmanj trikrat več kot v republiki. Toda s tem še ni rečeno, da so trebanjski kmetijski dosegli vse. Še je notranjih rezerv, pa tudi problemov, ki jih bodo morali razrešiti, če bodo hoteli povečati kmetijsko proizvodnjo.

In prav problematiki kmetijstva je bila namenjena razprava na zadnji seji občinske konference SZDL. Čeprav naj bi v razpravi obdelali specifično občinske kmetijske probleme, je bilo spet slišati vrsto razmišljanj, ki zadevajo vse naše kmetijstvo. V prvi vrsti je to zakon o pokojninsko-invalidskem zavarovanju kmetov. Po dosedanjem sistemu zavarovanja kmetje namreč niso videli prihodnosti za svoje delo, kar je zlasti prizadevalo mlade. Tudi štipendijska in izobraževalna politika nista šli vedno v korak s težnjami in načrti za večje pridelovanje hrane. Kot je dejal Slavko Glinšek, predstavnik komisije za kmetijstvo pri družbenoekonomskem svetu repub-

liške konference SZDL, bo zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v javni razpravi v začetku drugega leta, vprašanje pa je še, kateri bodo kriteriji za to zavarovanje. Toda to bo bržkone uredila javna razprava o novem zakonu.

Precej trd oreh za kmetijske občine je tudi dosledno izvajanje zakona o intervencijah v kmetijstvu. Prihaja namreč do presenetljivega položaja, ko kmetijske občine po pravilu zberejo najmanj denarja za te intervencije, ker pač vsaka občina vodi svojo agrarno politiko, namesto da bi se ta denar zbiral na republiški ravni.

Ko so na seji konference govorili o delovanju kmetijske zemljiške skupnosti, je bilo slišati precej besed na rovaš njene neučinkovitosti. Evidentiranje neobdelane zemlje traja predolgo, tudi postopki za odvzem take zemlje so vse predolgi in prepolni izjem. Ne nazadnje bi bilo treba izdelati tudi agrokarto trebanjske občine, saj pospeševalna služba lahko deluje samo na površinah, ki so po tej strani obdelane.

Iz precej dolge razprave in po prikazani problematiki tudi

pestre seveda ni moč povzeti vsega. Zato naj za zaključek povemo še, da so na seji sprejeli zaključke, ki naj pomagajo krmiliti trebanjsko kmetijstvo.

V naslednjem obdobju naj bi v trebanjski občini še nadaljevali z agromelioracijami in komasacijami, preprečevali naj bi zaraščanje kmetijskih zemljišč in izdelali agrokarto. Postopke za odvzem neobdelanih zemljišč je treba poenostaviti, temeljno sodišče v Trebnjem pa naj pri prepisih dedovanih kmetijskih zemljišč dosledno upošteva zakonodajo in naj po potrebi pokliče na pomoč tudi upravne organe občine. Tudi tu je namreč prihajalo do spekulacij, saj so zemljo dobivali v dar nekmetje, podobno je bilo tudi z najemanjem. Na škodi so bili sveda čisti kmetje, ki pogosto niso mogli dobiti le zemlje v najem.

Tudi pri samoupravnem povezovanju kmetov in kmetijskih organizacij bo treba več narediti. Cilj tesnejše samoupravne povezanosti je večja proizvodnja hrane. Znanjo pa bo treba poziviti še delo kmetijskih sekcij pri krajevnih konferencah SZDL in nadaljevati z že doslej uspešnim strokovnim usposabljanjem kmetijskih proizvajalcev.

J. SIMČIČ

Skrbi pred koncem leta

V trebanjski občini so dobili še enega izgubarja – Z izvozom ne gre, kot bi moralo – Pozornost zaposlovanju

Čeprav je bil na zadnjih sejah vseh treh zborov občinske skupščine na dnevnem redu tudi pregled poslovanja organizacij združenega dela, dokončne ocene o tem še ni. Vsi namreč še čakajo na analizo službe družbenega knjigovodstva. Kljub temu je že jasno, da organizacije združenega dela niso poslovale nič bolje kot v prvem polletju, k dvema najhujšima izgubarjema – IMV z Mirne in IGK iz Račjega sela – pa se je pridružila še Tovarna za predelavo krompirja z Mirne.

Tudi fizični obseg proizvodnje se ni povečal, zaloge izdelkov naraščajo, nič bolje pa ni z izvozom, kjer plana sploh ne dosegajo, zlasti ne na kirinskem področju. Zato pred koncem poslovnega leta v trebanjski občini ne manjka skrbi, še posebej glede izvoza, kjer organizacijam združenega dela ne uspeva, da bi pokrivalo uvoz.

Ob takih znakih gospodarjenja so zato tudi delegati začeli bolj razmišljati o planiranju. Čeprav je bilo to odločitev pričakovati že prej, je vendarle nekoliko presenetljivo, da predlog sprememb dogovora družbenega plana občine za obdobje 1981–1985 ter osnutek sprememb in dopolnitev družbenega plana občine za enako obdobje nista šla „skozi“. Tu se ne gre ustavljati samo ob takih kričočih primerih, kot so gradnja hotela v Trebnjem in večje

restavracije na Mirni, ampak za celoto gospodarskega in družbenega dogajanja v trebanjski občini. Gre predvsem za to, da se prihodnost planira v skladu z možnostmi in potrebami, da se vendarle neha s počeznim investiranjem v industrijo, za katero je že vnaprej jasno, da ne bo izvozno usmerjena in podobno. Zato so delegati na sejah sklenili, da se predlog in osnutek dogovora ter družbenega plana ponovno prekvalficirata v osnutku, o njiju pa naj v organizacijah združenega dela razpravljajo še do konca leta.

J. S.

KRVODAJALSKA AKCIJA V TREBNJEM

V sredo, 17. novembra, bo v Trebnjem krvodajalska akcija. Kri bodo odvezovali v stari osnovni šoli v Trebnjem od 6.30 do 13. ure. V Trebnje bodo vozili tudi posebni avtobusi. Z Rdečega kala bo odpeljal „mali ljubljanski“ avtobus ob 7.15 uri. S Sela–Šumberka bo avtobus odpeljal ob 8.30, „veliki ljubljanski“ avtobus pa bo s Cateža odpeljal ob 7. uri.

AVTOMOBILI BODO BOLJ MALO v uporabi, zato bodo lastniki jeklenih konjičkov iz Trebnjega toliko bolj žalostno gledali, kako jih bo pozimi pokrival sneg in druge vremenske neprilike. In prav zdaj se je med njimi spet dvignil glas, da bi se morali gradnje garaž lotiti bolj načrtno, sistemsko.

IZ KRAJA V KRAJ

MARSIKAJ KORISTNEGA SO prinesle omejitve, bi lahko dejali. Trebanjska avtobusna postaja, na kateri je bilo prej le redkokdaj opaziti čakajoče, je zdaj večkrat polna, polni pa so tudi avtobusi, kar daje slutiti, da bodo avtobusna podjetja poslej poslovala bolj rentabilno. Podobno je tudi z železnicami, saj so vlaki kar naprej polni. Na ulicah Trebnjega pa ni več opaziti brezcilnega vozarjenja nekaterih premožnih mladeničev, ki so bili v časih, ko je bilo bencina še dovolj, zaposleni samo s tem delom.

ZAČELA SE JE SEZONA kislega zelja, krvavic in pečenic, skratka dobrot, po katerih so bile in so še vedno trebanjske gostilne znane da-

leč naokrog. Seveda bo zaradi pomanjkanja bencina ta „daleč naokrog“ zmeraj bližji, vprašanje pa je, če bodo lahko domačini pospravili vse količine teh dobrot. In zato se utegne zgoditi, da bo sezona kislega zelja podaljšana tja do poletja.

POD TAKTIRKO IZVRŠNEGA SVETA se je v trebanjski občini začelo vneto prestavljanje delovnega časa na kasnejše ure. To seveda še kako prav pride zaspencem, ki se poslej res ne bodo smeli več pritoževati, da hodijo v službo ali na delo sredi noči. Obstaja pa tudi rahla bojazan, da bodo nekateri začeli jemati malo poznejši delovni čas v smislu ljudskega reka, da kdor kasneje pride, lahko že kar malo prej zapusti službo ali delo.

Dela ni – tudi za mehanike

Avtomobilski servis Novotehne v Trebnjem je ostal brez dela – Družbeni sektor popravlja avtomobile pri zasebnikih

„Kot bi odrezal, se je tudi pri nas ustavilo, ko je bila uvedena omejena prodaja bencina. Resda je bila letos za 50 odst. slabša turistična sezona – tako ocenjujemo po obisku v naši delavnici – toda na dan smo še vedno imeli v delu po 10 vozil,“ pravi Franc Ambrožič, vodja avtomobilskega Novotehne v Trebnjem.

Tako so dan po praznikih sprejeli v popravilo samo dve vozili, naslednji spet samo tri in tako dalje. Skratka, za sedem zaposlenih mehanikov v tem servisu se je začelo obdobje brezdelja, medtem ko je bilo prej za vso sedmerico dela po ves dan dosti, je zdaj polno zaposlen samo en mehanik. Vse to se pozna tudi pri realizaciji, saj so v prvih devetih mesecih dosegli le nekaj malega čez 90 odst. plani-

Franc Ambrožič: „Dvanajst let že delam kot avtomehaničnik, pa kaj takega še nisem doživel.“

ranega dohodka, poznalo pa se bo tudi pri plačah; dobili bodo le 70-odstotne osebne dohodeke.

„Dvanajst let že delam kot avtomehaničnik, pa kaj takega še nisem doživel,“ pravi Ambrožič. „Kako se bomo izvlekli iz te stiske, še ne vem, prav tako ne ve naše vodstvo. Fantje že razmišljajo o drugih zaposlitvah, toda zdaj je tudi drugje težko za delo.“

Zanimivo je, da je bil ta avtomobilski servis večinoma odvisen od zasebnih lastnikov avtomobilov, medtem ko so vozila iz družbenega sektorja v trebanjski občini vozili k zasebnim avtomehaničnikom. Izjemi sta menda le trebanjski zdravstveni dom in osnovna šola v Gabrovki. Tako se v tem trebanjskem kolektivu ne morejo zanesti niti na pomoč družbenega sektorja, razen seveda če ne bo na pomoč priskočila tolikokrat – tudi zaman – omejenana solidarnost.

J. S.

KAZEN ZA POTROŠNIŠKI SVET

V sevniški občini bi vsekakor na prste ene roke lahko prešteli delujoče potrošniške svete. Tisti v samem občinskem središču je moral celo kolektivno odstopiti. V Šentjanžu so se tudi prizadevno vrgli na delo. Ko so tako pred časom kritično obravnavali tamkajšnje trgovce, taisti člani tega sveta naslednji dan v trgovini niso dobili iskanega. Inšpekcija pa nič?

BUDNI ČUVAJI

Akcija miličnikov in gasilcev med vratarji, katerim je posebno v nočnem času zaupano čuvanje nemajhnega družbenega premoženja v sevniški občini, se je razveseljivo iztekla. Ne le da niso našli nobenega vratarja vsaj dremati, tudi kar solidno znanje in sposobnosti so pokazali, čeprav so prišli mednje takrat, ko večina ostalih ljudi počiva.

MORAJO VRNITI

Ob javni razpravi v pripravah na občinski samoprispevek so v boštanjski krajevni skupnosti do zadnje pare pred ljudmi razgrnili, kako poteka uporaba krajevnega samoprispevka. Jasno so navedli tiste, kateri imajo še kaj v dobrem (takih je seveda malo), predvsem pa tudi tiste, ki so malo preveč širokogrudno posegli v skupno blagajno. Vodovodni odbor z Laz je porabil kar za 80 tisočakov več. Na programski seji krajevne konference SZDL v petek, 5. novembra, jim je bilo jasno povedano, da morajo ta denar krajevni skupnosti nemudoma vrniti.

PARK 88 DREVES TITU

Na Blanci so že v ponedeljek slavnostno izročili namenu spominski park 88 drevov v spomin na predsednika Tita. Pravzaprav imajo v tej krajevni skupnosti kar dva taka parka. Eden je pri tamkajšnji osnovni šoli, drugega pa so pred kratkim uredili ravno tako udarniško pred Kladjem, v bližini nove stillesove tovarne.

SEVNIŠKI PABERKI

HRUP LE ŠE VEČJI – Ozvočevalna naprava na obsežnem sevniškem postajnem območju, s katero običajno prometnik kliče premikajoče, je že bila povod delegatskim vprašanjem in celo preverjanju inšpektorjev. Vse skupaj ni zaleglo kaj dosti, oziroma vsaj ne za daljši čas. Okrog postaje živeči stanovalci bi se nekako prenesli navodila premikajočim, težje pa prenašajo kletvice, ki ta navodila spremljajo.

ZAJEZILI ŽIVI PESEK? – Sevniška krajevna skupnost je res zgledeno asfaltirala parkirišče nasproti samopostrežne trgovine št. 12. Položili so tudi trak asfalta vzdolž nicer makadamskega avtobusnega postajališča. Upati je, da poslej dež

ne bo več spiral peska s te ploščadi prav pred vrata hotela.

NI GOLJUFJE – Čeprav so v dokajšnjem mrazu konec minulega tedna ljudje čakali na kupone in izkaznice za plin, je temperatura, kaj bi drugega, dvigovala stara „rekla–kazala“. Konec tedna je bilo namreč v Sevnici mogoče slišati pritažene glasove, češ da so nekateri dobivali plin po dobavnih. Dejsko pa ga niso dobili na dobavnice, temveč na dovolilnice. Ti srečneži so bili predvsem obrtniki, ki bi brez tega morali prenehati s svojo dejavnostjo. Kuhanje kosila ali ogrevanje lončka mleka za dojenčka namreč očitno ni bil zadosten razlog za takšno dovolilnico.

SEVNIŠKI VESTNIK

V BELTU BOLJŠA PRESKRBA

Potem ko je zaradi pomanjkanja surovin in reprodukcijskega materiala prejšnji mesec težka linija Beltove livarne tri dni stala, se je sedaj preskrba toliko izboljšala, da je normalen potek proizvodnje zagotovljen do konca tega meseca. Po zagotovilih iz Štor, od kjer dobijo sivo surovo železo, in Lukovca, od kjer jih oskrbujejo s koksom, pa naj bi dobili delo teh surovin, da bo zadoščalo še za proizvodnjo v decembru in januarju.

KLJUB BONOM POMANJKANJE — Česar ni, tudi na bone ne moreš dobiti. To vedo predvsem avtomobilisti, ki na črpalkah zaman sprašujejo po super bencinu. V Črnomlju ga dobijo predko in seveda se takrat takoj naredi vrsta.

„Uvožena“ izguba kazi podobo

Za poslovanje črnomaljskega poslovanja v devetih mesecih značilna nizka delovna produktivnost — Tozd IMV skoraj 31 milijonov dinarjev izgube

Prvi podatki o gospodarstvu v črnomaljski občini v devetih mesecih letošnjega leta kažejo, da v tem obdobju niso dosegli pričakovanih rezultatov. Zlasti zaskrbljujoča je nizka delovna produktivnost, zato se odgovorni dejavniki v občini zavzemajo, da je treba to podrobno analizirati. Pokazateljem o dejanski produktivnosti v posamezni organizaciji združenega dela morajo slediti konkretni predlogi za odstranitev vzrokov slabega poslovanja oziroma za dvig produktivnosti.

Vendar dejstvo, da je celotni prihodek v devetih mesecih za 43 odstotkov večji kot v enakem lanskem obdobju, tudi nekaj pove; družbeni proizvod se je v primerjavi z lanskim obdobjem povečal za več kot 35 odst. in dohodek za 30 odst., medtem ko je čisti

dohodek večji za dobro četrtino. Prav tako pa je res, da je družbeni proizvod naraščal za 8 indeksnih točk počasneje kot celotni prihodek, posledica tega pa je manjša ekonomičnost. Čisti dohodek je pri vseh 32 organizacijah združenega dela v občini večji kot v enakem lanskem obdobju, vendar njegova rast kljub temu še precej zaostaja za rastjo dohodka, kar govori, da so se precej povečale pogodbene, zakonske in druge obveznosti.

Tako kot lani v tem času sta tudi letos v tem obdobju z izgubo poslovali dve organizaciji: črnomaljski tozd IMV in IGM Kanižarica. Pri prvi temeljni organizaciji znaša izguba 30,9 milijona dinarjev, pri drugi pa milijon din, povedati pa je treba, da je izguba v IGM v primerjavi z lanskoletno bistve-

no manjša. Čeprav se naj bi izguba v tozdu IMV do konca leta nekoliko zmanjšala, je jasno, da črnomaljska občina ob koncu leta te „uvožene“ izgube ne bo mogla sama pokriti in bo treba za pokritje 70 odst. izgube dobiti sredstva zunaj občine.

Povprečni osebni dohodek v devetih mesecih je v gospodarstvu znašal 11.105 dinarjev in je bil za četrtino večji kot v enakem lanskem obdobju.

A. B.

OŽIVITI DELO TVD PARTIZAN

Črnomaljsko TVD Partizan zadnje leto tako rekoč sploh ni delovalo, edina izjema je rokometna sekcija. Da bi spet spodbudili delo tega društva, so pred kratkim sklicali sejo upravnega odbora Partizana, na kateri so med drugim sklenili, da še ta mesec skličejo izredni občni zbor, na katerem naj bi izvolili novega predsednika. Za to funkcijo predlagajo znanega in prizadane telesnokulturnega delavca Borisa Fabjana.

Boljša oskrba za boljše delo

Delovanje komunistov v zaostrenih razmerah

Po tretji seji CK ZKJ in CK ZKS so v črnomaljski občini sprejeli dodatne delovne programe v vseh osnovnih organizacijah Zveze komunistov in ocenili razmere v slehernem delovnem okolju in v občini kot celoti. To naj bi zagotovilo dosledno izvajanje sprejetih dogovorov in sporazumov ter ukrepov zveznega izvršnega sveta. „Poudarki so znani: prednost izvozu, prestrukturiranje gospodarstva, boljše delo, pospeševanje kmetijstva, energije.“ pravi sekretar komiteja OK ZKS Črnomelj Pankracij Zupanc. „Da bi vse to res lahko uresničili, moramo komunisti spodbuditi vse oblike delovanja, vključno s kar najboljšim delovanjem komisij ter stalnih in občasnih aktivov. V sedanjih situaciji je potrebno v prizadevanjih za boljše oskrbo spodbuditi delo potrošniških svetov in trgovskih organizacij.“ V črnomaljski občini ugotavljajo, da je treba za

dosego teh ciljev v prvi vrsti izboljšati informiranost tako članov Zveze komunistov, kot vseh občanov, preprečevati razna podtikanja in dezinformacije, se boriti proti povzročanju potrošniške mrzlice, to pa bodo najučinkovitejše dosegli z zagotavljanjem normalne oskrbe tako s prehrabnimi artikli, kot z reprodukcijskim materialom.

Zlasti kar se tiče slednjega, so se v zadnjem času zelo izkazali komunisti v Beltu pa tudi v nekaterih drugih črnomaljskih delovnih organizacijah, ki so tudi preko komitejev za SLO spodbujali vse dejavnike, ki so pripomogli k boljši oskrbi z reprovizivnimi in s tem k zagotavljanju kolikor toliko nemotenega poteka delovnega procesa. Skratka, v teh zaostrenih delovnih razmerah se je v črnomaljski občini že izkazalo, da lahko komunisti z organizirano in odločno akcijo veliko naredijo.

ČRNOMALJSKI DROBIR

BONI NAPOSODO — Kaže, da je v črnomaljski občini več kmetijske mehanizacije, kot so računali, ko so pripravljali bone za gorivo za traktorje in druge kmetijske stroje. Bonov je namreč zmanjkalo in so si jih morali izposoditi na oddelku za notranje zadeve, kjer jih sicer dobijo lastniki avtomobilov.

SKUPAJ ZA ŠOLARJE — Da bi bila dela pri obnovitvi osnovne šole v Zupancičevi ulici čim prej končana, so v soboto na delovno akcijo prišli delavci izvajalca del, Goka, učenci in učitelji osnovne šole ter dijaki centra srednjih šol. Okoli 60 parov rok je dokazalo, da se da tudi v enem dnevu precej narediti, saj so skupali okoli 400 metrov jarka za vodovod.

ZMAGA V BIHAČU — Po 25 letih so bila pred kratkim v Bihaču spet športna tekmovanja ekip zletnega območja. Črnomaljske odboj-

karice so dokazale, da so nadarjene športnice in da resno in zagnano trenirajo. Na tekmovanju so osvojile prvo mesto, zanimivo je, da jih trenira Florijan Satošek-Ceko, ki je pred 25 leti igral v črnomaljski rokometni ekipi, ki je na tem tekmovanju prav tako osvojila prvo mesto.

MARTINOVANJE ZELENEGA JURJA — Črnomaljska folklorna skupina Zeleni Jurij pripravlja za to soboto v hotelu Lahinja martinovanje. Martinovanje, ki je ljudski običaj in praznik, sicer ne sodi v program folklorne skupine, kljub temu pa se bodo folkloristi potrudili, da se bodo gostje prijetno počutili. Seveda so poskrbeli za muziko, pripravljajo razne igre, tombolo, skeče, jasno je, da brez licitacije gosi tudi to martinovanje ne bo. Dohodek od prireditve bo šel za nakup narodnih noš za skupino, ki je letos nastopila že štiriindvajsetkrat.

Stiska za plin

Pred 10 leti so v Črnomlju prodali 30 jeklenk na mesec, sedaj pa 1.500

V Črnomlju že kakšen mesec ni dovolj plina za široko potrošnjo, za kuhinje vrtocev, tovarni in gostinskih podjetij, ki so v glavnem vezane na plin, pa dobijo plin iz ljubljanske plinarne enkrat na teden. Skladišče in prodaja plina je v Črnomlju pri Burazerjevih.

„Pri nas prodajamo plin že osem let,“ je povedal Božo Burazer, sicer uslužbenec črnomaljske kmetijske zadruge, „in doslej v glavnem ni bilo pomanjkanja, sedaj pa je tako pri-

Božo Burazer: „Zagotavljajo, da bo s februarjem oskrba s plinom spet redna.“

slo, da ga ni. Iz plinarne nam zagotavljajo, da tako stanje ne bo dolgo trajalo in da bodo zagotovili najnujnejše količine plina, od februarja naprej pa naj bi bila oskrba s plinom spet normalna. Tako v Črnomlju ne bo treba uvesti kartončkov za prodajo plina.“

Povprečno prodajo pri Burazerjevih 12 do 15 ton plina na mesec, se pravi 1.200 do 1.500 jeklenk. Božo Burazer se še dobro spominja drugačnih plinskih časov. „Pred desetimi leti je plin v Črnomlju priložnostno prodajala kmetijska zadruga in smo ponj hodili v Karlovac. Prodali smo kakšnih 30 jeklenk na mesec! Potem pa je prišlo do pravega izbruha uporabe plina, kar je povsem razumljivo, saj je plin za gospodinjstva zelo primeren in tudi poceni.“ Pri Burazerjevih pa ne skrbijo samo za skladiščenje in prodajo plina, marveč opravljajo tudi montažo in popravilo plinskih štedilnikov in naprav, tako da je vse te usluge moč opraviti na enem kraju. Prodajo plina imajo urejeno tako, da ga lahko dobijo tisti, ki delajo dopoldne, in oni, ki imajo službo popoldne, saj ga prodajajo od 9. do 11. ure in popoldne od treh do petih. „Sedaj, ko plina ni, telefon kar naprej zvonji, vprašanja pa so seveda vedno enaka. Vendar je treba pohvaliti ljudi, ki razumejo, da nismo mi krivi za pomanjkanje. Mi bi radi prodajali plin, saj smo plačani od prometa.“

A. B.

Še vedno v okviru resolucije

V tretjem četrtletju upadanje rasti proizvodnje — Izvoz za 12 odstotkov manjši kot v enakem lanskem obdobju, pokritje uvoza z izvozom pa boljše

Glede na zaostrene gospodarske razmere in kljub upadanju rasti proizvodnje v tretjem četrtletju so z rezultati devetmesečnega poslovanja v metliški občini, kakor se kažejo v luči prvih zbranih podatkov, še kar zadovoljni.

Od 3.500 vseh zaposlenih v metliški občini jih dela v gospodarstvu 2.525 in ti so v devetih mesecih letošnjega leta ustvarili za 17 odst. večji celotni prihodek kot v enakem lanskem obdobju; dohodek je večji za 23 odst., porabljen sredstva za 16, minimalna amortizacija za 46, dohodek na zaposlenega pa je za nekaj manj kot 23 odst. večji kot v enakem lanskem obdobju.

Na nižjo rast proizvodnje je vplivalo predvsem upadanje izvoza, ki je po vrednosti za 12 odstotkov pod lanskim v tem obdobju. Samo če bi ostali na

● Izvoz je bil v devetih mesecih letošnjega leta za 12 odstotkov manjši kot v enakem lanskem obdobju, vendar je bil na konvertibilno območje za desetino večji kot lani. Na ravni delovnih organizacij, se pravi tudi z izvozom tozdov Beti zunanaj metliške občine, je vrednost vsega izvoza skoraj 207 milijonov dinarjev, od tega so na konvertibilno območje izvozili za nekaj manj kot 176 milijonov dinarjev ali 85 odst. vsega izvoza. Metliško gospodarstvo je v tem času uvozilo za 242,7 milijona dinarjev surovin in reprodukcijskih materialov, kar je za 18 odst. manj kot v enakem lanskem obdobju, pokritje uvoza z izvozom pa je 85-odstotno in je za 8 odst. večje kot v devetih mesecih lanskega leta.

Rast dohodka je sicer še vedno v okviru resolucijskih predvidevanj, vendar so konec prvega polletja ponovno ocenili v resoluciji zastavljene stopnje in ocenili, da bo rast dohodka ob koncu leta 28-odstotna; glede na to, da je stopnja rasti dohodka po 9 mesecih znašala 23 odst., je težko reči, če bodo do konca leta dosegli toliko višjo. Vsekakor naj bi novi ukrepi spodbujali predvsem izvozno usmerjenost, kar bi moralo povečati tudi rast dohodka.

DOPLAČILO ZA LANSKO GROZDJE

Ob tričetletnem periodičnem obračunu so v metliški kmetijski zadrugi izračunali rentabiliteto vina lanskega letnika in na osnovi do sedaj prodanih količin izglasovali, da bo vsak, kdor je Vinski kleti ob lanskem trgatvi prodal grozde, dobil sedaj še 1,20 dinarje doplačila za kilogram. Za doplačila je zadruga namenila skupaj skoraj milijon dinarjev.

Velika obveza za majhne njive

V metliški občini pšenica na 400 ha — Draga gnojila ne bodo povečala pridelka

Jesenska setev je v metliški občini končana in je dobro potekala. Ne samo, da potrebnih gnojil ni primanjkovalo, marveč jih je celo še ostalo, tako da jih imajo v kmetijski zadrugi še sedaj nekaj na zalogi.

Vodja pospeševalne službe pri zadrugi inž. Jože Maljevič sodi, da so v občini posejali pšenico na okoli 400 hektarjih. „Po katastru je v občini vseh njiv 2.800 ha, za strojno obdelavo je primernih vsaj 1.000 ha manj, pšenica pa je posejana na 20 do 25 odstotkih površin, kar je glede na kolobarjenje tudi strokovno upravičljivo. Poleg tega je treba upoštevati, da kmetje sedaj za krmo sejejo precej več ječmene, zlasti ozimnega,“ pravi inž. Maljevič. Zato se najbrž tisti, ki mislijo, da so kmetje v metliški občini pšenico posejali na več kot 500 ha, motijo.

Obveznost metliške občine do skupne slovenske kašče pa je za prihodnje leto izredno visoka — 317 ton, kar je še enkrat več kot letos. Do sredine prejšnjega tedna so sklenili 247 pogodb za 137 ton pšenice, vendar je treba vedeti, da je bilo lani jeseni sklenjenih le 183 proizvodnih pogodb za nekaj več kot 50 ton pšenice, pa je občina kljub temu ne samo izpolnila svojo obveznost za oddajo 150 ton tržnih viškov, marveč so oddali več kot 170 ton. Akcija za podpis pogodb še teče in tako je moč računati, da se bodo ob velikem razumevanju kmetov zastavljene obveznosti ob žetvi vsaj približali, če je ne celo izpolnili.

Kmetje so pripravljani oddati približno tona pšenice z enega hektarja, kar je ob povprečnem pridelku 35 stotov na hektar manj kot tretjina pridelka; upoštevati pa je treba, da pšenico v metliški občini sejejo na majhnih površinah. Pa še od nečesa je odvisen pridelek pšenice: če se bodo gnojila za spomladansko dognovanje res podražila oziroma, kot se temu sedaj reče, če bodo kmetje morali sovlagati po dva dinarja za kilogram gnojila, bo to gotovo zmanjšalo interes za dognovanje s tako dragimi gnojili.

A. BARTEJ

METLIŠKI (VELE)SEJEM

Datum za novo turistično prireditve z imenom „Metliški sejem“ je že znan: 20. avgust 1983; prireditev bo na vseh treh metliških trgih. Te dni pa se vrstijo sestanki organizatorjev, ki jih bo več, saj bodo „Metliški sejem pripravili: folklorna skupina, turistično društvo, obrtniki, Belokranjski muzej, pevski zbor Beti, mestna godba, sekstet Vitis, zamisel pa so podprle družbenopolitične organizacije, skupščina občine, kulturna skupnost, Zveza kulturnih organizacij pa še kdo. Ze to govori, da bo „metliški sejem“ večja prireditev, ki bo verjetno trajala dva dni.

lanski ravni, bi bila že po devetih mesecih rast dohodka okoli 30-odstotna.

Z izgubo je v devetih mesecih poslovalo metliško TGP, tozd Transport; izguba znaša nekaj nad 4,90 milijona dinarjev, medtem ko je bila ob polletju okoli 9 milijonov dinarjev. Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu je za prvih devet mesecev znašal 11.373 din. A. B.

ZA 5 STARIH MILIJARD DINARJEV GROZDJA

Za akontacije pri odkupu letošnjega grozolja je Kmetijska zadruga Metlika dala okoli 50 milijonov dinarjev. Na željo vinogradnikov so bile letošnje akontacije višje, tako da je malo možnosti, da bodo kasneje vinogradniki deležni še doplačila.

KJE DOBITI DENAR ZA VZDRŽEVANJE DOMA?

Gračani, ki jim je pri srcu kultura, si belijo glave, kje dobiti denar za vzdrževanje obnovljenega kulturnega doma. Ni cvenka za kurjavo, za nujna vzdrževalna dela, najdejo komaj toliko naše valute, da skromno plačujejo oskrbnika. Uradno skrbi za dom krajevna skupnost, a kaj, ko je rečna kot cerkvena miš. Ko se je dom preoblačil v novo obleko, ni nihče pomislil na to, da ne bo mogel živeti sam od sebe. V starih prostorih so prirejali veselice in tako prihajali do denarja, zdaj v hramu kulture ne more biti več veseljačenja, brez tega pa očitno tudi dinarčkov ni. Kdo bo reševal problem: metliška kulturna skupnost, graška krajevna skupnost, gasilci, Mačk? Nekdo bo pač moral zagristi v to kislno jabolko, in to čimprej.

METLIŠKA OBVOZNIKA — Republiška skupnost za ceste bo plačala dela za ureditev in delno prestavitve križišč pri Pildu in pri samopostrežni trgovini, metliška občina pa bo posodobila Cesto XV. brigade. Do glavne turistične sezone bi morala biti ta dela končana in tako bo Metlika v sezoni razbremenjena zelo gostega tranzitnega prometa. Vsa dela bodo veljala okoli 35 milijonov dinarjev.

SPREHOD PO METLIKI

PRED KRATKIM SMO ZAPISALI, da so izšle Halucinacije 3 v samozaložbi štirih avtorjev: Janja Bevka, Rudolf Vlačič, Duške Vrančičar in Gorana Jarneviča. Tako piše namreč na drugi strani zbornika, a zapisano ni res. Halucinacije 3 je založila osnovna organizacija ZSMS Metlika in s tem dokazala, da podpira mlado pesniško skupino, ki deluje že nekaj časa.

MLADINA V GRADCU SICER NI DEJAVNA, da bi navduševala, a mladi vseeno razmišljajo o tem, kako bi prišli do primernih prostorov. Priložnost se jim je ponudila v gradu, kjer si nameravajo urediti primeren kotiček. Za pomoč bodo zaprosili gasilce in Mačke, ker imajo ti v svojih vrstah delovne ljudi, v blagajni pa tudi nekaj denarja. Če bodo mladi Gračani res prišli do prostorov, bodo morali razširiti tudi svojo dejavnost, saj so se doslej zbrali v glavnem le takrat, ko je bilo treba sodelovati na tej ali oni proslavi.

KOMUNISTI OSNOVNE ORGANIZACIJE ZK GRADAC so na ne-

davnem sestanku razpravljali tudi o aktivnosti svojih članov. Ugotovili so, da je dejavna le peščica, da pa se doberšen del članstva izmika kakršnemu koli delu in odgovornosti. Da v bodoče ne bi bilo več tako, bodo v kratkem sklicali na po govor vsi v občini komuniste, ki so v preteklosti zatajili, ter z njimi razčistili največkrat jalove izgovore, da politično in družbeno delujejo v delovnih organizacijah, kjer so zaposleni. Aktivni člani osnovne organizacije ZK Gradac želijo imeti v svojih vrstah le zares polnokrvne komuniste, ne pa „papirnatih“ članov.

POLEG MLADINSKE TAMBURASKE SKUPINE deluje v Metliki še tamburaška sekcija v osnovni šoli. Prve in druge vodi Stanko Križ. Mladinci so dokazali že na številnih nastopih, da obvladajo instrumente, osnovnošolci pa bodo prvič javno nastopili ob praznovanju občinskega praznika. Tamburaštvo ima v Metliki dolgoletno tradicijo, prvi ansambelček pa je ustanovila zdaj že upokojena učiteljica Zora Herakovič.

metliški tednik

Največ je žensk

V Ribnici še vedno precejšnje zanimanje za vozniške izpite

Vse višje cene motornih vozil in pomanjkanje bencina, s katerim se soočamo v zadnjem času, ne zmanjšujeta števila kandidatorov za opravljanje vozniških izpitov. Avto je že zdavnaj postal življenjska potreba prebivalcev ribniške občine, zato se tudi v ribniškem Avto-moto društvu ne boje za svojo prihodnost.

Tajnik ribniškega Avto-moto društva Alojz Mihelič je povedal, da je bilo največ kandidatov za vozniške izpite v letih 1977 in 1978, potem je število nekoliko upadlo, dokler ni leta 1980 spet nekoliko zrastle in se obdržalo na tedanji ravni tudi lani in letos.

Tako so letos v Ribnici že končali pet tečajev za voznike motornih vozil, šestega pa bodo opravili še do konca leta in s tem izpolnili plan, ki so si ga zastavili. Petih tečajev za voznike motornih vozil se je udeležilo 165 kandidatov, okoli 70 odst. pa jih je preizkušnjo opravilo že prvič, medtem ko so vsi ostali uspeli v drugem poskusu. Takih, ki bi izpit opravljali po večkrat, tudi letos ni bilo, čeprav je bilo med njimi večina žensk. Ker zanimanje za opravljanje vozniških izpitov ne upada, nameravajo tak tečaj izvesti tudi v Loškem potoku, kjer pa bo moralo biti najmanj 20 kandidatov.

Seveda tudi v ribniškem društvu razmišljajo, kako bi porabili čim manj goriva. Tako bodo vpeljali poseben režim vožnje s kandidati, opravili pa naj bi tudi nekaj tehničnih posegov na vozilih, da bi se poraba zmanjšala. Skratka, v primerjavi z lani, bodo letos porabili za 20 odst. manj goriva.

Svoj delež nameravajo prispevati tudi k varnejši vožnji, zato bodo pripravili konec tega meseca anonimno testiranje voznikov. O rezultatih bodo obvestili vse delovne organizacije in seveda tudi prizadete posameznike.

MILAN GLAVONJIC

NA SEJI PREDSEDSTVA OK ZSMS GOVORILI O ZAPOSLOVANJU

Na seji predsedstva občinske konference ZSMS Ribnica so se dogovorili o nekaterih spremembah, ki so posledica novega statuta ZSMS. Na seji so se dogovorili tudi o pripravah na eno-do dvodnevni seminar, na katerem bodo obravnavali aktualna vprašanja osnovnih organizacij ZSMS in delo mladine v Ribnici.

Spregovorili so tudi o kadrovske politiki in o družbenem dogovoru za to področje. Usklajevanje z njim še poteka, ker jim strokovnjakov, sprejeli pa so tudi že pripombe na ta dogovor, ki bi moral v celoti urejati vso kadrovske, štipendijsko in zaposlovalno politiko.

SPOSOJENO TRNJE

Če lahko izberete stanovanje, izberite tako, ki ima pogled na samopostrežbo. Da boste takoj videli, kdaj pripeljejo kavo, pralni prašek...

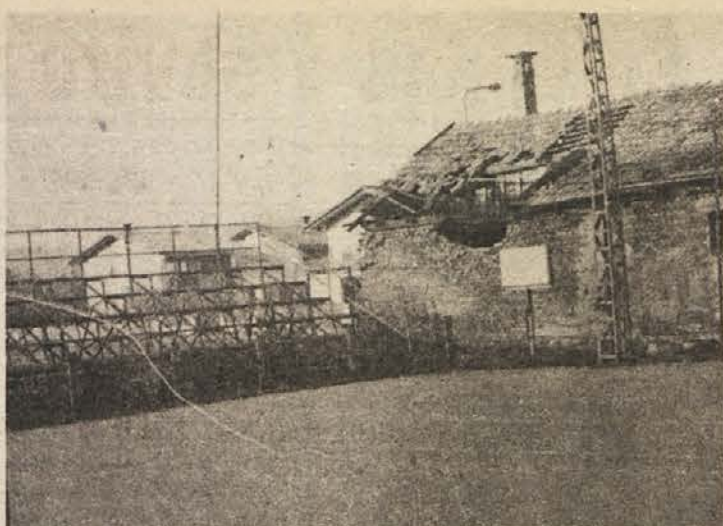
(Iz Večernjih novosti)

RIBNIŠKI ZOBOTREBICI

ZAPRISEGA MLADIH VOJAKOV - Pred spomenikom revolucije v Ribnici so pred nekaj dnevi slavnostno prisegli mladi vojaki iz ribniškega garnizona Mirko Bračić. Na slavnosti so poleg številnih občanov iz Ribnice bili navzoči tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij ribniške in kočevske občine, pionirji in mladinci. Pozdravno pismo predsedstvu ZSMJ je prebral vojak Zoran Mladenović.

PROSLAVILI DESETLETNICO - Lovski družini iz Ribnice in Rač pri Mariboru sta nedavno proslavili 10. obletnico pobratimstva. Te dni so predstavniki ribniške zelene bratovščine obiskali svoje prijatelje na Stajerskem in jim predali lepo sliko.

OBVEŠČANJE O PLINU DELUJE - Pretekli teden je v prodajalno plina v Ribnici prispelo 65 jeklenk.

ROKOMETNO IGRISČE PROPADA - Komentar k sliki, ki prikazuje Inlesovo rokometno igrišče v Ribnici, skoraj ni potreben. Tribune igrišča počasi in zanesljivo propadajo, okolica igrišča pa to samo še dopolnjuje. (Foto: M. Glavonjič)

Štedilniki za naše razmere

Ribniški ITPP povečuje proizvodnjo trajnožarnih štedilnikov - Nekaj tudi v izvoz - Dobri poslovni rezultati

Pred štirimi leti je bila ribniška Industrija termičnih aparatov, žičnih tkanin in plastike v sanaciji, poslovni in proizvodni rezultati v prvih devetih mesecih letošnjega leta pa kažejo, da se je v primerjavi z enakim obdobjem lani prihodek povečal za 40 odstotkov, dohodek za 45 odstotkov, prav tako pa sta se povečala tudi produktivnost in ekonomičnost poslovanja.

Seveda ni mogoče iti mimo tega, da je prav zdaj trenutek, ko se izredno povečuje povpraševanje po pečeh na trda goriva, celo tako, da kljub precej večji proizvodnji ne morejo zadostiti vsem potrebam. Inženir Leopold Novak, ki je pomočnik direktorja ITPP, je povedal, da jim je kljub nekaterim težavam z dobavami materiala uspelo v celoti urediti devetmesečne proizvodne plane. Tako lahko že zdaj rečejo, da bodo do konca leta izdelali 15.000 ITPP trajnožarnih štedilnikov ali bolj popularno - kueppersbuschev. Medtem ko so še lani do sredine leta uvažali zanje polizdelke, so letos v celoti osvojili proizvodnjo, nekaj teh štedilnikov pa bodo preko velenjskega Gorenja izvozili tudi na zahodna tržišča. Čeprav so proizvodnjo v primerjavi z lani povečali za polovico, ne morejo v celoti zadostiti potrebam trga, ki vse bolj išče štedilnike na trda goriva. Poleg Slovenije, ki je

bila doslej glavni odjemalec njihovih proizvodov, se povpraševanje po njih začenja tudi v sosednji Hrvaški in drugih republikah.

Ze nekaj časa niso več odvisni od tujih partnerjev, vse več svojih moči vlagajo tudi v lasten razvoj. Kar dve leti je trajal razvoj lastne trajnožarne peči ekonomik 30, naslednje leto naj bi je proizvedli 500 kosov, potem še 500 kosov kotla optimal, razvijajo pa tudi kotel za drva in razna druga kuriva, s čimer se prilagajajo specifičnim jugoslovanskim razmeram.

Poleg trajno žarnih peči proizvajajo žične tkanine, kjer pa se srečujejo s pomanjkanjem reprodukcijskega materiala. Precej teh izdelkov je namenjenih izvozu. Zdjaj so med 200 slovenskimi najbolj uspešnimi izvozniki.

Ribniški ITPP dobiva vse pomembnejše mesto tudi v celotnem razvoju kovinsko predelovalne industrije v občini. Precej denarja so vložili v lastno orodjarno za preoblikovanje pločevine, zmogljivosti pa bi radi še razširili, če bo zanje interes in seveda tudi denar. Prvi dogovori so že stekli, kako pa bo v praksi, še ne vedo, še posebej, ker je Riko že vložil okoli 20 milijonov dinarjev v loško Kovinoplastiko.

J. SIMČIČ

NE HITE Z NOVIM DELOVNIM ČASOM

V ribniški občini nič kaj preveč ne hite z uvajanjem novega delovnega časa. Pred izidom odloka o novem delovnem času - odlok naj bi začel veljati predvidoma 1. decembra - bodo temeljito analizirali razmere v delovnih organizacijah, prevoze, delovanje javnih ustanov, šol, vrtcev in drugih. Šele potem, ko bodo vse temeljito uskladili, naj bi začel veljati nov delovni čas, do tedaj pa bo za zdaj še po starem.

Velike malenkosti

Ribniškimi trgovcem manjka tudi vpljudnosti, ne samo kave ter pralnih praškov

Ali imajo ribniški trgovci res samo tako imenovane stalne stranke ali pa jim je povsem zmanjkalo vpljudnosti, ki bi bila posebej potrebna v dneh, ko na policah manjka določenega blaga, se je pred dnevi spraševal neki Ribničan. In zdi se, da povsem upravičeno, saj je v zelo kratkem času trikrat doživel nadvse „prijazen“ sprejem.

V prvi trgovini, ko je iskale večjo škaflo nivea kreme za roke, mu je prodajalec dejal: „Kaj prihajate k nam samo takrat, kadar kupujete tako majhne stvari?“

V drugi trgovini je ta kupec stal v vrsti za pralni prašek: „Spet ste v vrsti!“ mu je očita-joče navrgel prodajalec.

V tretji vrsti pa je čakal na meso. Očitno slabo razpoloženi mesar mu je dejal: „Danes ne prodajamo mesa za Ribničane.“

Skratka: ribniški trgovci bi lahko v času, ko trgovine niso pretirano bogato založene, malo bolj vpljudno sprejemali kupce. S svojim odnosom samo še prilivajo olje na ogenj nezadovoljstva kupcev.

Manj izdelkov in nižje cene

Kočevski Lik se bo moral zaradi recesije v Ameriki preusmeriti na druge trge - Se nižje cene za masivno pohištvo na ameriškem trgu - Več za široko porabo

„Četrtnina naše proizvodnje je namenjena izvozu na konvertibilna tržišča, kjer letno uresničimo okoli pet milijonov dolarjev deviznega priliva. Od tega je samo manjši del žaganega lesa, vse ostalo so končni izdelki z visoko stopnjo obdelave. Toda zaradi gospodarske recesije na Zahodu naše proizvode vse težje prodamo. Podobno je tudi s proizvodnjo šolskega pohištva, kjer je prodaja padla za 15 odst. Skratka, dve tretjini naše proizvodnje je take, da nanjo vplivajo sedanje gospodarske razmere v svetu in pri nas,“ pravi Vladimir Mihelič, direktor LIK - Slovenija les Kočevje.

„Najhujše so težave pri izvozu našega masivnega pohištva na ameriški trg. Hkrati z domačo inflacijo, ki nam draži surovine, se namreč na ameriškem trgu srečujemo z vse manjšo konjunkturo. Skladišča v ZDA so polna, pet montažnih tovarn Slovenija lesa v tej državi komaj še posluje, zato bo treba zmanjšati plasma na tamkajšnji trg in še za 6 odst. znižati cene. Če upoštevamo še za 10 odst.

seči čez noč. Tako so zaradi težav na zunanem trgu in doma ob 9-mesečnem pregledu poslovnih rezultatov zabeležili izgubo, pričakujejo pa, da bo še huje.

Kot smo že dejali, je padla tudi prodaja šolskega pohištva, kjer pričakujejo še hujši upad. Prav zato iščejo dodatne proizvodne programe in preusmeritve. Novi program „Liki“, ki naj bi bil namenjen tako za vrtce in

šole, kot za privatno uporabo, zdaj čaka na odmrznitev cen. Poleg izvažanja v druge države namreč vidijo rešitev tudi v preusmerjanju na trg široke potrošnje, kjer doslej skoraj niso bili prisotni. Prav ta program „Liki“ naj bi zapolnil vrzel v ponudbi in deloma tudi odpravil manjšanje povpraševanja po klasičnem šolskem pohištvu. Seveda se bo moral tudi ta tozd bolj kot doslej usmerjati v izvoz.

„Hkrati z ukrepi, ki smo jih sprejeli znotraj delovne organizacije, precej prikačujemo tudi od tesnejšega povezovanja gozdarjev in lesarjev v kočevski in ribniški občini,“ je dejal Mihelič.

J. S.

Kdo je proti združevanju?

Na skupni seji SZDL in sindikatov sprejeli poročilo o združevanju v ZKGP - Se dva ukrepa družbenega varstva

Planiranje v okviru možnosti je sestavni del politike ekonomske stabilizacije, zato so na skupni seji občinske konference SZDL in občinskega sveta zveze sindikatov Kočevje, ki je bila pretekli teden, razpravljali predvsem o možnostih za nadaljnji razvoj.

Temelj bodočega razvoja mora prav gotovo biti analiza dosedanjega uresničevanja planov. Kako pa se bodo v kočevski občini lotili planiranja za naslednja leta, je v veliki meri odvisno tudi od političnih organizacij. Za uresničevanje dogovora o spremembah plana in sprejemanje izhodišč za naslednje leto bodo po delovnih organizacijah odgovorne sindikalne organizacije, v krajevnih skupnostih pa krajevne konference SZDL. Da bi se delavci in krajanje lahko čim bolj aktivno vključili v razpravo o planih, morajo strokovne službe pripraviti variante predloge. V krajevnih skupnostih pa bodo - tam manjka strokovnih kadrov za planiranje - pomagali strokovnjaki iz organizacij združenega dela ter upravnih organov občine. O pripravah planskih dokumentov in konkretnih nalogah za politične organizacije bodo spregovorili na skupni seji OK SZDL in občinskega sveta

USTANOVILI BODO OBČINSKO ZVEZO ZA TEHNIČNO KULTURO

V Kočevju bo danes ustanovna seja občinske zveze za tehnično kulturo. Združilo se bo pet organizacij in društev: Društvo za raziskovanje jam, Radio klub, Društvo kmetijskih strojnikov, tehnikov in inženirjev, Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov ter osnovna šola Zbora odposlancev Kočevja.

DROBNE IZ KOČEVJA

GOLOBI SO PRVE ZRTVE LETOŠNJE ZIME - Potem ko so ptice selivke že skoraj vse zapustile naše kraje, ptice ujede, kot so jastrebi, skobci in druge roparice, nimajo več zadosti hrane. Zato se približujejo mestu in tu na debelo morijo golobe. Meščani lahko na sprehodih proti pokopališču in na travnike vidijo v krogu razmetano krvavo golobje perje. Stari ljudje pravijo, da je to znak skorajšnje zime, kočevski mestni golobi pa so njene prve žrtve.

SEJEM SMUČARSKÉ OPREME - Konec preteklega meseca je Smučarski klub Kočevje v avli osnovne šole v Gaju organiziral prodajni sejem rabljene smučarske opreme. Starejši in mlajši smučarji so na sejem prinesli veliko opreme, smuči, palice, čevlje in oblačila. Staršem je seveda ta sejem zelo prav prišel, saj

se lahko za otroke nakupili opremo precej ceneje. Da je bil njih nakup brez zagan, so poskrbeli smučarji in trenerji iz kluba, ki so svetovali pravo opremo za male smučarje. Mogoče ne bi bilo napak, ko bi tak sejem pred začetkom smučarske sezone ponovili.

DRAGA POČASTITEV UMRLIH - Tudi ob letošnjem dnevu mrtvih so prodajalci tako navil cene cvetja, da to že ni ničemer več podobno. Nič boljše niso prišli skozi niti tisti, ki imajo cvetje doma na vrtovih. To cvetje je namreč pogosto kar čez noč izginilo in se pojavilo na grobovih ali celo kje drugje. K temu je treba dodati še to, da mnogi pozabljajo osnovni namen praznika, to je počastitev spomina umrlih, in pretiravajo z okrasitvijo. Kot bi tekmovali, kdo bo na grob nagradil več sveč in cvetja.

J. S.

KOČEVSKÉ NOVICE

REŠETO

Št. 45 (1735) 11. novembra 1982

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 11. novembra – Martin
Petek, 12. novembra – Emil
Sobota, 13. novembra – Stanislav
Nedelja, 14. novembra – Lovrenc
Ponedeljek, 15. novembra – Leopold
Torek, 16. novembra – Otmar
Sreda, 17. novembra – Elizabeta
Četrtek, 18. novembra – Roman

LUNINE MENE

15. novembra ob 16.10 – mlaj

KINO

BREŽICE: 12. in 13. 11. ameriški barvni film Buck Rogers – junak

malio glasi

STANOVANJA

SOBO s souporabo kopalnice ali garsonjero v Novem mestu namjame. Možnost predplačila. Telefon 71-564.

SOBO, ogrevano, in hrano samskih ali samohranilki oddam za manjšo pomoč. Lahko je tudi nezaposlena. Sprejemam jo takoj ali po dogovoru. Naslov na upravi lista (4829/82).

SOBO oddam fantu (Slovenca). Naslov v upravi lista (4821/82).

Motorna vozila

125 P, letnik 1977, prodam. Informacije po telefonu 23-188 ali Segova 16/5, Novo mesto (popoldne).

SKODO 110 coupe, letnik 1977, registrirano do avgusta 1983, ugodno prodam. Franc Mlakar, Hrastulje 10, Skočjan. Ogled možen popoldne.

FIAT 126 P, dobro ohranjen, prodam. Metod Papež, Dol. Boštanj 61, telefon 81-998.

RENAULT 12, letnik 1976, prodam. Telefon 21-830 (po 18. uri).

OPEL REKORD 1700, registriran do septembra 1983, ugodno prodam. Informacije po telefonu (068) 51-646.

GOLFA, letnik 1979, registrirana do oktobra 1983, prodam. Vinko Mežič, Mali Podlog, Krško.

126 P, letnik 1979, dobro ohranjen, prodam. Alojz Kuhar, Dol 21, Podbočje.

ZASTAVO 750, letnik 1973, dobro ohranjeno, registrirano do 5. oktobra 1983, prodam. Jože Prah, Ledina 21, Sevnica.

126 P, star štiri leta, 50.000 km, prodam za 7,3 M. Ogled samo v soboto od 9. ure dalje. Prisojna pot 7, Novo mesto.

MOTOR TOMOS 4 M, star 3 mesece, prodam. Jože Sintič, Oštrc 27, 68311 Kostanjevica.

R 4, metalik, modre barve, letnik 1979, prodam. Stane Ueman (pri Novoselič), Sentjerne 82.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozđ Časopis Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Riha.

UREDNIŠK. ODBOR: Ksenija Khalil (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Rja Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Bojan Budja, Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Toppey, Ivan Zoran in Alfred Zoleznik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztok Gačnik in Merko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 12 din. Letna naročnina 480 din, plačljiva vnaprej – Za delovne in družbene organizacije 960 din – Za inozemstvo 960 din ali 23 ameriških dolarjev oz. 52 DM (oz. ustreza druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenski banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enam stolpcu za komercialne oglase 220 din, za razpise, licitacije ipd. 300 din, 1 cm na določeni, srednji ali zadnji strani 330 din, 1 cm na prvi strani 440 din. Vsa mali oglas do 10 besed 100 din, vsaka nadaljnja beseda 10 din. Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 13 od 1. 11. 1981 dalje. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od premeta proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 – Naslov uredništva 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33 (telefon (068) 23-606 – Naslov uprave Jenkova 1, p. p. 33 tel. (068) 22-365 – Naslov ekonomske propagande in malih oglasov: Glavni trg 3, p. p. 33, telefon (068) 23-611 – Nenaročenih nakopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in pralome DITC tozđ Grafika Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

vesolja. 14. in 15. 11. ameriški barvni film Jerry išče delo.

CRNOMELJ: 11. in 12. 11. ameriški film Beg na Divji zahod. 12. 11. ameriški film Hvala bogu, danes je petek. 14. in 15. 11. 5 do 12 v Caracasu. 14. 11. Doma v rdečem. 16. in 18. 11. Še znorel bom.

KOSTANJEVICA: 13. 11. angleški film Ugrabitve. 14. 11. ameriški film Iskanje zlata.

KRSKO: 13. in 14. 11. ameriški film Vsi predsednikovi ljudje. 16. 11. domači film Učna leta izumitelja Polža. 17. 11. italijanski film Človek Puma. 18. 11. nemški film Dekleta s trga Zoo.

ZASTAVO 750, letnik 1973, prodam. Ivan Jordan, Draga 1, Šmarješke Toplice, telefon 84-923.

SKODO, karambolirano, z boni, letnik 1976, registrirano do 1. junija 1983, prodam. Velika Cika va 12, Novo mesto.

MOTOCIKEL TOMOS AVTOMATIK A 3, star mesec in pol, prodam. Miomir Petkovič, Levstikova 1, Novo mesto.

126 P, letnik 1978, dobro ohranjen, registriran do 7. 1983, prodam. Informacije po telefonu 24-305.

ZASTAVO 101, letnik 1974, obnovljeno, prodam. Makše, Mirna peč 123.

126 P prodam. Franc Murgelj, Sela 11, 68322 Stopiče.

ZASTAVO 101, neregistrirano, po ugodni ceni prodam. Karol Pavc, Gor. Brezovica 16, Sentjerne.

Z 750, letnik 1975, karoserija 1978, poceni prodam. Telefon (068) 71-640.

Z 101 C 1300, letnik 1982, prodam ali zamenjam za gradbeno parcelo. Avgust Modič, Trdinova 49, Novo mesto.

Z 750, starejši letnik, registrirano do aprila, prodam za 3 M. Stanko Jevnik, Kočarija 6, Kostanjevica na Krki.

DIANO 6 LC, letnik 1977, prodam po delih. Igor Ki nk, Stopiče 54

LADO KARAVAN, letnik 1980, prodam. Informacije od 6. do 7. ure na telefon 22-713.

FIAT 132 – 2000, letnik 1979, prodam. Tratnik, Lutersko selo 9, telefon 85-168.

FIAT 127 prodam. Brane Uhernik, Otočec 48.

ZASTAVO 101, letnik 1979, prevoženih 68.000 km, prodam. Informacije po telefonu 21-783 (popoldne).

LADO KARAVAN, letnik 1980, prodam. Medle, Brusnice 100.

GOLF, letnik 1980, prevoženih 28.000 km, prodam. V račun vzamem tudi manjši avto. Koprivnik, K Roku 14, Novo mesto. Informacije popoldne.

ZASTAVO 750, letnik 1973, neregistrirano, poceni prodam. Telefon 21-912.

ZASTAVO 101, staro eno leto, prevoženih 8.000 km, prodam.

Telefon 25-300.
R 4, letnik 1976, prodam. Škočjan 70.

REKORD 1700 prodam. Cena 35.000,00 din. Hajnič, Majde Silc 7, Novo mesto, telefon 25-291.
DELE za mini moris (deli za motor ipd.) nujno potrebujem. Naslov v upravi lista (4824/82).

PRODAM

DOBER CVICEK prodam. Stane Verbič, Sela pri Sentjerneju 20, Sentjerne.

PRODAM sedežno garnituro, taksimeter in tablo. Telefon (068) 23-259.

PRODAM dve hi-fi zvočni omarici (2 x 50 W). Darko Zagorc, Sentjerne 77. Slavko Pirman, Zaboršt 3, Bučka, Skočjan.

PRODAM pet plemenskih ovac in plemenskega ovna. Jože Kafolj, Trstenik 15, Mirna.

PRODAM pisalni stroj Olympia (valj 46 cm) in klavir. Informacije telefon 24-246.

TELICO, sedem mesecev brejo, prodam. Marjan Slak, Koroska vas 21, Novo mesto.

PRODAM dve otroški postelji za jogijem, oljno peč, radiatorja (110 x 60 in 110 x 90 cm). Jože Bajec, Drejetova pot 20, Novo mesto, po 16. uri.

PEC, za centralno ogrevanje, rabljeno, prodam. Drska 18, Novo mesto, telefon 23-663.

PRODAM malo rabljen raztegljiv kavč in dva fotelja. Dežman, Mačkovec 6, Novo mesto.

KRAVO, dobro mlekario, prodam. Franc Kren, Vavta vas 57, Straža.

PRODAM jabolčni kis in mošt iz neškropljenih jabolk. Paučič, Ljubljanska 4, Novo mesto.

PRALNI STROJ, rabljen, potreben manjšega popravila, kopalno kad in peč za kopalnico, vse poceni prodam. Gril Kandijska 1, Novo mesto.

KONJA prama (star 9 let, dober voznik), težkega 590 kg, prodam. Ueman, Vavta vas 15, Straža.

PRODAM dva pitana prašiča, težka okrog 200 kg. Informacije na telefonu 69-845.

ZREBCA lepe postave, starega 15 mesecev, prodam. Alojz Konda, Gradnik 9, Semič.

HIDROFOR (200 l), dobro ohranjen, po ugodni ceni prodam. Franc Kastelic, Klečec 7, Zužemberk.

PRODAM 20 valovik za streho. Telefon 25-986.

PRODAM pečnice za kamin in električni štedilnik, vse po zelo nizki ceni. Naslov v upravi lista (4825/82).

PRODAM novo tovorno prikolico za osebni avto. Naslov v upravi lista (4826/82).

PRODAM rjav dekliski plašč in kavbojke (14 do 15 let). Naslov v upravi lista (4827/82).

PRODAM 130 m2 lesenega opaža (deske, pulti, bankine). Franc Senica, Meniška vas 27, Dolenjske Toplice.

PRODAM ovce in ovna (solčavske). Janez Knavs, Salka vas 1, Kočevje, telefon (061) 852-467.

PRODAM gostinski hladilni retro-pult. Informacije na telefon 21-948 (zvečer).

PRODAM 8 novih oken s premičnimi polkni. Cena je 6.200 din, velikost 120 x 120 cm. Telefon (068) 22-017 (vsako popoldne in zvečer).

DNEVNO SOBO ugodno prodam zaradi selitve. Informacije na telefon 71-381 (Krško).

PRODAM plemensko ovco in kozo, obe breji. Naslov v upravi lista (4828/82).

PRODAM cisterno za gorivo (cca 4000 l D 2600 x 1000 x 1600). Matija Kastelic, Prečna 83, Novo mesto.

TELICO, brejo sedem mesecev, prodam. Franc Judež, Zajčji vrh 14, Novo mesto.

PRODAM novo centralno etažno peč Helios. Naslov v upravi lista (4830/82).

PO UGODNI CENI prodam gradbeno barako (velikost 3 x 4 m). Telefon 23-451.

PRODAM dve peči na trda goriva (eno trajno žareča). Suštaršič, Ob Težki vodi 6, Novo mesto.

KRAVO, mlado, brejo, prodam. Jože Smolič, Sentjerne 47.

UGODNO PRODAM kompletno kuhinjo Marles – Petunia s štedilnikom (2 plin in 2 elektrika). Informacije v večernih urah na tel. 24-641.

PRODAM električni invalidski voziček, ugodno. Naslov v upravi lista (4822/82).

TRAKTOR FIAT (21 KM) s koso prodam. Jože Klančar, Rodine 15, Trebnje.

TRAKTOR FERGUSON (25 KM) s koso prodam ali zamenjam za močnejšega (od 35 – 45 KM). Martin Brodarič, Rosalnice 6, Metlika.

TRAKTOR URUSUS (35 KM), star tri leta, s kabino, prodam. Franc

Sintič, Oštrc 10, 68311 Kostanjevica.

KUPIM

KUPIM dve rabljeni vezani okni srednje velikosti in 40 m2 valovite pločevine za streho. Telefon 85-204.

STANOVANJE, kakršnokoli, v Novem mestu ali bližnji okolici, kupim, Ponudbe pošljite pod šifro: „DOGOVOR“.

TRAKTOR (do 20 KM) kupim. Ponudbe vsak dan po 16. uri na telefon (068) 43-707.

KUPIM tri plastična (obročje) za 126 P. Ponudbe na telefon 24-136.

PIANINO, rabljen, kupim. Alojz Vrhovšek, Gozdna pot 16, Leskovec pri Krškem, telefon 71-010 int. 290.

KUPIM gumi voz (12 col), nov ali pa malo rabljen, dobro okovan. Stanko Brenko, Hauptstr. 58, 5401 Ketting, Deutschland.

POSEST

PRODAM kmetijo, hišo in gospodarsko poslopje v Dolenji vasi pri Krškem. Interesenti naj se oglasi-jo pri Rudolfu Cerjaku, Dolenja vas 17, Krško.

V SENTNERNEJU na Dolenjskem prodam polovico hiše s posebnim vhom, garažo (trifazni tok, centralna, telefon) ter 6 arov zemlje okrog hiše. Naslov v upravi lista (4820/82).

ZAZIDLJIVO PARCELO (1600 m2) prodam. Muhič, Rajec 11 pri gradu Mokrice. Ogled 13. novembra.

UGODNO PRODAM parcelo na Trški gori, veliko 14 arov, blizu gostilne Pugelj. Pol je vinograda, ostalo je njiva. Asfalt in elektrika blizu parcele. Informacije dobite pri Francu Dragmanu, Bršljin 36, Novo mesto.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške gore (nad Bajnofom). Asfalt, elektrika in telefon. Informacije na tel. (061) 217-404 ali (068) 23-897, 21-336.

PRODAM sodobno grajeno (nedokončano) stanovanjsko hišo ob vznožju Trške

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta in brata

ALOJZA COLNERJA

Krško, Cesta 4. julija 18

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč v težkih trenutkih in izrečeno sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni DO TOZD konfekcija „Beti“ Metlika, frizerskemu salonu „Franc Kranjc“ iz Ljubljane, godbi „Djuro Salaj“ iz Krškega in kaplanu za poslovljne besede pri odprtem grobu. Hvala še enkrat vsem, ki ste pokojnega spremili na zadnji poti.

Žalujoči: žena Nežka, hčerki Marjana z družino, Neda z možem, sestra Minka, brat Stanko in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 78. letu starosti zapustil naš dragi oče, brat, stric in stari oče

ANTON MALNARIČ

Dunajčanov ata iz Semiča 5

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, znancem in dobrim sosedom, posebno Bukovčevi Mimi in Nežki Bezek za pomoč in darovano cvetje. Zahvala velja tudi osebju kirurškega oddelka splošne bolnice Novo mesto, ZZB, govornikom, GD Semič za organizacijo pogreba, Lovskemu pevskemu zboru, DO Iskra Semič, Kremenu Novo mesto, SDK Krško in Novo mesto župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je zapustila naša draga sestra in teta

MARIJA KOVAČIČ

Prisojna pot 4, Novo mesto

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in dobrim sosedom, ki so nam ob žalostnem slovesu pokojne izrazili sožalje, ji darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu spremili k večnemu počitku. Posebej se zahvaljujemo sodelavcem Iskre, proštu za opravljeni obred, pevcem in zdravnikom za zdravstveno pomoč. Vsem in za vse še enkrat prirsčna hvala!

Žalujoči: sestra Fani, brat Franc, nečakinja Jožica in vsi ostali nečaki in nečakinje

ZAHVALA

25. oktobra 1982 nas je za vedno zapustila žena, mama, stara mama

JOŽEFA ŠTRUCELJ

roj. Pezdirc
iz Gribelj 6

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so jo v tako velikem številu spremili na zadnji poti, z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje in pokojni darovali vence in cvetje. Posebej se zahvaljujemo župniku za opravljeni obred, Petru Požeku za poslovljne besede in pevskemu zboru Griblje za zapete žalostinke. Hvala vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih kakorkoli pomagali.

Žalujoči: mož Janez, hčerki, sinovi in drugo sorodstvo

Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpela sem,
in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 68. letu zapustila naša draga mama, babica, prababica, sestra in teta

FRANČIŠKA GRDEŠIČ

roj. Lamut
iz Breznika 6 pri Dragatušu

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom za izraze sožalja in darovano cvetje. Posebno zahvalo smo dolžni podjetjem Belt Crnomelj, Krka Novo mesto, Begrad Crnomelj, Delo Novo mesto, Rudniku Kanižarica, ZB, tov. Bečaju in vaščanom za poslovljni govor, pevcem in župniku za opravljeni obred. Posebej se zahvaljujemo za pomoč sosedom Henigman in Regina. Vsem, ki ste sočustvovali z nami, še enkrat najlepša hvala.

Začujoči: hčerke in sinovi z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je zapustila naša draga stara mama, tašča, sestra in teta

TEREZIJA NAMPELJ

iz Semiča 4

Iskreno se zahvaljujemo sosedom in osebju ZD Semič za nesebično pomoč med boleznijo. Zahvaljujemo se darovalcem cvetja, duhovniku za opravljeni obred in vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in spremili pokojno na njeni zadnji poti.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, brat in stari oče

LUDVIK PEVEC

Partizanska 1 a, Novo mesto

Iskreno se zahvaljujemo osebju internega oddelka bolnišnice v Novem mestu in Domu starejših občanov za vso nego med boleznijo. Posebno se zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na zadnji poti ter mu darovali cvetje. Zahvaljujemo se tudi župniku za opravljeni obred ter pevcem.

Žalujoči: vsi njegovi

V SPOMIN

Mineva leto, odkar nas je za vedno zapustila naša draga žena, mamica, babica in sestra

ANKICA MIKELIN

Hvaležni smo ji za vse, kar je dobrega storila za nas, in jo bomo za večno obdržali v najlepšem spominu. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki se je spominjajo, ji na prerani grob prinašajo cvetje in prižigajo svečke.

Mož Ante in ostali sorodniki

ZAHVALA

Ob nenadni in nenadomestljivi izgubi našega moža, strica in svaka

ALOJZA LEVSTIKA

iz Kočevja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sosedom, prijateljem, govorniku tov. Karničniku, Zvezi borcev, Društvu upokojencev, kolektivu Trigopromet Kočevje in duhovniku za pogrebni obred. Vsem, ki so nam izrazili sožalje, poklonili cvetje ter spremili pokojnika na zadnji poti, še enkrat prirsčna hvala!

Žena Kristina v imenu vsega sorodstva

Kočevje, Loški potok, Vrbovec, Traunrent, Poertschach, Graz

Spomini boleče stopajo iz globin zavesti.

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega ata

ALEKSANDRA JEKOŠA

sprevodnika
iz Boštanja

se iskreno zahvaljujemo sosedom in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani. Posebno zahvalo smo dolžni ŽP Novo mesto, njegovim sodelavcem, govorniku za poslovljne besede, Jutranjki Sevnica, Mercatorju KK Sevnica, železniški godbi iz Zidanega mosta, bolnišnici v Brežicah ter župniku za opravljeni obred. Hvala za darovane vence in cvetje ter izrečeno sožalje.

Žalujoči: žena Anica, hčerki Irena in Mojca, zet Jože ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi naše drage mame in tete

ANE KOZINA

iz Zaloga 15

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste mi v najtežjih trenutkih stali ob strani, pokojni mami darovali vence in cvetje. Zahvaljujem se vsem sorodnikom, sosedom, posebno Jakševim, vaščanom, znancem in prijateljem, osebju Doma starejših občanov Novo mesto, posebno tov. Štefki Jaklič, dr. Boehmu iz ZD Novo mesto, zdravstvenemu osebju Splošne bolnice Novo mesto - interni oddelek, primariju dr. Huebscherju, dr. Drenovcu, dr. Gunzekovi, posebno pa dr. Starcu, sestrama Sonji, Metki in Tončki za lajšanje bolečin ter skrbno nego. Moja zahvala velja še DO Kremen Novo mesto in Opekarni Zalog. Zahvaljujem se tudi duhovniku Mačku za lepo opravljeni obred. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: hčerka Vida in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta

ANTONA KREVSJA

iz Malenske vasi pri Mirni peči

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom za pomoč, prijateljem in sodelavcem za izraze sožalja, darovane vence in cvetje. Hvala delovnim kolektivom Novotehne Mirna peč, IMV tozd Prikolice Novo mesto, Labod Trebnje, Mercator - tozd Skladišče, sodelavcem Novoteksa Novo mesto in Splošne bolnice Novo mesto za podarjene vence in izrečeno sožalje. Zahvaljujemo se Gasilskemu društvu Mirna peč za spremstvo in govorniku za tople besede slovesa. Iskrena hvala župniku za opravljeni obred in toplo slovo. Hvala vsem, ki so dragega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Pepca, sinovi Tone, Jože, Janez, Lojze in Štefan z družinami

MIHA METELKO

Posavski rekorder z največ oddane pšenice, skoraj šestimi tonami, ni doma s prostrane ravnice, temveč hribov tam za Hudim Brezjem med sevniško in krško občino.

Oče Miha je eden izmed enajsterice otrok z Metelkovega grunta. Morda je bilo za razvoj te kmetije pomembno, da je imela prvi traktor na tem območju. Poslal mu ga je brat iz Nemčije, češ da mu bo z njim vendarle lažje delati na zemlji. Kmet Miha pa si je ravnino z njim nalagal vedno nova bremena. Tisto s pšenico je bilo še najmanj. S sinom Darkom sta se pred nekaj leti lotila gradnje velikega in sodobnega hleva za prašiče. Vanj so že maja naselili prve prašičke, ki so čez pčle štiri mesece skoraj vsi brez izjeme dosegli okroglih sto kilogramov. V starem delu hleva je bilo kajpak tudi 30 bikov, ki jim pokladajo predvsem domačo krmo iz silosov. V tem je tudi del uganke, zakaj rekordnih šest ton pšenice. Metelkove je namreč zanimala njena ugodna menjava za koruzo.

To jesen je Metelkov sin Darko oblekel uniformo naše armade. Pred to nujno potjo se je na vso moč priza-

deval, da bi njegov začasni odhod z zemlje minil kar najmanj boleče za kmetijo. Preko roba je bil napolnil vse silose. Ob domačem trolaznem zatorju in še enem deutzu si je sposodil še en traktor samo za tlačenje silaže. S posredovanjem svojega vrstnika s šentjurske šole za kmetovalce je minulo poletje kupil celo kombajn. Ko so temu staremu stroju popolnoma odpovedale zavore, v jeku žetve pa ni bilo misliti na čas za popravilo, je mlatic stoječ ob kozolčnih štantih. Sin je še vplačal traktorski mlin za silažno krmo, iz trgovine pa ga je moral pripeljati domov že oče. Tedaj je bridko občutil, za kaj vse mu je odlegel sin.

Ob 180 prašičih so se seveda jeli silosi naglo prazniti, četudi imajo na okrog 7-hektarski kmetiji praviloma na njihah vedno dvoje žetev. Oče je moral, čeprav hudo nerad, zmanjševati stalle črede. Od 180 prašičev najprej na 100 in še manj. Sam ni bil kos toliko našim živalskim gobcem. Za en obrok je namreč treba zmešati lep kup krme, kot za manjšo betonsko ploščo (tudi mešajo na podoben način!) Polovičarskega dela seveda tudi ne ravnajo, zato bo hlev, če to delo ne bo šlo začasno od rok drugemu sinu v krški Celulozi, ki ob delu študira še papirništvo, pač malo sameval.

Ne da bi oče Metelko kaj imel proti naši vojski, vendarle poreče očitajoče, ko preračunava tone in tone mesa, katere bi lahko v tem času dajal ta težko zgrajeni hlev. „V sosesčini sem slišal, kako bi belgijski generalštab pustil takšnega kmečkega pustil takšnega kmečkega urjenju domov na kmetijo, čeprav bi ga zatem še kdaj klical na posamezne vaje.“ Pri nas ni posluha za kaj takega?

ALFRED ŽELEZNIK

„Proteusi“ v vodovodnih ceveh

483 Novomeščanov je z mililitrom stopiške vode v letošnjem avgustu spilo nad tisoč bakterij vrste „proteus“ – Vložen obtožni predlog zoper Komunalo

Spomnimo se tistih letošnjih avgustovskih dni, ko je nekaj sto Novomeščanov, ki so si vroče poletje hladili z vodo iz stopiškega zajetja, polnilo čakalnice novomeških zdravnikov. Še danes nekateri pod vtisom teh dogodkov nezapljivo srka požirke stopiške vode. Opo- gumimo jih lahko z novico, da je z vodo na desnem bregu Krke danes vse v redu, avgustovski dogodki pa bodo že v kratkem zaključeni z obravnavo na novomeškem sodišču. Temeljni javni tožilec je namreč te dni vložil obtožni predlog.

Novomeška Komunala in njena odgovorna oseba Božidar Kastelic, vodja službe vodne

oskrbe, sta namreč obtožena, da sta dala 21., 22. in 23. avgusta v promet higiensko oporečno pitno vodo, ki bi lahko zaradi primesi vplivala na zdravje potrošnikov. Takšna je na kratko vsebina obtožnega predloga, dopolnjena s podatkom, da so našli v enem samem mililitru vode nad 1000 bakterij vrste „proteus“ in 120 koliformnih bakterij na 100 mililitrov vode. Nesporno je bilo ugotovljeno, da je bila ta voda iz stopiškega zajetja.

Spomnimo se, da je od 24. do 31. avgusta kar 483 občanov iskalo zdravniško pomoč zaradi črevesnih motenj. Po tem, da so vsi živeli le na desnem bregu Krke, je bil skupni imenovalec hitro najden. Preiskava je takrat pokazala, da je Komunali že 21. avgusta zmanjkało plinskega klora in so zato prešli kar na ročno kloriranje, kot to delajo ponekod po kopalščih. Konec koncev je izgovor iz Komunale, da je bila to v danih razmerah edina sprejemljiva rešitev, mogoče opravičljiv, toda ostaja očitak, mimo katerega tudi obravnava ne bo mogla: o nave-

denih pomanjkljivostih in težavah s klorom in zato slabši kvaliteti vode javnosti Komunala ni obvestila, čeprav je bila dolžna to storiti. Pravočasno seveda.

Mogoče še to, da se je v tem primeru veliko govorilo o prisotnem virusu griže v vodi. Preiskava vode ga ni odkrila, kar pa ni tudi zagotovilo, da v kritičnih dneh ni bil prisoten. Izvedenci Zavoda SRS za varstvo so namreč pojasnili, da je virus griže v takih primerih izredno težko dokazljiv, saj so bili vzorci vode odvzeti kasneje. Pač pa so ponovno potrdili, da je bila voda močno onesnažena z mehanskimi primesmi in bakterijami „proteus“ ter da takšna voda pod nobenim pogojem ne bi smela v vodovodno omrežje.

B. BUDJA

SPOMINSKI TEK V SEMIČU

Semiški TVD Partizan je pred dnevi pripravil v počastitev krajevnega praznika drugi tradicionalni spominski tek po Semiču, na katerem je v 12 kategorijah nastopilo 281 tekmovalcev.

Rezultati: cicibanke: Vlasta Malnarič; cicibani: Marko Bukovec; starejši cicibani: Andreja Plut; starejši pionirke: Marjana Švajger; mlajši pionirji: Pavel Kastelec; starejši pionirji: Igor Kralj; starejši pionirke: Irena Čar; mladinci: Damir Žbogar; mladinke: Zdenka Simec; člani: Mirko Kočevar in veterani nad 30 let: Marko Banovec.

M. BANOVEC

KOČEVJE: KOŠARKA OŽIVELA

Kočevski košarkarji so letos ponovno začeli z delom. Če ne drugače, je to razbrati iz klubskega urnika za sezono 1982/83. Mlajši in starejši pionirji ter pionirke, mladinci, mladinke in člani vadijo v treh telovadnicah. Skupaj je treninga kar za 20 ur, vodi pa ga 8 klubskih trenerjev. Poleg tekmovalne so pričeli v Kočevju tudi z rekreacijsko košarko.

A. ARKO

Reševalna „deklica za vse“

V Novem mestu so predstavili vozilo Magirus RW2 za najzahtevnejša tehnična reševanja

Če se bodo predstavniki dolenskih občin odločili in v teh stabilizacijskih časih zbrali dovolj denarja (350.000 mark in obvezne dinarske dajatve), bo dolenska regija dobila eno najmoderneje opremljenih vozil za vsa najzahtevnejša tehnična reševanja. Vozilo Magirus RW2, s katerim se sedaj lahko pohvalijo le tri slovenska mesta: Maribor, Koper in Krško, so minulo sredo ponudili in predstavili v Domu poklicnih gasilcev v Novem mestu.

Nekaj tisoč kosov opreme za reševanje je zloženih za roletami na policah, ki se ob uporabi enostavno izvlečejo. Ob moderni opremi so vsaki nesreči kos že trije člani posadke. Ko na kraju nesreče gasilec oceni način reševanja, izvleče aluminijasti boks, v katerem dobi vso potrebno

opremo. Tako so v prvem boku vse mogoče zaščitne obleke, v drugem gasilni aparat, v tretjem cevi s priborom, na strehi so lestve, drugje je sanitetna oprema tudi za zahtevne posege prve pomoči pa hidravlične klešče za reševanje iz avtomobila, naprave za rezanje kamna, kovine in drugih materialov, motorne žage, kompletna oprema za reševanje v vodi, svetlobni jambor, lasten generator, hidravlični vitel, skratka, vse potrebno za še tako težko nesrečo. Vozilo je prava „deklica za vse“.

J. P.

BO MAGIRUS REŠEVAL PO DOLENJSKI? – Že v najkrajšem času naj bi se odločili, ali se bodo dolenski gasilci združili in ustanovili regijski center za varstvo pred požarom. Njihova prva pridobitev naj bi bilo novo univerzalno vozilo za tehnične intervencije. (Foto: J. Pavlin)

V SOBOTO KOŠARKARSKI TURNIR PARAPLEGIKOV

Društvo paraplegikov novomeške regije pripravlja v soboto ob 8. uri v športni dvorani na Senovem 2. medrepubliški turnir v Koškarki na vozičkih. Nastopile bodo ekipe Bosne in Hercegovine, Vojvodine, Hrvatske in Slovenije, pokrovitelj turnirja pa je ZTKO iz Krškega. Finalno srečanje, v katerem naj bi po napovedih igrala tudi ekipa Slovenije, bo ob 14.30.

J. RADEJ

Konec kokošjih pojdin?

Enajst Romov osumljenih, da so ukradli preko 200 kokoši – Konec preiskave naj bi dal dvakrat večjo število

Preragljeno bi bilo trditi, da je kokošim v Novem mestu in okolici poslednjega zagotovljen miren sen, zagotovo pa je nadvse uspešna akcija uslužbenec novomeške postaje milice napravila konec skrivnostnemu množičnemu izginjanju perjadi. Ze do sedaj je namreč enajstim osumljenim Romom dokazana kraja preko dveh pernatih stotinj in treh zajcev, miličniki pa so prepričani, da bo število ob koncu preiskave še najmanj dvakrat večje.

Nepoučeni sprehajalci so v ponedeljek radovedno opazovali dogajanje pred novomeško postajo milice, saj se je zdelo, kot da so postajo zavzeli Romi. Miličniki so si dajali opravka z zaslišanjem osumljenec, medtem, ko so žene z družinami zunaj radovedno čakale na razplet dogodkov. Osem Brajdičev, 23-letni Sandi, leto starejši Milan, 40-letni Gregor, 36-letni Roman, leto dni mlajši Berto, 25-letni Elko, 38-letni Jože in 49-letni Stane je skupaj z Bojanom Hudorovičem, imenovanim Pikolo, Brankom in Brunom Kovačičem ter 20-letnim Bogdanom Mikličem osumljenih, da so od leta 1980 do danes ukradli preko 200 kokoši, nekaj zajcev, da o ostalih „malenkostih“ ne govorimo. To pa ni tudi dokončna številka, saj je preiskava te dni še v polnem razmahu, najboljši „poznavalci“ to-

vrstnih razmer na novomeški postaji milice pa pričakujejo ob zaključku akcije številko 400. Preiskava in opravljena rekonstrukcija dejanj sta pokazali, da je šlo za organizirano skupino, ki si je plen potem bratsko razdelila. Osumljenec je očitanih 21 kaznivih dejanj, večidel kraj in vlovov. Tri so iz Dolnjega Podboršta, dve z Golobinjka, štiri iz Velikega Kala, po dve iz Karteljevega in Sel, tri kaznivna dejanja iz Smarjeških Toplic, eno iz Ornuške vasi, da Grčevja, Mačkova, Zabje vasi, Kamenc in ostalih krajev, ki so jih obiskali Romi, ne naštevamo. Kot zanimivost morda le, da so v Zagradu sneli z verige celo domačega psa, ki je v romskih loncih še posebej cenjena hrana. Morda za konec še, da so Romi vsa doslej očitana in opisana dejanja priznali, ob rekonstrukciji pa tudi nazorno pokazali, kako in kje so si polnili malhe.

B. B.

POPRAVEK

V zapisu iz zadnje strani prejšnjega Dolenjskega lista pod naslovom „Druga zmaga kupcev nad IMV“ je prišlo po krivdi tozda Grafike do neujubega spodrsnjaja. Tiskarski škrat, poosebljen v korektorski službi omenjenega tozda, je namreč stavku, v katerem je pisalo „Tako je bilo med drugim iz ust predstavnika IMV slišati v zagovor...“ bistveno spremenil pomen, ko je namesto predstavnika zapisal besedo „predsednik“, kar bistveno spremeni smisel. Za napako se prizadetim opravičujemo.

Uredništvo DL

Jazz pridobiva tudi pri nas nove ljubitelje

Ob predstavi Marilyn Crispell Quarteta v Krškem

V Delavskem domu Edvarda Karmela v Krškem je 2. novembra nastopil eden značilnih predstavnikov newyorške šole jazza – Marilyn Crispell Quartet. Koncert je privabil številno občinstvo, saj so jazzovske prireditve v Posavju silno redke.

Quartet vodi Marilyn Crispell, ki igra klavir, sicer pa je pedagoginja glasbe v New Yorku, sestavljajo pa ga še: Billy Bang, ki igra violino in sodi v sam vrh violinistov današnjega časa, v zadnjem času pa se ukvarja tudi s skladanjem; John Betsch je odlični bobnar, izredno sposoben za poliritmično izražanje tega instrumenta in je stalen gost raznih zasedb najpomembnejših predstavnikov afriško-ameriške glasbe in hkrati tudi skladatelj; Peter Kowald je edini Evropejec v tej skupini, prihaja iz ZRN, igra pa akustični kontrabas, igral je že v številnih znamenitih jazzovskih sestavih in sodi v vrh najustvarjalnejših glasbenikov in skladateljev.

Marilyn Crispell Quartet je na turneji po Evropi in je tokrat prvič gostoval v Jugoslaviji, imel pa je le dva nastopa: v Krškem in Mariboru. Dveinpolurni koncert v produkciji Braneta Rončela je v Krškem navdušil le poznavalce jazzja, ki so prišli celo iz Zagreba in drugih večjih krajev v Sloveniji. Mladi ljubitelji glasbe, ki so se s tovrstno glasbo srečali šele sedaj, pa so bili verjetno razočarani, predvsem zaradi nezpoznavanja te zvrsti, k temu pa je delno pripomogla tudi hladna dvorana.

G. ROVAN

SPOSOJENO TRNJE

Jugoslovansko novinarstvo je bilo končno malo pohvaljeno. Resnici na ljubo, ne ravno na merodajnem mestu: na skupščini Zveze novinarjev Jugoslavije. (Iz Večernjih novosti)

Dragi starši mladca s TV!

Nimam navade pisati nepoznanim ljudem, a bom tokrat to poži. Ne zaradi sebe, ampak zaradi vas. Bolje rečeno: zaradi vaše nabreklosti, duševne puhlosti, zaradi vaše domišljivosti, zaradi vašega odnosa do ljudi, zaradi vašega površinskega, plitkega presojanja življenja. Vem, debelo gledate, zgrazate se že na samem začetku mojega pisma, češ kaj bi pa rad ta norec, kako si nam drzne pisati itd. Zviška gledate na dogajanje pod seboj, ker ste se najbrž dotolkli do materialnih dobrin, ki jih na splošno ljudje ne zmorejo. Morda ste celo visoko študirali, morda predstavljate v svojem kraju nekaj več kot nava-

dni smrtniki, najbrž imate več moči kot tisti, ki vzgajajo vašega otroka. Mislim na učitelje in profesorje. Pozorno sem spremljal nedavno televizijsko oddajo, ki je govorila o odnosih učencev-učiteljev. Vaš sin z očali je bil zelo zgovoren, ni kaj, inteligenčen mora biti ali pa je imel le tako dobre možnosti za učenje. Nekaj že. Na vprašanje, če se kdaj „spopadejo“ s predavatelji, je vaš sin odgovoril: „No, včasih že. A se ne splača. Doma mi pravijo: pust govno pr mir.“

Ne bom vas gnjavil, ker vem, da nimate časa brati mojih traktarjev, vendar vas pro-

sim, da le vzdržite do konca mojega pisma. Če verjamete ali ne, toda tudi jaz sem hodil v šolo. Učili so me dobri, manj dobri, a tudi slabi učitelji. Hote ali nehoti so ham delali krivice, tudi meni. Nikoli nisem bil med najboljšimi učenci, a tudi v oslovski klopi mi ni bilo treba sedeti. Pa se je zgodilo, da sem dobil cvek. Po moji mularijski pameti se mi je zgodila krivica, ker bi mi moral zapisati prfoks v re-dovalnico najmanj trojko. Domov sem prišel nejevoljen. „Je bilo v šoli kaj narobe?“ je vprašal oče. „Je. Prasec od matematike mi je primazal šus,“ sem bruhnil.

Oče mi je primazal zausni-co, da mi še zdaj odmeva v ušesih. Pospremil jo je z besedami: „Da boš lepše govoril o ljudeh.“ Da se razumemo: nisem niti z telesne kazni niti za podpiranje krivičnosti. Sem za nekaj drugega. Sem za spoštljivejši odnos do dela in pedagoško delo gotovo ni med najmanj vrednimi.

In nazadnje, dragi starši mladeniča s TV, ali se vam ne zdi le mlace neumno, da izobrazujejo in vzgajajo vašega sina govna. Oprostite, ta izraz ste sami uporabili.

Pa brez zamere, z upanjem, da boste našli desetinko sekunde časa za razmislek. Lepo vas pozdravlja vaš vdani

TONI GAŠPERIČ

Spomini na vlake s „posebnim“ voznim redom

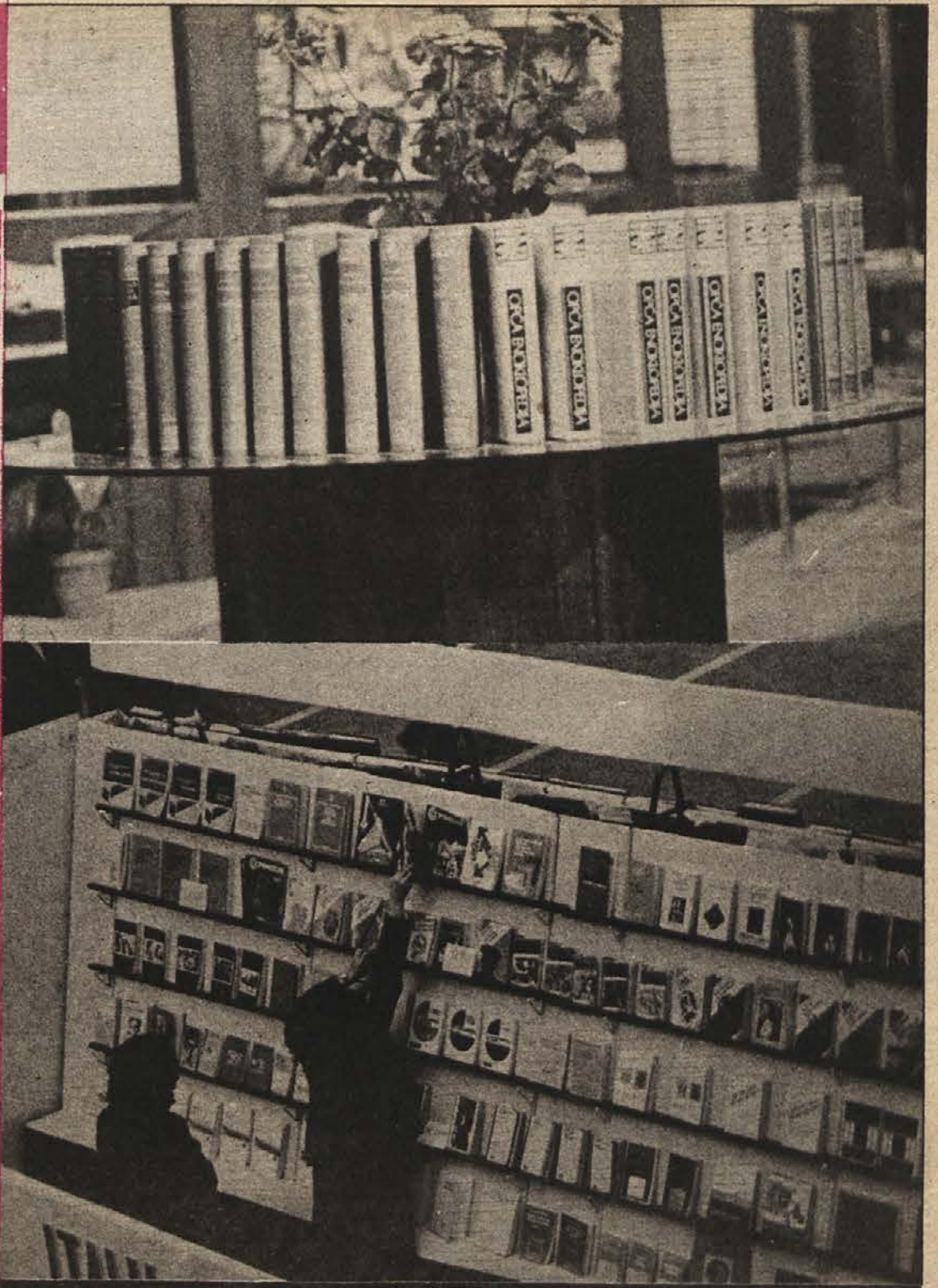
Iz življenjske poti Erne in Antona Sinkoviča, ki praznujeta zlato poroko

Erna in Anton Sinkovič iz Sotelskega pri Brestanici sta si obljubila zakonsko zvestobo 16. novembra 1932. Ze v otroških letih jima kot mnogim tedaj kmečkim družinam na Libni, življenje ni bilo posuto z rožicami. „Veliko hudega sva prestala. Meni je bilo komaj poldrugo leto, ko sem izgubila mamo, ko sem bila stara tri leta, pa je moral oče v vojaški suknji Avstro-Ogrske na fronto; največ se je bojeval v Galiciji in Karpatih. Med prvo svetovno vojno je prav iz teh krajev prinesel domov največ brazgotin in grozljivih spominov. Govoril nam je, da so med okrog tisoč vojakov ostali pri življenju le trije,“ pripoveduje Erna. Z možem in družino edinega sina Slavka so si uredili topel dom v Sotelskem pri Brestanici.

Čeprav je hiša precej visoko na vzpetini nad magistralno železnico, včasih rahlo podrhteva ob gostem železniškem prometu. Antonu Sinkoviču, ki je ves čas služil kruh na železnici, pa tudi njegova družica si je poiskala delo tam, pomeni prav ta nenehni stik s progo veliko osebno zadovoljstvo. Oblastem v stari Jugoslaviji ni ušlo Antonovo delo za delavske sindikate, napredni pogledi pa so ga stali osem mesecev službe. Med zadnjem vojnem je, kot številni železničarji, pomagal NOB. „Imel sem stare plombe in kombinirke, da sem lahko potem, ko smo odpili vagon z orožjem in municijo, voz spet zaplombiral. Vozili smo tudi v NDH in na določenem mestu smo orožje v zabojih kar zmetali z vlaka. Globoko me je pretreslo, ko sem nekoč opazil, da so ustaši prav tam, ob progi obesili naše aktiviste,“ obuja spomine Sinkovič, ki je med vojno iz Zagreba nosil tudi sanitetni material in tobak do „zvez“ Janka Miklavčiča, vlakovodje iz Stare vasi. Ko je Antonu postalo le „prevroče“, je septembra 1944 odrinil v Kozjanski odred, partizansčino pa je nadaljeval na Dolenskem.

P. P.

11. XI. '82
21 PRILOGA

Kdo bo vse te knjige prebral?

Knjiga je za branje, okoli te težiščne namerobnosti tisočletne „prijateljice in učiteljice“ človeka pa je razvejenih tolikanj raznovrstnih zadevščin, da je pisanje o knjigi nasploh prejkone na moč nehvaležno opravilo. Lahko pišeš o knjigi kot umotvoru (pri čemer ni važno, ali je literarni, poljudnoznanstveni ali strogo učehjaški); dalje, kot o založniškem oz. tržnem izdelku (ob tem ne moreš mimo vprašanj, ki zadevajo programske, poslovne in še veliko drugih stvari); za suhoparnejše, a zgovorno pisanje so na voljo številčni podatki, ki govori o razpredenosti pa (ne)učinkovitosti knjigotrske mreže, o knjižnicah, sploh o dostopnosti in odzivnosti knjige; in tako dalje in... Pri knjigi nikoli ne zmanjka snovi, vse je po svoje pomembljivo in povedno, a ne samo o knjigi, temveč hkrati tudi o človeku, o njegovem pehanju in nehanju.

Gornje možnosti sem naštel, da bi vnaprej opravičil morebitno bornost prikaza vtisov, ki jih na človeka naredi enodneveni ogled beograjskega knjižnega sejma (27. se je odvijal v zadnjem tednu oktobra). Bornost zato, ker se ti ob razgledovanju po več ko deset tisoč domačin in pol manj tujih knjig hočeš nočeš razodene, da gre pri knjigi za velike stvari, tolikšne, da jih je dobesedno nemogoče strniti v takemle zapisu.

Beograjski knjižni sejem (najsi bo letošnji, vsi prejšnji ali tisti, ki šele bodo) je le eden od številnih načinov ravnanja s knjigo, da bi se čim večji del sveta spremenil v beročo družbo. Ta se znova zastavilo na svetovnem kongresu o knjigi (bil je junija letos v Londonu); tamkaj so ustvarjalci, založniki, tiskarji, prevajalci, poznavalci avtorskega prava, knjigarji, knjižničarji in strokovnjaki za opismenjevanje iz blizu sto držav razpravljali o zdajšnjem položaju knjige in mednarodnega leta knjige (1972), zastavili načrta za vsakršen razvoj knjige v osemdesetih

V teh prizadevanjih je mednarodna sejemska ponudba knjig nedvomno hvalevredna, presemetljivi so podatki o udeležbi na tovrstnih razstavah po svetu (frankfurtski sejem je nedavno z blizu tristo tisoč naslovi knjig in z udeležbo nad pet tisoč založnikov potokel vse dozdajšnje rekorde, odveč pa je naštevati mesta, kjer se trudijo, da bi svoje številke še preseglili). Prav mednarodni izmenjavi pa je v Beogradu letos malce pošla sapa. Osipa dokajšnjega števila doslej stalnih založniških sejmarjev iz tujine ni ublažilo niti dejstvo, da so se prvič pojavili razstavljalci iz precej neuvrčenih držav. Zdi se, da je jugoslovanski knjižni trg za tujce postal nezanimiv, čemur botrujejo tukajšnje niti malo rožnate gospodarske razmere, zaradi katerih je okrnjen uvoz knjig, založnikom pa zmanjkuje deviz za nakup pravic za prevajanje.

V nasprotju z zmanjšano tujo ponudbo (sodelovalo ni niti petdeset držav) pa je bilo prav tej zadnji teden oktobra namenjeno neprimerno večje zanimanje kot prejšnja leta. Ker je do uvožene knjige težko priti, naročil resda ni bilo pretirano veliko, zato pa so ljudje sproti razgrabili zastojno reklamno, kataložno in drugo gradivo o tujih knjigah. Slednjih ni bilo mogoče kupiti, nepreverjen podatek pa govori o tem, da na beograjskem sejmu ljudje doslej še nikoli niso ukradli toliko tujih knjig kot letos.

Ljudje so bili srečenejše roke pri domačih knjigah, nič manj kot med razstavnimi stojali se jih ni gnetlo pred prodajnimi pultji, saj se založniki tudi tokrat niso izneverili ustaljeni navadi ter so v počastitev meseca knjige na sejmu omogočili nakup s popustom, ki je bil ponekod celo 40-in večodstoten. Sejmski utrip je torej dajala domača knjiga, v glavnem mestu jo je postavilo na ogled in v prodajo nad 180 založnikov. Na bogato obloženih stojalih je bilo mogoče videti marsikaj novega, celo najnovejšega, ker pa je malo založb, ki zaradi vrtočlavih stroškov za izdelavo knjige še lahko vztrajajo pri neokleščeni programih, med razstavljenimi knjigami niso bile redke, ki so izšle že pred

petimi leti ali še prej, morebitne praznine pa so založniki zapolnili tudi z več izvodi iste knjige. Najbrž zato, da bi bil vtis o izjemnosti ponudbe čimbolj popoln.

A tako navideznost si lahko precej razkrinkal že z bežnim besedovanjem z ustrežljivimi predstavniki založniških hiš; ti niso skoparili ne z raznovrstnimi podatki ne s katalogi in drugim gradivom, ki naj bi knjigo približalo bralstvu. Delavka Nolita, velike beograjske založbe, ki se uvršča v resnično ozek krog založb, ki bodo letos ne samo izpolnile, temveč celo presegle načrt, je sicer neskromno izjavila, da s knjigo navezadnje le ne gre tako naglo in strmo navzdol, saj od njene izdelave in prodaje živi, in to ne slabo, dokajšnje število ljudi. Vseeno pa človeku dajejo misliti bojzani drugih, ki knjigi ne obetajo lepših časov, založniki namreč zaman iščejo načine, kako bi knjigo pocenili, celotne izdaje tako ali drugače spravili med bralce. Slednji v knjigarne že hodijo zvečine na ogled, opazen pa je pritisk na knjižnice, a te komaj ali pa sploh ne morejo dobiti pod streho toliko in takšnih knjig, da bi zadostile povpraševanju.

Mnogi založniki, predvsem veliki, bi se najbrž lahko marsikaj naučili od skopske Misle. Verjetno zaradi neznanja makedonščine so ljudje v glavnem hodili mimo njenih stojal, kdor pa si je knjige le ogledal pobliže, je imel kaj videti. Strokovna knjiga v makedonščini res caplja daleč za drugimi, zaenkrat je tako rekoč še ni, zato pa se leposlovna lahko v vseh ozirih kosa s srbohrvaško ali slovensko. In kar je posebej važno, makedonska knjiga je poceni. Prijazen urednik je takoj postregel z odgovorom, zakaj. V njihovi hiši se ne redi odvečna administracija, zaposluje le malo nad trideset ljudi, vsak opravlja po več poslov hkrati, in to se hočeš nočeš v končni posledici kaže pri ceni, dostopnosti knjige. Tudi v takih delovnih razmerah pa se da siceršnje jugoslovansko založništvo prehiteti: npr. z izdajo „Kronike napovedane smrti,“ romana letošnjega nobelovca G. Garcie Marqueza.

Pa slovenski delež v beograjskem sejmskem vrvežu? Ne morem ga primerjati s prejšnjimi, tokratni se mi je zdel dokaj neopazen. Jasno je, da bi se slovenska (podobno kot makedonska ali albanska) knjiga zaradi jezikovne pregrade zaman, četudi še s tolikšnim popustom, ponujala na prodajnih pultih. Po drugi strani pa je bilo očitno, da so slovenski založniki (sodelovala jih je le dobra četrtina) komaj zapolnili odmerjeni prostor; razen redkih izjem, slovenskih knjig, ki jih ne bi bilo mogoče že kupiti, denimo, v novomeški knjigarni, v Beogradu ni bilo na ogled. Pri leposlovju, izvirnem in prevodnem, na Slovenskem ubiramo svoja, tukajšnjemu zanimanju in možnostim ustrežna pota, neznaniki je razkorak med slovensko in srbohrvaško bero raznoterih strokovnih knjig, bodisi da gre za družboslovne, tehniške, poljudnoznanstvene in še kakšne knjige — onkraj republiške meje so daleč prd nami.

Navsezadnje človeku, ki količkaj pozna jugoslovanske knjižne razmere, beograjski sejem teh dejstev ne odkrije na novo, ampak jih le razgrne v razvidnejšem obsegu. Sejem pa je letos spet dokazal, da gre slovenska knjiga vseeno v korak z drugimi, kajti tista, katero pač imamo, je zvečine dobra, celo takšne kakovosti je, da ji ni težko deliti nagrade. In teh v zadnjem tednu oktobra ni bilo malo. Posebej kaže zabeležiti to, da se je za najbolje umetniško in tehnično opremljeno leposlovno knjigo potegovalo blizu sto naslovov od pol manj založnikov, prva nagrada pa je pripadla Bronislavu Fajonu za opremo slovenske izdaje sedmih knjig izbranega dela Jeana — Paula Sartra.

Poznam človeka, ki se v bivanjski stiski včasih na ulici polglasno vpraša: „Kdo bo vse te ljudi pokopal?“ V beograjskem knjižnem vrtincu sem nekako pozabil, da je na tisoče in tisoče knjig nekdo pač spisal in prosto po znanцу spravil skupaj: „Kdo bo vse te knjige prebral?“ Da bi le prišla doba beroče družbe, tedaj bi jih bilo, pa ne samo teh iz Beograda, nedvomno premalo.

za zgodno jesen

Pelérine, čeprav v malce novi inačici, veljajo spet v letošnji jesenski modi. Tole praktično oblačilo, primerno zlasti za mlade, ima letos velik ovratnik pa razne našitke in obvezno obrobo. Sicer pa bo za zgodno jesen tudi kot nalašč kostimček s kratko jopico in dokaj širokim krilom. Pika na i je k taki kombinaciji bela bluza z žametnim „metuljčkom“ za vratom.

varčujmo

uporaba vode z mnogo mineralnih snovi zmanjšujejo izkoristek pri napravah za ogrevanje vseh vrst. Brez večjih investicij lahko povečamo izkoristek, če na izhodu dimnih naprav iz kotla vgradimo termometer. Temperatura na izhodu ne sme biti višja od 250 C.

Občasno izmerimo vsebnost ogljikovega dioksida v dimnih plinih, ki mora biti pri uporabi kurilnega olja 12 do 14 odstotkov, pri kurjenju s premogom pa 10 do 12. V dimnik vgradimo regulator vleka, ki skrbi za stalen vlek in zmanjšuje pretok zraka skozi kotel. Skrbeti moramo, da je površina kotla čista. Vsak milimeter obloge zmanjšuje izkoristek približno za 4 do 6 odst. Redno pokličemo na začetku in v sredini kurilne sezone serviserja, ki bo nastavil zgorevanje v gorilniku in po potrebi zamenjal šobo vsaj enkrat na dve leti.

Za dobro delovanje kotla na kurilno olje je pomemben tudi dober dimnik. Stari, iz opeke zidani dimniki so manj primerni za priključitev kotlov na olje. Pogosto imajo prevelik presek, toplotno so slabo izolirani in zato v njih kondenzirajo vodna para in katarske snovi. Tak dimnik lahko popravimo s posebnim vložkom iz nerjaveče pločevine. Pri novogradnjah uporabljamo le toplotno dobro izolirane in od kislin odporne dimnike.

Priprava sanitarne vode v kotlih na kurilno olje v enostanovanjskih poslopih, kjer obenem ne potrebujemo druge toplote, ni ekonomična. Pri moči kotla 35 kW porabimo kar 90 kg olja na mesec samo za vzdrževanje kotla na ustrezni temperaturi, kje je šele odzemanje tople vode!

Če imamo star in dotrajan kotel, je vredno razmisliti o zamenjavi kotla na olje z modernim kotlom na premog in olje (kot pomožnim, ne glavnim gorivom). S tem postanemo veliko bolj neodvisni. Večji izkoristek novih kotlov omogoča tudi varčevanje z gorivom, zamenjava se pogosto v nekaj letih izplača.

Večina kotlov, ki jih proizvajalci prodajajo kot kotle za kurilno olje in premog, niso primerni za zgorevanje domačih premogov. To so enojaskasti kotli z enim samim velikim kuriščem. Pri uporabi ku-

rilnega olja kotel dobro deluje in dosega izkoristke 70 do 85 odst. Ko pa na žerjavico naložimo premog, pade izkoristek na okoli 60 odst., moč kotla se zmanjša za 25 do 45 %, kotel izredno močno saj in po stenah kurišča se nabira črna smola. Potrebno je stalno nalaganje in rešatanje. Pri tem se kurišče hladi, premog zgoreva nepopolno, iz dimnika se dvigajo saje in pepel, ki prekomerno onesnažujejo zrak.

Da bi čimbolj zmanjšali stranske slabše učinke premoga in izredno močno onesnaževanje zraka, je priporočljivo, da sveži premog nalagamo ob žerjavico, nikoli nanjo. Počistimo rešetko, potisnemo žerjavico ob eno stran ali nazaj in ob njo položimo premog. Premog bo lepo odgoreval, peč ne bo zasajena, zrak bo manj onesnažen. Prihranimo tudi 10 odst. goriva. Odgorevanje premoga ne zahteva sprotnega nalaganja niti rešatanja, ki močno onesnažuje zrak. Moč naprave bo pri kurjenju s premogom seveda manjša. Ker pa je večina kotlov na olje, žal, prevelika za priključene instalacije, bomo s podaljšanim kurjenjem na premog še vedno lahko ogrevali.

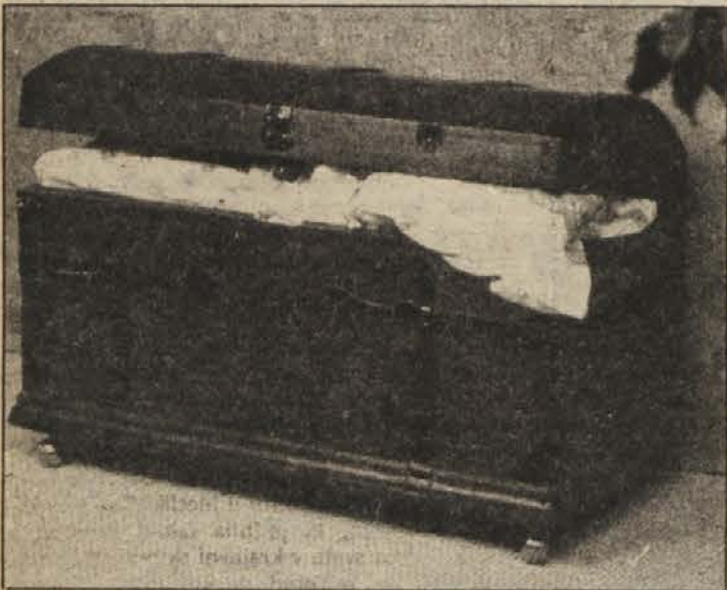
Pri kurjenju s premogom se en način: odgorevanje premoga z vrha kotla ali jaska peči. V tem primeru bo zgorevanje ob zmanjšani moči kotla čisto, z malo saj, rešatanje ni potrebno. Naredimo takole:

Ko premog dogori, očistimo pepel in odstranimo vso žerjavico iz kotla! Ponovno naložimo premog in žerjavico stresemo na premog. Kurilnica se med tem procesom seveda zadimi, moramo jo prezračiti. Pri normalnih pečeh in normalni zimi zadošča dvakratno nalaganje na dan. Strokovnjaki bolj priporočajo prvi način kurjenja: dolaganje ob žerjavico.

Zamenjava kurilnega olja z električno energijo praviloma ni dobra. Izkoristki modernih kotlov so med 70 in 85 odst., če pa ogrevamo prostore z električno energijo iz termoelektrarn, je to enako, kot če bi imeli doma kotel na premog, ki bi deloval s 30-odstotnim izkoristkom. To pa je naravnost greh.

Električna energija je primerna le za občasno ogrevanje prostorov, in še to v prehodnem obdobju. Izjema so termoakumulacijske peči, ki naj bi izravnale dnevni diagram porabe, vendar še to v zelo omejenem obsegu.

posteljina v skrinji

Za spravljanje posteljine običajno v vsakem stanovanju zmanjkuje prostora, v omarah pa je že tako in tako gneča. Odlična rešitev iz zagate je stara skrinja, ki jo na podeželju še najдете vso zaprašeno in odrgnjeno kje na podstrešju. Prebarvajte jo z živo barvo, kovinske dele s črnim lakom in skrinjo postavite na hodnik, na podest pri stopnišču ali v kak kot v sobo. Taka obnovljena skrinja je namreč zelo dragocen in moderen okras, ki se poda tudi k še tako modernemu pohištvu.

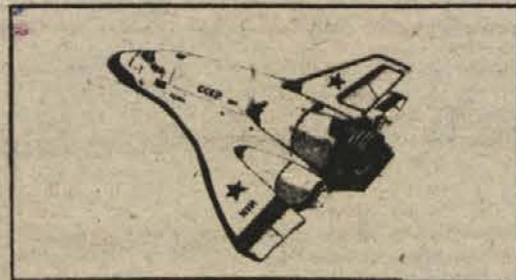
ni vseeno, kako kurimo

Varčevanje z energijo je postalo simbol našega časa. Vsak dan lahko slišimo nove pretnje, vsak dan skušamo najti nova pota za manjšo porabo energije. Eden od načinov varčevanja je visok izkoristek naprav. Oglejmo si nekaj varčevalnih ukrepov pri ogrevalnih napravah.

Nepopolno izgorevanje, sajavnost, slabo vzdrževanje gorilnika,

kot letalo. ZDA že imajo tako letečo napravo, po vsem svetu je znana kot „vesoljski taksi“ (space shuttle). Za NASA grade štiri naprave, ki bi do leta 1991 izvedle kar 221 potovanj v vesolje in nazaj. Od tega bi bilo 119 potovanj v režiji ameriškega obrambnega ministrstva.

Vsemirski raketoplani so zaradi svojih operativnih in manevrskih lastnosti vojaškim krogom

še posebej zanimivi, saj so svojevrsten podaljšek „atmosferskega“ letalstva do praga vesoljskega prostora, kjer je strašanski promet vojaških in špijonskih satelitov. Ni torej čudno, da druga stran pazljivo spremlja vse vesti o skorajšnjem sovjetskem raketoplanu. Do njegove fotografije se zahodni zavezniki še niso dokopali, izdelana pa je skica-robot.

Najpomembnejši znak, da se iz ruskih ravnih vzpenja proti vesolju nekaj novega, je med drugim nenavadna živahnost v sicer tretjerazredni kozmični bazi Kapustin Jar (severno od Volgograda), ki je za razliko od Bajkonura širši javnosti skorajda neznana. Domnevajo, da so Sovjeti razvili tudi tip močnejše rakete-nosilke, ki so jo bojda že preizkusili junija letos za izstrelitev satelita skromne kodne oznake „Kozmos 1374.“ Elementi steze tega satelita so zahodne strokovnjake pripeljal do sklepa, da ne gre za običajen satelit, kakršne izstrele v SZ

domala vsak teden. Ta „satelit“ je pristal okoli 500 km južno od Kokosovih otokov v Indijskem oceanu, pričakala ga je sovjetska flota, sestavljena iz sedmih ladij, med katerimi je bil tudi „Georgi Dobrovoljski“, ladja za zvezo z vesoljem. Operacijo pristanka je spremljal avstralski avion, ki se je tam znašel „po naključju“. Sklep strokovnjakov: Sovjeti so preizkušali novo letečo napravo, podobno ameriškega raketoplanu, ki se iz vesolja vrača kot letalo. Sovjetski raketoplan je bil tokrat brez posadke, verjetno so preizkušali samo njegove aerodinamične lastnosti, obnašanje pri vstopu v atmosfero, upravljanje itd.

Po nekaterih podatkih sodeč, se je Sovjetska zveza odločila za nekoliko drugačno varianto naprave. To je prej nekakšno vesoljsko letalo kot raketoplan. Sovjetska verzija bi menda morala imeti motorje za pogon v atmosferi, medtem ko ima ameriški raketoplan raketne motorje, ki služijo za zaviranje v prvem delu steze, ko je „taksi“ še izven atmosfere, da bi potem, precizno usmerjen proti cilju, kot jadralno letalo prispel do letališke steze. Takšni motorji sovjetskega raketoplana omogočajo boljše manevrske sposobnosti na najbolj kritičnih odsekih pristajanja.

O takem tipu raketoplana so svojčas razmišljali tudi v Združenih državah. Izdelali so projekt „Dyna Soar“, kombinacijo rakete-nosilca Titan III in neke verzije letala X-20. Projekt so opustili v korist „space shuttle“. Treba je namreč upoštevati, da ima „vesoljski taksi“, kakršen je na primer „Columbia“, maso okoli 100 ton. Za tako veliko napravo so problemi z reaktivnimi motorji, ki naj bi delovali v atmosferi ob povratku na Zemljo, praktično nerešljivi.

Sovjetski raketoplan ima menda maso pičlih 20 ton, torej je bistveno manjši od ameriškega. Domnevajo, da je nova sovjetska vesoljska ladja le letalo za prevoz ljudi, medtem ko je ameriški raketoplan velikanski transporter za prevoz ljudi in precejšnjega tovora. Gre torej za večnamensko letečo napravo, za nekakšnega vsemirskega tovornega konja.

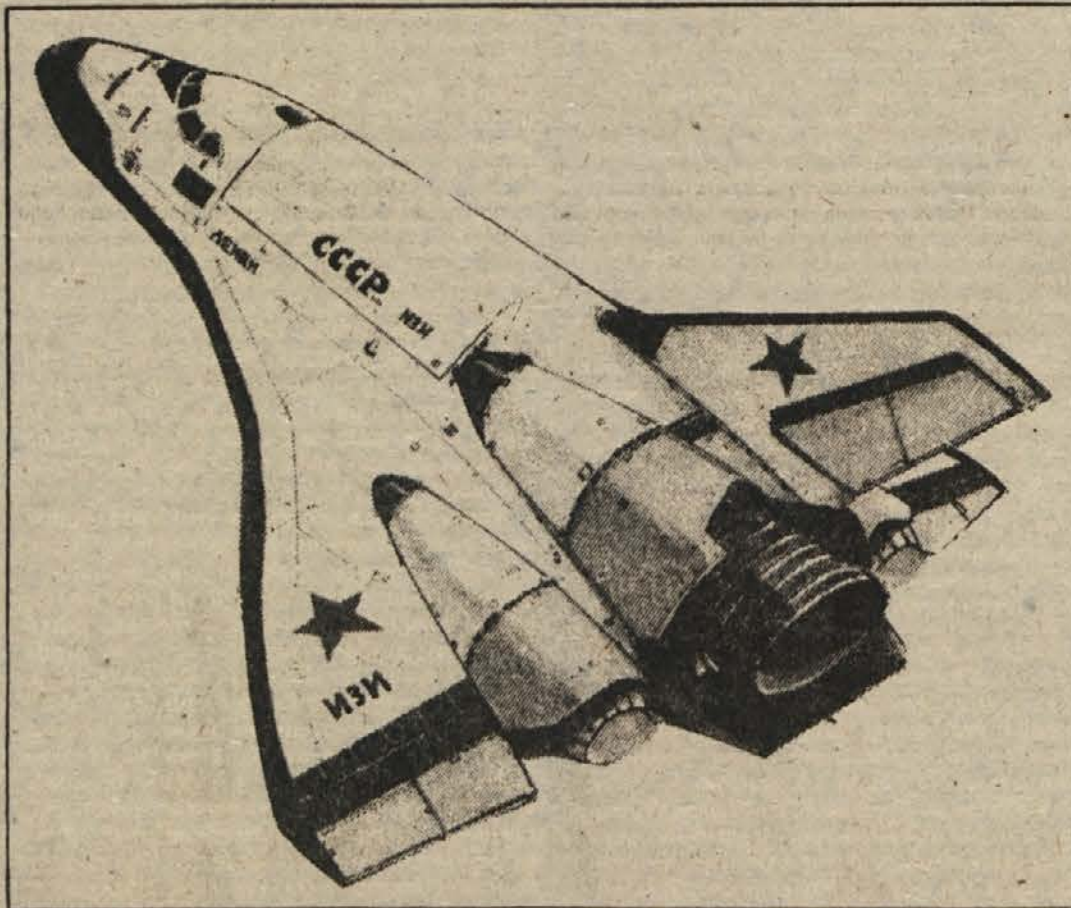
Sovjeti so svoje vesoljske ladje očitno specializirali, s tem da so jih razdelili na tiste za prevoz ljudi in druge, ki prevažajo tovore. V tem je tudi glavna razlika med temeljni vsemirskih tehnologij obeh veselil. Tako zasnovana koncepta bosta „na vladi“ vsaj še desetletje ali dve. Vesoljski programi so tako draga zadeva, da ne dovoljujejo hitrih sprememb temeljnih usmeritev.

VOJAŠKI KOTIČEK

TUDI SOVJETSKI VESOLJSKI TAKSI?

Čeprav iz Sovjetske zveze še ni nobene uradne vesti, zahodni strokovnjaki trdijo, da so v tej deželi v teku resne končne priprave za nov korak v razvoju sovjetske vesoljske tehnologije. Izstreliti nameravajo prvi večkrat uporabni raketoplan, ki bi se iz vesolja spuščal na Zemljo

Pred kratkim so bile vrste čakajočih na bencin kilometre dolge. Ure in ure so stali ljudje z avtomobili pred črpalkami, da bi si nabrali nekaj zaloge bencina pred uvedbo bonov. Mnogi so tudi domov nosili polne kante nevarnega goriva. Po trgovinah smo videvali, kako so nekateri z avtomobilom zapeljali kar pred stranski vhod, odprli pokrov prtljajnika in vanj nosili kartone olja. Sladkor in moko so kupovali v vrečah pa na kilograma soli, da o mesu ne govorimo. Skrinje so polne, ponekod pa nimajo ene same.

SAMO EPIDEMIJA POGOLTNOSTI?

Četudi po trgovinah ne manjka osnovnih življenjskih potrebščin, kot so sladkor, olje, moka, se zdi, da ne morejo (posebno v Novem mestu, kjer ni skladišč) na hitro dovažati iz skladišč ali od proizvajalcev toliko, kolikor stranke pokupijo. Če pa kupec vidi, da na polici ni sladkorja, bo na vrat na nos, da ni v drugo trgovino, čeravno ga sploh ni nameraval kupiti. Za njim enako ravna drugi.

zelo nevarna. Če se le da, se ji vsak izogne. K boljši oskrbi z nekaterimi dobrinami svet lahko le malo pripomore, saj, na primer, ne more nabaviti plina, ker ga ni. O prodaji pod pultom, se samo šušlja, nihče pa nima oprijemljivih dokazov. Brez teh pa tudi inšpektorji ne morejo in niti nočejo ukrepati. Celotno se dogaja, da bi inšpektorji radi svoje naloge preložili na ramena svetov potrošnikov. Tudi oni namreč nimajo radi konfliktov s trgovci.

So pa tudi primeri, ko trgovec ne samo prehranbenega blaga stranki šepne: „Se po današnji ceni in morda iz zadnje pošiljke...“ Kot tam — tam v džungli se raznese glas: kupite, bo zmanjkalo.

Kar zadeva delovanje svetov, je zlasti v majhnem mestu težko. Tu se vsi poznamo in potem prihaja do zamer. Ko sem skliceval predstavnike trgovskih podjetij, mi že drugi dan neki trgovec ni hotel prodati žeblice. Izjavil je celo, da jih tudi nikoli ne bom dobil. Pri izkoreninjanju takih in podobnih pojavov pa nihče nenaredi prvega koraka; med sabo smo solidarni, o družbe pa skrajno neodgovorni.

Da gre pri vsem tem za epidemijo lakomnosti, ni težko uganiti. Nekaj zaloga hrane naj bi res imel vsakdo doma, to priporočajo tudi s stališča SLO, toda zaloge, kakršne si nekateri ustvarjajo zdaj, so tudi desetkrat večje od priporočenih. Nepričakovano veliki nakupi poslabšujejo tudi preskrbo blaga, ki ga sicer ne bi smelo manjkati. Vedeti pa je, da se pogoltnost naglo bohoti. Posledice se ne kažejo le v občasnem pomanjkanju tega ali onega blaga, ampak tudi v političnem vzdušju. Kako odpomoči nevarnosti? Za bencin, kavo in meso vemo vsi, da gre za težave, ki jih ne občina ne posamezna republika za zdaj ne zmore rešiti. Gre pa še za vrsto drugih pomanjkljivosti v oskrbi, s katerimi se povsem po nepotrebnem ubadamo. Med drugim imamo potrošniške svete, toda kako ti v devetih občinah delajo, pričajo odgovori... In kaj o oskrbi menijo slučajno anketirani občani?

Tudi sicer se trgovci neodgovorno obnašajo do kupcev in do družbe, pomagajo celo ustvarjati

nezaupanje v našo preskrbo. Ko sem nekoč iskral stiropor, mi je trgovec dejal, da takega stiropora v Jugoslaviji nimajo. Potem pa sem šel v Ljubljano in sem ga tam našel cele bale. Skratka, trgovci, se premalo trudijo pri nabavi blaga, s tem pa med občani ustvarjajo nezaupanja do sistema preskrbe.

Viktor Cujnik, predsednik konference potrošnikov v občini Novo mesto: „Organizirani smo kar dobro, saj imamo v občini konferenco, delajo pa tudi potrošniški sveti po vseh krajevnih skupnostih. Res je, da so uspehi dela zelo različni. Na terenu veljajo za agilne potrošniške svete tisti v Straži in Dol. Toplicah, v mestu pa je precej slišati o svetu iz krajevne skupnosti Ločna.

Menim pa, da dosedanj delo konference potrošnikov ni prava dejavnost, kakršno zahteva zdajšnji čas. Morali se bomo organizirati glede oskrbe, se dogovarjati s trgovci, da bo manjkajočih artiklov dobil vsak nekaj. Moram pa reči, da

KAJ PRAVI LJUDSTVO

Breda Gačnik, dijakinja 4. letnika pedagoške gimnazije v Brežicah, sicer doma iz Sevnice, je opazila, da med drugimi življenjskimi potrebščinami zmanjkuje tudi takih stvari, kot sta lak za lase in lak za nohte. „No, brez teh stvari bomo že nekaj časa prebili, hujše pa je z bencinom,“ je rekla.

Gostilničar Anton Kragl iz Sevnice tarna, da manjka vrsta artiklov. Predvsem ni mesa, večkrat zmanjka sladkorja, sploh ni limon. Srečo je treba imeti, da stakneš pralni prašek. Tudi glede kave je težko, saj tudi če jo imajo, lahko vzameš samo en zavitek. Zaradi stiske za bencin si gostilničar z avtom ne upa skoro nikamor.

Albina Tomlin, uslužbenka iz Brežic: „Nismo tako revni, da bi se morali vsemu odreči, le na odgovor ne pokličemo nikogar. Proizvajalci in trgovci večkrat povzročijo umetno pomanjkanje blaga, šokler ne izsilijo višjih cen. Pri nas si take spekulacije lahko dovolijo brez posledic. Najbrž nisem edina, ki se spotikam ob nepotrebnem uvoženem šaro, kot je kozmetika in podoben luksuz.“

Jože Bibič, prodajalec plina v Brežicah: „Pri delu se vsak dan soočam s tem, da pogodbe ne zagotavljajo normalne oskrbe. Za dobavo plina smo dogovorjeni z zagrebško Ino, vendar navzlic dogovarjanju ne moremo zagotoviti več kot četrtino običajno porabljenih količin plina.“

Milena Jordan, kmetijska tehničarka iz Krškega: „Oskrba je pri nas pod normalno, saj marsikdaj niti osnovnih življenjskih potrebščin ne dobim ob vsakem času. Ko v nekaterih trgovinah blago dobijo, vsi brž pritisnejo tja, in tako pošiljka naglo poide. Če imaš srečo, več dobiš v bolj zakonitih trgovinah. Menim, da bi morali blago pravičneje porazdeliti med trgovine in potrošnike.“

Olga Švalj, čistilka iz Krškega: „Mesa že lep čas ni dobiti, kadar bi ga radi, sicer pa ga veliko niti kupiti ne moremo. Imam 5-člansko družino s skromnimi dohodki. Da bi imeli vsaj dober kruh, a je običajno premalo pečen in je neprimerno slabši kot pa v Brežicah ali v Novem mestu. Tudi pralni prašek in kavo težko dobim. Mislim, da vse preveč prevladujejo poznavanja in so spet na boljšem tisti z debelimi denarnicami.“

Helena Caharija, Kočevje: „Nisem iz tega kraja, zato bi preskrbo težko ocenjevala, toda kot kažejo police v trgovinah, ni slabo. Vprašala sem za pralni prašek: resda ga nisem dobila, povedal pa so, da so ga pred dnevi imeli dovolj. Zlasti pohvalno se mi zdi, da so ga prodajali le po 15. uri, ko pridejo do njega tudi tisti, ki dopoldne ne morejo švigati po trgovinah.“

Marija Oražem, gospodinja: „Sodeč po svojih izkušnjah, je preskrba v kočevskih trgovinah kar dobra. Redko se zgodi, da kakega artikla ne bi bilo vsaj v eni od mestnih trgovin. Dvomim pa, da bi sveti potrošnikov lahko kaj pripomogli k boljši oskrbi. Jaz niti ne vem, če pri nas tak svet sploh obstaja. Če pa že je, bi moral skrbeti za pravično razdelitev dobrin.“

Nataša Žibert, tajnica iz Ribnice: „Največ nakupujem v Ljubljani, zato o založenosti ribniških trgovin niti ne bi mogla soditi. Česar mi zmanjka, dobim navadno od staršev, ki žive izven Ribnice, kjer je oskrba malo boljša. Vsaj glede mesa je tako.“

Majda Glavonjič, učiteljica v Ribnici: „Mislim, da je oskrba v Ribnici taka kot povsod drugod. Kadar manjka kave, pralnih praškov in kaj drugega, so tudi

naše trgovine prazne. Prodaja pod pultom? Seveda obstaja, toda o tem se javno ne govori.“

Jože Zupan, miličnik, Trebnje: Če si potrpečljiv, dobiš vse, saj prave stiske še ni, samo hoditi moraš iz trgovine v trgovino. Sicer pa je znana zahteva — tudi glede SLO — naj bi vsaka družina imela najmanj za teden dni zaloge. O tem govorimo več let. Mleko in kruh pa se dobi ob vsakem času. Prava neumnost je, da zdaj nekateri kupujejo po 20 ali 30 litrov olja, delajo si zaloge moke, sladkorja. Saj se jim bo pokvarilo...“

Silva Stancar, tajnica, Trebnje: „Težko bi bilo v teh časih najti človeka, zadovoljnega s preskrbo. V Trebnjem najbolj šepa preskrba z mesom. Tudi z nabavo plina so hude težave. Moraš imeti veliko srečo, da ga dobiš. Z živili ni slabo.“

Mara Pezderšek, gospodinja iz Novega mesta: „V zdajšnjem položaju, ko potrošnik en dan ne dobi tega, drugi dan drugega, kar želi, bi morali trgovci paziti, da bi blago pošteno razdeljevali. V vsaki trgovini poznajo svoje stranke in naj bi pazili, da si ne bi nekateri delali prekomernih zalog. Na ta račun potem marsičesa zmanjka.“

Rudi Jerančič, upokojenec iz Novega mesta: „Sem družinski nabavljalec in večkrat vidim, kako nekateri kupujejo veliko več, kot bi potrebovali za normalno oskrbo. Jasno, da potem za druge ne ostane dosti in blaga zmanjkuje. Če zahteva kdo 6 piščancev in trgovec ve, da sta z ženo sama doma, bi najbrž ob dobljenem enem zabojčku lahko rekel: vsaka stranka dobi po enega. Tako bi bilo prav in pošteno.“

Marija Roglič, učiteljica v izobraževalnem centru Beti: „V Metliki že dalj časa občutimo pomanjkanje pralnega praška, za kar pa gotovo niso krivi trgovci. Z veseljem bi ga prodajali, če bi ga dobili iz tovarn. Kadar pa v trgovini dobijo prašek, ga začno prodajati po 14. uri popoldne. Tako bi moralo biti tudi z drugimi artikli, ki jih občasno zmanjka. Nejevoljo potrošnikov bi najbolj ublažili tako, da bi bile police v trgovinah polne, in to po starih cenah...“

Vojko Perinovič, receptor v metliškem hotelu: „Po mojem mnenju so metliške trgovine slabo založene, saj ni pralnega praška, kave, težave so z bencinom in drugim blagom. Za vse res niso krivi trgovci, marsikdaj pa pa bi se lahko bolj potrudili in nabavili vsaj tisto blago, ki ga na trgu ne manjka; Seveda slaba založenost vzbuja med ljudmi nejevoljo.“

Tone Žlogar, prosvetni delavec iz črnomalske občine: „V tem vseslopnem pomanjkanju se ljudje znajdemo, kot vemo in znamo. Brž ko kdo izve, da imajo v sosednji Metliki ali v Novem mestu kavo ali pralni prašek ali margarino in blago, ki ga večkrat zmanjka, pove drugim, in že se začne lov. Sicer pa mislim, da je Črnomelj v splošnem malo bolje založen kot Metlika. Posebej pa občutimo pomanjkanje mesa graditelji hiš, ker smo velikokrat v hudi zagati, kaj delavcem skuhati.“

Cvetka Riznič, blagajničarka v Knjgovodskem centru: „Založenost v Črnomlju? Slaba! To gospodinjstvo občutimo. Ni pralnega praška, kave, meso dobimo redkokdaj, že nekaj časa ni prave čokolade in margarine. Smo pa slabo založeni tudi s sadjem. Če hoče vse to nakupiti, moraš imeti veliko časa in dobre zveze. Kar se zvez tiče, menim, da še najbolj pošteno delajo pri Emoni. Tam imam sestro, pa mi to pri oskrbi nič ne pomaga. Tako bi moralo biti povsod in za vse.“

smo z dosedanjimi sejami naše Konference vendarle nekaj dosegli: da so v prodajalnah KZ uvedli delovni čas, kakršnega so želeli krajanjani na podeželju.

Tudi o obnašanju trgovcev do strank smo že govorili, vendar bomo morali še. Stranke se ponekod zelo pritožujejo, a se trgovci izgovarjajo, da so tudi kupci čudnih nravi in da vsem ni možno ustreči.

Inž. Alojz Cerjak, predsednik potrošniškega sveta KS Krško: „Oskrba z živili in drugim trenutno ni kritična, je skorajda normalna. Potrošniki dobijo malone vsak dan še pralni prašek in kavo. Pri tekstilu ni dovolj širok izbor ženskih nogavic in ženskega perila. Ženske so pač bolj zahtevne! Če trgovine ne dobijo blaga, ker tovarne nimajo določenih surovin, potrošniški svet ne more pri tem ničesar storiti. Občinske blagovne rezerve pa nedvomno rešujejo kritične konice. Kritična je le preskrba z mesom, (posledica bližine hrvaške meje), ki ga dobijo dva- do trikrat na teden. Masla pogosto zmanjka, vendar trgovci le ščitijo starejše občane in dietnike tako, da maslo porazdelijo vsakemu kupcu po en zavitek. Na pobudo našega sveta so trgovci odprli zelenjavno trgovino po dolгих tleh prepričevanja, prav tako je na našo pobudo odprt mestni promet. Osnovna težava pri našem delu pa je, ker nimamo nobenega dokumenta (samoupravni sporazum z delovnimi organizacijami, ki skrbe za preskrbo, namreč še niso sklenjeni s prav nobeno!), da bi imeli formalnopravno podlago za svoje delovanje in zahteve. Svet ni imel pripomb, zlasti glede oskrbe pri Preskrbi, pa tudi med občani ni bilo pripomb, ko smo izvedli anketo.“

Tanja Vidovič, predsednica črnomalskega potrošniškega sveta od ustanovitve 1978: „Svet je začel dobro in vneto delati. Morda svet ni bil najbolj posrečeno izbran, saj so bile v njem večinoma zaposlene ženske, ki imajo že tako malo časa. Vendar smo v začetku pripravili javno tribuno o vprašanih preskrbi v Črnomlju in zanjo pripravili obširno gradivo. Vendar so ljudje taki, da so v zasebnih pogovorih pripravljeno kritizirali kar počez, ko pa je treba javno kaj povedati, obmolknejo, in tako se tudi na naši tribuni niso oglašali. Nihče se noče nikomur zameriti. Naš svet pri trgovcih ni ugotavljal nepravilnosti, saj tega tudi ne more. Kako naj mi, na primer, ugotovimo, če je cena nekakega artikla res upravičena ali ne. Ščasoma je v Črnomlju zanimanje za delo potrošniškega sveta minilo. Videli smo, da cene naprenehoma rastejo, potrošniški svet pa pri tem ni mogel nič narediti. V teoriji so potrošniški sveti lepo zamišljeni, v današnji praksi pa...“

„Pred leti je naš potrošniški svet pripravil javno tribuno o preskrbi v Metliki,“ je povedala Renka Šoštarčič, ki je bila takrat predsednica potrošniškega sveta v krajevni skupnosti Metlika, vendar ji je že pred dvema letoma mandat potekel; novega potrošniškega sveta od takrat niso izvolili, stari pa tudi ne dela. Potrošniki so takrat tak način dela potrošniškega sveta lepo sprejeli in po mnenju Šoštarčičeve bi se dalo po tej poti marsikaj narediti. „Do tiste javne tribune je sploh malo krajanov vedelo, da potrošniški svet obstaja. Če bi potrošniški sveti delovali, bi bila, če nič drugega, vsaj povezava med potrošniki in odgovornimi za preskrbo boljša in tesnejša. Dandanes pa je stanje na tem občutljivem področju tako, da bi potrošniški sveti morali še toliko bolj odigrati svojo nalogo. Že dobra obveščenost potrošnikov bi lahko marsikdaj preprečila potrošniško mrzlico. Tudi želja našega Mercatorja je, da bi potrošniški sveti dobro delali, in ima v vsakem potrošniškem svetu svojega delegata.“

Fanika Malčič, predsednica sveta potrošnikov v Brežicah: „Naš svet se je konstituiral šele 13. oktobra, zato o ukrepih ta hip ne morem govoriti. Nas Brežičane tepe predvsem to, da živimo na obrobju. Večja mesta več dobijo. Pri nas smo na primer v teh mesecih komaj trikrat dobili maslo, primanjkuje pa tudi vseh drugih mlečnih izdelkov. Prašek občasno pošljejo, vendar ga ljudje na mah pokupijo. Tudi sama sem kot mnogi drugi ostala brez njega. Domačini se pritožujejo, da, ker se je povečal naval kupcev s Hrvaškega, večkrat ostajajo praznih rok. Primerov, da bi prašek, kavo, maslo in druge dobrine delili pod pultom, nismo ugotovili. Iz pogovorov z Agrario domnevamo, da bo za meso še nekaj časa težko, saj ima naša občina na voljo precej manj denarja za pokritje razlik kot, na primer, ljubljanska. V Brežicah šepa preskrba z zelenjavo. Svet je na današnji seji privolil v to, da dobimo še eno prodajalno, ki naj popestri ponudbo. Tako bo zelenjavo poslej v Brežicah prodajal tudi zasebnik.“

Izjave odgovornih za potrošniške svete in občanov so zbrali novinarji: Ria Bačar, Andrej Bartelj, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey in Alfred Železnik.

Potrošniški svet bi seveda imel obilo dela. Ob pomanjkanju tega ali onega se marsikdo jezi, ko pa smo želeli zapisati ime in priimek, so menili, da ne velja reči nobene, češ saj tako in tako ne pomaga.

Stanko Kolar, predsednik sveta potrošnikov, Trebnje: „V zadnjih dveh letih smo imeli štiri seje, a je uspela samo ena. Zadnje sejo smo imeli pred poletnimi dopusti, a se je je udeležilo le troje članov. Tako seveda ni mogoče delati, zato tudi nismo mogli uresničiti programov, ki smo jih sprejeli.“

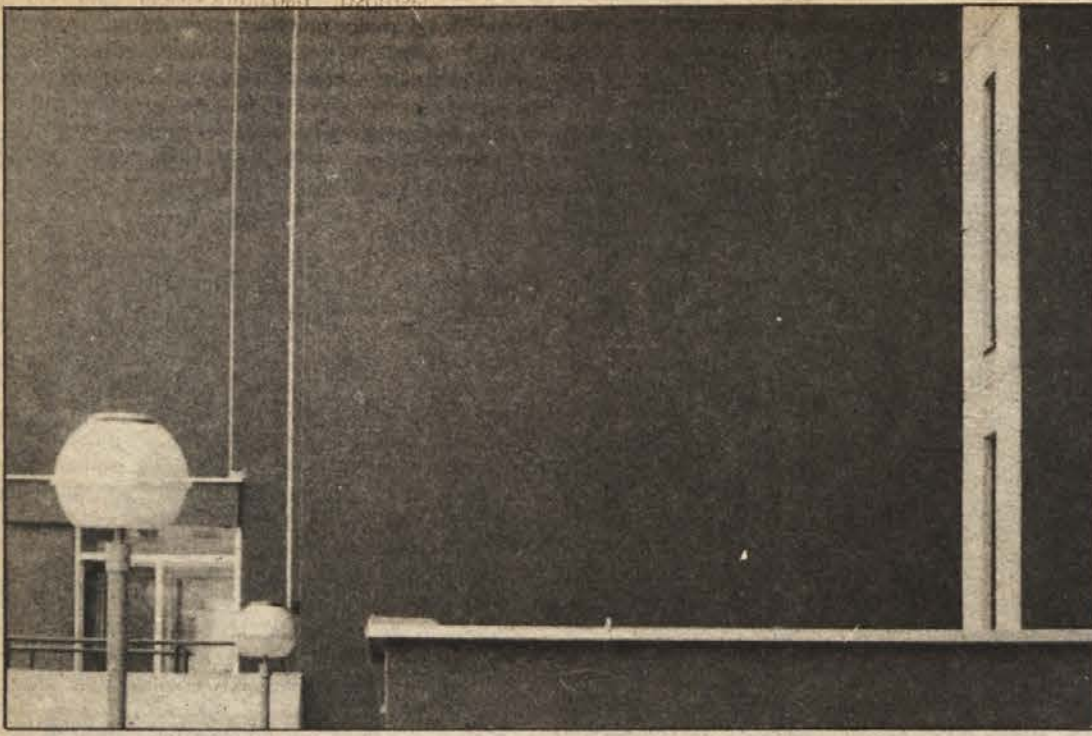
Kar se tiče sodelovanja s trgovci, lahko pohvalim tiste, ki so člani sveta. Vsi po vrsti so se udeleževali sej. Kar pa se tiče trgovine na splošno, trgovci menijo, da se nimajo časa ukvarjati še z nami.

Tudi naše pobude, da bi drugače organizirali prodajo sadja in zelenjave, niso sprejeli. Predlagali smo namreč, da bi se za to prodajo odločilo eno izmed podjetij. Vendar se do danes na tem področju ni nič spremenilo.

Prodaja pod pultom obstaja. Toda naš svet proti njej ne more nič narediti.“

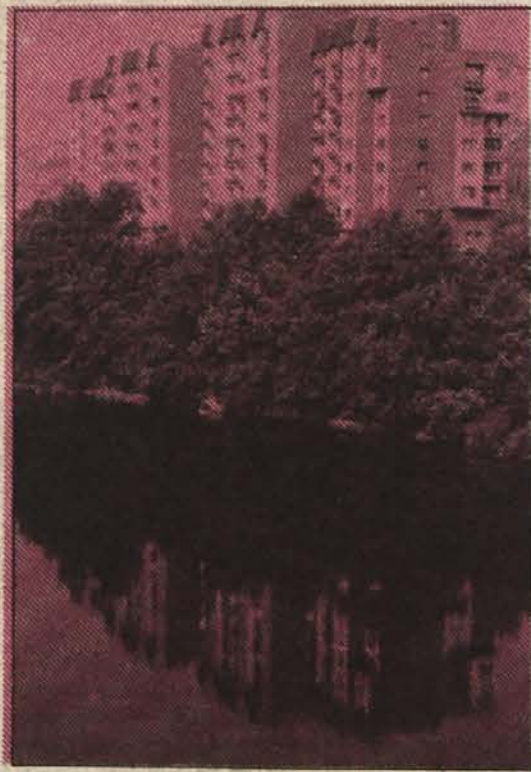
Jože Gradšar, predsednik konference svetov potrošnikov v ribniški občini: „Moja funkcija je

ZA ENO STANOVANJE 14 CELOLETNIH PLAČ

Po podatkih lanskoletnega popisa imamo v Jugoslaviji 6.148.000 stanovanj in 6.158.000 družin. Imamo torej skoraj toliko stanovanj kot družin, v Srbiji, kjer so sezname čakajočih na vselitev v novo stanovanje najdaljši, pa je število stanovanj celo precej večje od skupnega števila gospodinjstev. Kljub temu so mnogi brez strehe nad glavo. Ni sicer točnih podatkov o tem, koliko prošernj za dodelitev stanovanja imajo v rokah stanovanjske komisije v organizacijah združenega dela; koliko družin meni, da nima rešene stanovanjskega vprašanja, pa bodisi da nima

potrebam primerne stanovanja ali da ga sploh nima. Se bo naša stanovanjska politika spremenila, če dokončno uveljavimo ekonomske stanarine in principe, ki jih je predlagala Kraigherjeva komisija?

Vse kaže, da naša današnja stanovanjska kriza ni le posledica tega, da stanovanj ni dovolj. In za iskanje njenih vzrokov se kaže vrniti nekaj desetletij nazaj. Da bi v povojnem razdobju Jugoslavija več kot podvojila stanovanjski fond, je desetletja dajala v ta namen znaten del nacionalnega dohodka. V letu 1980 smo dali za stanovanjsko izgradnjo kar 9,52 odst. družbenega proizvoda države. Za vse več denarja pa se dobi vse manj stanovanj. Najlažje je to seveda razložiti z vrtooglavo rastjo cen novih stanovanj, ki so se samo v zadnjem desetletju povečale za 11,5-krat. Leta 1970 je povprečno stanovanje stalo 6,95 letnih povprečnih osebnih dohodkov, 10 let kasneje 11,79, danes pa je treba po nekih ocenah za stanovanje odšteti že 14 letnih zaslužkov. Vse to je seveda visoko nad normami v razvitem svetu. V normalnih razmerah naj bi odšteli za nakup novega stanovanja 4 do 5 letnih zaslužkov.

Očitno gre za specifično krizo v naši stanovanjski politiki. Če se neka družba odreče skoraj 10 odstotkom svojega narodnega dohodka v korist stanovanjske izgradnje, bi bilo logično pričakovati razmah gradbeništva in drugih dejavnosti, ki so povezane s to panogo. A ni tako. Kaže, kot da so ekonomski zakoni pregnani iz stanovanjskega gospodarstva. Administrativno poseganje in jalove reforme so vse drugo kot pot za dosego željenih družbenih ciljev. Spremembe smo se praviloma lotili na hitro, brez ekonomskih utemeljitev. Tako je premalo izgrajen sistem proizvodnje stanovanj za trg pred nekaj leti zamenjala še slabše opredeljena družbeno usmerjena stanovanjska gradnja. Rezultate poznamo: stagnacija izgradnje in ogromno povečanje cen novih stanovanj. Bodoči stanovalec, ki naj bi odločal najmanj o polovici najpomembnejših stvari (naj gre za ceno, vidž ali opremljenost stanovanja), kar je prav tako eden od družbenih ciljev, še vedno nima skoraj nikakršnega vpliva na to, kaj in kako se bo gradilo. Projektanti so, upoštevajoč le svoje estetsko prepričanje, zavržali vsak ekonomski argument. Razmeroma majhna operativa je izsiljevala, še posebno kooperanti. Stanovanjske interesne skupnosti so namesto mesta stvarnega dogovarjanja, kako in kaj se bo gradilo, postale pravi investitorji. Če hoče delovna organizacija priti do stanovanj za svoje delavce, mora potrkati na vrata sisa in dobila bo, kar ji pač ponudijo.

Tako je prišel trenutek, ko se o odnosih v stanovanjskem gospodarstvu bolj ali manj glasno govori kot o kronični krizi, ki pa ni le kriza v klasičnem pomenu. Ta kriza le potrjuje tezo, da za rešitev stanovanjskih vprašanj ni potreben samo denar, čeprav bo pri odpravljanju stanovanjske zagate igral zelo pomembno vlogo. Jasno je, da denarja za to ne bo dovolj, predvsem pa ga bo manj kot doslej. Poleg tega drži, da posebno v večjih središčih mnogi čakajo na stanovanje. Da so proizvodne sile in delovna mesta bolj pametno porazdeljena, razpršena, bi bila stanovanjska slika

ob skoraj enakem številu stanovanj in gospodinjstev pri nas že danes bistveno drugačna.

Poiskati moramo odgovore na nekaj pomembnih vprašanj. Zakaj odpirati nove prostore za izgradnjo in nemalokrat uničevati obdelovalno zemljo, če še sedanji marsikje niso dobro izkoriščeni? Ni mogoče varčevati z vgrajevanjem manj luksuzne opreme v nova stanovanja; prisiliti projektante, da bodo pri načrtovanju bolj upoštevali materiale, ki so na voljo doma? Zakaj še ni predpisanih standardov gradnje, ki ne bi bili našimi možnostmi? Za koga pri nas pravzaprav gradimo? V razvitih državah vse bolj prevladuje mišljenje, da mora vsaka generacija graditi stanovanje zase. Ne moremo danes graditi za tiste, ki bodo živeli v prihodnjem veku, kar pa seveda ne pomeni, naj gradimo primitivna stanovanja. To prej pomeni, da ni treba vgrajevati predrage opreme in uporabljati materialov, da bi hiša služila za 150 let. V svetu zapuščajajo cele četrti, da bi zgradili funkcionalnejša, sodobnim potrebam, možnostim in tehnologijam prilagojena stanovanja. Zakaj pri nas vse to nikakor ne more prodati?

Po zasedanju tako imenovane Kraigherjeve komisije sredi leta je jasnih vsaj nekaj stvari. Prvič, upočasnitev stanovanjske izgradnje ni v interesu ekonomske stabilizacije. Ponovno oživljanje tega dela gospodarstva bi lahko spodbudilo mnoge druge dejavnosti, nudilo delo mnogim rokam, in kar ni nepomembno: stanovanjska izgradnja je precej manj kot druge dejavnosti odvisna od uvoza. Drugič, stanovanjsko izgradnjo je treba postopno osvoboditi ekonomskih klešč, kjer bi lahko igrala pomembno vlogo reforma načina vlaganja v nova stanovanja. In tretjič, očitno je vse bližje dan, ko bo uresničena ideja o prehodu na ekonomske stanarine. Te naj bi se do leta 1985 postopno toliko zvišale, da bi pokrile vzdrževanje in amortizacijo, z nadaljnjim povečevanjem pa bi iz njih delno financirali tudi gradnjo novih stanovanj.

S prehodom na ekonomske stanarine bi bilo dejansko ustvarjeno novo stanje. Ko bo nekega dne z materialnega vidika za človeka bolj sprejemljivo, da si sam gradi stanovanje, da bi se izognil visoki stanarini, se bodo mnoge stvari v osnovi spremenile. Neizbežno bo prevladala misel, da morajo ljudje sami poskrbeti za svojo streho nad glavo, skupnost pa jih mora v tem samo podpreti in jim pomagati z ugodnimi posojili in drugimi ugodnostmi. V tem primeru bi vlogo investitorjev dejansko prevzeli tisti, ki bodo živeli v novozgrajenih stanovanjih. Njihov neposredni odnos z graditelji utegne vnesti pravo revolucijo v stanovanjsko izgradnjo, ceno stanovanja pa razbremeniti mnogih stroškov. To pa bo vneslo mnoge spremembe tudi v ekonomijo in potrošnjo, ne nazadnje to, da bo stanovanje prva človekova skrb.

Z. L. D.

JE SMUČANJE SAMO SLOVENSKA STVAR?

Slovenci smo smučarski narod. Ne le, ker imamo Križaja in Strela, ki sta Jugoslaviji prinesla prvi smučarski odličji. Poleg njiju in tisočev njima podobnih imamo namreč v dosedanem delu zagotovilo, da bomo kot smučarska država zapisani tudi v prihodnosti. Bitka za takšno spoznanje je bila dolga in jo bijemo še danes. Dokončno zmago bi pomenilo šele spoznanje, da jugoslovansko smučanje ni več predvsem slovenska stvar.

Do sarajevskih olimpijskih iger sta le še dve leti. Predvideno je, da bi jugoslovansko smučanje, kar je povsem razumljivo, takrat doseglo vrhunec. Pred alpske smučarje bomo postavljali zahteve po najzlahtnejših medaljah, nekdo bo odličje zahteval tudi od skakalcev, tekače bomo nenadoma hoteli videti v svetovnem vrhu.

Na trdna tla naj pomaga stopiti naslednjih nekaj beležk tiste plati smučarskega življenja, ki javnosti ni znana. Smučanje, kakršnega se gredo Avstrijci, Italijani, Nemci, Skandinavci in drugi, terja ogromne vsote denarja. In če smo se zadnja leta tem po rezultatih postavili ob bok, je tudi za našo smučarijo povsem jasno, da tega ni dosegla iz nič. Tudi ne s sredstvi, ki jih temu športu namenja telesnokulturna dejavnost. Kako torej? Pojutrišnja koncerta v Velenju in nedeljska v Ljubljani, na katerih bo zastoj pelo in govorilo

vse, kar v slovenskem zabavnem življenju karkoli pomeni, naj bi vrglo smučarski reprezentanci čistih 200 starih milijonov. Lanska tovrstna izkušnja je spodbudna, saj je smučarija postala bogatejša za 125 milijonov. Nadalje: smučarji te dni trenirajo v Avstriji skupaj z njihovo ekipo, ki je našim poleg gostoljubja ponudila tudi denarno pomoč. V zameno bomo mi Avstrijcem omogočili vadbo na smukaški progi za olimpijske igre na Bjelašnici. Takšnih primerov je še veliko, vsi pa kažejo med drugim tudi na to, da si je jugoslovansko smučanje priborilo ugled, ki v belem cirkusu dandanes ogromno zaleže.

Poglavje zase je pomoč delovnih organizacij. Vzemimo novomeško „Krko“, ki je z „Maratonikom“ prihranila smučarski organizaciji prenekateri milijon. Ali pa ljubljanski Slovin, ki je pred dnevi tudi gostitelj pogovora, na katerem so predstavniki jugoslovanske smučarske zveze in pokroviteljev seznanili javnost s številnimi podatki in spoznanji, ki gredo smučarji ob bok. Taisti Slovin združuje za jugoslovansko smučanje preko 150 starih milijonov. Da ne govorimo še o pomoči Kompassa, begunjskega Elana, Gorenja iz Velenja, celjske Zlatarne, ljubljanske Pletenine in mnogih drugih slovenskih delovnih organizacij, brez katerih smučanje, kot ga imamo danes, zagotovo ne bi bilo!

Mogoče še najbolj zanimiva je tale novica. Sliši se neverjetno, a je stoodstotno zanesljiva. Dve japonski avtomobilski firmi sta jugoslovanski smučarski reprezentanci podarili brezplačno za uporabo:

ena dva kombija in en osebni avtomobil, druga pa 9 osebnih avtomobilov. Odrezal se je tudi francoski Renault, ki je našim smučarjem ponudil po 40 odstotkov nižji ceni 23 osebnih avtomobilov in dva minibus. Mogoče se bo kdo prijel za glavo in vprašal, čemu potrebujemo vse to, se mar ne gremo razkošje v časih, ko je varčevanje naš prvi cilj? V odgovor podatek, da imajo, denimo, Zahodni Nemci za potrebe svoje smučarske reprezentance (po kvaliteti smo v alpskem smučanju gotovo pred njimi) kar 46 mercedesov. Sicer pa nihče še ni rekel, da bo jugoslovanska smučarska reprezentanca te avtomobile resnično dobila. Pa ne morebiti zategadelj, ker bi Japonci ali Francozi prelomili dano besedo, pač za zato, ker naši carinski organi po veljavnih predpisih našim smučarjem podarjenih avtomobilov ne pustijo uvoziti (!). Upamo lahko le, da bo vendarle zmagala razumnost. Pa zaključimo to razmišljanje. Mogoče le še, da so bili ti avtomobili dani tudi na seznam opreme, ki naj bi jo uvozili za bližnje olimpijske igre v Sarajevu. Nekdo je avtomobile na seznamu prečrtal.

Vse pa le ni tako črno. Ni še tako dolgo, kar je

bil namreč s sisetom sklenjen dogovor, po katerem lahko naša smučarska reprezentanca poslej porabi za potovanja, bivanja (mimogrede: ti stroški znašajo kar dve tretjini vseh smučarskih izdatkov) in ostale stroške 60 odstotkov ustvarjenih deviznih sredstev, medtem ko jim je doslej pripadlo le 32. Smučarska zveza se namreč vodi kot gospodarska dejavnost.

Saj ne pričakujemo, da bi poslej med držanjem pesti za naše smučarje reševali tudi vprašanje uvoza podarjenih avtomobilov ali kaj podobnega, je pa vendarle dobro, da takrat, ko postavljamo določene cilje za vsako ceno, pomislimo tudi na kakšen podatek iz tega zapisa. Kajti ne spominjamo se, da bi kdaj kakšen nogometar za to, da bi si prislužil denar za priprave, prepeval na koncertih.

Pa zaključimo z uvodno mislijo! Res je, da jugoslovansko smučanje, ki je danes še predvsem slovenska stvar, z denarjem, ki ga odbor zimskih olimpijskih iger namenja za priprave naših smučarjev, dobiva novo razsežnost. Pa vendar se zdi, da je to še zmeraj le kaplja v morje. Olimpijske igre so zagotovo prvi in morda edini čas, da se za smučarijo in vse, kar sodi k njej, prično resno zanimati prav vsi.

BOJAN BUDJA

Indonezija je za prebivalca stare, dobre Evrope še vedno dokaj eksotična dežela, vendar pa že dolgo ne več tako tuja, kot je bila včasih. Drugačnost se menda doživi na vsakem koraku po tej daljni otoški državi. Iz pripovedovanj tistih, ki so se tam dlje zadržali, kot se lahko turist s plitkejšim žepom, je moč povzeti, da se zdi tujcu vse tuje le prve dni pod indonezijskim soncem. Prijazni domačini se potrudijo, da se vsak, kdor to hoče, kmalu prebije skozi njihove „tabuje“. Vsaj toliko, da bo razumel, da so življenje, kultura in običaji Indonezijcev s tega, ne s kakšnega drugega sveta.

Generalpolkovnik Stane Potočar — Lazar je Indonezijo doživel drugače kot mnogi drugi, ki so jo obiskali prej ali kasneje. Kot šef uradne delegacije JLA je imel nekatere ugodnosti in možnosti, da поблиže spozna tudi znamenitosti, do katerih smejo navadno le najuglednejši gostje. Gostitelji so se potrudili, da je lahko naša delegacija poleg protokolarnih zadev doživela tudi kaj bolj intimnega. Tako so jo v Djakarti povabili na poslušanje glasbene, njej na čast organizirane prireditve. Prisluhnili so glasbi indonezijskih ljudstev, ki jo je množica izvajalcev izvajala tako, da je potresala nekakšne med sabo povezane lesene palice, mestoma izvotljene, predvsem pa različno dolge. Od daleč bi bilo to glasbo slišati kot zvonjenje.

Budno prirediteljevo oko je kajpak posebej pazilo, kako sprémlja ta čudni orkester šef delegacije Potočar, ali se dolgočasi ali morda uživa. Da se je dogajalo slednje, je naš generalpolkovnik kasneje osebno potrdil. Še več, gostitelji so tudi uganili njegovo skrivno željo, da bi rad komplet indonezijskih instrumentov odpeljal domov v Jugoslavijo, kjer bi že koga pridobil za to, da bi poskusil nanje igrati. In res je nedolgo zatem, ko se je delegacija JLA vrnila v domovino, prispela na Potočarjev naslov nenavadna pošiljka s tremi velikimi zaboji z označbo, da je to darilo. Tistim, ki so morali zaboje natovarjati in pretovarjati, se še sanjalo ni, kaj je v njih.

Generalpolkovnik Potočar ni veliko pomišljal, kaj bi s pošiljko. V spominu mu je še vedno močno živel večer, ki ga je z nekdanjimi partizani prebil v veliki sejni dvorani novomeškega Metropol. Na prireditvi za borbe so nastopili tudi učenci Glasbene šole Marjana Kozine in se z izvajanjem skupinskih in solističnih skladb vsem navzočim nenavadno prikupili. Med najbolj navdušenimi poslušalci je bil prav Stane Potočar. Pod vtisom tega doživetja je potem telefoniral na glasbeno šolo in sporočil svojo odločitev: da podarja indonezijske instrumente tej šoli z željo, da bi jih znala koristno uporabiti pri pedagoškem in kulturnem delu.

Vse tri zaboje je šola dobila v začetku tega leta, ko se je že preselila v dodeljeni nekdanji zdravstveni dom v Jenkovi ulici. „Bili smo ponosni in veseli, da nam je generalpolkovnik Potočar s tem dragocenim darilom izkazal tolikšno zaupanje, hkrati pa strašansko zaskrbljeni za

njihove lastnosti,“ nadaljuje Hribar. „Na voljo je bilo tako malo podatkov, da smo se resnično zbal, ali bomo sploh znali ravnati z instrumenti, kot zahtevata njihova dejanska uporabnost in sposobnost. Z akcijo nam je le uspelo pridobiti nekaj literature in skladb, napisanih v indonezijski glasbeni pisavi. Tedaj šele so začele uganke, da je bilo kaj.“

Indonezijski glasbeni zapis ni namreč niti malo podoben našemu, notnemu. Sestavlja ga zaporedje števil, pik, črtic in drugih znakov, tako da je bolj podoben statistični tabeli ali mesarskemu računalu kot notam. Zato je bila za novomeške glasbene pedagoge največja skrivnost „ključ“, s katerim se tak zapis „odpira“. „Z mnogo truda smo tej čudni pisavi vendarle prišli na sled in razvozlanje se je lahko začelo,“ pravi Hribar. „Za primer tole: dognali smo, da pomeni neka številka iz „računa“ določeno noto v dani notaliteti. Tako, denimo, G-dur, c-mol. Ali: pike oziroma črtice nad posameznimi številkami ali pod njimi naj bi predstavljale oktave, višino tonov. Upam, da bomo nepojasnjene reči razvozlati z dodatnim študijem.“

Instrumenti, ki so naredili pedagogom novomeške glasbene šole toliko preglavic, so izdelani pretežno iz bambusovine. Zvočni deli so votli. Izdelovalec jih je na določen ton uglašil tako, da je sicer različno dolgim lesnim cevem še kaj odvzel. Očitno je, da je tako delo lahko opravil samo človek s pretanjenim poslušanjem ali vsaj s takim, kot ga mora imeti boljši uglaševalec klavirja. Torej res izreden mojster.

Zdravko Hribar, ki se je tako s pisavo kot s samimi instrumenti sam veliko namučil, pravi, da bi te „pojoče bambusovke“ težko primerjal s katerim od instrumentov, ki jih uporabljajo pri nas. Meni, da so zvokovno še najbolj podobni ksilofonom, skladba zveni mehko in ušesu prijetno. V glavnem neodbitajoče. Njihova slaba stran je le množičnost. Zahtevajo hkrati najmanj 40 izvajalcev, ki morajo biti med seboj uglašeni, sicer se muzika strašno skazi.

Novomeška javnost je indonezijske instrumente prvič videla in slišala na nedavni slovesni otvoritvi glasbene šole in Kozinove spominske dvorane. Z njimi so se preizkusili učenci višjih letnikov raznih instrumentalnih oddelkov, saj so lahko le oni v kratkem času pripravili program. Če bi začeli uk v nižjih letnikih, bi trajalo leto in pol intenzivnega učenja. Sleherni instrument vsekakor hitreje dojamemo tisti, kdor je že muziciral, tega pa začetniki niso zmožni.

Instrumenti, ki so zanesli k nam vsaj delček indonezijske eksotike, ne bodo mirovali v šolskem arhivu, ampak jih bo še večkrat slišati v Novem mestu ali kje drugje. In vsakokrat bo šel glas o njih daleč pookrog, saj pomenijo pravo redkost v Sloveniji. Naj na koncu ponovno poudarimo, da predvsem po zaslugi generalpolkovnika Staneta Potočarja, mirnopoškega rojaka.

I. Z.

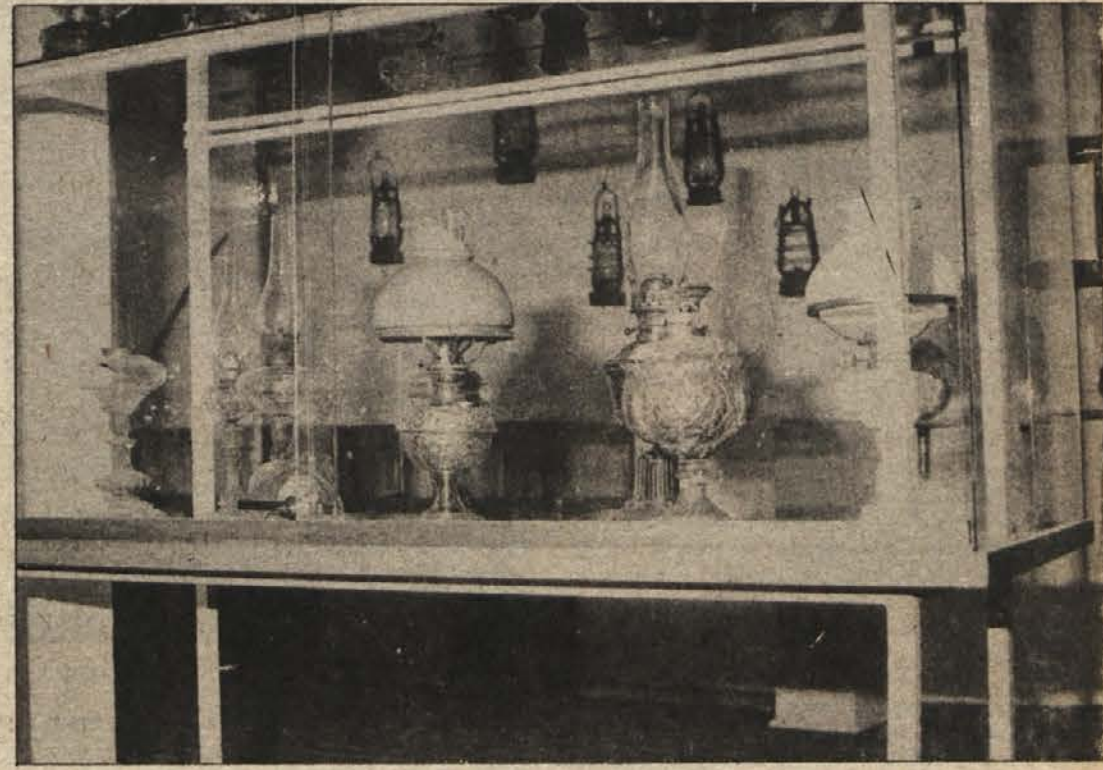
POJOČE BAMBUSOVKE

to, kako in kdaj jih bomo lahko začeli uporabljati. Zavedali smo se, da instrumentov ne smemo imeti samo za arhivski eksponat, ampak za živo uporabo. Pred nami, se pravi pred šolo, je bila

izredno zahtevna naloga,“ pripoveduje Zdravko Hribar, ravnatelj novomeške glasbene šole.

„Seveda nismo ničesar vedeli o instrumentih, ne kako se uporabljajo, niti tega, kakšne so

LUČ PO STARO/BELOKRANJSKO

Plakati po vsem mestu, osebna vabila, kratak kulturni program, govor „uradnega“ govornika, morda še kakšna zahvala in razstava je odprta. Pa naj bo razstava kjer koli že in kakršna koli, del, ki ga zazna širša javnost, je z manjšimi razlikami povsod enak. Ljudje si potem razstavo ogledajo, se morda čudijo temu ali onemu razstavljenemu predmetu, a vse počasi potone v pozabo.

Nekdo oziroma nekaj ljudi pa je prav gotovo, ki teh razstav ne bodo pozabili nikoli. To so ljudje, ki razstave pripravljajo, ki so vanje vložili mnogo truda in časa, celo del svojega življenja.

A tokrat ne bo tekla beseda o razstavah nasploh, temveč o tem, kako se rodi zamisel in kako nastane etnološka razstava. Pretekli mesec so si obiskovalci Belokranjskega muzeja v Metliki namreč lahko ogledali priložnostno etnološko razstavo z naslovom Svetila v Beli krajini, ki jo je pripravil etnolog Andrej Dular. Zato je bila to hkrati še priložnost več, da njen avtor, sicer strokovni sodelavec Belokranjskega muzeja, spregovori o zbiranju, hranjenju in varovanju ljudskega blaga v Beli krajini.

Delo etnologa pomeni živ stik z ljudmi vseh slojev. Čim več ljudi pozna, čim več ve o njih in njihovem življenju, tem uspešnejše je njegovo delo. Seveda pa je za to potrebno veliko časa, predvsem še, ker je za etnologa zanimiv prav vsak človek, tudi tisti, ki živi v najbolj zakotnem kraju

— ali pa morda ta še veliko bolj kot prebivalec velikega mesta. Kajti do takšnih ljudi val civilizacije in vse breme, ki ga le-ta nosi s seboj, še ni pljusnil v tolikšni meri.

Bela krajina je za takšno „odkrivanje“ majhna in velika hkrati. Majhna po svoji površini, saj meri le 594 kvadratnih kilometrov. Zato pa je bogastvo ljudi, ki živijo v deželici ob Kolpi, toliko večje, torej tisto bogastvo, ki zanima etnologa. Čeprav živijo ljudje v obeh belokranjskih mestih ter v vaseh in zaselkih le v nekaj več kot 7 tisoč gospodinjstvih, skrivajo njihovi domovi in gospodarska poslopja mnoge ostanke preteklosti. Sicer pa etnologa ne zanima le življenje, delo, predmeti in še marsikaj iz preteklosti, kot si mnogi napačno predstavljajo etnologijo. To je pravzaprav veda o materialni, socialni, duhovni kulturi in načinu življenja posameznih etničnih skupin, ne glede na čas.

Le preteklost pa sem zgoraj omenila zaradi tega, ker je bila tudi nedavna razstava svetil v Belokranjskem muzeju namenjena le svetilom naših starih dedkov in babic. In kakaj prav takšna razstava? Njen avtor je želel predstaviti eksponate, ki so že sicer bili razstavljeni v različnih zbirkah muzeja, shranjeni v depozitu ali pa so se valjali po podstrešjih metliških meščanov. Prav slednje pa je Dular dobro vedel, zato je želel, da te predmete znova prinesejo iz zaprašenih pod-

strešij na svetlo, jih očistijo ter pokažejo mlajšim generacijam, ki vedo o razsvetljavi s petrolejkami, trskami le iz šolskih knjig in muzejev.

Metličani, predvsem tisti, v katerih hišah so bile že pred petdesetimi in več leti gostilne, so radi sodelovali. Marsikateri je šele sedaj odkril, kaj vse so zapustili pod streho njegove hiše njegovi predniki. Mnogi predmeti, ki so bili zanje nepomembni, so za etnologa pomenili veliko bogastvo. Ob zbiranju gradiva pa je Dular odkril še nekaj: mladega Mirka Trampuša, ki je znal ceniti staro ljudsko blago ter je vse, kar je ostalo od gostilne njegovih prednikov, skrbno shranil na podstrešju, saj mu njegova posebna zbirateljska žilica in zrel odnos do zapuščine predhodnih rodov ni dovoljeval, da bi njihovo delo popolnoma zatoni v pozabo. Takšni ljudje so za etnologa še posebej dobrodošli.

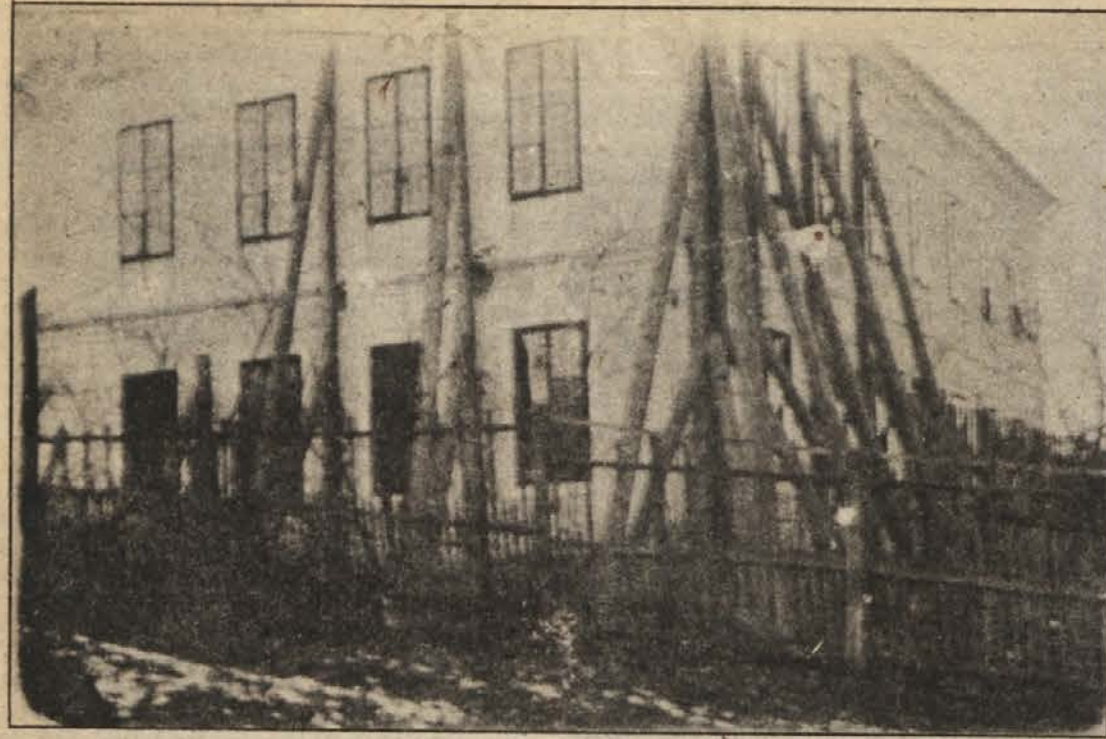
Skoraj vsi predmeti, ki so si jih sposodili za razstavo, so ostali muzeju v trajno last: lastniki so jih velikodušno podarili. „Nasploh je za Belokranjce značilno, da so zelo radodarni. Mnogi z veseljem odstopijo predmete, ki so bili za njihove prednike eksistenčnega pomena, sami pa jih ne potrebujejo več. Spet drugim moramo obljubiti, da bo njihov kolovart, pisanica ali karsibodi že, zares razstavljen v muzeju. Seveda pa ne moremo zahtevati nemogoče. So stvari, na katere so ljudje premočno navezani, da bi jih dali iz hiše,

ali pa jih še uporabljajo. V takšnem primeru jih le opozorimo, da smo pripravljene vzeti ali odkupiti predmet, ko ga ne bodo potrebovali več,“ pripoveduje Andrej Dular.

Ob pripravljanju omenjene razstave je bilo delo avtorja zelo olajšano, saj kot domačin dobro pozna Metliko in Metličane. Veliko težje pa je, če se mora etnolog odpraviti v enega izmed 233 belokranjskih naselij, ki mu je popolnoma neznan. „Ne, nikakor ne! V neznanem kraju me pot vodi najprej v župnišče, krajevni urad in gostilno, če pa želim spoznati še socialno strukturo, pa tudi na pokopališče. Tu izvem najpomembnejše podatke o naselju in prebivalcih, potem pa je navezovanje stikov z ljudmi kaj lahko. Seveda pa se jim moram prilagoditi. Zgodilo se mi je že, da sem jim podnevi priskočil na pomoč pri kmečkih opravilih, pa zato zvečer niso skoparili z besedami,“ z nekaj besedami opiše svoje delo na terenu Andrej.

Terensko delo pa je le majhen del opravil metliškega etnologa, saj mora sam vsak predmet, ki postane last muzeja, zabeležiti v akcesijski in inventarno knjigo, skratka, imeti mora svoj dober Sistematično delo je v muzeju še kako potrebno, saj je samo na etnološkem oddelku Belokranjskega muzeja danes okrog 2300 predmetov, vsako leto pa pridobijo okrog 150 novih.

MIRJAM BEZEK

STARŠI SO SE BALI, DA SE BO ŠOLA PODRLA

Letos mineva sto let, odkar so v Globokem zgradili prvo šolsko poslopje. Predtem so otroci iz Globokega in okolice drgnili šolske klopi v Pišecah, kjer so dobili prvo javno dvorazredno šolo 1864. Začetek pišeškega šolstva sega nazaj v dvesto leto, ko je v svojem gradu osnoval šolo baron Albert Moscon in ko je poučeval otroke Franc Pleteršnik, oče jezikoslovca Maksa Pleteršnika. Po baronovi smrti je šola začasno prenehala, nakar so jo oživili in jo preselili v hišo nekdanjega grajskega oskrbnika.

Precej vode je še preteklo, preden je ta kraj 1864 dobil pravo šolo. Njen okoliš je do 1879 obsegal tudi Globoko, Blatno, Mali vrh in Piščenbrég. Otroci so morali daleč peščit. Zaradi velike oddaljenosti so omenjene kraje izločili iz pišeškega šolskega okoliša. To je pomenilo, da morajo Globočani misliti na gradnjo svoje šole. Spričo velikega števila otrok so se takoj odločili za dvorazrednico. Mesto so ji določili na Černelčevi njivi na Malem vrhu, v bližini rudnika. Graditi so jo začeli konec maja. Rok od začetka zidave do vselitve je bil celo za današnje čase zelo kratek. Za delo so prijeli 23. maja, a sredi oktobra so že nameravali poučevati v novih učilnicah. Začetek pouka je so morali pomakniti v december, ker se je gradnja zavlekla.

Za takratne čase je bila globoška šola zelo moderna enonadstropna zgradba z dvema učilnicama, s stanovanjem za nadučitelja, s sobo za podučitelja in kabinetom za učila.

Soloobveznih otrok je bilo blizu 200. Njihovo število se je z leti stalno množilo. Na prelomu stoletja so jih pri popisu našli 249 in 1910. leta že okoli 290. Okoliš so že dve leti po dograditvi šole razširili na Bojsno in na Brezje, nato še na Dednjo vas. Šola je dobila prvo javno pohvalo 1890, ko je pripravila vzorno razstavo šolskih izdelkov in z njo opozorila na svoje uspehe.

Mirno utečeno delo šole je nenadoma prekinilo usodno 1895. leto. Tedaj je hud potres močno razmaja skoraj novo stavbo. Bilo je 14. aprila, na velikonočno nedeljo, in šola je bila na srečo prazna. Ljudje so bili močno preplašeni, ko so zvedeli, da so se v mestih podirale mogočne zidane hiše in da je potres v Brežicah prav tako zapustil trajne sledove. Šola v Globokem so takoj popravili, da so lahko nadaljevali pouk. Naslednja zima in pomlad sta prinesli nova presenečenja, nove nevarnosti, prva z obilico snega in zameti, druga z velikimi nalivi, ki so sprožili drsenje zemeljskih plazov in ogrozili šolsko poslopje.

24. maja 1900 se je zemlja vnovič zatresla, tokrat prav na kratko, vendar dovolj, da je na šoli zajajala nova

razpoka. Ljudi je zaskrbelo, saj so se zavedali, da njihova šola ne bo več vzdržala takih sunkov, a zidovje tudi za običajno obremenitev ni bilo dovolj trdno. Za šolo ni bilo več zdravila in ob izteku 1903. leta so jo zaprli. Tudi nadučitelj se je moral izseliti, saj razpoke na stenah niso obetale nič dobrega. Prostor za pouk so iskali po vaških hišah, vendar zaman. Vsak dogovor se je končal z odpovedjo, še preden so se dokončno pogodili z lastniki. Samo otroci so bili veseli nepričakovanih počitnic. Okrajni šolski svet je zahteval v Brežicah od krajevnega šolskega sveta, naj poslopije podpre. Ta se je odločno postavil na robu, češ da bodo tako ali tako gradili novo šolo in je zato za staro škoda vsakega vinarja.

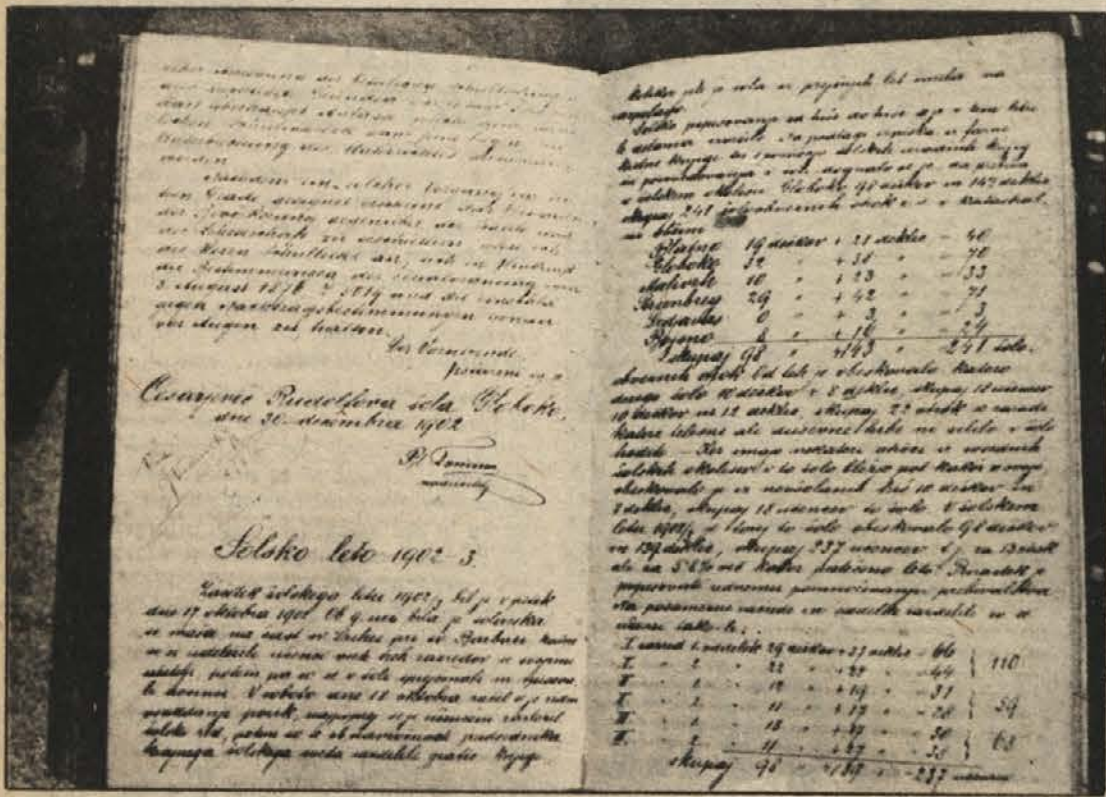
V Brežicah niso popustili. Ukaz je ukaz in okrajni glavar je naročil brežiškemu podjetniku Hoeflerju, naj izvede prisilnim potom na stroške krajnega šolskega sveta podpiranje šolskega poslopija, kar se je v novembru in decembru tudi zgodilo. V kroniki šole je zapisano, da se je svet branil plačati podpiranje šolskih zidov s smrekovimi drogovi. To je sprožilo pravdo in krajevni šolski svet je moral potem poravnati še sodne stroške. Pouk v podprti šoli se je začel 15. decembra 1905. Starši so se seveda še vedno bali, da se bo šola podrla. Otroci so prihajali odtelet k pouku vsak dan, tudi ob prostih četrtkih in o božičnih počitnicah.

Zaskrbljeni starši so si dokončno oddahnili konec julija 1906, ko so staro šolo začeli podirati. Med tem so že dobili novo. Na željo krajevnega in občinskega šolskega sveta je bila zgrajena v enakem slogu kot stara, le da je bila večja. Prvo šolsko leto v njej so začeli šele sredi januarja 1907. Redni začetek pouka je bil tista časa 15. oktobra in leto se je končalo 15. julija. Oktobra je bil obisk v šoli pogosto slab zaradi trgatve in drugih kmečkih del v tem času. Najbolj se je osulo število učencev med prvo svetovno vojno, ko so bili moški na fronti in so morali otroci namesto njih poprijeti za vsako delo.

Globoška šola iz 1906. leta stoji še danes in so jo za njeno stoletnico prenovili znotraj in zunaj. Ob tej priložnosti so prelistali tudi stare kronike in oživili zgodovino. Šola je imela že od vsega začetka svoj vrt, v katerem je nadučitelj Blaž Tominec prvi dve desetletji vzgajal generacije bodočih sadjarjev. V njegovih zapiskih beremo, da so do takrat imeli kmetje v sadovnjakih le tepke, slive in starodavna, za prodajo neprimerna sladka jabolka. On je vpeljal nove, boljše sorte ter z besedo in zgledom navduševal ljudi za sadjarstvo. Malokdo mu je pristal. Šolarjem je brezplačno dajal sadike, zasajal jabolne sosedom, pa so ga zato samo postrani gledali. Ves razočaran je zapisal, da je z učenci višjega oddelka nekoliko zasadil 15 jaboln samo na posestvu Franca Ogorevca tik okrajne ceste, medtem ko drugi posestniki iz nerazumljivih razlogov v to niso privolili. Cenili so samo vinsko trto in vino, sadja pa ne, češ sadjevca se težak ne pijejo, zakaj bi potem sploh kaj sadili! Tak je bil začetek. Mladi rod je na te stvari gledal z drugačnimi očmi in učenci so kmalu začeli stopati po njegovih stopinjah.

Blaž Tominec je imel kljub vsemu rad tamkajšnje ljudi, vendar je naslednikom v opomin zapisal, da „prevelike zaupljivosti z ljudstvom ne kaže iskati. Enako kot brezplačno sprejeta darila se izkoriščajo v kvar šole in v škodo učiteljevega ugleda. Učitelj, ki hoče živeti tukaj, mora ostati neodvisen, mora skromno in varčno živeti, biti trdnega zdravja in jeklenih živcev.“

JOŽICA TEPPEY

Pri starih Novomeščanih

UGLAJENO VEDENJE IN OSTER JEZIK

„Mož v najboljših letih,“ bi rekel vsak, kdor na ulicah Novega mesta srečuje dr. Davorina Grosa z njemu značilno hitro hojo, običajno z baretko na glavi, v trenčkotu in z aktovko. Pa je imel letos 26. oktobra, v predvojnih letih eden najbolj znanih novomeških odvetnikov, 85-letnico. Je eden najstarejših Novomeščanov moškega spola. Umsko in telesno je čil, kot da bi se mu leta odštevala in ne narobe.

Rojen je bil v Stražišču pri Kranju, v sitarski družini z 12 otroki. „Nekaj jih je vzela vojska, nekaj bolezen, ampak štirje smo še živi,“ pripoveduje dr. Gros. Kot 17-leten gimnazijec je postal vojak v prvi svetovni vojni. Izkusil je rusko fronto za Dnjestrom, italijansko na Kalvariji pri Gorici, kjer je bil ranjen v kolko. Ohromel je po vsej levi strani, razen tega ni videl ne slišal. Po bolnišnicah so ga nato pregledovali, manj zdravili, kot pravi sam. Sprva v vojni bolnišnici blizu Ptujja, nato v Budimpešti, končno na Dunaju, kjer so ga odlični zdravniki spravili na noge. „Bolečine v kolku od nekdanj čutim, a se mi ne zdijo nič posebnega. Šele pred dvema letoma je specialist dr. Šavelj ugotovil, da imam še kos železa v sebi. No ja, če sem ga imel toliko let, ne da bi vedel, bom pa z njim še nekaj časa preživel,“ pravi hudomušno.

Njegove dogodivščine iz prve svetovne vojne bi bile vredne poglobljene in celo literarne obdelave, saj gre za celo vrsto dogodkov, prigod in zgodovinskih zanimivosti, za katere hrani celo pismeno dokumentacijo. Še dandanes ima dva originalna dokumenta s štampiljkami in podpisi, ki pričajo o njegovem sodelovanju s črnogorskim komiti, čeravno je bil sam rezervni avstrijski oficir. Posebno poglavje iz dr. Grosove mladosti je njegova pot izpuščenega ujetnika do domačih krajev. Vrnil se je leta 1918, takoj drugi dan

obiskal kranjsko gimnazijo in se dogovoril za maturo. Nekaj mesecev zatem je bil že študent na zagrebški pravni fakulteti. Denar za študij je sprva imel, ker je ob odpustu iz vojske dobil še plačo za nekaj mesecev. Mimogrede je šel še h koroškimi prostovoljcem za severno mejo (od tam tudi posnetek v uniformi), kjer je spet nosil puško do decembra 1919. Po vojaščini je nadaljeval študij v Zagrebu, ob ustanovitvi pravne fakultete v Ljubljani pa je prišel med domače študente.

„Ko sem denar porabil, sem moral v službo in sem delal kot računski uradnik, zraven pa študiral. Že tedaj sem spoznal študij ob delu, moram pa reči, da so nas takrat redke take študente zelo postrani gledali. Po diplomi so me hoteli obdržati v ustanovi, kjer sem bil uradnik, vendar sem državno službo odklonil, zato so mi bila zaprta vrata v vse državne službe. Začel sem kot namestnik ravnatelja v kranjskem Valičnem mlinu, čez čas le prišel na deželno sodišče v Maribor in nato v Ljubljano, ko pa bi moral nastopiti službo sodnika v Ložu, sem se spet uprl. Drugič sem dal ostavko na državno službo, ker bi moral v Lož namesto drugega, ki bi po takrat veljavljem vrstnem redu moral iti. Tako sem prišel med zasebnike. Pri dr. Globevniku v Novem mestu sem bil tri leta pripravnik, svojo odvetniško pisarno pa sem tu odprl avgusta 1930.“

Tu se začneja drugo obdobje. Odvetniška praksa in politično delovanje sta mu prinesla vrsto izkušenj s takratnim režimom, pri katerem je bil kaj slabo zapisan. Napredna usmerjenost ga je tako rekoč sama zanesla v vrste OF ob začetku druge vojne. Med celo vrsto zanimivih doživljajev iz tega časa je šteti pomoč Ivanu Kreftu, ki je kot bivši španski borec prišel v Novo mesto k ženi farmacevtki, partija pa mu je dr. Grosa določila za zagovornika, če bi se z oblastjo kaj zapletel. Tako sta se počibe spoznala. „Nekoč mi je povedal, da je v Parizu pustil svoj dnevnik iz Španije in bi ga rad dobil v Jugoslavijo. Jaz sem ga preko enega svojih klientov dobival po delih v pisnih in ga nosil avtorju. Tudi od nekdanjega partijskega sekretarja Dušana Jereba sem večkrat dobil nalogo spraviti iz zapora komuniste. Nekega dne leta 1942, ko sem bil namenjen od doma v službo, me je na Ragoovski cesti ustavilo dekletce s šopom papirjev v rokah. „Tole imam za vas,“ je rekla in zbežala. Ko sem pogledal, sem se brž vrnil domov. Bil je nalog partizanskega organizatorja dr. Dermastije, naj v Novem mestu organiziram med magnati in trgovci akcijo za zbiranje finančne in druge pomoči. Zraven je bil kar spisek, h komu naj grem in koliko naj bi posameznik dal. Potem sva z ženo – moram reči, da je bila pri tem predvsem zaslužna ona – obiske opravila in denar nosifa b Koširjevi Faniki, blagajničarki OF. Italijani takrat elegantno oble-

čene ženske niso imeli navado preiskovati. Nedo- go zatem so me aretirali, toda s posredovanjem Valči Ropasove izpustili. Rad bi šel v hsto, ker sem vedel, da nisem več varen, toda rečeno mi je bilo, da sem v mestu bolj potreben. Čez tri tedne pa so Italijani spet prišli pome – spet ponoči – in me odpeljali na Rab s transportom od tam pa privlekli pred vojaško sodišče v Ljubljani. Obsojen sem bil na 8 let ječe. Kazen sem prestajal v kaznilnici Castellfranco v Italiji, nato v Lucci, namenjeni sicer najhujšim zločincem. Medtem je Italija že kapitulirala, Nemci pa so prevzeli oblast v njihovih kaznilnicah.

Bilo je sredi marca 1944, ko je neka ženska prinesla lažne, toda dobro ponarejene dokumente, ki jih je pripravila ljubljanska OF, češ da SS komanda izdaja izpustnice za 8 zapornikov. Med njimi sem bil jaz, pa tudi Miha Marinko. Na poti domov smo spet doživljali vse mogoče, vendar smo srečno prišli v Ljubljano, čeravno še komaj živi. Ker sem vedel, da se v Novem mestu ne smem prikazati, če mi je življenje ljubo, in ker sem bil hudo bolan, sem ostal kot ilegalac v Ljubljani. Spet so me izvohalili in zaprli.“

Njegova pripoved iz tistih časov je skopa. Nerač se spominja. „Žarnico v obraz, pretepači ob vsaki strani, pa nenehno: Povej, povej!“ S pomočjo zunanjih zvez so ga potem odredili na prisilno delo do konca vojne.

Tretje obdobje, povojno, je dr. Grosu dalo nove izkušnje. Bil je svetovalec v ministrstvu za zdravje, predsednik senata slovenske narodne časti, sodnik Vrhovnega sodišča v ministrstvu za pravosodje, v Komiteju za zakonodajo. Medtem pa je v Ljubljani z družino živel tako na tistem, da so ponoči žimnice postiljali po tleh, a v Novem mestu so v njegovi pred vojno zgrajeni vili bivalne stranke. Tako je iz družinskih razlogov prosil za vrnitev v Novo mesto in postal višji pravni referent na okraju, potem na občini in tam ostal do upokojitve 1965 kot vodja skup- štinske pisarne. Vmes je bila le krajša doba ponovnega odvetnikovanja v Novem mestu, kamor je bil spet kadrovan. Ni pa še konec njegovega pravniške delovanja, kajti zadnjih 14 let – vse do lani – je bil vodja pravne službe v IMV.

Kdor ga pozna iz predvojnih let, se ga spomi- nja kot enega takrat rednih in navdušenih igralcev tenisa. Tudi sicer je bil športnik in pol, znan po uglajenem vedenju in ostrem jeziku. Ni se veliko spremenil. Šele pri 85 letih je lahko zaživel, ne da bi mu bil čas birič. Vrh, bogata dokumentacija, spomini pa vnuki in pravniki – to je veselje, posebne vrste. Krivico pa bi mu delal, kdor misli, da je dr. Gros „doma“ samo v pravo in sorodnih vejah. Je eden najbolj široko in vsestransko izobraženih Novomeščanov.

RIA BAČER

Opzornia

prebrali smo

halucinacije 3

Kdor še zdaj ni opazil mladega metliškega pesniškega rodu, mora biti pa zares slep. Pred dnevi so izdali Jani Bevk, Rudolf Vlačič, Duška Vraničar in Goran Jarnevič že tretji zbornik svojih pesmi z naslovom „Halucinacije 3“. Ni slučaj, da so v lepo oblikovanem ciklostiranem zveščiču štirje avtorji, saj vsak, kdor prebere njihove pesmi, začuti vzrok generacijskega združenja. Vse štiri preveva odtujenost od tega sveta, jeza nad njim, gnus, ironija, povzdignejo se nad mizerijo vsakdanjosti, najmočnejši adut pa jim je — nerazumljivost.

Njihove pesmi v „Halucinacijah 3“ so zaprte hermetično, podobno kot v kozarcih ozimnice. Vzrok tej hermetičnosti je lahko strah pred lastnim razgaljenjem, strah pred izražanjem čustev, ki jih je ta svet osmešil, na drugi strani pa je to lahko le prikrievanje ustvarjalne nemoči. Vendar slednje odpade, kajti gre za skupino, ki ima kaj povedati, ki (mimogrede) veliko dela in ima tudi kopico načrtov. Jani Bevk, na primer, pripravlja izdajo pesniške zbirke, Rudi Vlačič šele razmišlja o tem, Goran Jarnevič pa se je že potrdil kot avtor besedil za metliški punkovski ansambel Indust bag, ki res zdaj ne nastopa več, ker je večina članov pri vojakih, je pa še do pred kratkim razburjal metliško in slovensko javnost. Razburjal v pozitivnem pomenu besede.

Četudi posamezniki nad „Halucinacijami 3“ in ne samo nad temi zmajujejo z glavami in odmahujejo z rokami, jih je vredno prebrati. Pa ne površno, kot navadno počenjamo ob mladih pesniških poskusih, ki v primeru štirih to tudi več niso.

Pesmi imenovanih je slišati vse pogostejše na najrazličnejših literarnih večerih, Jani Bevk pa se pojavlja tudi na straneh tednika Mladina. Dejstvo je, da bi vsi štirje lahko prodrli v širši slovenski prostor, če le ne bi bili toliko strahopetno zaprti vase in če bi se znebili občutka, da v majhnem kraju ne more nastati kaj večjega.

In nazadnje: vsi štirje izpričujejo toliko ustvarjalne moči, da ne bilo odveč usmeriti to energijo v večjo razumljivost, ki bo gotovo povečala sporočilnost in odjek njihovoga pisanja. Šok, gotovo prvi cilj piščočih, je bil že zdavnaj dosežen, in prav bi bilo, če bi bil v „Halucinacijah 4“ tudi presežen.

TONI GAŠPERIČ

zibelka knjige

Ivan Bratko, eden zaslužnih slovenskih založniških delavcev, je pogosto jemal pot pod noge, s potovanj po širnem svetu pa se ni vračal praznih rok: zaradi njegovega pronicljivega opazovanja in volje, da zanimivih dognanj ne pusti v nemar, je slovenska književnost bogatejša za več potpisnih knjig.

Zadnja, ki jo je izdal pri „svoji“ Državni založbi, prinaša troje besedil. V uvodnem z naslovom „V iskanju prihajajočega časa“ Bratko razmišlja o vlogi potovanja v razvoju osebnosti. Najprej razčleni pobude in namene, zaradi katerih so se in se ljudje še odpravljajo v to ali ono deželo, nato pa ob svojem potovanju na Kitajsko, kamor se je bil odpravil kot član delegacije jugoslovanskih založnikov, razgrne vrsto bistvenih, četudi včasih tako rekoč malenkostnih sestavin takih obiskov.

Osnrednje besedilo, po kate-

rem je knjiga dobila naslov, je slovenskemu beročemu občinstvu že znano, potopis „Zibelka knjige“ je bil namreč pred leti objavljen v Delu, ponatisnjen pa je za malenkost dopolnjen. Zasnovo potopisa je Bratko podal v uvodnem besedilu, potopis pa po izvirnosti, ne nazadnje tudi po povednosti lahko uvrstimo precej za „Kitajskim dnevnikom“ Mitje Gorjupa. Kitajsko in njeva revolucionarna izročila je Bratko poleti 1978 opazoval in skušal dojeti v luči usode kitajske knjige. Naj beseda teče o čemerkoli, o politiki(h), življenju po mestih ali o revoluciji, vse je prepleteno s takó ali drugačno pojavnostjo knjige, mestoma pa se je potopiscu nudila priložnost, da je kitajske posebnosti primerjal z našimi, še zlasti tedaj, ko gre za velike moške kitajske in jugoslovanske revolucije.

Knjigo je Bratko zaokrožil z odlomkom iz svojega govora, ki ga je imel oktobra lani v Beogradu ob izidu trilogije romanov kitajskega pisatelja Ba Jina.

pesmi

Boris L. Pasternak je še desetletje po dodelitvi Nobelove nagrade (za roman „Doktor Živago“ jo je 1958 na pritisk zavrnil, saj so se varuhi sovjet-

skega literarnega izražanja z bali nad duhovno neodvisnostjo, s kakršno je umetnik popisal dogajanja leta 1917 in pozneje) ostal nekako na robu dosega slovenske prevodne književnosti. Redki pesniški ali prozni drobci kajpak niso omogočali vpogleda v njegovo literarno tvornost, v drugi polovici šestdesetih in do srede sedemdesetih let pa so si sledili številni natisi omenjenega romana, dočakali smo tudi že slovenjenje dobrega dela preostale Pasternakove proze in celo dramatične. Kot pesnik se je širšemu krogu slovenskega bralstva razkril 1978, ko je v antologiji desetih ruskih pesnikov tega stoletja izšel tudi izbor njegovih pesmi. Celovit razgled nad Pasternakovim pesništvom, ki je težišče njegovega literarnega ustvarjanja, omogoča šele knjiga „Pesmi“, ki jo je za Državno založbo ob sodelovanju še štirih prevajalcev pripravil Tone Pavček, časovno preglednico o Pasternakovem življenju in delu pa je prispeval A. Skaza.

nagrade, nekoliko se je celo bala, da njenega letošnjega akvarela celo na razstavi ne bo. Vendar je bil sprejet, in to jo je nekolikanj opogumilo.

„Saj se takih delovnih slikarskih srečanj udeležujem navsezadnje zato, da se česa naučim, ne pa da tekmujem z boljšimi,“ pripoveduje. Izrabim vsako priložnost, da bolj izkušene vprašam, kako bi s tem ali onim. Iz tega razloga sem dvakrat sodelovala na republiški izobraževalni slikarski koloniji, poslušala predavanja na nadaljevalni koloniji v Novem mestu, poleg tega pa tudi obiskovala likovno šolo, ki jo je pripravila likovna skupina Vladimira Lamuta.“ Ko se ji je po končani šoli za oblikovanje prebujala sla po ustvarjanju, je poiskala Jožeta Kotarja, ki jo je uvedel v nekatere slikarske spretnosti. V likovni skupini Vladimira Lamuta pa je postal njen svetovalec Toni Vovko, o katerem je že prej slišala, da se pogloblja tudi v likovno teorijo.

O načrtih ne govori rada. Za zdaj je pravzaprav njen edini načrt, da nadaljuje s študijem akvarela. Ko bo to za njo, se bo lotila olja. In portretov. „Psiholoških portretov,“ poudarja. Včasih razmišlja, kako bi bilo, če bi se predala samo slikarstvu. Razmišlja, obenem pa se zaveda, da o slikarstvu še tako malo ve, da je že sama pomisel o takem koraku huda drznost. Zato bo še naprej predvsem vadila, se učila. In med motivi iskala vodo, ki jo ima najraje, še zlasti njene odseve. Rada ima vse, kar se spreminja in je vsak naslednjih drugačno. Tudi narava je taka. Denimo tale jesen. „Jesen je moj čas,“ pravi Jožica. Pa ne samo zaradi slikovitosti, zaradi barv. Zaradi tega, ker jeseni vse diši po zrelosti, dozorelosti. Po samoti.“

I. ZORAN

iz izložbe

Med velikimi trenutki razvoja človeštva je nedvomno najsvetlejši tisti, ko je človek odkril način, kako v trajno snov vtisniti svojo misel in premagati njeno minljivost. Človeštvo je tako začelo polniti zakladnico znanja in duha, iz katere so rodovi bogato zajemali in rasli do sedanje veličine, ko je človek nesporen gospodar narave, a za to obilje moči morda vseeno še premalo zrel, ker iz zakladnice ni vzel vseh dragocenosti. Ta zakladnica je knjiga, to je neizbrisni spomin človeštva.

Prav tak naslov, „Spomin človeštva“, nosi knjiga nekdanjega ravnatelja Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, bibliotekarja in ljubitelja knjig Jara Dolarja. V nji je Dolar na strnjen način, z mnogo podatki, a vendar tudi s številnimi drobnimi intimnimi, anekdotičnimi in zanimivimi vmeski podal razvojno zgodovinsko pot, ki jo je prehodila knjiga od prvih začetkov, ko je v pradavnini človek narisal na steno jame prve simbole, do slavni časov bogate knjižne kulture antike, pa do časov, ko je knjiga dobila današnjo obliko z dragocnimi rokopiisnimi kodeksi, ki so nastajali v miru in tihoti srednjeveških samostanov, ter končno do prelomnega trenutka v zgodovini knjige, ko je Gutenberg izumil tiskanje knjig s premičnimi črkami.

Ko sledimo spremembam, ki jih je knjiga doživljala v svoji snovni obliki in svoji družbeni vlogi, dejansko sledimo splošni zgodovini človeštva. V usodi knjige so očitne pot človeštva, s knjigo se človeštvo dviga in z njenim upadanjem zastaja. Povezanost materialnega in duhovnega napredka s knjigo je v Dolarjevem delu lepo razvidna. Marsikdo bo v

nji prebral veliko novega, presenetljivega in čudovitega. Še posebno prijetna so presenečenja, ko se bralec sreča z nepoznanimi možmi, ki so bili doma na ozemlju naše domovine, in tako odkriva slovenski delež, ki nikakor ni tako nepomemben, kot smo morda navajeni misliti. Prav v tem je Dolarjeva knjiga pomembno dopolnilo podobni Kulundžičevi knjigi. Škoda je, da založnica Cankarjeva založba ni izkoristila te priložnosti in Dolarjeve knjige opremila z več slikovnega gradiva.

„Spomin človeštva“ je zanimiva knjiga, ki jo bo vsak ljubitelj knjig z užitkom prebral, čeprav delo ne more skriti, da je nastalo kot učbenik in da je prvenstveno tudi namenjeno tistim, ki študirajo knjižničarstvo ali opravljajo ta lepi poklic.

M. MARKELJ

Kot rečeno, imamo zdaj pravšnjo priložnost za temeljitejšo seznanjanje z liriko pesnika, ki velja za velikega tudi v okvirih svetovne književnosti. Izbor črpa iz vseh glavnih Pasternakovih zbirk (te so „Nad pregradami“, „Življenje — sestra moja“, „Teme in variacije“, „Drugo rojstvo“ in „Na jutranjih vlakih“), zastopane so pesmi iz dodatka k „Doktor Živago“, poema „Leto 1905“, v posameznih poglavjih pa še začetne pesmi, t.i. pesmi različnih let in druge. Kot napotek k zanimivemu, vznemirljivemu branju dodajmo, da se Pasternak sploh ni trudil z iskanjem morebitnih novih pesniških šol ali smeri, kmalu se je odvrnil od futuristov in hodil po samostojni pesniški poti, na kateri se ni ogibal večnih tem poezije, pri čemer je odkrival „veliko z majhnim, splošno s posameznim, celoto z detajlom — in v vsem tem moč in nemoč, laž in resnico življenja“ (T. Pavček).

D. R.

o davnih časih in ljudeh

Glede na dolg seznam zgolj važnejših del o Vikingih, s katerim je Rudolf Poertner zaključil svoje delo, bi se bralec lahko vprašal enako, kot se je pisec v predgovoru: „Ali je potrebno novo odkrivanje vikinškega sveta?“ A 400 strani besedila, precej slikovnih prilog in še kaj dokazuje, da tako odkrivanje vseeno ni bilo zaman, kajti pravo podobo Vikingov so že dobera zameglile številne pogrošne zgodovinske knjige, nič manj pa se od stvarnih dejstev niso oddaljile filmske zgodbe o teh severnjakih. Poertner se je s pomočjo najnovejših zgodovinskih in arheoloških dognanj namenil spodbiti resnici neprilagočje se legende o Vikingih — in

to mu je s podrobnim in nepristranskim pisanjem tudi uspelo. Ne da bi v ospredje postavljaj namišljene junake, sledi Vikingom na drznih potovanjih in roparskih pohodih po širnih deželah, pri tem pa kaže njihove družbene in moralne posebnosti, spore in maščevanja, vzgojne in spolne navade, vlogo ženske, prijateljske in bratovske vezi pa bojvniško zvestobo. Ne zanemari vikinškega verstva, njihovih umetniških dosežkov, vojaške taktike, trgovine, ladjedelstva in še marsičesa, s čimer so Vikingi prekašali druge na našem štetju. Eno ob drugem razkriva, da Vikingi niso bili hudiči, kakor so o njih pravili krščanski menihi, v knjigi (poslovenil jo je Bogomir Fatur) pa je vse, o čemer naj bi govorila dela, ki jih Državna založba izdaja v zbirki Dobe, narodi, dogodki.

V glavnem o eni osebi, a zato o tej tolikanj podrobneje piše Henri Troyat. Iz dolge vrste življenjepisnih del tega francoskega pisatelja ruskega porekla je prav „Katarina Velika“ doživela največ priznanj, ob izjemnem odzivu pri bralcih se pisec lahko pohvali tudi z najvišjo francosko nagrado za tovrstno literaturo. Za pripoved o carici, ki je dala svojski pečat Evropi 18. stoletja, je Troyat izbral preverjen način pisanja, na katerih je mogoče zlahka zaiti, temveč je na osnovi preverjenega gradiva spravil skupaj zgodovinsko neoporečno podobo Katarine Velike. Carico kaže v časovnem zaporedju od rojstva do smrti, njeno dobo, takratna družbena in druga dogajanja popisuje le v tolikšni meri, kolikor je potrebno, da osvetli posamezna Katarinina ravnanja, sicer pa se največ posveča njej sami, pri čemer teži k podrobnemu orisu značajskih in še kakšnih izjemnosti te ženske. Troyatovo knjigo je za Pomursko založbo prevedel Stane Ivanc.

ujeti odsev vode...

Jožica Medle si ne domišlja, da je v slikarstvu že dosegla kaj pomembnega. Zaveda se, da je še precej na začetku, v učni dobi, ko mora trdo delati, veliko vaditi. „Ce je v meni kaj talenta, bo to pomagalo,“ pravi. „Neuspehi me ne zlomijo, ne obupam kar tako, če mi ne gre. Seveda mi ni vseeno, in še kako se včasih grizem. Nemara bi šla že čez rob, če ne bi imela dovolj dobre volje in če me slikarjenje ne bi tako rekoč nenehno žejalo. Zato delam, vztrajam in čakam. Prepričana sem, da se mi bo nekoč odprlo in da si bom lahko rekla: Splačalo se je, čeprav je bila muka.“

V Šentjerneju, kjer živi, jo često vidijo z risalnim blokom pod pazduho.

NAMENIL SEM SE PESEM PISAT

Črna naša res je soba,
s sajami izmalana,
in na tleh ni nič poda
pa okna tud nobenega.

Vsak ima delo svoje,
prvi kuha, drugi spi,
tretji piše, četrti poje,
peti išče si uši.

Osemnajst kitic ima pesem, ki si jo je Anton zapisal na košček papirja kmalu po prvi svetovni vojni. Imel je še več takih listkov, pa so se mu porazgubili. Nekaj verzov je sestavil sam, nekaj so jih dodali taboriščni prijatelji, in tako so nastajala svojevrstna pričevanja tedenjnih dni. Najhujša je bila seveda lakota:

Juha čista kakor voda,
deset ričetov na dnu.
Vsaki dan enaka moda,
o zabeli ni sledu.

Kar naenkrat vse pojemo,
kruh, menažo, vse, kar je,
čez en čas pa že ne verno,
če smo kaj jedli sploh al ne.

Seveda pa je mlade fante peknilo tudi domotožje. Želeli so si v domače kraje, pa tudi dekleta so pogrešali.

Celi meseci preminijo,
ko ne vidimo ženske nič.
K nam nobene ne pustijo,
to je pač za nas hudič.

Poročene moške pa je mučilo še vprašanje, kako je doma z ženo in z otroki:

Še ta tretji se oglasi:
tudi moja me goljfa.
Doma se z Rusi vlačim,
mene pa za norca ima.

Tak nam kmalu dan preteče,
le da imamo kakšen špas,
kar si kerj zmisli, to izreče,
samo da je krajši čas.

Anton Lah je preživel tiste dni, pa tudi drugo težko svetovno preizkušnjo, ko so se mračne okupatorjeve sile razlile po Evropi. Tudi takrat je bil Anton mobiliziran. Bil je še zraven, ko so sovražniku tik pred nosom pognali v zrak važan most na Gorenjskem, potem pa je slekel vojaško uniformo. Pomagal je partizanom, ko se je odpor razplamtel tudi v teh krajih. Ko sedemo v kuhinjo okoli mize, na katero je Anton postavil steklenico vinskega mošta, ponosno pokaže priznanje OF in pripoveduje o tistih časih.

Čeprav je bilo v življenju Antona Laha veliko težkih dni, je ostal čil, zdrav in hudomušne narave. Najraje se zadržuje pri svojih čebelah, ki jih goji že od prve svetovne vojne. Dajejo mu med, pa tudi tisti mir, ki je ob čebelarjenju preveval že nič koliko rodov slovenskih očakov. Tako ostaja tista dragocena vez, ki nas lahko z živo besedo povede nazaj v našo zgodovino, ki nam lahko pove, da to, kar je, ni nekaj samo po sebi danega, ampak je vse okoli nas rezultat trdega dela, trpljenja in odpovedovanja.

TONE JAKŠE

po sledih napredka

MOGOČNO GORENJE GA POSNEMA

Današnji samostojni obrtnik in inovator Anton Kranjc iz Dolenjega Boštanja je kot prenekateri mladi fantič z zanimanjem in nekakšnim strahom v mladosti opazoval električarje, kako na videz brezskrbno brkljajo po nekkih žicah. Prav strah ga je obšel, ko jih je videval, kako na pasovih visijo pripeti vrh slokih drogov. „Nak, električar že ne bom,“ je tedaj sklenil. „Razmere, predvsem slabe ocene v šoli so pripeljale do tega, da sem moral v uk ravno k električarjem. Že čez dvajset dni sem plezal po drogovi.“ Anton je, preden je v boštanski obrtni cono zgradil 350 kvadratnih metrov veliko delavnico, premenjal še nekaj služb. Navsezadnje si je tudi znameniti Thomas Alva Edison nabiral ideje za preštevilne uporabne izume predvsem iz prakse, njegovi učitelji so naredili tolikšen križ nad njim, da ga je morala mati učiti branja.

Kranjčeva še do kraja zgrajena elektromehanična delavnica ima izzivalen predmet poslovanja. Izdeluje naprave varilne tehnike za industrijo in dom, ki se pri nas ne dobe ali se vsaj do nedavnega niso. Gre torej za pomembno nadomeščanje uvoza. Najbolj znan je po kombiniranem varilnem aparatu VARPOL 1 na enofazni električni priključek. Poleg osnovnih varilnih postopkov ga je mogoče uporabljati tudi za polnjenje akumulatorjev. Slednje je ob bližajoči se zimi, ko so težave z zaganjanjem vozil pogostnejše, aktualno, saj je s pomočjo tega aparata mogoče neposredno zavrteti zaganjalnik ob popolnoma praznem akumulatorju. Povrhu se omenjeni aparat lahko uporablja za trdo spajkanje tračnih žag, kot pirograf za vžiganje v les, ostalo spajkanje, napajanje različnih tehničnih igrač, zaščitnih prenosnih 24-voltnih žarnic in celo za termično vsajanje čebelarških satov! Prvi takšen kombinirani varilni aparat je sestavil že 1975. Zanj je takrat dobil zlato medaljo mesta Celja, strokovnjaki pa so se čudili, če morda ni bil v tujini, kjer je kopiral takšen stroj. Kopiral ga ni Kranjc; pač pa se je čez dve leti Gorenje-Varštroj pojavilo na trgu z aparatom pod istim imenom. Kranjc sicer ne skriva, da to bega ljudi, vendar se raje ni podal na dolgo in mučno pot patente zaščite. Aparatov, izdeluje jih kar 25 različic, od 135- do 500-amperskih, z usmerniki celo do 5.000 amperov; z dveletnim jamstvom in zagotovljenim servisom v delavnici preko sevniske obrtne zadruga Bohor, ni težko prodati. V skladišču ni bilo niti enega aparata, da bi ga lahko slikali za vzorec, tako gredo.

Sicer pa glede inovacij še ni rekel poslednje besede. Lani sta skupaj z elektronikom Ede-linskim naredila napravo za čiščenje najbolj trdovratnih odpadnih vod iz galvanik. Škod-

ljive težke kovine, ta naprava popolnoma izloči iz odplak. Vodo je mogoče tudi biološko regenerirati z dodajanjem kisika. Prototipna naprava z galvaniko stoji ob potoku. V njem normalno žive ribe, tudi izredno občutljive postrvi. Kako je z onesnaževanjem voda, ve najbolje sam, saj je vnet ribič. S to napravo je Kranjc zamudil lansko ocenjevanje inovacij na celjskem sejmu malega gospodarstva, sicer bi zanesljivo prišla med inovacije.

Tudi na letošnjem celjskem sejmu je imel novost. Toje aparat za čelno varjenje tračnih žag. Odpade vsako dodatno piljenje. Zanimiv je zadnji izdelek. Vzeti ga je mogoče preprosto v dlan. Izdelal je dušilko za 500 hercov, ki so delale sive lase našim fluorescentnih lučeh v poljskih elektromotornikih, znanih kot gomulke. Iz Poljske je zadnje čase težko dobiti kakršenkoli rezervni del. Tako tudi za te sicer dokaj udobne vlake. Vse potrebno, od oblikovanja do izdelave posameznih orodij za to dušilko, je izdelal doma. Le tovariš mu brizga ohišja iz plastike. Če bi Poljaki smeli kaj več hoditi naokrog, ne bi bilo treba dvakrat reči, da ga tudi oni ne bi kopirali. Ko se je peljal s prvimi tipi k železniškim strokovnjakom v Ljubljano, mu je srce sicer malo bolj utripalo. Izkazalo se je, da so njegove dušilke zanesljivejše od izvornih. Za železnico izdeluje še razne druge naprave, ki jih ta ne more dobiti iz uvoza za številne tipe lokomotiv in naprav.

Odkod jemlje ideje za svoje izume? Anton Kranjc pravi, da je vedno dobival le težke delovne naloge. Spominja se vajenskih let. „Pogorelo mi je drugo za drugim dvajset navitij transformatorja, dokler sem se držal šolskega izračuna,“ pravi. Ko je prvega navil po svoje, je bilo drugače. Je tudi navdušen radioamater. Taki pa so že vajeni brskati in sestavljati razne aparate. Anton Kranjc pa se izpoveduje še po svoje. Izdeluje tudi železne skulpture. Vendar je to že druga zgodba.

Je še mlad obrtnik z vsekakor zanimivim programom. V Dolenjem Boštanju je začel dobesedno iz nič. Ob gradbišču je prebil skoraj 350 dni v prikolici. Delavnica še ni do kraja zgrajena. Da bi lahko sam hitreje prišel do cilja, je začasno odstopil del prostora dvema drugima obrtnikoma. Pravkar oblagal delavnico s toplotno izolacijo. To bo prispevek k siceršnji zagati in štednji s kurivi. Doslej je iz njegove delavnice izšlo četrto novih obrtnikov. Z ženo jih dela v delavnici sedem. Doslej tudi ni bil deležen nobenih olajšav ali vsaj posebno ugodnih posojil. Prej polen pod noge.

A. ŽELEZNIK

